

III. / 274.

CHMIEŁOWSKI Benedykt

Zbiór krotki herbow polskich oraz
wstawionych cnotą i naukami Pola-
ków.

Warszawa 1763 Gröll 16° s. 7n1b. 423.

EST-1985

27196.

ZBIOR KROTKI

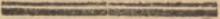
HERBOW POLSKICH

Oraz

Wstawionych cnotą i naukami POLAKOW.

Przez Jm. X. Benedykta Chmielow-
skiego *Kanonika Kijowskiego Dzie-
kana Rohatyńskiego,*

27196.

w WARSZAWIE

Kosztem Jmci Pana GRÖLA Kommissarza y Biblio-
poli J. K. Mci w Mariwilu.

---

w Drukarni Jego Krolew: Mci y Rzeczypospolitey
Collegium Soc: JESU Roku 1763.

D o

JASNIE WIELMOZNEGO

Jegomości Xiędza

J O Z E F A

Na Załuskach

Z A Ł U S K I E G O

BISKUPA KIJOWSKIEGO

P R E Z Y D E N T A

Trybunału Skarbowego Ra-
domskiego.

*M*ysłący czybym się mógł przy-
służyć narodowi Pol-
skiemu, w którym iuż od
kilku lat mieszkam obratem, znalazłem
w wielkiej twoiej Jaśnie Wielmożny
BISKUPIE; a całemu swia-
u iuż znaiomey Bibliotece to pismo,
ę Ksiąg Xiędza Niesieckiego Societa-
tis JESU wyięte, w którym się y her-

by

by Polskie, y Polakow sławniejszych
dzieła nieśmiertelney godne pamięci za-
wierają. Mniemałem tedy, iż rzecz mi-
łą temu zacnemu narodowi uczynię,
gdy to pismo mym kosztem na światło
wydam publiczne, tak dla zaszczytu ko-
chających swoy honor Polakow, iako
też y wygody, gdyż tomy Xiędza Nie-
sieckiego nie każdy mieć może: y kto ie
ma,

ma, z trudnością z miejsca na miejsce
musi przewozić! tę zaś Książeczkę y
łatwo nabyć, y bez trudności przy so-
bie każdy mieć może. Te moje zamy-
sły pochwalites' Jaśnie Wielmożny BI-
SKUPIE, y do wykonania ich iak nay-
prętszego zachęciles'. Odwdzięczyc ci tey
łaski inaczey nie mogę, iako też samą
Książkę Wielkiemu twemu Imieniowi
poświę-

poświęcając. Twoja jest ona prócz tego,
bo z twoiey Biblioteki; twoja jest, bo
twoiego Kanonika pracą napisana, więc
stuszenie y przed światem pokazać się po-
winna nie innym iako twoim imieniem
zaszczycona. Przymiżę ją Łaska-
wym sercem wielki nauk Pomnożycie-
lu, a mnie do twoiey garnącemu się

Łaski

łaski pozwol tego szczęścia, abym się
mogł szczęcić

Jaśnie Wielmożny Panie
Twoim nayniższym
Sługą

MICHAŁ GRÖLL.
Kommiszarż y Bibliopola
J. K. Mci.

ABDANKOWIE,

A

SKUBA prostego gminu
Człowiek smoka zabił: za
to Krakus pierwszą literę
imienia *Waż* dał mu za
Herb. Drudzy tę sztukę
Krakusowi przypisują: krot-

ry ztąd *Liberator Patriæ* od Cudzoziem-
cow nazwany: ale pewnieysza pierwsza opi-
nia bo się Herb ten Skubow zwał, aż do
R. 1109. kiedy Bolesław Krzywousty
Jana Hrabie z Gory do Henryka Ce-
sarza posłał o pokoy. Cesarz to przyo-

A

biecał

biecał, ale żeby Polacy *Hołdownikami* iego byli, pokazał mu y skarby mówiąc: *Hic perdomabit Polonos.* Jan Hrabia Sygnet bogaty rzucił mówiąc: *Aurum auro addimus.* Cesarz rzekł: *Habdank: Deo gratias.* Ztąd ten Herb Habdankiem, a Familia *Skarbkami*, Długosź, Kromer Paprocki. Długosź o nich powiada. *Erant solertes & Viri magni.*

SKARBIMIERZ HABDANK Woiewoda Krakow: po Sieciechu wygnanym, hetmanit y Krześto wziął, z Pomerzanami w okazyi prawo stracił. Hetmanit y na Psim polu, y na wielu mieyscach. Podeyrzany u Krzywousta o ambicyą, z Krześta do więzienia wtrącony, oczu y życia pozbył. Wtedy Kafztelania nad Wdtwo przeniesiona R. 1117. *Miechowita.*

X. PIOTR ABRAMOWJCZ *Soc:* *JESU* na Missyi w Szląsku, stanął pod noc we dworze 3. Braci Dyssydentow. Ci po ludzkich traktamentach w Zamku pustym dla strachow nie miefzkalnym go na noc osadzili. X. Piotr o niczym niewiedząc klęknął modlić się.
Zadrzał

§[o]§ 3
Zadrzał Zamek, y walił się: okna, drzwi
wypadały. Wychodzi szędziwa płacząca
osoba, z ogniem z pierśi wybuchającym,
w puł łańcuchem przepasana od murzyn-
ka czarnego prowadzona. Piotr żegna-
jąc się pyta: kto by był? Odpowiada:
Jestem kiedyś tych Dobr Dziedzic, tych
trzech Synow Ociec, za to na wieczne mę-
ki skazany, że widząc błąd Heretycki u-
porczywiem się go do ostatniego momentu
życia trzymał, radbyim tym moim nieszczę-
ściem dzieci moje na prawdziwy tor Wia-
ry naprowadził. żeby y oni na ten koniec
nie padli. Zaklął, by poczekał do rana.
Przychodzącym Synom y sługom ieszcze
pamiętającym go pokazał: słyszeli od
Oyca zakliśanie do odstąpienia Here-
zyi. Obiecali, ale potym choć się
X. Missionarz o parol upominał nie do-
trzymali słowa. Pracował koło Między-
rzecza, Walcza Choynic: umarł R. 1697.
leży u S. Macieja w Krak: *Historia Do-*
mus Probationis Cracov:

- AKSZAK Herb, iest serce wzdłuż
Strzałą przeszyte: co się u Strykowskiego
z Litewskiego tłumaczy: Obrona, po-
tym Kara nazwane.

KON. *Witichindus* Xiążę Saski Koniem

się karym pieczętował, iak Chrześciani-
nem został, Karol Wielki w białego mu
zamienił: *Krantzig l. 2. Saxon: C. 4.*
Karol V. Cesarz wstrzymując Neapolitan-
czyków, pod pretextem Klasztoru, Za-
mek wymurował, do niego Obywatelow
zaprosił, y pytał coby za Herb mieli.
Odp: że konia nieochetżnanego zawsze
wolnego. Rzekł Cesarz na zamek po-
kazując: oto wędzidło konia waszego.
Camerarius lib: 4.

Trzy KULE Herb ALEMANNI.

ANNIBALOWIE z ANNIBALA de
Strozze, z Boną Sforcyą przychodnie by-
li się roskrzewili, pieczętując się Herbem
Strocki: Strockiem potym zwani.

JELEN 3. strzałami przesyty od Ja-
na Dworzanina Xiążęcia Pomorskiego
na łowach w Szachy graiącego w oczach
Xiążęcia: za to Jeleń na Szachownicy
dany temu Dworzaninowi y 3. strzały
w Koronie R. 1690.

HYNKO z Balic Herbu Topor Tur-
kow w Bulgarii poraziwszy chorągwie
w Budzyniu w Kościele N. Panny zawie-
sił R. 1443. *Bielski: Cromerus.* Hynkami
fą w Baliccy nazwani od złapanego Hyn-
ka Pułkownika Czeskiego według Kro-
mera.

BALINSCY Ogończykowie niegdyś
Bulatami się zwali.

Woyciechowi z BARANOWA nad
Gopłem jeziorem Baranowskiemu Arcyb:
Gniez: Jastrzębcowi, wielkiemu zelantowi
przy sławie Zakonow, ofobliwie Jezuickim,
na Seymie 1602 gdy zaszedłszy Je-
zuici dziękowali, rzekł. *Quid quid egi,
minus laude vestra egi.* Gdy kogo wy-
klął, albo roku ten nie dożył, albo nie-
szczęściem ukarany.

Woyciech BARANOWSKI ŁO-
DZIA Wielkop: wątpiąc o N. Sakramen-
cie [ale Ołtarze przecież wielkie szanował]
pod czas Mszy X. Kaspra Nahaiusa swego
nawrociciela widział Hołstwą pod czas
elewacyi trzema promieniami objaśnio-
ną, a ztąd y ślepotę serca swego, wiot
nawroczonego. *Ex Vita Patris Nalicii
in M. S.*

PIOTR *de Baisen* albo BAZENSKI
Woiewoda Gdański służąc w Woysku
Piotra Krola Aragońskiego, z Maurami
wojującego, gdy z obu stron padło wiele
trupa, uchwalono, aby dwóch *Antagoni-
stow* na hercu, wygraney wygrancy lub
przegraney przegrancy byli Sędziami. Zbit
straszne-

straszego Murzyna ten Piotr; za kawalerski experiment wziął Pas Rycerski, wiele bogactw y Listy do Krzyżackiego Mistrza siebie zalecające, oraz Murzyna niewolnika, y Herb takiż Murzyna. *Treterus in Episc: Varm: fol: 41.* On to sprawił, (mając od nich Dobra swe skonfiskowane) że Prusy do Polski się przyłączyły, za co od Kazimierza Wdą Gdańskim y Gubernatorem Prus uczyniony. *Bielski.*

- **BECZKA ZŁOTA** Herb niegdys u Litwakow niektorych, iak Okolski świadczy.

- **BEKESZ** Kasper z Węgier (tam Pan) do Woyśka Polskiego od Krola Stefana Batorego przyięty, umierając po woiennych fzczeńliwych Kampaniach w Ateuszostwie zawołał: o niebo niedbam, piekła się nieboię. *Histor: Coll: Pofnan: Ann: 1579.* Rozkrzewili się potym Bekieszowie od tych idacy.

BEKIERSCY Herbu Jastrzembiec przydomek mają *Kosiorek.* Do tych Herbu nowi Bekierscy przyięci R. 1726.

Na **BATOWSKIEY**, kłęsce **BEŁCHACKICH** Toporow 14. padło. Pod Grunwaldem z Krzyżakami R. 1410.

Gryffow

Gryffow była Chorągiew. *Olim* Herbo-
wni wraz się trzymali.

BILA Tekla Siostra Libusy Córka
Kroka II. Xiążęcia Czeskiego tak silna
była, że z Niedzwiedziem się pasując po-
konała go. *Paprocki*. Ztey linii BE-
LINOWIE Czescy y Polscy.

ZELISŁAW BELINA za Bolestawa
Krzywoustą Hetmaniąc przeciw Muraw-
czykom y Świętopętkowi Xiążęciu ich
Rękę po ramię stracił, Złotą wziął za to
od Krola, Miecz otłuczony między pod-
kowy trzy, y Rękę zbroyną z Mieczem
w Helmie.

BENOE nobilitowani R. 1686.

BERSZTEN z Niemiec 3. Koła.

BETMAN Herb, Ramie prawey Rę-
ki zbroyne Koronkę trzymające. Z Nie-
miecka Betmany zwano niby modłace
się. Seweryn Betman w Wieliczkie Zu-
py gorejące 90. lat mając spuścił się y u-
gasił będąc Zupnikiem.

ZęPrandota BIAŁACZOWSKI Odro-
wąż Bisk: Krak: Innocentemu IV. od Ce-
sarza Fryderyka przyciśnionemu, na Wro-
clawskim Synodzie piątą część Prowentow
Kościełnych ustąpił, przez trzy lata; przez
Jakoba Leo Archid: Ablegata za to od
Staro-

Starozapustney Niedzieli Poft wielki w Polfcze Papięz obserwowany, dyspenfował do Popielcu zwyczajem innych Nacyi R. 1246. On S. Stanisława Kanonizacyi dopomógł.

BETHUNE. Herb Złota Nałęcz na polu srebrnym.

BRUHL Stemmais Podkowa od Jana BRYLLA Podkomor; Poznańsk; *Aquo Mathias*; z tego po 7 Janach HENRICUS de Ociełzyn S. R. M Comes, Gener. Artyl.

BIAŁOGŁOWSKI Herb są trzy głowy trupie, jedna nad dwiema. W Marchii się pieczętują w zwojach Tureckich ale dwie w gorze, trzecia w dole, według Petrasankty C. 65. Dalmacya 3. głów zazywa w koronach za Herb. Kapituła Warszawska Głowy S. Jana Krzciciela na pułmisku, bo Kollegiata pod tytułem *Decollationis S. Joannis*. Ferdinandus Garfya de Platea Adryana Barbońc Tyranna Turczyna zbiwszy z innemi 4. Turkami od Karola V. Cesarza wziął na zaszczyt 5. Głow Tureckich.

O Janie Karolu BIAŁŁOZORZE Wieniawicie *Lingwiscie* Kułtoszu Wileńskim Referend. Litew; Senator Wielki powiedział: *Jan Karol krom Boga y Książ,*
zda

zda się nic nie umieć. Umarł R. 1631.

Stefan BIDZIENSKI Janina Wda Sędowirski Wielki Woioownik w Moskwie pod Korfuniem pod Chocimem za Jana Kazimierza, 100. tysięcy na Szpital Żołnierzow skaleczonych wyśypał, w okazyach y w niewoli Tatarskiej *salvatus.* Umarł R. 1704.

BIEGANOWSKI Mikołay Kasztelan Kamieniecki Herbu Grzymała wielkich publicznych funkcyi człowiek od Władysława IV. od Jana Kazimierza do Porty dwakroć Posel, w ten czas y Jana Sobieckiego mając w komitywie. Czerniechowskiego y Betzkiego Woiewodztw niechciał, Mawiał: *Ten u mnie dzień szczęśliwy, ktorego żebrakom Chrystusowym co dobrego uczynię.* Fundował OO. Reformatów we Lwowie, Lublinie (czy Warszawie) Kazimierzu. Leży we Lwowie u OO Reformatów zmarły R. 1674. Miał za sobą Krosnowską

BIELSKI Marcin z Biały. Przydomek Wolski, Historyk Polski ktorey Syn iego Joachim Bielski dokończył y do Druku podał, będąc Sekretarzem Krolewskim.

BODUŁA Herb trzy Lilie białe w prostą linię z gory na doł, w polu błękitnym

kitnym. Jeden Herbowny *Marcin* Arcybiskup Gnieźniński, według iednych urodzony w Karfuli albo Kascinie; według drugich *Cartulanus* albo Szkot, to Cystersem, to Dominikanem rozumiany. *Siffridus* z Trytemiusza dowodzi, że dla wielkiej o iego mądrości opinii Benedyktyni, Cysterfi, Dominikanie, o niego mieli spor. *Putatur* bydz Włoch to Konsenczyk, to Benewenczyk Oyczyzną. *Bellarminowi* iednak Polak, Mnich Arcyb: Gnieźniński, Penitencyarz *Innocent: IV.* Ale więcey iest Autorow y dowodow, że był Polak. *Bzovius* pod Rokiem 1278, *Ann. Eccl.* widział w Bononii u OO. Domin: ten iego Nagrobek: *Hic iacet Frater Martinus Polonus Ordinis Prædicatorum Archiepiscopus Gnesnensis.* Ze zaś Konsentyńskim w Kalabrii zowią go Arcyb: znać że rezygnowawszy, na Gnieźnińską Archikatedrę wakującą iako Ziomek poszedł: wdrodze umarł R. 1279. Ze *Joannę* Papiśkę mu podrzucaią niektorzy, fałsz iest: bo Kroniki iego ręką pisane w Bibliotece Watykańskiej lustrowane tego nie mają; ale w innych Transumptach niedouczeni albo źli to przydali, iako

iako świadczą *Leo Alanus, Joannes Stalenus, Siffridus, Bzovius*. Trzy razy Kronika jego przedrukowana. Oprócz *Chronicon summorum Pontificum & Imperatorum* wiele napisał Książ. Pierwszy według Starowolskiego *in Hecatombe* z Polaków skryptami rozstawił się po świecie. O nim *Clemens Janicius* w Epigrammatach między Arcyb: Gnieźnieńskimi mówi.

*Tam citò cur moreris, Legum Jurisq; perite?
Non potes an Stygias vincere iure Deas.*

BOBROWNICKI Jacek Bernardyn Doliwa Kontemplator męki Chrystusowej, **KRZYŻ** zawsze w ręku nosząc iza mi polewał rany. Przy śmierci skościami rękami Krzyża nie mogąc utrzymać skazywał, by na pierśiach mu położono.

BOCHENSCY Szlachta

BOGORYOW (dwoch strzał złamanych) Familiją chwali Długosz, że byli *Humani & tractabiles*.

Jaroslau Bogorya Arcyb: Gnieźnieński żył lat 100. na starość ociemniał. Pochowany w Kaplicy swoiey w Gnieźnie murem wykowanym wnieiony. *Spondanus*

BOGU.

BOGUSZA Jana Pułkozica Kasztelana Zawichoskiego, Heretyka, Anna Córka porzucając błędy przed X. Skargą wypowiedawszy się, gdy zakonnicą w Krakowie u S. Jędrzeia zostawała, dobytą od Oyca bronią, mało nie cięta. *Kazanie X. Makowskiego.*

Jzaiasz BONER Herbu BONAROWA, alias Lilii, w śmiertelney zostając chorobie widział N. Matkę z Dzieciątkiem, otoczoną SS. Stanisławem, Jackiem, Kazimierzem, Jadwigą, Salomeą Kingą, która mówiła do niego: *Serve mi dilectę paratus iam esto possidere Regnum Dei ab initio mundi à DEO omnibus Sanctis præparatum.* Nadał. Umarł R. 1471.

JAN BONER z Helwecyi Gość Burgrabia Krakowski y Zupnik Zygmunтови I. się przyśłużył, kiedy swemi Summami wielkimi wszystkie Dobra Krolewskie onerowane uwolnił, wydawszy więcey iak 862600 Złotych oprócz tego zamek Krakowski ledwie nie cały wymurował. Wziął w nadgrode Starostwo Rabsztyńskie y Oświęcimskie. *Pastorius, Bielski.* BONEROWIE Kamieniec Zamek niegdyś Kamienieckich Herbu

Herbu *Pilawa*, iako znać z Herbu tegoż tam zreparowali, Herbami ozdobili, zowie się teraz *Odrzykoński* ten zamek. Zofii Bonerownie Kasztelance Sąddeckiey Janowi Firleiwowi Woiewodzie na ten czas Lubelskiemu Marszałk: N.K. zasłużbioney napisał. *Epigr. Kochanowski.*

Tu Rożę, tu fiołki, tu mieczcie Lilią.

Ten Marmur Swiątobliwą zawiera Zofią:

Zofią Bonerownę, ktorey żywot święty.

Godzien aby wszem Paniom na przykład był wzięty.

Jak BONEROWIE Luterskiey się chwycili sekty, Dom zeszedł tak sławny.

BONCZA albo Jednoroziec czy datur? *Plinius, Ælianus, Solinus &c.* twierdzą. Opisuie go owo *Ænigma.*

Cervum fronte refert, elephantum sed pede, caudâ

Aprum, voce bovem, corpore prodit equum.

Grzegorz Wielki, Tertulian, Origenes, Andreas Marinus, Kircher, Szentivani maia za baykę.

S. Hieronym *Rem* zwierza rozumie Jednoroźca y Nosoroźca. Twierdza że w Indyi są Osły o iednym rogu są y Kozy także tam: A że w Paryżu u S. Dionize-

onizego iest Rog na 5. łokci długi, w Argentoracie tylki iak rosty Męszczyzna, są to rogi rybie, & *arma* przeciw Wielorybom w Morzu lodowatym.

BOYCZA od Boiu są trzy **KRZYZE**.

Mierzbowi z Włoch Gościowi z Prokulfem Biskupem Krakowskim imiebyło Bonifacy. Ztąd Polacy go Bończą y Dobra także, tandem y Herb Jednorozca tak, nazwali. *Okoljki Rutka*. Innym się zda że ta Familia we Włoszech Bontem wprzod zwana, a tu *corruptè* Boncza bonczas.

Mikołaj y **BOGUSZ** Bracia Bonczowie iednego dnia urodzeni, wraz na Kanonia Krakowską wstąpili, wraz pomarli. *Certus Author*.

BORATYNSKI Jan Starosta Rohat. Chorąży Przemyslski pod Połockiem na 7000. Moskwy w małej kwocie swoiey, nie wając natrzeć, modlił się z konia zsiadłszy, Młodzian w bieli na białym koniu skinął na Jana. *Hac me sequimini*, że brnącym przez Dzwinę y znikającym pobrnął, zwyciężył, potopił rozgromił. Za to oprócz Starostwa Roh: Zygmunt I. dał mu Chorągstwo Przemyskie. *Starowolski Paprocki*.

BOSKI Herbu Jasiończyk dawny Dom.
BOZA-

BOZAWOLA jest Podkowa z dwiema Krzyczami. BZURA *vide* Lis.

BRANICCY idą od Jaxyczow wielkiej Familii Leszka III Potomkow. Z tych Bl: Klemens Wda Krakowski Urzanny Ociec y Doiutrka wiele Senatorow z Ruszcze Hrabiow się piszących. Do Marka z Brzeżniny Wdy Krakow. Koronni Synowie iak do *Oraculum* zbiegali się o poradę. Sulkowi Hrabi tegoż Domu Woiew. Krakow. daie elogium Nakielski, że był *Vir gravitate morum, & bellica laude præstans.*

Grzegorza BRANICKIEGO Łowczego y Burgrab. Krak. Corka Anna za Sebestyana Lubomirskiego Kasztel. Woynickiego wydana wiele Heretykow nawrocila osobliwie Pań. W Krakowie na Grodku *alias* gdzie Zamek, był Klasztor Dominikankom fundowała 65000 wysypawszy. Tam się na rekolekcyę 10, dniowe zamykala w celi, y Krucifix mając w Refektarzu po Konwierskach siadała, Spytana czy w Habcie Zakonnym miała bydz pochowana rzekła: *Niegodnam tey sukienki: w tey sukni prawi, w ktorey się grzeszyło, ciało moje pochować.* OO. Kamedulom pod Krakowem

co rok barwę dawała. Lat 77. przeżywszy umarła R. 1639. *Hyac. Miiakowski Conc:*

BRANT, Herb jest Czarna pochodnia w modrym polu.

Stefan Wda Multański zbiwszy Turkow 100. tysięcy, trzy Krzyże z Kamienia wystawił

BRONIC Herb są ielca dwie.

Z BRONISZEWSKICH Herbu Pomian Zofia Golemowska młoda Wdowa *votum* czystości uczyniła, w Gnieźnie przy Kościele OO Franciszkanow mieszkała, w dewocyi, w odmawianiu Kapł. Pacierzy. Za Zmarłych bardziej się modląca, dla tego Swieccy y Duchowni o ratunek po śmierci iey prosili. Do S. Antoniego bardzo nabożna. Łaskę Hebanową w srebro oprawną gdy iey ukradziona, ona: A moja łaska kędy S. Antoni? Zkościła w przod nie wynidę aż mi ją wrocisz. Dawał inną Gwardyan, ale ona swoiey pretendowała. Aliści złodzieja w iedney y drugiej bramie Mieyskiej, osoba zakonna tamnie grożąc, żeby oddał. Przyniośł Złodziey, zeznał. Był to S. Antoni. *Concio Dunin.*

BRUDZYNSKI Stanisław Prawdzic
w lat

w lat 14. życia swego umierając w Kaliszu żadnym śmiertelnym grzechem BOGA nieobraziwszy rozmawiał: *Quis ego ista merui Virgo Beatissima? non ego his dignus sum: non ego his dignus sum, Virgo Beatissima ora pro me.* Na Krucyfix patrzając pytany był coby myślił: *DEUM cogito.* Do S. Stanisława Kostki: *Stanisław tuum Stanislaum ne deseras.* W dni 12. Ciało do Kościoła Kaliskiego wniesione fetoru żadnego nie miało. P. Morawski *Palæstra Pietatis.* Umarł R. 1615.

Iana BRZOSTOWSKIEGO Pułkownika Strzemięczyka w Wilnie u S. Jana nagrobek głosi: *Sæpe pugnavit, semper vicit &c. Stipendio gloriam habuit potiozem.*

BRZOSZOWSKI Marcin Herbu *Belina* Brat Opata Czerwińskiego potkany niestroyno od Srzeńskiego Wdy Płockiego, y spytany: co to za chłop iedzie? rzecze: jutro ci da BOG odpowiem. Zebrał kupę rodaków zaiechał drogę Woiewodzie, który dowiedział się że to ten wczorayszy, zaprosił go, y utraktował.

JAZŁOWIECCY z BUCZACKICH wyszli, dla tego pisali się z *Buczacza.* Po tym wszystka Fortuna po ostatnim Jaku-

bie Buczackim Biskupie Płockim weszła w Dom Tworowski Pilawitow, to Buczackimi, to Tworowskiemi zwanymi. W Buczaczu Kościół był sprofanowany Herezyą.

BUDZISZ Paparona abo Papa Roma alias gęś.

BUTLER Herb jest Koszyk z Kwiatami Butlerow.

BUTLER *Edmundus* w Hibernii *Baro*, Mszy S. Słuchając w Klonmellii u OO. Franciszkanow, gdy mu dano znać iż go śafiedzcy Panowie zawaśnieni w dobrach łupili, Mszy dośłuchał, potym zebrawszy sług y krewnych nie wiele, wszystko odebrał. *Vadingus T. 2. num. 12.*

C.

CEDRO Herbu Gryff inaczey Cedrowie albo Czederowie albo Chadorowie, ale częścicy Chaderowie, tandem Cedrowscy. Idą od Branickich mianowicie od Teodora Hrabie z Ruszce Wdy Krak: Cedrem Chaderem zwanego Herbu Gryff. u *Długosza*.

CEMA Fabian Herbu Wczele, Wielkiego w Prusiech Domu. Wda Malborski w Krakowie w Akademii ucząc się na gorączkę zachorował Luterskich błędów z Ro-

z Rodzicow napity, y gdy czytał Książkę Niemiecko - Lutérską, tak go zastał wizytujący Student Hozyuż, y rzekł: Ta nie inna okazyja gorączki, w ogień ją, maligna ustąpi. Po odeyściu uczynił tak, y ozdrowiał. *Rescius in vita Hosii Card; c. 5.*

CETNEROWIE 4. Braci z Szląska się przenieśli za czasow Zyg. Augusta: z ktorych Balcer wielki Woioownik od Zygmunta III. K.P. Indygenat otrzymał, ktory Seym approbował R. 1601. Alexander Syn iego Kasztelan Halicki Kościół w Podkamieniu swoim murował.

CHARYTENOWICZ Herb VE alias litery ktore w czerwonym polu V.E. czyli też N. E. z Grecyi w niesiony.

CHEŁMINSKI Marcin Ostoia woioownik w Pedemoncie, hoyny dla BOGA, bo armaty na Dzwony N. Panny W Krakowskim przelał. Od Austryak a naywyższego Wodza *Fortissimus Eques Polonus* utytułowany; w Prusiech pod Chocimem *Strenuus*. W chorobie Medykom ryb ięść zakazującym rzekł: *Amittam vitam, servem Legem Ecclesiae*. Kowalicki w Kazaniu fol. 130.

NB. Wiele jest Familiantow, ktorzy

sobie Przydomek biorą Jmie iakie, że od tego imienia poszli.

CHLEBOWICZOWIE Herbu Leliwa w Litwie, idący od *Gedymina*, y Syna iego *Monwida*, tandem od Wnuka *Wiaza*, od ktorego syn *Chleb*, od tego wielki Dom *Chlebowiczow*. Są też w *Sieradzkim Chlebowscy*, *Poraio*wie iedney dzielnicy z *Wybranowskiemi*: od *Dobr Chlebowa* nazwani, ale z *Wybranowa* piszą się.

CHODKIEWICZ Herbu *Kościusza* w Litwie; to *Boreykami* się iedni zwali, drudzy *Chodkami*, z tey racyi: *Xiążęcia Litéwskiego Witenesa* na łowach będącego obskoczonego od *Nieprzyaciół*, któryś *Przodek* tego *Domu* wyniośszy na ramionach o mil kilka, na beśpiecznym zostawił mieyscu; z tad *Chodkiem*, a iego potomkowie *Chodkiewiczami* nazwani.
Actum A. D. 1300.

CHODKIEWICZ *Hieronim* *Kasztelan Wileński* będąc w *Legacyi* do *Wiednia* od *Zygmunta Augusta* otrzymał tytuł sobie y *Sukcessorom* *COMITIS S. R. Imp*: y pierwszy się pisać począł *Hrabia* na *Szkłowie* y *Myszcy* z przydatkiem do herbu na drugiey lewey stronie tarczy,
Gryffa

Gryffa wspartego do góry z Mieczem.

CHODKIEWICZ Jan Karol Hrabia na Bychowie Szklowie y Myszy Wda Wileński, w Wilnie Studentem będąc gdy Krola Stefana witał, z animuszem iego Krol poznał, co zacz miał bydz, y rzekł: Pewnie ten swego czasu wielkim Kawalerem y Mężem Rycerskim będzie: Tak się stało. Włochy, Malteę, Francya, Niderland, Luzytanią Hiszpanią, Anglią, Szkocyą, Hiszpanią, Węgry, Niemcy, zlustrował, z woioownikami konwersował, wiele umiał ięzykow. Cesarz Turecki gdy naszych zniost pod Cecorą rzekł: Już też w Polscze tylko uczniowie, zostali w Woiennych rzeczach, Mistrzowie ich albo odemnie są pobici; albo w niewoli. Jednego tylko starego Mistrza jeszcze mają Chodkiewicza. Zaprawiwszy się na Wołoszczyźnie, do pierścienia w domu biegał, do celu z dział strzelał, okopy sypał, zamki wystawiał, skupiwszy poddanych kazał pod winą siebie w zamku dobywać. Na koniu się cwiżąc nogę złamał, niewyleczony jeszcze puścił się do Inflant, na którą idąc expedycją miał poświęconą Chorągiew, y szablę na Ewangelii wprzód położo-

łożoną protestując się, że za BOGA, Kościół y Oyczyznę, tey chce dobywać y krwią się własną podpisał. Jakoż pod Rewlem zniósł Szwedow R. 1604 *item* pod Derptem w tymże Roku 7000. Pod Białym Kamieniem R. 1605, Karola famego zbil, 11000. wyciął &c. pod Kircholmem. Wskawił się tą wiktoryą, że od Monarchow powiniszowania, y podarunki odbierał. a od Pawła V. Papieża List w Manuscriptach *Coll: Ostrog: Soc: JESU* znaydujący się: *Planè specimen dedisti fortissimi, atq; Sapientissimi Ducis &c.* Poległo wokazyi owey 2. Xiążąt Luneburskich. Przed okazyą pokazał się Święty Stanisław Kostka z Mieczem zakrwawionym Błogostawiając woysku. Znowu pod Dynamundą 6000. Szwedow zniósł. Okręty Szwedzkie popalił, działa zabrał. Pod Mozaiskiem Moskwę poraził, Władysława IV. do Moskwy zaprowadził. Xięstwa Siewierskie, y Czernichow: odebrał. Poszedł na Osmana C. Tureck. pod Chocim za Zygmunta III. będąc Hetmanem Koronnym y Litewskim z approbacyą Seymu po straconym Stanisł: Zołkiewsk: Kanclerzu W. K. Stanisławie Koniecpolskim
wzię-

wziętym. Umarł tam po Wiktoryi R. 1621. 24. 7bris. O nim *Adol. Brachel Hist*: napisał że był *Non manu magis, quám consilió promptus*. W Historyi, Geometryi, szpiegow wysyłaniu, na błota uderzeniu, w szykowaniu doskonały. Na żołnierzow ostry, był też choleryczny. Ufortyfikował Bychow. Lachowice. Osman obraz iego w Pokoiach po Chocimskiej przegranej postawić kazał, że się takiej potencji nie zląkł. Zwykł mawiać gdy mu o wielkiej Nieprzyziaciela liczbie znać dano: *Hic hostem mihi computabit ensis*. Co Sobota spowiadał się y Komunikował, ode Mszy S. nigdy nieoderwany. Idąc do Batalii noc na modlitwie trawił, spał na gołej ziemi, do Matki N. nabożny: wiele Kościołow pomurował: Białełłowy niepodściwe w obozie topił. Za nim y za Zoną y za Synem worki noszono dla iałmużny. Zdrugą Zoną *Sterilis*, aliás z Anną Alojzyą Xiężniczką Ostrogską, bo po Ślubie zaraz ruszył pod Chocim. Zrazu w Ostrogu, potym w Krakowie przed Kozakami złożony, znowu nie dawno do Ostroga sprowadzony tam z Zoną pochowany.

CHODOROWSKI, w Poznaniu u-
mierając pewny Mieszczanin przywołał
Mieyskiego Pifarza z świadkiem do za-
kończenia Testamentu, y rzekł głosem
straszny: Pisz! Dufzę moję zapisuję
Diablu, żonę y Syna Diablu, Kamienicę
fortunę y wszystko moje pieklu. Przy-
padł X Jan Chodorowski Herbu Korczak
Jezuita, wielki Operariusz (u S. Łaza-
rza w Poznaniu on koto zgnitego od
wszystkich opuszczzonego chodził,) ten
go zasługą mak Chrystusowych, miłosier-
dziem reprezentowanym nawrocil. Lu-
dziom na Kazanie zebrany nawrocenie
ogłosił, *M.S. de Stultis Sociis propter
DEUM.*

CHOMATO niby chomąt aliàs sta-
roświeckie iarzmo wołowe.

CHOMENTOWSCY piszą się So-
chami bo z nich wyszli.

Marcin CHOMENTOWSKI Herbu
Lis (idą z Pieczyngow ci.) Wda Mazo-
wiecki w Samborze Fundator Jezuitow,
ktorzy po całym świecie trzy Msze za ży-
wego, trzy za zmarłego postanowili.
On te wszystkie Msze SS. Dufzom daro-
wał, prosząc o iednę po śmierci swoiey,
każdego Jezuitę.

Stani-

Stanisław CHOMENTOWSKI Wda Mazowiecki Hetman Polny był *ad Limina Apostolorum*. Od Tamburyna Generała Jezuickiego otrzymał znaczne Relikwie S. Stanisława Kostki, które w Sambozie złożył, lampę srebrną tamże sprawił 20 grzywien wazącą.

CIOLEK. Herb w całej Europie u wielu *Insigne*. Witelliuszow Rzymianow z tad imię.

CROMERUS Martinus Biskup Warmiński Orła miał laurem opasanego koła, szyje na znak mądrości jego od Zygmunta Augusta: na niższej zaś części tarczy od Ferdynanda Cesarza, u którego od Polski 7. lat rezydował, odebrał nadany pas czerwony w białym polu, a w helmie Orzeł o dwóch głowach. Gdy był Kanonikiem Krakowskim Zygmunt August oddał mu *Archivum*, które przejrzał, y skomnotował ztąd supplement do Historyi Polskiej, którą od Lecha do Zygmunta I. prowadzi wybornieyszym nad innych stylem Łacińskim. Paweł Potocki zowie go w swoiey Centurii *Livium Nostratem*, *Spondanus*, *Insignem scriptorem*. Oprócz 7. lat rezydencyi u Dworu Wiedeńskiego, był tam 10. razy
Po-

Possem. Gdy z Radziwiłłem Mik. Mar-
szalk: Litewskim był Possem u Ferdy-
nanda, y ławkę na dwóch dana, sam Ra-
dziwiłł zasiadł, rzekł Ferdynand: *Sedeat*
uterq; cum & in Legatione uterq; conti-
neatur. *Warszewicki de Legato.* Zył lat 77.

CZARLINSKI jest Sowka na pniu
siedząca, Prusakowi iakiemuś za czuy-
ność nocną nadana: od Dobr Czarlina
potym nazwana Czarliński.

CZARNECKI Iędrzey Herbu trzech
Orłów Burgrabia Krakowski, wielki
Peregrynant, Dewot, dwom nieprzy-
jaciołom na życie czuwaiącym daro-
wał: z sługami co Sobota Litanie do
Matki N. mawiał, nie maiącym co
robić Zywoty SS. czytać kazał, na
śalmużny y Kościoły hojny, co Sobota
Kommunikuiący. 12000. śalmu-
żny ubogim naznaczył Testamentem:
co miesiąc 350. Złł. naymniey rozdał.
Na grobie swoim Konia y Psa wyryso-
wać kazał, że tamten w wielu okazyach,
a ten że go od Moskala Czeladnika na
życie czuwaiącego obronił. Umarł
R. 1649. leży u S. Piotra w Krakowie
Sterilis.

CZARNIECKI Herbu Łodzia
z Czarn-

z Czarnki (alias Czarnka dobra) w Woiewodztwie Sędomirskim w Powiecie Chęcińskim, iako tam nadgrobki opowiadaia.

CZÁRNIECKI Stefan Syn Krzysztofa Starosty Zywieckiego, Dworzanina Zygmunta III. K. P. y Krystyny Rzeszowskiej, między 10. Synami szosty, w przod Towarzysz Stanisława Koniecpol: Hetmana, potym Porucznik. Z Władysławem IV. Smoleńska dobywał. Za Marcina Kazan: Hetmana *floruit* y za Stanisława Lubomirskiego Wdy Krak; Husarckim był Porucznikiem. Pod żółtymi wodami od Tatarow Z Chmielnickim skupionych wzięty więziony, przez Zborowskie oddany Traktaty, bił Kozakow pod Mikoł. Potockim Hetm. W. K. będąc Chorążym Sędomirskim. Po Batowskiej klęsce Obożnym Koronnym został za Jana Kazim. Manasterzyszczan dobywając gębę wskroś kulą miał przetrzeloną. Gdy był Jan Kazimierz za Granicą, Karol Gustaw przybył do Krakowa, gdzie Czarniecki iuż Kasztelanem Kijowskim będąc bronił się, Karolowych 1000. wyciąwszy, 500 raniwszy pod Gołębiem: potym pod Jarosławiem toż im uczyniwszy:

wfzy: pod Warką także y w wielu miey-
scach: dość że Páweł Potocki *in Centu-
ria Virorum Illustr.* przyznaie mu że on
więcey trupem Szwedow polozył, niżeli
przez lat 30. ich w Niemczech kiedyś
poległo. *Luchefinus Soc: JESU* o nim
in Epinicio in Victoriam Cudnoviensem
napisał:

*Quis te Czarniecci sileat, quem Svecica
fractæ*

*Hæresis hydra tremjit, numeras qui præ-
lia palmis.*

Alexander VII. Papięż, Leopold Ce-
sarz listami swemi go panegyryzowali.
*In omni felix, tua Cymba profundo. Sta-
nius.* 30. potyczek miał z Gustawem.
Z Holsacyi Szwedow wypędziwszy, ią
Fryderykowi III. Krol. Duńskiemu od-
dał y wiele innych Kraiow y Fortec, od-
nogi Morskie na koniu przebywaiąc, za
co od Fryderyka Złotym Łańcuchem
udarowany. Zwany *Lechiæ Camillus,*
Svecorum Flagellum. Moskwę z Litwy
rugował: pod Połonką y Dziesznią ich
bił. Jan Kazimierz y Seym 1661. Sta-
rostwo Tykocińskie mu *in perpetuum*
dali. Y Woiewodztwo mu Ruskie po-
tym Kiiowskie dane. Przymawiającemu
że

że z chudego Pachołka powstał: odpowiedział: Ja nie z soli, ani z roli, ale z tego co mię boli urosłem.

Na Ukrainie Machowickiego zniósł Rebella Kozacka: więc on na nią poszedł, zbil, Stawiska spalił. W Polu zawsze, począł słabieć: więc z Ukrainy ku Polzcie puścił się, w drodze List y Przywiley na Buławę Polną K. zaszedł go od Krola, na co on: Wszakem Ja nie raz mówił, że mi w ten czas Hetmańską władzę dawać będą (po Jerzym Lubomirskim Marszałku W. K.) kiedy ani siła do woyny, ani ręka do szabli zdolne nie będą: jeżeli mi iednak zdrowia BOG użyczy, starać się o to będę, żeby Krol Jmśc nie żałował tey łaski swoiey, którą mię potyka: jeżeli umrzeć przyidzie, ta Buława śmiertelnego Grobowca ozdoba chyba będzie: Nieśc się kazał ku Dubnu, we wsi Sokolowce w prostej chacie przed X. Agapitem Dąbrowskim Spowiednikiem swoim Spowiedz uczynił, wiatyk przyjął, umarł R. 1665. lat mając 66. Koń iego doświadczony ni iedząc, ni piiiąc, nogą ziemię kopiąc na wchodzących y na wychodzących żałośnie poglądaiąc, padł, y zdechtł, iak by

Domino nollet servire minori: Jdąc do okazji spowiedzią y Komunią armo-
wał się, a według Kowalickiego Kazno-
dziei w pancerzu na gołym ciele tańco-
wał. Syna nie miał tylko Corek 2. ia-
ko to Alexandrę Branicką Marszałkową
N. Koronną która młodszą będąc Oyca
na wojnę idącego oplakiwała? Czemu?
odpowie: Zauię, prawi, tego, że nie
w męskim stanie urodziła się, żeby
Oycowskiej chwały y dzieł jego ucze-
stniczką bydz mogła. Owdowiawszy
bardzo światobliwie żyła. Druga Kon-
stancya Leszczyńska Wdzina Pod-
laska włosienicę nosiła, wtrzewikach
kamyki, wosk nad świecą na no-
gi topiła. Obie były z Kobierzy-
ckiej Kasztelanki Krzyw-
skiej. Pomian.

CZARNIECKI Franciszek Jezuita
Brat Hetmana Czarnieckiego ciało swe
pokrzywami, rozgami, cierniem dręczył.
Gdy z starości sam tego czynić nie miał
siły, drudzy proszeni to mu robili. Raz
obdartusowi o suknię się postarał, wziął
iego na siebie szaty z robaństwem, kto-
rego nie mogąc wytrzymać kazał się
związać: Ciało z tąd iak trędowate sta-
ło się. Był u Brata na obozowej Missyi,
rządził

rządził y Kollegiami. Umarł w Lublinie R. 1676.

CZARNKOWSCY Nałęcz, Nałonie się zowie, tak się zowie y Chusta obłaniaiąca Chstusa Pana nagle 70. Ten Herb naypierwey Czarnkowskim Hrabiom dany od Mieczysława, ktorych Przodek Dzierżykray Xiążę na Człopie, od tego Monarchy do chrztu S. trzymany, zażywaiący przedtym kolumny porfirowey, od Gryfow dwoch trzymaney. Innym się zda że to był właśnie herb Sarmackich Krolow y innych Nacyi. Według *Diona, Tygranes* zwyciężony od Pompeiusza, iemu Bindę białą pod nogi z berłem y mieczem rzucił. Bulgarskie Xiążęce Familie, miasto czapek, chustkami głowy sobie zawiązywali. Inni twierdzą że Bogusław Krzywoust z pod Halickiey klęski uszedłszy, poranionym obwiał rany y dawał chustę za Herb. Traianus Cesarz stoczywszy bitwę z Deceballem, wiele swoich miał ranionych, dla ktorych mowi *Dio L. 68. fol. 775. Cum deficerent ea, quibus vulnera militum obligarentur, ne vestii quidem suce Trajanum pepercisse, sed eam in fascias discidisse*

*ad obliganda vulnera Militum, caesisq;
in praelio statuisse aram, & quotannis
parentari iussisse.*

Alexander IV. z konia zsiadając ro-
skrwawił Lizymacha, wlot biały swoy
zawoy z głowy zerwał, y ranę zawiązał.
Był to prognostyk, że po nim będzie
Krolował.

CZARNKOWSCY idą właśnie od
tego Dzierżykraia, ktory idzie od Leszka
III z 20. Synow iednego, Xiążąt Pomor-
skich; z ktorych ieden Xiążęciem na
Człopie pisal się: potym Xiążęcego tytu-
łu poniechali, tylko Hrabiami z Człop-
py. Fortuna ich była wielka, kiedy Zy-
gmunta I. od Szczecina do Lublina ia-
dącego obiadem y wieczerzą w swoich
tylko dobrach przez tę podróż podey-
mował Dzierżykray Hrabia z Człopy,
świadczy Młodzianowski *in Contionibus.*

Anna Przyiemka Herbu Rawicz Mar-
szałkowa N.K. po śmierci pokazawszy się
mężowi, dała napomnienie: spytana w ia-
kim by była stanie: odpowiedziała: Czy-
tay sobie Psalm 102. *Benedic anima
Dno & omnia quae intra me sunt nomini
Sancto eius. Młodzianowski. Vide plura sub
Nałęcz Folio 107.*

CZARTORYSCY Xiążęta Herbu Pogonia, idą od Lubarta Gedyminowego Syna: który to Gedimin miał Synow 3. Michała, od ktorego XX. Czartoryscy, Alexandra, od ktorego XX. Sanguszkowie Iwona, od ktorego XX. Kozierskie. Ale pewniey że od Olgerda Syna Gedimino-wego, *tandem* od Kerygella Xiążęcia Czernichowskiego y Siewierskiego. Mikołay Czartoryski Woiewoda Wołyński miał we trzech Stanach Krolestwa Synow: między Biskupami Floryana Arcybisk: Gnieźnieński; między Senatorami Świeckimi Michała Woiewodę Sędomirskiego: w Rycerskim Kole Karola Podkomorzego Krakowskiego *Kanon: Mausol: Ejuis.* Ten Arcybiskup Ciało S. Bonifacyusza Biskupa y Męczennika do Klewania sprowadził. Wielkiego rozumu, nauki, pokory, estymacyi. Swiderskiego związek rozwiązał, ztąd według Kocho-wskiego zwano go *Præsulem Connexua-lem.* Co rok Częstochowski Obraz N. Maryi nawiedzał.

CZERNIAKOWSKI Woyciech Herbu Łada Jezuita, studentowi swemu na grzech leżącemu widomie pokazał się po swey śmierci między S. Ignacym y S.

Stanisławem Kostką, strofując go, y żeby tych Świętych o czyśćć profit. Umarł w Poznaniu R. 1630.

CZERNY herbu Nowina ze Szwaycar tu zawitali, zwali się z razu Szwaycarami, potem Czarnemi, nakoniec Czernemi, z przydatkiem iednak *Szwarc Czerny*.

CZERSKI Walenty Herbu Ogończyk w Kole Rycerskim gdy się o Wolność domawiał, Stefan Krol rzekł: *Quis ibi canis latrat contra nos?* Odp: Czerski: *Prawda na tych Mości Krolu, którzy iako wilcy na wolność naszą następują, alludendo do zębów wilczych Batorych M. S. de Familiis Prussiae.*

CZETWERTYNSCY Xiążęta pieczętują się Jeźdzcem nagim Smoka raniącym, drugą Leliwą na doł obroconą, w ktorey grzbięcie dwa Miecze. Wyfzli od Jednowładców Ruskich. Są ich nadgroby w Łucku u OO. Dominikanow, y w Czetwertni nad Styrem rzeką ich Dziedziectwie obrazy. Wzieli początek swoy od Włodzimierza Monarchy Ruskiego, iako świadczy *Starowolski*; mianowicie od Syna Swantopełka iednego z dwunastu, który dwóch Synow miał Xiążąt Twerskich: Andrzeia, od ktore-

go Xiążęta Mirscy, y Dimitra od którego Xiążęta Czetwertynscy Swantopelkami piszący się. Wiele krwi wylali swoiey y nieprzyjacielskiey.

CZURYŁOWIE Herbu Korczak 2do. Alexander Gorayski miał 5. Synow; iednego z nich Jędrzeia Cyrilla, ktorego prosty gmin zwał Czuryłem. *Paprocki w Przemowie swego Ogroda.*

D.

DABISZ Gabryel Nobilitowany Roku 1658.

DABROWA Podkowa o 3. Krzyżach, od lasu, gdzie wiktorya odniesiona herb nazwany.

DABROWSKICH jest Domow 19. różnego Herbu.

DABROWSKI Herb Panna we 2. trąby trąbi. Osmnaścieletnia Panienska we Francyi po mężku ubrana woysku Francuskiemu hetmaniła przeciw Anglikom Aurelią oblężoną wybawiwszy zwycięstwo otrzymała. *Historia Gallicana.*

DANIŁOWICZ Herbu Sas. Idzie ta Familia z Gotow. od Haniłow, czy Huniłow, ze Krwie Krolow tamecznych. Za czasem H. w D. literę zamieniwszy

z Hanilow, Daniłow nazwano, tandem Daniłowiczow. *Pretorius Orb. Gothic. f. 4. c. 3.* Ale pewniey że od Hrabi Hayd, ktory z Herbem Sas z Węgier na Ruś się wyniosł: tu z Danielem Krolem Halickim y Synem iego Lwem nieprzyiacioł gromił, za co Synowicę mu swoje dał za żonę, y imie swoje na Chrzcie Daniel. Od tego Daniłowiczowie, Jan Daniłowicz Dziedzic na Olesku Krayczy Koronny Kasztelan Lwowski, potym Woiewoda Ruski. Córka iego z Krasickiey Marcyanna Koniecpolska. Kościoły bogatym apparatusem stroiła, ubogim co rok sama białe szaty szyła; co wielki Czwartek ie traktowała, w Wilię Bożego Narodzenia 3. ubogich czestowała na pamiątkę JEZUSA, MARYI, JOZEFA.

Z Zofii zaś Zolkiewskiey Kanclerzyny Koronney y Hetmanowny Teofila Sobieska Kasztelanowa Krakowska Matka Jana III. Sobieskiego.

Jan Mikołay Daniłowicz Podskarbi W.K. hojny był na Kościoły: w Wielki Czwartek nogi ubogim umywał, y ich czestował. na Piątek wielki y Sobotę w Klastorze się zamykał dla dewocyi; w Kapie chodził, dyscyplinę czynił: każdą

Wilię

Wilia do Matki N. o chlebie y wodzie, sam Feſt o ſpowiedzi y Kommunii obcho-
dzii. Z prowentow ſwoich dzieſiasty groſz
na ubogich naznaczył, ztąd na ćwierć
roku po 40. tyſięcy na ubogich rozdawa-
no. Puſzki z ſobą woziił ſrebrne, a gdzie
ubogą zaſtał, dawał dla N. Sakramentu:
Umarł R. 1650. leży w Lublinie u OO.
Karmelitow boſych, ſwoiey Fundacyi.
Był to Synowiec Woiewody Ruſkiego, a
Syn Mikołaiia Podkmor: W. K. Z Opa-
lińską y Tęczyńską oſtatnią, bezdzietny.

Jan DANIŁOWICZ Staroſta Borecki
Syn Mikołaiia Woiewody Podolſkie-
go z Skibickiey, który to Woiewoda bu-
ławę drogo oprawną przy Naysw. Pannie
Czeſtochowſkiey zawieſił. *Nieſ: porko-
wſki: Piſali ſię z Zurowa wſzyſcy.*

DANTISCUS, że w Gdańſku ſię uro-
dził: z Oyca ſię zwał Jan Linodeſmon;
Paleſtynę y Grecyę zwiedził. zoſtawił ſe-
kretarzem Koronnym do Maximiliana
Cesarza Poſeł, gdzie Pierścieniem zło-
tym, Biretem, y Laurem Poetycznym od
Cesarza na głowę wiożonym, uczczony:
Poſtany był y do Karola V. y Ferdynan-
da: owſzem u Karola V. przez lat 12. był
towarzyſzem wſzyſtkich woiennych ex-
pedy-

pedycyi, z nim iezdził do Hiszpanii. Od niego Szlachectwem darowany, w Polfcze od Zygmunta I. Krola Polsk. przywileiem utwierdzony. Po Kanonii Warmińskiej wziął Chelmińską, potym Warmińską Infule. Umarł R. 1548. Wiele pisal osobliwie wierszem.

DAWIDOWSCY Herbu Gryff z Dawidowa na Rusi, Było dwóch Sędziami Lwowскими.

Teresa Eleonora Makowiecka z Dębnińskich Kasztelanowa Kamieniëcka co piątek Mszą SS. naymowała za swoich nieprzyjaciół. Do S. Piotra w Krakowie sprawila szczerozłotą Monstrancyą blisko 100. tysięcy taxowaną. Umarła R. 1704 leży tamże u S. Piotra.

NB. Zdawna niektore Domy pisaly się z Dębna albo Szczekocina, y ci byli Odrowążowie: drudzy także z Dębna y ci byli Herbu Dębno, trzeci z Dębna, y ci Doliwczycy, trzech róż na pasie ukośnym: inni z Dębian y ci Rawiczowie y Nieczuiowie.

DESZPOTOWIE *vide* Zienowicz.

DEBNO Herb ma początek od Roku 1243. gdy Tatarzy Europę, a naybardziej Polskę plondrując Gorę Łysą złupili

złupili, y Krzyż wzięwszy, do Tartarii wielkiej zaprowadzili, za to powietrzem karani, od wieńczekow y od Niewolnika Chrześciana dowiedzieli się, że to za coś wziętego u Chrześcian. Więc Han Tatarski, z namowy Paniienki Chrześciańskiej iednego posłał z nią Tatarzyna z Krzyżem, Oddał sup święty, ochrzcił się i ożenił z Panną, wziął za Herb Krzyż y Dobra Dębno, z tad y Herb rzeczony. A że Abdanczyka w pojedynku pokonał, od Monarchy Polskiego wziął Abdank przydatek do Herbu. *Paprocki.* Ten sam Autor znowu mowi, że to byl Polak Demiot z niewoli z Krzyżem tu postany y wziął Abdankownę Dziedziczkę Dębna.

Strykowski y inni Pisarze tę Historyę na Litwę Pogan zwałaia, y że Szlachcić Dowoyna Krzyż S. wziął, y po cieŹkim powietrzu tu go oddał, ochrzcił się, y ożenił z Abdankowną. Inni świadczą, że dawniejszy ten Herb od tey Historyi. Z tego Domu u Okolskiego *Viri audaces, vehementes, & ad iram prou.*

DEBOLI dwa Lwy wspięci Lichtarz trzymaiący, od Henryka Deboli.

DEBOROG Pień z rogami leleniami.

DEBSKI Marcin Prawdzie w Plockim

Woie-

Woiwodztwie przez X. Stefana Naha-
iufa do iedności z Kościołem S. przy-
prowadzony, chcąc Kościół BOGU fun-
dować, zaniechał, y zachorował. Porwany
przed Trybunał Bożki, y do tarasu ciem-
nego wtracony, na proźbę sędziwego,
Kapłana wyprowadzony, pytany był ia-
kiej by był Wiary? Odpowiedział: Tak
wierzę, iak mię Xiadz nauczył. Rzekł
Sędzia: Ale cię tego Xiadz nie uczył,
żeby ślubow BOGU raz uczynionych
nie dochowywać. Prosił strwożony o
przewłokę czasu, aż to wykona. Ozdro-
wiał, y Kościół wystawił. *Annales Pro-
vincie Polonae Soc: Jesu. 1595.*

DECIUS po Polsku Dycz Familia
Rzymska, Herbu Kosy, a potym puł Or-
ła białego, puł czerwonego, o 2. głó-
wach; a tu w Polzche od Tęczynskich
do Toporu przyięci.

DŁUGOSZ Jan Herbu Wieniawa
z Niedzielska, Starośty Brzeźnickiego y
Nowomieyskiego Jana Długosza, wielkie-
go Rycerza, Syn, Kanonik Krakowski
w 17. Leciech na Dworze Biskupa Kra-
kowskiego Zbig. Oleśnickiego Kardyn.
Dworu Dyspozytor. *Monimenta, Prawa,*

Prowenta Biskupow Krakowskich zaniedbane, porządkiem skonnorował, y owszem całej Diecezji *librum Beneficio-rum cum sciendis* zebrał w jedno dzieło, Wiele Bogu na chwałę posfundował. Reparował na Skałce Paulinow. Postował do Eugenjusza y Mikołajia V. Papieżow. Elżbietę Krolewnę Kazimierzowi Krolowi z Wrocławia, y S. Kapistrana sprowadził. Ziemię Świętą zwiedził. Podiał się instytucyi Krolewiczow: iako to S. Kazimierza. Otrzymałszy nominacyą na Arcybiskupstwo Lwowskie, umarł R. 1680. 29. Maja na Skałce pochowany. Napisał Kroniki z starodawnych Monimentow Autentycznych przy Kościołach y Klasztorach. W podszłym wieku dla Ruskich Dzieiopisow Ruskiego nauczył się ięzyka. Michał Ernest Długosz napisał Panegyryk Janowi III. po Wiedeńskiej. *Augustum Viennense veni, vidi, vici.*

NB. Gdy kogo na śmierć prowadzą, tedy podług dawnych przywileiow Kapeluszem Kardynałskim pokrywszy go, uwolniony bywa od śmierci. Dobenekowie w Prusiech tym się Herbem Kapelusza pieczętują.

POD-

PODKOWA Dolega z strzałą żołnierzowi Dolegde Pobogowi dana.

PODKOWA w tych jest Herbach. Belina, Białynia, Białoskorcki, Bratkowski, Bożawola, Dąbrowa, Dolega, Krzywda, Jastrzębiec, Łada, Lubicz, Łzawa, Niezgoda, Podkowa z Kluczem poprzecz, Pobog, Prus z ryc, Puchala, Rudnica, Szepczycki, Tępa podkowa, Zagłoba, Zataiony Miesiąc, Zdań. Doliwa Herb 3. roze na drodze białej. Wincentemu Koto wi Doliwczykowi Arcyb: Gnieźnieńskiemu Felix Antypapa na Concilium Bazyleen: dał Kapelusze Kardynałski pierwszemu: na co Klemens Janicius:

*Hunc nova Cardineo texcit fortuna galerô,
Sarmatice nulli, quod dedit antè, viro.*

Ale było wprzod 2. Kardynałow Mateusz y Alexander Xiążę Mazowiecki. Tenże Arcybiskup z Winnic swoich w Niejowie rozrodzonych 4. beczki Wina do Katedry Gnieźnieńskiej naznaczył.

DOLSKI KNIAZ Herbu Kościeszka z pułkrzyżem, tylko w Litwie kwitneli. Jan Karol w leciech 22. został Podkom. Pińskim, w 17. chorągiew przyjął, Oycę utracił w leciech 7. Fortunę obiał w 13. roku za przyznaniem lat od Króla

Jana

Jana Kazimierza. Po Kraiectwie, po Podczastwie Litewskim Łaskę Nadworna, potym Wielką Litewską wziął. Miał za sobą zdo voto Wdowę Woiewodzinę Belzką Wiszniewiecką *de Domo Chodoreńską Podkomorz: Litew.* W dzień w Niebowzięcia N. P. dano mu znać pod czas stołu, że pod Pałac jego przyszedł zwierz jakiś niewidany, chciał nań puścić się z Myślistwem, lecz Zona Marszałkowa nie dała. Myśliwi rzucili się: zwierz w obrotach to lisem to wilkiem prezentował się, w padł na bagna w trzcinę: głosem ludzkim zawołało płaczliwe to straszydło, że nie sam Marszałek w to Święto na łowy wyiechał, *Bielski w Kazaniach.*

Alexander DOMARADZKI Herbu Gryff pod Wiedniem z mostu Strygońkiego w Dunay wpadłszy, wypływając na koniu dzielnym w oczach Jana III. Krola 3. Turkow ściał, Chorążym pod tymże znakiem uczyniony. Piszą się Cedro *Vide Cedro.*

M. Andronik Cesarz Konstantynopolitański Jelenie wielkie rogi przed Pałacem swoim zawiesić kazał.

DOLSKA Beata Księżniczka idąc za mąż w Dubnie za Kniazia Solomereckiego

go Kosztem Konstantego Bazylego Xiążęcia Ostrogskiego, gdy nad spodziewanie gmin Tatarow wielki pod Dubno przypadł, a wszyscy rzucili się do broni; ona stroj weselny zrzuciwszy, prochem działa nabiła, z wieży w Namiot Hana trafiła, obaliła, y do odstąpienia od Dubna przymusiła. *Jahczyński in M. SS.*

DONHOFF Arragończyk Kawaler Weronę Krolową Arragońską z Hiszpanami batalią przegrającą, y na pożareie Dzikow do pnia w lesie przywiązaną, uciawszy Łeb Dzikowi, uwolnił, y wziął za żonę. *Nolimburgus in Symbolis Portugalliae & Arragoniae Regum:* Krolom uczyniony zbil Hiszpanow.

Ale to pewnieysza że *Crocus* Krol Czeski mając 3 Córki Kassę, Tetkę, Libusę, gdy Biwog na Łowach Dzikowi Łeb uciął y im trzem prezentował, za Herbmu dały, y Kassa siebie mu w Małżeństwo Roku 722. Trzy linie z tey Kassy wyszły w Czechach, mowi Paprocki: Swinią głową uzbroionych, to Lwa, to zająca przydających do tegoż Herbu. Ich do innych Kraiow weszli Potomkowie: iako to do Anglii, Misnii, Frankonii, zkad był Alexander II. PP. tegoż Herbu zażywaia-

waiący. W tey Frankonii był Pałac nad Mozą rzeką Dönhoff. Z tad do Infant Dönhoffowie wyniesli się, potym do Polski.

DONHOFF Kasper Woiewoda Sie-radzki do Ferdynanda III. Cesarza po Cecylią Pośel, od Cesarza otrzymał na siebie y Sukcessorow *titulum Principis S. R. Imperii*: Leży w Częstochowie.

DONHOFF Alexander Opat Jędrze-iowski Kamienieckim y Łuckim Biskup-stwami wzgardził, mówiąc: *Ego Pane pauperum victito.*

DONHOFF Jerzy Albrycht w Rzy-mie wielki Teolog Biskup Przemycki Kancelerz W.K. od wymowy Polski Chry-zostom zwany. Nuncyuszowi Inn ocen-tego XI. na gło wezwany, ślicznym Łaciń-skim odpowiedział stylem od Tronu Ia-na III. On kazał na pogrzebie Jablono-wskiej Hermanowy. Był potym Bisku-pem Krakowskim, ale krotko barzo.

DONHOFF Wiadysław Woiewoda Pomorski pod Strygoniem R. 1683. od Turczy na ścięty. Głowa do Konstan-tynopola odesłana. Syn iego Woiewoda Połocki. Stanisław Herman Polny Litt.

DONHOFF Jan Kazimierz wielkiej człowiek nauki, Opat Mogilnicki, Chora-giew

giew Mahometa samego do Rzymu po Wiedeńskiej zawioził, za to uczyniony Biskupem Cezenackim, y Kardynałem *tituli S. Joannis ante Pertam Latinam*. Jan Kazimierz Krol Polski do Chrztu go trzymał.

DOREGOWSKI w Choynicach na wieżę mlodo wyfzedłszy, gdy po rynie pofkakował, pośliznęła mu się noga: lecąc, oburęcz się uchwycił, wołał, ludzie pierna. tow nanieśli, na te się spuścił bez szwan-ku. Został potym Zakonnikiem S. Franciszka.

DAWGIAŁO Herbu Zagora w Litwie. Gdy Jan Hawnurowicz wiele dokazywał mężnie przeciw Swidrygellowi, za Zygmunta Xiążęcia Litewskiego, nazwany iest po Litewsku Dowgalis, to iest sito-możny, ztąd cała Familia Dowgiałow.

DROGOMIR 3. Nogi zbroyne wraz spoione na Psim polu. Drogomir Rycerz miał 5. Synow 2. zabito, trzem nogi ucięto, y tak Krolowi prezentowano, za co za Herb im dano. *Paprocki, Okolski, Bielski. Petrasancta* świadczy, że Krolowie Insulij Mannii tym się zaszczycali Herbem, y inni Insulanie do Anglii należący, według *Kamdbena in Anglia*.

DRUCK Herb 4. miesiące na nowiu do

do siebie rogami obrocone, a w pośród-
ku ich Miecz czyli Krzyż, na hełmie M-
tra y strusie piora: Xiążęta Druccy idą
od Romana Xiążęcia Włodzimirskiego
y Halickiego, który na 5. Synow Xięstwo
podzielił: na Mściława, Daniela, Wafil-
ka, Włodzimierza y Michała: ten ostatni
pisał się Xiążęciem Druckim. Od tych
Xiążąt Druckich rozmnożone Potom-
stwo, od Dobr pobrali nazwiska: Sokoliń-
scy od Sokolai, Horscy na Horach &c.

DRUŻBICKI Kasper z Drużbice od
Piotrkowa 2. mile, Herbu Nałęcz Syn
Piotra y Elżbiety Obiezierkiej. Uro-
dził się R. 1590. 6. *Januarii*: Dziecię-
ciem utonął, pod wodą był godzin kilka
zdrow. W Poznaniu uczył się czysty
ten Anioł w całym życiu. Z Niewiasta-
mi musząc gadać, szpilkami się kłół. Je-
zuitą został w Krakowie R. 1609. 14.
Augusti. W cierpliwości y milczeniu
bardzo się ćwiczył. Co dzień kwadrans
o śmierci myślał. 5. razy N. Sakrament
odwiedzał na dzień. Raz pod czas Mszy
S. w Serafina postaci widział P. Chrystu-
fa Ukrzyżowanego. Matki N. prosząc
o potwierdzenie w łasce Bożej, od niey
użyłszy 18. *Stycznia*: *Da mihi tuam*

elab

ale musisz dnia Oczyszczenia mego pocze-
kać. Jakoż w dzień Oczyszczenia głos
z Najswiętszego Sakramentu usłyszał:
*Potwierdzam cię w łasce moiej, Naza-
iutrz na Mszy Ś. za to dziękując przed
introitem od Boga słyszał: Dzisiaj na Mszy
tey dam ci znak potwierdzenia w łasce mo-
iej. W krotce po Mszy tey takie uczuł
obrzydzenie grzechow, że w piekło sko-
czyć gotow był. Na co głos słyszał:
Przestań ieśli możesz y ieśli z Ciebie są
przestań od tych affektow. Od żalu y mi-
łości nie mogli się utrzymać.*

Adam Lucens z Zakonu za fortę wy-
glądał, X. Druźbicki go utrzymywał Di-
scypliny zań czyniąc, y utrzymał w Zako-
nie. w krotce umiarzzy o puł no-
cy gdy zań 5. Discyplin X. Druźbicki
uczynił, (gdyż obiecywał się modlić kona-
jącemu) Anioł rzekł do niego: O to iuż
uwolniony od mąk wychodzi. Co dzień
za Dufze 2. Discypliny czynił, dla tego
u drzwi do niego kołatały nieraz. A
potym wszystkie zasługi modlitwy po-
sty &c. swoje im przekazał. Na różne
Święta po kilka tysięcy Aktow BOGU
oddawał. W Ewangelii owey z gorą-

cością mowioney niby przyjmując Jezusa do siebie: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem Filios DEI fieri,* usłyszał: Ześ mię przyjął, przyjmę y ia ciebie y nigdy nieopuszczę. X. Jakubowi Lichańskiemu poufale wszystko objawiał. Na Collegium ktore o parząc niedostatek, do P. JEZUSA Ukrzyżowanego udawał się: *Oto z rak twoich pokarmu wyglądaia:* y zawsze do Forty przyniesiono iaką iakmużnę. Nowicyatu niedostatek widząc w Krakowie, u Chrystusa Ukrzyżowanego uprofit, że Młodzian na drodze nie znaiomy w złocie sumnę mu dał. Prowincyatem obieżdżając Kolegia, kroki Bogu ofiarował, Obywatelów od powietrza, głodu, gradu, ognia, aby BOG uwolnił, uprofit. W Kościołach, przejeżdżając, sercem adoracyą N. Hostyi oddawał. Był Kaznodzieią Trybunałskim Pokazaniu dysciplinę czynił. Miał Ducha Prorockiego. Co dzień 12 Dysciplin czynił, z rana naywiekszą, 366. razy się zacinając dla JEZUSA y MARYI. Na urodziwe nie patrzył, y na żadne rzeczy piękne, y ciekawe, tylko na szpetne: rzeczy pachnących unikał, a na cuchnące okazy się narażał. Przed iedzeniem piolunem

ięzyk napufzczał. Żelaznym głowę grzebieniem czesał, na twardym sypiającym: Długo na iedney nodze stawał. golenie, pierś, żywot, rozgami smagał, w trzewikach kamyki nosił. Na końcu roku zacinał się 365. razy. grzebieniem żelaznym się szarpał razy 225. że tyle kości w ciele ludzkim. W Zapufty, w dni Krzyżowe, w wielki Piątek cudnym był tyranem na siebie. Rany Chrystusowe 6466. rachowane, Dyscypliną teyże liczby szanował. Wrzod swoy na boku niebeśpieczny, rozgą dobrze ciałwszy, uzdrowił. Raz na Mszy obrociwszy się widział Kościół pełny ięzykow, iak włócznia, iak dzida, iak miecze, iak puginały, węże. Wyrzekł się sławy przez ślub przy Przełożonym: za bydle y niewolnika Zakonowi się podaiąc. W starym wieku psem się zgniłym nazywał. Matkę N. obrał sobie za Dziedziczkę. Imieniem iey ciało sobie piętnował. Z komory wychodząc Obraz iey całował. Trzy razy się na dzień do śmierci gotował. Co miesiąc spowiedz czynił. W chorobie, iak sfolgowała, rozgami smagał się. Lat mając 71. R. 1662. 2. Kwietnia umarł. Ciało w lat 4. oprócz głowy całe znale-

znaleziono, y ięzyk cały. 28. Xiąg napisał: to cud, że żadnych Autorow nie zażywał: a kiedy Piśmo, albo text z Autora iakiego cytował, nigdy do niego nie zayrzał, a słowo w słowo napisał. Nigdy nic w piśaniu swym nie limował. Dwa razy do Rzymu Prokuratorem ieździł. Dwa razy Elektorem. Zycie iego pisał X. Daniel Pawłowski. Cuda czyni.

DRYA Herb są 3. kamienie drogie żolte między dwiema liniami. Bierze początek od Mutina Zołnierza z Burgundii, z tąd Mutinę ten Herb zowią. NB. S. Bernarda Klarawalleńskiego Herb zwał się *Gaudium*, to jest dwie linie ukośne szachownicy, pola zaś białe y czerwone:

DUNIN. Bolesław Krzywoułt Monarcha Polski Piotra Dunina z Danii, Herbu Łabęć, na sławę swych zwycięstw do Polski przychodnia, uczynił Hrabią na Skrzynnie. Ociec iego Gwilhelm Podskarbin był w Danii, w tym zabity Henryk Krol Duński od Brata, y tron porwany. Gwilhelm Piotra Syna w Polfcze przęstrzegł o skarbach. Więc za radą Piotra Krzywoułt Krol poszedł do Danii, Tyrana zrzucił, dopomógł do elekcyi

Krola, a Gwilhelma do Polski tu Święto-
 sławem nazwanego sprowadził. Z tych
 skarbow Piotr Dunin Kościółow wystawił
 77. iako świadczy *Cromer. Bielski* ie wy-
 licza: w Krakowie S. Jana y S. Andrzeia,
 na Zwierzyńcu Salwatora albo Transfigu-
 rationis; tamże S. Marcina y S. Michała.
 Na Kazimierzu pod Krakowem S. Wawrzyń-
 ca z drzewa. W Strzelnie, Chelmie,
 w Łęczycy, w Kłobucku, w Skrzynnie,
 w Zarnowie, w Paięcznie w Ziemi Sieradz-
 kiej, w Rudzie, w Siewierze, w Chelmi-
 cy, w Wierzycowie, w Kiiach, na Tyń-
 cu, w Chlewińkach, w Opatowie, w Ko-
 ścielcu Kujawskim, w Kaliszu u S. Wa-
 wrzyńca, w Czerwieńsku z Opactwem,
 w Kazimierzu w Wielkieypolszcze, w
 Mstowie, w Kaninie: gdzie też na cmen-
 tarzu u Fary postawił słup wielki Ka-
 mienny, puł drogi tam naznacziac z Ka-
 lisza do Kruszwicy, bo był Kaliskim y
 Kruszwickim Starostą: w Nysie, w Cho-
 tlewie, w Rabinie, w Czerwonym Koście-
 le, w Ławinie Zakonnikom, y u Fary;
 w Leżowie przed Krobią S. Idziego:
 w Wrocławiu Kościół y Kłasztor Pre-
 monstratenfow pod tytułem S. Wincen-
 tego: gdzie on, żona Marya, y Synowie
 leżą.

Z Familii iego tyle Domow liczy Polska, ile Kościołow wystawił, co mu obiecała N. Matka. Był y Starostą Wrocławskim. Miał tenże respekt y u Władysława Syna wyzutego z Państwa, z którym na polowaniu za Zwierzem się fami dway zaciekłszy, y tam o chlebie y wodzie wieczerzając, gdy Władysław Piotra tknął żartem, on Xiążęciu wyrzucił Krystyny żony iego z Dobieszem niejakim konfidencyą. O czym dowiedziawszy się Krystyna, Duninowi sprawującemu wesele w Wrocławiu Corce swoiey z Jaxą Xiążęciem Serbskim, Graffowi od Dobieszca porwanemu, y do siebie przyprowadzonemu ięzyk urznać kazała y oczy wyłupić: co oboie Matka N. mu przywrocila, y żył po tym lat 5. Obraz ten wstarym Skrzynnym iest cudowny. *Nicolaus Henel. Breslographia fol. 78.* świadczy że Marya żona iego we Wrocławiu Kościół fondowała na Piasku y Klasztor *Canonicis Regularibus Lateranensibus*, iako wyraża napis:

Has Mater venice tibi do Maria, Maria,

Has offert aedes Sventoslaus Ulasceides.

Podobno to był Syn ich ten Świętosław. *Łoniewski.* Familianci tego Do-

mu tak się kochali, iż każdy Dunin co rok złoty ieden do skarbu składali aby tą składką przez iaką przygodę upadiego mogli poratować. *Paprocki*. Tenże świadczy że mało co przed nim, Duninow *Rzeszotkami* zwano, iż pieniędzy rzeszotem odmierzywszy nie rachując pożyczali, y tak odbierali. Piotrow nawięcey w tym Domu.

DZIAŁOZA iest rog ieleni y skrzydło Sępie od Bolesława Krzywoustą Działoży Rycerzowi nadane, że Jeleniowi rog, Sępowi skrzydło na łowach w oczach Krola tego urwał. *BielskiPaprocki*.

DZIAŁYNSK Zygmunt Działyński HerbuOgończyk fondowałKalwaryą mierzoną według Jerozolimskiej w Pakości u O.O. Reformatów. Zasuwę Obrazu Częstochowskiego srebrną całą dał.

DZIERSZKO czyli **DZIERZEK** Krzysztof Herbu Nieczuia, ze szkół zaraz od Zygmunta Augusta do Porty posłował tam lat 6. bawiać Arabskiego Pisma nauczył się y Tureckiego ięzyka, oraz od Cudzoziemskich Rezydentow po Francusku, Włosku, Niemiecku: namawiany aby się pobisurmanił y gwałtem przymuszany nie uczynił tego. Posłował

wał od Krola Stefana do Moskwy. *serio*
na grube traktowania odpowiadał. Pe-
regrynował do Jerozolimy.

O Mikołaiu **DZIERZGOWSKIM**
Herbu Jastrzembiec Arcyb. Gnieźnień-
skim napisał *Janicius*:

Largus eras inopi, nec certè injurius ulli.

DZIULI Trzy Węze. y Dzwonki 3.
iak u iastrzembia, czylis Herb na Grobie
w Kamiencu.

E.

ELZANOWSKI Herb iest Białogło-
wa po pierśi z włosami w tył puszczone-
mi, z nosem sępowym długim, czyli or-
lim: w Helmie dwie trąby myśliwe. *M.*
S. o Familiach Pruskich.

Sebastyan de **FALKENSTEIN** Rycerz
(z Niemiec do Prus Familia przeniesio-
na) w okazyi z Turkami mając worek
podrzucony rzekł: *Milites non hic quæ-
rimus aurum aut divitias, sed virtutis
præmium, & gloriam militarem.* *M. S.*
de Familiis Prussicis.

F.

FIRLEY Herbu Lewart. Ostafi Stol-
nik Krakowski po Niemiecku (język na
Dworze Niemiecki był w tedy) Firlejer.
Od Jana Firleja Potomkowie idący od
Dobr

Dobr nazwiſka pobrali iako to Broniewſcy, Menkufzewſcy.

Jan FIRLEY Woiewoda Krakowski Marſzałek W. K. uczył fię w Lipſku y Luteryą zaraził tam ſłuchaiąc Marcina Lutra, był w Padwi, y Paleſtynie, y Poſtem do Karola V. Cefarza na Seym Wormacki. Na koronacyi Walezyuſza; że *Articulum Confœderationis de Fide* Krol nie chciał podpifać, z Koroną z Koſciola wyſzedł był. Umarł tegoż roku *Anno 1547. in Auguſto.* w Kocku pochowany w Kalwińſkiej Sekcie. Dzieci iego nie z heretyczaly, oprócz Andrzeia Kaſztelana Radomſkiego Syna iego, Barbara Corka u S. Barbary w czuſtoſci, y dla BOGA fczodrobliwoſci, w nabożeńſtwie lat 50. żyła y tam leży; a 2. Sioſtry iey Benedyktynkami w Chełmnie.

Henryk FIRLEY, od Henryka Wał. do Chrztu S. trzymany to wziął imie. Arcybiskup Gnieźnieński w Gracu y Rzymie dobrze nauczony nie długie ſobie ſiedzenie na tey Katedrze wywrożył, dla tego Grob ſobie zaraz Marmurowy tam wyſtawił, trunnę z ſobą ołowianą woził na nię patrząc, Inſulę do Archikatedry 16000. taxowaną ſprawił, ſtatuę frebrną do

do S. Barnaby Apostoła: W Kollegiacie Łowickiej Reliquie S. Bennona dane sobie od Xiążęcia Brabancyi y Ciało S. Wiktoryi Panny z Rzymu tam złożył. Był to Syn Woiewody Krakowskiego Marszałka W. K. Kałwina, ale od Matki Mniszchowny po Katolicku wychowany,

Mikołay Woiewoda Krakow: **FIRLEY**, wielki Człowiek, wielki Peregrynant, od Klementa VIII. dystryngwowany wliście: *Diligimus te & plurimi facimus virtutes tuas.* Krol Hiszpański Hrabią go czynił, ale nie przyjął. *Okolski.* Mikołay Woiewoda Sędmiński, w Niemczech, Anglii, Hiszpanii, Francyi let 12. bawił; Filozofii Matematyki, Jurisprudencyi pełen. *Civilis Prudentiae Phoenix* nazwany od Potockiego,

FIRLEY Jan Podskarbi W. K. Syn Jana Woiewody Krakowskiego Marszałka W. K. Kałwina, Katolik z Rzymu powrócił: Sprofanowane Kościoły w Dąbrowicy Janowcu, Lewartowie, Kocku, Markaźowie Katolikom oddał, nadał, ozdobił. Swoie zahartował Dobra, aby Woyску zapłacił nie płatnemu; *Fidelissimus ararii praefectus*, mowi P. Potocki.

FIRLEY Stanisław Kalztelan Lubelski,

ski, Bratu to puściwszy Krzesło był Proboszczem Czemiernieckim. chodząc koło Dufz pracowicie, żadnych *Prek* tu nie przyjmował.

Jan FIRLEY Kasztelan Sanocki miał 4. Corki, iako to Radecką Chorążynę Belzką: Scipionową Starościnę Lidską, y Jakoba Firleia ostatniego zmarłego R. 1730.

FOGELVEDER jest Herb *Pas* Rycerski o 14. gwiazdach złotych po sobie.

Radziwiński Franciszek Frąckiem po Mazowiecku zwany, dał okazyą że Frąckiewiczow Dom w Litwie urośł, Herbu Brodzic.

FREDROWIE od Roku 966. pod imieniem Mierźbow kwitnęli. Klemens Mierźb za Mieczysława Chrześcianin: Wieś założył blisko Czerwieńska *Bończa* od swego Herbu, zkad Bonieccy.

FREDROW imienia Autor Dobieśław Mierźb Kazimierza W.K.P. Marszałek. Gdy z Niemcem pojedynkiem harcował, pokonałgo aż wołał: *Frydher*, z tad Fredro. *Glinka w Zwierzyńcu Jednorożcow*

FREDRO Alexander Biskup Przemyski na Katedrę więcey niż 2. kroć stotyfięcy wyfypał, obaloną znowu zreparo-

parował: Na Kościół *P. Maryi* w Jaro-
 sławiu na blachę dał 100000, Na *Pauli-*
now Brzozowskich więcej niż 100000.
 Seminarya pofondował, y *Kalwaryą*, na co
 30000.łożył.

FORGACZ Węgrzyn gdy *Karola Si-*
cyliskiego od *Węgrow Koronowanego*
 na łożku obciął był, na pamiątkę tego,
 którykolwiek z *Forgaczow* na *Pokoie*
Krolewskie wchodził, *Miecz goły* zawsze
 przed *Krolem* trzymano, poki nie wy-
 szedł. *Niesiecki.*

G.

GAMRAT *Piotr Sulima* z *Gamra-*
zow od Roku 1413. w *Polfcze* kwitną-
 cych (lubo mu tey zacności y proce-
 dencyi z tych *Gamratow* uwlekają)
Arcybiskup Gnieźnieński y *Krakowski*
Biskup, z *Plebani Wiskowskiej*, z *Bi-*
skupstwa Kamienieckiego y *Przemyskie-*
go. Zyczył sobie *Pieczęci Mnieyszey Ko-*
ronney wakującey, y gdy wszedł do *Senatu:*
Marzałek antiquo more *Kanclerstwo* od-
 daiący y ogłaszający *ironicè* do niego się
 obrociwszy rzecze: *Tobie tedy Mości*
Xięże Biskupie: tym czasem pauzę uczy-
 nił, *Gamrat* porwał się: świadomy iro-
 nii *Zygmunt I. Krol* rzekł. *Siedźcie Mo-*
ści

ści Xiężę Biskupie, nie wam to mówią. Zatem Jana Choińskiego Marszałek Podkanclerzym ogłosił. Ze Arcybisk: Gnieźnieńskie z Krakowskim Biskupstwem trzymał, Paweł III. dyspensował za staraniem Krolowy Bony. Dwa wozy za nim chodziły z odzieżą y kożuchami: sto ubogich codzien żywił. Na Niezporne godziny w Wilią Święta ktoregoś wybieraiącemu się, stanął w oczach Kurosz Szlachcić, dawnych swowoli iego Kompan, (ktory iż zabił Bluźniercę Matki N. po długim życiu konaiącemu Matka N, pokazała się, y obroniła.) Zniknął z oczu powiedziawszy że za miesiąc 6. umrze. Nikogo do siebie Arcybiskup niepuścił, y umarł w sześć miesięcy R. 1545. Pochowany w Kaplicy Archikatedralney od Krolowy Bony iemu wymurowaney. *Lubieński Monita. Dama-
lewicz in Archiep.*

GASTOŁD Dom wielki y sławny Herbu Abdank w Litwie. Po ostatnim Stanisławie Woiewodzie Trockim bezdzietnym, Barbara Radziwiłowna Augusta I. Zona.

GĘBICKI Wawrzyniec Herbu Nałęcz, pod czas Chocimskiej za Krola Zygmunta

gmuntą III. po całej Półszczę Supplikacye nakazał: gdy po gorącej modlitwie oknem z Pałacu Skierniewskiego poyrzał, widział Matkę N. na niepełnym Xiężycu stojącą. Jak widział, tak odmalować kazał obraz N. Panny, w Kaplicy Pałacu Skierniewskiego złożony. Synowie sześć mali Jana Gębickiego Brata Prymasowskiego Podczaszego Poznńskiego, Krolowi Stefanowi ścieląc się do nog na Gdańszczan idącym, uslyszeli: *Nobili è vite gloriosum vinum sperandum. Temboriski Fascia.* Byli Senatorami, trzech Biskupami oprócz jednego młodo zmarłego.

GEDROYC Herbu *Poray* w Litwie, daley biorąc, idą od Juliana Doroszprunga, bliżey od Galigina Xiążęcia W. X. Litewskiego, ktorego Syn Romand, czyli Trabus spłodził Gedrusa (z Zmudzkiego u Stryikowskiego sionce) Gedrusa Potomkowie Gedroyciami nazwani. Z tych Xiążąt Gedroyciow idzie Błogosławiony Michał Gedroyc *Ord. Canoniebrum S. Mariæ de Metro, Fratrum de Pœnitentia. BB. Martyrum:* Jedną nogę z bólu od dzieciństwa mając odietą, kul zażywał w całym życiu. W Bystrzycy w Litwie
wsta-

wstąpił do tych Kanoników; z tąd z Generałem do Krakowskiego Nowiciatu pojechał: gdzie uprosił u Generała y Kapituły wieczne w Krakowie mieszkanie. Pościł o iarzynie y wodzie, albo ciękuszu. Uczyniony Zakrystyjanem, do Krucifixu się modląc usłyszał: *Esto patiens usque ad mortem, & accipies coronam gloriae: Pruszczy.* Teraz ten Krucifix w Wielkim Ołtarzu. Umarł R. 1485. leży u S. Marka na Ulicy Sławkowskiej. W lat 46. Mikołaj Proboszcz Brzeski widział ciało jego nie zkażone; potym się rozsypało. Pochowany przy Zakrystyji w Grobie nowym, cudem zbudowanym. Trunnę jego w Zakrystyji chowają, którą skrobią dla chorych. R. 1624. *Sublewacya* Kości jego była przez X. Oborskiego Suffragana Krakowskiego, w Srebrney waniencie wielkiej w murze znalezionych, które on pieczęcią utwierdził, y na uczciwym miejscu złożył. *Histor. Dom. Profess. Crac. Soc. JESU* 1624. Jest ieszcze ten Dom w Litwie.

GERALT nieiaki opierając się namowom do Wiary za Mieczysława, w Rzymie będąc ią przyjął y za Herb Krzyż Kawalerski od Papieża, a dawny swoy

Herb

Herb Bażanta, czyli Cietrzewia, według Okońskiego na hełm wyniość. Herb ten nazwany od imienia iego Geralt, y Osmorog od ośmiu rogów.

B. Mikołay Proboszcz w Konwencie S. Justyny w Padwie *Ordinis S. Benedicti*; zgodnie miany za Prusaka, Herbu Gissa, *aliàs* Lwa nad trzema rzekami. Do Rzymu pielgrzymując, wziął habit w Padwie u S. Justyny. Po Profesyi pod zakrystyanem będąc, gdy wielki Obraz stroił, głos usłyszał od Pana JEZUSA który mu się ukazał: *Mikołaiu podz zamną. Poszedł za Ołtarz, y będąc w zachwyceniu, widział Niebieskie skrytości. Na Mszy swoiey widział po konsekracyi Hostyi Dziecię JEZUSA.*

GISSA Fidemannus na Dworze Zygmunta I. y Zygmunta Augusta wielki człowiek od słyłu, Xiążę Sekretarzow, potym Biskup Warmiński; który mawiał: *Immodicus libertatis usus, servitutis occasio est. M. S. de Familiis Prussiae.*

GISZOWIE z Giszowic pod Lublinem, a dawniey Słodzcy od słodkiego gaju.

GLAZNOCKI Herbu Prus 3^{tio} ale bez Złotogolęczyka nad Koroną, który
zrzu-

zrzućili za zabicie S. Stanisława Biskupa Krakowskiego. *M. S. Zaluscia-
na o Familiach Pruskich.*

GLAUBICZ jest Ryba żółta na kształt karasia. *Petrusiantha in Tesser. Cap. 3.* powiada, że Wodzowie Kartagińscy Rybę pod Koroną w Herbie nosili, podobno znacząc, że byli Panami Morza.

GLINSCY Xniaziewie z Siewierza z Glinśka czyli Hlinśka Miasta, po wziętey tey Prowincyi do Litwy przeniesieni. Z tych sławny Michał Glinśki Marszałek Nadw: Litewski lat 12. w Niemiec-
kich Obozach służył, w wszystkich ięzyków w Europie się nauczył. Z wyniosłey fantazyi u Krola Zygmunta źle notowany, y z Kolligacyi z Xniazętami Ruskimi, y z Fortuny. Zbił Tatarow pod Kleckiem w Litwie 10. tysięcy, a potym więcej. Nadęty wiktoryą Panami Litewskimi pospował. O ambicyą, Tronu u Zygmunta w podeyrzeniu będąc, przez Władysława Krola Węgierskiego y Czeskiego przepraszał go, lecz nic nie wskurał. Zaczyn z Moskwą do Litwy wpadł, y Zabrzezińskiego Woiewodę Trockiego udawacza swego do Tronu zabił w nocy. Z Fortun wyzuty, y wy-
gnany

gnany do Moskwy; przecięż Krola Zygmunta przeprosił, ale przez Panow nie nawisnych Car przestrzeżony, że go miał Gliński opuścić; w kaydanach umarł.

Starowolski, Cromerus.

GŁOWA TRUPIA Herb, na wierzchu iey szabla.

GNIEWOSZ Mikołay Herbu Rawicz z Olexowa Starosta Radomski przez lat 30. Rotmistrz: pod Chocimem taką miał paradną Chorągiew, że Władysław Krolewicz ją sobie uproził. Na Zborowskiey Krol Jan Każimierz *SALVATOREM* go swoim nazwał, co mu y Seymik Opatowski R. 1650. przyznał.

GNINSKI Jan Herbu Trach Podkanclerzy K. z Polkami będąc w Paryżu po Ludowikę Maryą Gonzagę, Władysława IV. Małżonkę, na dzielnym koniu kłęknał przed Krolową. Kommissjami, Deputactwem, wstawiony, Podskarbin był Nadwornym, Woiewodą Chelmińskim, darował Rzeczypospolitey 100. tysięcy. Był Legatem do Danii, Szwecyi, Brandeburskiey Marckii, do Brunświka, do Moskwy, do Machometa IV. do Hana Tatarskiego z pod Zborowa. Na Seymie y Trybunale Marszałkował,

wielki Statysta. Owdowiawszy Xiadz y Podkanclerzy K. Jan Chryzostom Syn iego Biskup Kamieniecki zpiękną Mową (wydrukowaną) Pieczęć Mnieyszą Krolowi Janowi III. oddawał.

GNOINSKI Herbu Warnia, pisali się *olim* Nosalami według Paprockiego. Lenard Gnoiński Rotmistrz sławny, w szykowaniu Woyska nieskomparowany, zginął pod Mocharzem w Węgrzech za Krola Ludwika przeciw Solimanowi. Głowa iego do Konstantynopola zaniefiona. *Bielski*, Przecław zaś Stolnik Ludwika Krola, wzięty na wojnie dopiero wspomnianey do Carogrodu z drugimi, gdy śpiewał nabożnie w więzieniu, od słyżącego Baszy odniesiony Cesarzowi, stawiony przed nim, pytany: *Z kąd by w niewoli taka im wesółość przypadła.* Odpowieda Gnoiński: *Z ręku, prawi, Boskich tak szczęście, iako nie szczęście nasze, rownym umyśtem, to iest, mile przyimuiemy: y cokolwiek on o nas postanowi, to za naylepsze sadziemy: śmierci się nie lękamy, bośmy iey w tak wielu kompaniach iako żołnierze szukali.* Ucieszony Cesarz uwolnił ich, y do Polski puścił. *Lorencowicz* w Kazaniach swoich

swoich na Niedzielę 3. *post Epiphaniam.*

GODZIEMBA Sofna o trzech gałęziach, a o dwóch odciętych. W hełmie Rycerz zbroiny takżez drzewo trzymający. Początek herbu z tąd: że pod znakiem Sieciecha Woiewody Krakow: Rycerz Godziemba w Morawach nacierając na Morawczykow, gdy broń utracił, wyrwawszy sofnę, bronił się, ktoremu gdy dwie gałęzie Morawczyk odciął, zwałony z konia, y przed Sieciechem stawiony, wziął ten herb. Roku 1094. *Paprocki, Okolski.* Probus Cesarz żołnierzom swoim drzewa wyrwać kazał, y one w Rzymie sadzić na publicznym miejscu: dopieroż w on las ieleni, sarn, y rozmaitego zwierza po tyfiacu wpuściwszy, pospulstwu łowić dozwalał, co się komu podoba. *Vopiscus num. 7.*

GOLARCZEWSKI Maciey Herbu Topor Biskup Kuiawski z Oyca Sławnika Kasztel: Nakielskiego y Matki Małgorzaty wraz z 12. Bracia urodzony, po zmarłych po chrzcie sam żyjący, w Awenienie u Jana XXII. na Kuiawskie Biskupstwo poświęcony. Gdy w starości oślepił,

Synowcowi rezygnował. On Sektę Flagellantium wypędził.

GOŁĘBIEWSKI Michał Prawdzić, Jezuita, Misionarz, w Choynicach, na Wielki piątek gorącą kazać, głos y siły stracił, y życie na ambonie R. 1667.

GOLSKI Stanisław Woiewoda Ruski sterilis z Anną Potocką Kasztelanką Kamieniecką, OO. Dominikańców w Czartkowie fundowali.

GOŁUCHOWSKI Abraham Leliwczyk Podkoniuszki Litewski Karmelitow w Kościelinie Fundator. Ubogich, y kalekow trzymał przy sobie: z pod Bukowiny żołnierzow schorzałych sustentował, sumnę dawszy na Dobra.

GORKA Herbu Łodzian z Gorki miasta na Pograniczu Szląskim odpadłym od Polski, Mikołaj Hrabia się podpisał na Przywileju Miechowitow Roku ieszcze 1287. Łukasz Woiewoda Poznański (Łukaszow wielu w tym Domu) Barbarę z Trechczyna Hrabiankę z Węgier sprowadził dla Zygmunta I. K. P. y drugą po tey zmarłej Bonę Xiężniczke Medyolańską. W ten czas otrzymał *titulum Comitum de Gorka*, czyli też potym od Cesarza, będąc Posłem. Jak został Biskupem

skupem Kuiuawskim, postanowił, aby w Katedrze świec zawsze gorzało 13. na pamiątkę 13. Apostołów. Łukasz Hrabia z Gorki Woiewoda Poznański Heretyk, Gnieźnieński Starosta w Samotulach, potym, w Korniku pochowany, bo w Katedrze Poznańskiej Biskup nie pozwolił. Zył z Ostrogską Xiężniczką bezdzietny. Jędrzey Kasztelan Międzyrzecki od Reja w swoim Zwierzyńcu nazwany: *co do piękności Parysem, co do serca Hektorem*. Stanisław Woiewoda Poznański od Bucholcera pochwalony: *Regni Poloniæ Senator gravissimus, literarum ac Literatorum liberalis Mecænas*. Ostatni to, był tego Domu. Jędrzey Kasztelan Międzyrzecki, Łukasz Woiewoda Poznański, y ten to sam wspomniany Woiewoda Pozn. *A catholicici* byli Synowie Jędrzeia Hrabia z Gorki Kasztelana Poznańskiego. Jeden z tych 3. Braci frebra Kościelne, Kielichy, y Pateny. z Kościoła Szamotulskiego psu swemu, na obrozę przerobić kazał; *Historia Collegii Posnaniensis*. Pałac Gorkow Poznański, gdzie był Zbor Heretycki lat 30. dostał się Pannom Bernardynkom. Turobin, y Szczebrzeszyn ich był na Rusi, a w nich Zbory.

O GORNICKIM Łukaszu Staroście Tykocińskim Godnym y uczonym Człeku, Dworzaninie Zygmunta Augusta, Oratorze y Pòecie Kochanowski napisał:

Orphæâ fingit Carmina digna Lyrà

GORSKICH 15. Domow różnego Herbu.

Agnieszka Sobocka Herbu Doliwa po GORYNSKIM Woiewodzie Mazowieckim y po Stanisławie Barzim Woiewodzie Krakowskim Wdowa d'a zacnych y sierot Panienek Dom swoy szkołą Pobożności uczyniła, onemi Klasztorzy Panięskie napełniała z niemi do stołu siadała, co miesiąc Patronow rozdawała, Litanie do Wszystkich Świętych co dzień mawiała: z rana do południa przed wielkim Oltarzem w Kościele trwała na Mszach SS. Co piątek na Skalkę chodziła. Co dzień godzinę medytowała. Lubo na Kaplicę miała Indult, jednak choć w nacyęższą zawieruchę szła do Kościoła mówiąc: *Na gody nie masz niepogody.* Chorych nawiedzała y Szpitalu: za Dusze się ustawicznie modliła. Na skupienie gruntow koło S. Barbary dała 2000. Czerw: Złotych. Nim Jezuitom Kościół oddała, z zacnemi go zamia-

miatała. y posadzkę szorowała: Martwiła
Ciało na ziemi sypiając, dyscyplinę
czyniąc, nosząc paski polsty odprawując.
Umarła R. 1613. 9. Aprilis, leży u S.
Barbary. P. Skarga. *Annuae* 1608. *Hi-*
storia Domus Profess. Cracov. 2680.

GOSIEWSCY Slepowrony, albo *Con-*
vini z Mazowsza do Litwy przeniesieni.
Alexander Woiewoda Smoleński wielki
Człowiek w Moskwie y w Polsce. Fun-
dator Kollegium Witebskiego. Krzy-
sztof Syn iego Woiewoda Smoleński, od
Władysława do Jana Kazimierza, do Lu-
dwika XIII. Krola Francuskiego Posel,
gdzie miał piękną mowę, wydrukowaną.
Wincenty drugi Syn Alexandra Podskar-
bi W. Litewski y Hetman Polny, wielki
woiownik. Bogusław Gosiewski Bi-
skup Smoleński.

GOŁAWSCY Herbu Nałęcz, przed-
tym ich Kielbasami zwano, iako to Win-
centego Kielbasę Biskupa Chełmińskiego.

GOSLICKI Franciszek Grzymała bez
Rycerza w bramie. Rotmistrz pod Pretfi-
czem y Herburtem w małej kwocie na Ta-
tarow uderzył, z konia zbity, choć sumnę
za się obiecował, rozsfiekany: w krwi iego
szable y szaty maczających, y po małym
ka-

kawałku ciała biorących, iak by z tąd serca nabrać mieli. R. 1556. Mogiła tam stoi Goślickiego. *Paprocki, Starowolski.*

Z tegoż Domu y Herbu Marcin GO-SLICKI, w Greckim ięzyku, w Teologii, Filozofii, Astronomii, Oratorii perfekt; po Kamienieckiej, Chełmskiej, Przemyskiej Infule, Poznańskiej dostąpił, do Węgier, Niemiec, Saxonii, Szwecyi y Prus *legatus*, wielu Xiąg Autor, iako to ieszcze w Padwi wydał *de Optimo Senatore, de Optimo Cive, Oracya pro Statu Sacerdotali* do Senatu w Warszawie.

GOSTKOWSKI w Kaszubach Herbu Drzewica *aliàs* Leliwy z Gwiazdą pod y nad miesiącem, a na hełmie rękę z mieczem zanieśioną z napisem: *Virtus mihi Numen & ensis, quem teneo.* *M. S. Załusc: de Famil: Pruss.*

GOSTOMSCY Nałęczowie z Gostomi, ale z Leżeńić się pisali, bo iedney z Leżeńskimi Dzielnicy. Dobrogość Gostomski Woiewoda Rawski R. 1583. Heretyk zelant, w Pałacu iego Zbor ich y zbior Panow, dokąd się hurmem schozili. Nawrocony od trzeciej Zony Zofii Szczawińskiej, ale niedysponowany od Katolickich Kapłanow, choć chciał,

bo

bo Synowie Heretycy niedopuszcili. Ztey trzeciej żony była Elżbieta Łucya Gostomska, za Prokopa Sieniawskiego Marzalka W. K- wydana. Przed śmiercią Anioł się iey pokazał pytając, czy na tamym, czy na tym chce świecie cierpieć. *Tu obręła.* Rzekł iey, że mąż umrzeć, pociechy żadney mieć nie będziez. Na Pogrzebie Matki swoiey w Pałacu Dominikanow, oprócz Mszy, ubogich do Spowiedzi świętey y Komunii przygotowała, zniemi wraz Komunikowała, po czerwonym Złotemu dała. Tamże fundacyą uczyniła za Matkę. Xiążęcia Ostrogskiego Janusza Kafzelana Krakowskiego wzgardziła Wdowa konkurencyą. Pan ieden Heretyk gdy w 500. koni naiechał ią chcąc porwać za żonę, ona podczas traktamentu na szpetny dyskurs iego rzekła; *Ja nie baykę powiem, ale rzecz prawdziwą, na którą oczy moje patrzyły. Jeden zuchwały wdowę gwałtem porwał, za co w Warszawie też mu ucięto.* Zatem porwała się od stołu, poszła do pokoju, y polecwszy się BOGU, strzelbę wzięła nabita, y puginał ostry. Gość odiechał nie żegnając, ze wstydem. Dwoch miała

Jezui-

Jezuitor, y dwoch Swieckich Kapelanow. Od klęczenia kolana się iey pokancerowały. Postanowiła nabożenstwo przed Nayswięt: Sakramentem w dzień y w nocy, przez puł roku godzinami klęcząc, pod czas Rokofzu za Zygmunta III. Zawize płakała, ile razy o BOGU mowiła. Relikwie z sobą nosiła S. Konkordyi, Krucifix na łozku a sama siebie na ziemi kładła suknem postaney, Dyscyplinę kilakroć na tydzień czyniła. Piefek od kogoś iey był darowany: skoro ku niemu przywiązanie mieć poczela, utopić sekretnie kazała. Spać idąc woſkiem z świecy rostopionym ciało sobie kapala. Poniedzialki, Srzodę Piątki suchotami obchodziła. Służebnice ią strofowały, ganiły, dyscyplinowały, w gębę biły. W Chełmnie dwie Corki iey wstąpiły do Zakonu, z tąđ wlofy ich zawiozła do Częstochowy, y obrazy obydwóch srebrne odlewane, Trzecia Corka Anna y Syn Jarosz pomarli młodo. Zydow nie lubiła. W Ratnie Starostwie Chrzescianom im służyć zakazała, aż się wyniesli. Za despekt Figury, wyrobiła dekret. że nową szubienicę starzy żydzi, do starey szubienicy zanieśli z processyą, gdzie

gdzie młodych Kat u szubienicy chłostał. Tamże w Ratnie Szkołę żydowską wyższą nad Kościół, Ludziom swoim kazała rozebrać. Tamże gdy Zamek gorzał, a służebnica się uragała, że Pani od BOGA ugaszenia spodziewała się, wlot ogień stanął nad Pokoiami naybogatsze- mi. Kollegium Lwowskie Soc: JESU fundowała y Klasztor Benedyktynkom Sandomirskim. W Unieiwie wiele do Kościoła uczyniła, sierot po 80. chowa- ła, szyciem, haftowaniem, nabożeństwem zabawnych. Na Mszy, y na Litaniach nayostatnieyszy z Czeladzi, ieżeli nie był, był karany. Szaty u niey proste, łatane, koszula zgrzebna: Nigdy się prowadzić nie dopuściła, przeto z wschodow spadła z nadwężeniem krzyżow. Sierotom służyła, w piecu paliła, nogi umywała, garce szorowała. We Lwowie z wyso- kich wschodow Czart ją zrzucił, bez naru- szenia. Umarła w Radawcu iadąc z Lu- blina, Sakramentami opatrzona, na rękach Xieni Corki swoiey Zofii, w Karetę w siadłszy, w Wilią S. Mateusza R. 1624. Noc całą, przed śmiercią modliła się do Matki N. Mowiąc Pozdrowienie, przy da- wała: *In manus tuas commendo Spiritum meum.*

meum. Leży we Lwowie cała *Susli-*
ga w życiu.

Przed Hieronimem Gostomskim Wo-
jewodą Poznańskim, z dowcipu y pilno-
ści, nie z nauki szkolney mądrym, Dyffy-
dent sarkał, że Papież Żydów niewier-
nych we Włoszech cierpią, a Heretykow
choć Chrześcian rugują, rzekł: Podo-
bnym sposobem żalił się kiedyś wilk
przed pastuchami: Co to jest, że sroka
nie raz na grzbiecie wieprza siedzie, za-
uży go chwytą, szczypie, a wy na to
milczycie; niech że się ja wilk choć zda-
leka pokażę, wszystkich psów na nas spu-
szczacie, gonicie y strzelacie. Sroki są
żydzi, skubią oni Chrześcian, ale prze-
cie Duszom nieszkodzą, Heretycy zaś
iako wilcy, ktorzy gdzie się w mieszaia,
wiele Dusz swemi chytremi błędami
gubią.

GOZDAWA albo Lilia biała w po-
lu czerwonym, Rycerzowi Dziedzicowi
na Gozdawie nadana, z tad imie. X. Rutce
zdaie się *in M. S.* że od Władysława Her-
manna X. Polsk. ale dawnieysze Gozda-
witow imie: pewniey z cudzych kraio-
P. Bonani in Ordinibus Equestr. pisze że
Sanctig Wielki gdy był Maurow z Nawar-

ry wypędził, idąc torem Garzii swego Antecessora Obraz Nawiedzenia Najsławiej Panny, na Chorągwiach żołnierskich malowano, około Roku 1043. z inskrypcyą: *DEUS primum Christianum servet.* Rycerstwo jego nosiło dwoisty łańcuch złoty z Lilią wiszącą; zwano ich *Equites Lillii*, wiele tryumfów, odnosili. Karol VII. Krol Francuski Joannie Pannie Aurelianenskiej męźney, Rod iey nobilitowawszy, dał w Herbie Miecz srebrny w błękitnym polu, ostrze Liliami ozdobwszy. Więc Familia, która zwała się *de DAREK*, zaczęła się pisać *de Lilio.* *Spondanus in Annal.* 1429. Krolowie Francuscy dawno lilii zażywali, znać to z posągów, ale mniej albo więcej; aż Karol VI. trzech zaczynać począł, *Nangius u Spondana in Annal.* 1238. przez 3. listki u każdej lilii Krolów Francuskich, 3. Cnoty rozumie Wiarę, Męstwo, y Mądrość.

Kryśtyn Arcybiskup Halicki Franciszkan Kościół w Haliczu Katedralny S. Magdaleny fundował, y Kanoników, których u swego stołu żywił, że szczupłe mieli prowenta. Herbu Rawicz z Ostrowa. Szymon Gozdawa Biskup Płocki,

Płocki, bardzo pobożny, umarł, R. 1129. Dwor od niego poświęcony drzewiany, w Pępłowie, do tych czas stoi iuż 600. kilkadziesiąt lat, *Lubieński in Vitis Episc. Plocens.* Dodnia na iutrznia wstawiał, y z Xiężą ią śpiewał.

GRABIE Herb białe o 7. zębach, w polu żółtym.

GRABSKI Stanisław Herbu Wczele, *alias* Szachownicy Kasztelan Rogoziński w Holfacyi, w Danii, y w Polsce nie ustraszony Rycerz. Raz u stołu siedząc u Podkomorzego Naywyższego Duńskiego w dzień Sobotni nic nie iedząc, y obserwując ten dzień, gdy od iednego Dyflydenta usłyszał: *Nie godna Marya, żeby ią tak ciężkim postem czczono,* porwał się od stołu, y do szabli, chcąc życie położyć przy honorze Maryi.

GRANOWSKIEGO Leliwczyka Wincentego Generała Wielkopolskiego, żona była z Pilca Woiewody Sędmirskiego Corka, a po nim trzecią żoną Władysława Jagiełła. Z nią weszła Pilca w dom Granowskich, na ktorey Syn Jan Granowski uczyniony Hrabią od tegoż Jagiełła z następcami, Jan Granowski
wzię-

wziąwszy Chodorowską dziedziczkę Brzozdowiec, Brzozdowieckim się nazwał, bezdzietny. Rafał Granowski brat jego, wziąwszy Dziedziczkę ostatnią Sieniawy, Sieniawskim się nazwał.

GREK Herbu Prawdzic w Woiewodztwie Brzeskim Litewskim.

GROCHOLSKI Herbu Sorokomla Woyfki Nowogrodzki Porucznik Pancerny kilka dni iak umarły leżał, a gdy go do Grobu kłaść miano, przyszedł do siebie, y umarł potym nie rychło. Miał za sobą Zofią Korfakownę.

GROCHOWSKI Stanisław Herbu Junosza od Bohdana Xiążęcia Ruskiego według Okolskiego idąc, z Grochowca się pisał. Arcybiskup Lwowski, Pòeta sławny. Łacińskie Wiersze na Polskie wdzięcznie wykladał. Achacy Grocholfski Biskup Przemycki, potym Łucki, od Zygmunta III. Posel do Rzymu Głowę S. Stanisława Kostki wywioził. Jego instynktem Xięgi Heretyckie z Dekretu Trybunałskiego na stosie palone. Po śmierci pokazał się Konfidentowi Proboszczowi Kanonikow Regularnych, w Krakowie, na Kazimierzu w płaszczyku kufym y przytartym, spytany: *co by to za moda*

moda taka na Biskupie? odpowiedział. Długo się żyło, ale się krótko na niebo robiło, dla tego też kufy płaszczyk dano. Janczyński in M. S. Umarł R. 1633. leży w Przemyślu.

GRODZICKI Paweł Herbū Łada do Belgium młodo posłany od Mikolaja Sieniawskiego Podczaszego K. tam w Rycerskich dziełach przeciwiony, od Władysława III. K. P. pierwszy z Polaków do tego obrocony, że Polskie arfenaly na formę Cudzoziemskich, w porządek wprawił, w Krakowie, w Warszawie, ~~z~~ wowie: Brat jego Krzysztof Kasztelan Kamieniecki Generał Artyleryi K. Starosta Drochobycki. *Potocki in Cent.*

GRODZICKI Jakub Herbū Drya 50. Czerwonych złotych starych [bo na niektórych sztempel był z figurami y podpisami Pryama Krola Troiańskiego, y Lizymacha Krola Tracyi] darował na Kielich szczerozłoty do Kościoła Poznańskiego. *Parisus in Slavia*; y przydaie; że te pieniądze znalezione były na roli w Wielkieypolszcze.

GROTH Jan III. Rawicz Biskup Krakowski w Awenionie, od Kazimierza będąc

dac Połsem do Benedykta XII. Palliusz sobie wyrobił, gdyż go Krakowscy Arcybiskupi nosili przed tym. W lat 175. Ciało iego nie skażitelne znalezione przy zapachu fiołkowym, w nowym wspaniałym grobie złożone. Był Pobożny. Są też Grotowie od trzech w Herbie Grotow.

GRUDZINSKA Maryanna Teresa Herbu Grzymała Starościanka Uyska wnuczka Zygmunta Woiewody Rawskiego, żona Jana Działyńskiego Kasztelana Chełmińskiego, barzo pobożna, dowiedziawszy się że Portret iey wymalowano, o ziemię go uderzyła, y zdeptała; grzebieniem ciało swoje szarpała. Umarła R. 1682. u Jezuitow w Poznaniu pochowana.

GRYF biały w polu czerwonym, że są Gryffy trzymają *Valaterranus Herodotus Pausanias, Ælianus, Melā, Solinus, Apuleius*. W Baktrii, Indyi, Tartari Azyatyckiey, ie kładąc, Jan de Montevilla wielkość im przypisuje, że ośmiu Lwom wyrownaiają, sto orłów przechodzą, że Smoki, słonie, zwyciężają, że wołów 2. albo też Jeźdca z koniem do góry podniosą sponami, y pazurami, tak

wielkiemi iak u wołu rogi. *S. Eustachius Antiochenus in Hexam* powiada: *sicut Aquila leporem, sic Gryphs leonem raptum prædatur: Plinius, Origines, Albertus M. Uliffes, Aldrovandus, Szenywani in Curiosis Miscell. Parte 2. Cnapius sub voce Gryf* przeczą temu. *Levitiçi cap. II. v, 13. BOG* mowi. *Gryfem ne comedatis. Cornelius à Lapide* z Hebrayckiego Poręż rozumie wielkiego orła z nosem zakrzywionym. *Zygmunt Herberfsztein* Posel Cefarski do Cara Moskiewskiego napisał, że w Moskwie znayduią się ptaki do naszych orłów podobne, ale bez komparacyi większe, na których weystrzenie, iastrzęby y orły trupieią, *Egipcianie Gryfow za Bogow mieli. Plutarchus.* Mędrsi Poganie mieli ich za *Symbolum* albo figurę Apollina Bożka, ktoremu dwóch Gryfow wpoiazd zaprzegli, ztąd Gryfinami nazwani. Do Polski, nie z Egiptu, lecz z Dacyi ten Herb zawitał.

Krew Monarchow Polskich po dzień dzień żyje w tych co się Gryfem pieczętują; którego Herbu domysłem docieć możemy, że jest Leszek III. Monarcha Polski Syn Leszka II. który mając Sy-

nów XX. rozdał im Państwa y Herb Gryfa dla distinkcyi Orła Polskiego. Między temi Synami Jaxa sławny, któremu y Bratu iego Ziemianów z zawoioowanych Prowincyi dostała się Serbia nie wschodnia ale zachodnia, *alias* część Misnii, którą nie ktorzy Serbią zowią. Drugim Synom dostały się te kraie. Baranimowi y Bogdalowi Pomorska Ziemia, Kazimierzowi y Władysławowi Kaszuby, Wratisławowi Rugia, Przebysławowi, Cieszymierzowi y Otcie Ditwonia albo Luzacka Ziemia. Jakoż do tych czas Kaszubska Ziemia zażywa Gryfa, iako też Pomorska Ziemia, y Szczecińska, ktorey udzielnemi byli Panami Leszka Dzieci pod Grunwaldem Chorągiew tego Xiążęcia Szczecińskiego, Gryfa miała za Jagiełła. R. 1410, *Długosż*. Także Zgorzelica *vulgò* Brandeburska Ziemia, y iey pod te wieki Panowie w Herbie na 27. dzielnie rozłożonym, w siedmiu dzielnicach mieli Gryfy różną formą y kolorem udane. Meklemburgskie Xiążęta, (ktorych Ziemia Leszkowych Potomków była) w Herbie swoim na 6. części wymierzonym, w dwóch częściach noszą Gryfy. Ten Herb zowie się

się Swoboda. Nakielski wieku swego naliczył w Polszcze 21. Zakonow różnych Fundacyi, Gryfow hoynością stojących. *Tarsus* w Cylicii Mnieyszey A. zyi, Tyran Tyru, y Traccy Monarchowie, Gryfa za Herb używali ale z orła y smoka zmieszanego *Okolski*. O Gryfoniuszach *Theatrum vitæ hum*, l. 4. fol. 51. świadczy, że w 400. po Potopie, uniwersalnym z Ormiańskiej Ziemi wyfzedłszy w Tuscii osiedli Peruż miasto założyli, czyli rozprzestrzenili, y Gryfa za Herb mu dali. Gryfiow sławna w Rzymie Familia *Petra Sancta cap. 54.* Styryi Herb Gryf srebrny z wybuchającym z pyska ogniem. Na Szląsku wiele Familii tegoż Herbu, bo byli Polakami przed oderwaniem.

JAXA Syn Leszka III. à Brat Popiela w Serbii *vulgò Windisch* od Synowca swego Popiela młodszego potym otruty z drugimi Bracią. Po śmierci Jaxy lat 300. Potomkowie iego w Serbii dziedziczyli, potym w Roku 116. ale lepiej y pewniey około R. 990. ieszcze Jaxa Wincenty, Swatopelk, Michora, iego krewni do Polski się wrocili: List Klasztoru Trzemeszeńskiego wspomina
Win-

Wincentego Jaxyca *Comitem ac Hæredem in Bochnia*, Bo w tedy Niemcy z Henrykiem Cezarzem Nadmorskie kraie do hołdu przyciskali, *teste Vitichindo l. 2. Saxonia*; Z drugiey strony Polacy z Leszkiem IV. rebellizujących sobie Wnukow Leszka III. woyną podbiiali *Cromerus l. 5.* z Hageka, od Wincentego Jaxyca Hrabi na Brzeznicy, Syn I. Junistaw albo Janik Arcybiskup Gnieźnieński Cyfterfow z Merymundenckiego w Burgondyi Klasztoru za żywota S. Bernarda Srowadca y Fundator w Jędrzeiowie, z tąd ten Klasztor passim zowie się *Minor Morimundus*. Drugi Syn Bogussaw Gubernator Pomorski, trzeci Syn Klemens, albo Kliment, &c. *Vide Branickich Herbu Gryf*, Gedeon Gryfusz Syn Klemensa, a Wnuk Wincentego Jaxyca Swiętobliwy Pan. Xiążęcia Mieczyśława za oppressyą poddanych przez wielkie podatki, po upomnieniu z tronu zrzucił: Stefana Woiewodę Krakowskiego Cudzołożnika wykłął, y gdy do Krakowa wieżdzał we wszystkie dzwony kazał uderzyć, iak na gwałtownika, choć był jego krewny.

GRYZIMA są trzy Liszki iedna nad drugą w lewą tarczę stoiące. Słowiańskiej Ziemi był to Herb. *Hulfius in Chronologia.*

GRZYMAŁA o 3. wieżach Brama z Rycerzem, czasem bez Rycerza używana, herb czyli z Niemiec według Bielskiego z Swidrigierem Biskupem Krużwickim, czyli według Łukasza Paprockiego z Lechem do Polski w niesiony. Żołnierz *Zelberszwecht*, bronił mocno jakiegoś Kąsztelu stanowiący w bramie, a obrocivszy, otrzymał przydatek do herbu Męża zbroynego z mieczem do Grzymały. Z tąd *Tricesius in Epigrammate:*

*Miles qui stricte tres turres protegit ense,
Grimalice Gentis, nobilis auctor erat,
Arces tutatq̄ contra vim fortiter hostis,
Et meriti, hoc, grato Principe, Stemma tulit,
Unde uniformes, ejus de stirpe creati,
Tutantur patriam Marte petente suam.*

Titus Vespasianus w dobytey Jerozolimie od siebie 3. tylko wieże zostawił na znak wspaniałości miasta *Josephus de Boll. Judaic. l. 7. c. 15.* Tamerlanes dostawszy Damasku miasta, tak wiele w nim Ludzi pomordował, że z samych głów

głów Ludzi pobitych, 3. niby wieże ofobliwszą robotą wystawić sobie na tryumf kazał. *Cornel. à Lapide in Jerem. c. 44. v. 13.*

Jan GRZYMAŁA Arcybiskup Gnieźnieński od suchey kompleksyi Suchywilk nazwany.

GUNDELBALK *von Holt* są trzy Palmy, y Lew z mieczem, w inflanciech: ktorego zażywali y iuż ułali Guldenbalkowie, *von Holtowie.*

GUT Herbu Rawicz, potym Gutkowskiemi zwani Sedomierzanie.

GUTTETER Jędrzey Jezuita Herbu Grzymała, będąc Rektorem w Nowicacie w Krakowie, gdy ieden Młodzian oblokłszy się w Sukienkę Jezuicką, y swoy pierścień zawiesiwszy na Obrazie Matki N. w Kaplicy, przy S. Macieju, potym znowu prosił o dimissyą, poszli obadwa przed ow obraz, w tym pierścień ow spadł y uderzył w Pierśi owego młodkosa, który padł do nog Rektora, prosząc o niewypuszczenie go z Zakonu. *Daniel Pawłowski w życiu X. Drużbickiego.*

GWIAZDY trzy w Herbie w polu błękitnym według M. S. Kosiłowicza,
nie-

niewiadomo ktorego Domu Herb. Jan Walery Krol Francuski fundował Kawaleryą R. 1352. *Equites Stellæ* z napisem na łańcuchu: *Monstrant Regibus astra viam*. Poświęcony był ten Ordo Trzem SS, Krolom z darami, do Chrystusa niegdyś przychodzącym. *P. Bononi Ord. Equestris fol. 110.*

H.

HALKA Herbu Salawa na Rusi, Piotr Halka Hetman Woysk Ruskich. Pisał się z Romanowa tak iak Swirscy, znać że iedney z niemi dzielnicy byli.

HARABURDA Herbu Abdank sławni są w Litwie po dziś dzień.

HAUBICKI Herb, Jastrząb trzymający gołębia dzikiego w sponach. *M.S. Załuski o Familiach Pruskich.*

HERBURT Herb. 3. Miecze srebrne, dwa z gory ukośm, trzeci spodem w iabiku zielonym końcami utkwione, na polu czerwonym. *Paprocki, Okolski, Bielski. Petrasandta* podobny bydz mieni w Brytannii y Insubrii, ale inną symmetryą. Są z Moraw, kędy się na Fulsztynie Zamku pisali, a do Polski się przeniosłszy inni Fulsztyn fundowali. Walentyn Herb urt iest Biskup Przemyński

Posel

Poseł Zygmunta Augusta w Trydencie na concilium R. 1562. Wieżdżającemu wielu Biskupow *obviam* wyiechało, sessya na ten dzień przypadająca, na inny dzień odłożona. *Pallavicinus Histor. Conc. Tridentini.* Hofius Kardynał *Tom. 2. Oper. fol. 245.* w liście do Jędrzeia Opalińskiego mowi: *Illi similes cuperem esse nos omnes, qui sumus ejusdem cum eo vocationis, & ordinis: est enim vir & pietate & doctrina præstans:* Na Seymie Lubelskim 1559. Murem się stał za Domem Bożym przeciw Heretykom, *Orichovius.* Umarł R. 1572. pogrzebiony w Fulsztynie. Z tej Familii Jan Herburt Kasztelan Sanocki Starosta Przemyński, ktoremu Seymowa Konstytucya zleciła przetłumaczenie Statutu Polskiego z Łacińskiego na Polski: Pisał Xiegi inne, iako to *Chronica Regni Poloniae.* Jeszcze przed rewolucyą Kozacką ten Dom zeszedł. *Potocki.*

HIPPOCENTAURUS to jest puł konia puł człowieka *non datur.* Widział iednak takie monstrum S. Antoni Pustelnik szukający S. Pawła Pustelnika, ktore spytane, nogą drogę do niego pokazało, y poszło w las. Czart to miał być,

S. Hieronym w życiu S. Pawła. Aelianus świadek, że we Włoszech pierwszy uieźdzacz konia Maren zwany, nazwany zinnemi potym Uieźdzaczami Hippocentaurus.

HOŁOBOK puł Łosofia ryby, prosto głową do gory. Bolesław Krzywousty wojując z Pomorzany, gdy w Bydgoszczy stanął patrzył na Łosofie podskakujące w rzece Hołobok w tym Rycerz Ratuld rzucił toporkiem, y przecioł, rybę co za *omen* wiktoryi wziął Krol, y nazaiutrz zwycięzca dał za Herb tę rybę od rzeki *Hołobok* nazwany.

HOŁOWNIA Herb w Litwie litera T.

Holsztańskie Xiążęta Herbu Hippocentaura, idą od Xiążat Litewskich od Juliana Dorzprunga z Włoch do Litwy z Palemonem Gościa y przychodnia. Roman Xiąże Litewski Synow miał pięciu Narymunda od ktorego XX. Radziwiłowie (Kojałowicz), Doumonta od ktorego XX. Siesickie y Swirskie, Gedrusa od ktorego Gedroycowie, Preyden, ktory Mnichem był, od Holszy Xiążęta, Holszańscy. Anna Xiężniczka Holszańska podobno Stołnikowna Litewska
Zona

Zona Pawła Sapiehy Woiewody Nowogrodzkiego, w Dom Sapiehow Xięstwo Holztyńskie y Herb Hippocentaura wniosła.

HONDORFFOWIE pisali się *olim Fon Hohendorff*, teraz Hondorff przez abbreviacyą Herbu Nabram.

HORSKIE Xiążęta Herbu Druck od Włodzimierza Jedynowładzcy Ruskiego, bliżey od XX. Druckich, iakoż piszą się, Drucki Horski Kniaż od Horek.

HOSIUS Stanisław Herbu *Stefius alias* nogi ludzkiej y 6. butek, Syn Ulryka Prokuratora Wileńskiego w dziedziectwie od Matki miał sobie aparat bogaty od pereł Kapłański sporządzony, ktorego potym zażywał, Uczył 3. Polskiego, Łacińskiego, Niemieckiego ięzykow. Z Wilna, do Akademii Krakowskiej dany, Co piątek, na Skalkę chodził wenerując S. Stanisława Patrona W Padwi y Bononii *Utriusq; Juris Doctor* pod Łazarzem Bonamikiem, Był Sekretarzem Krolewskim, Kan: Krak: Biskupem Chełmińskim Posłem do Karola Cesarza, Ferd: Krola Rzymskiego, Filipa Krola Hiszpańskiego od Zygmunta Augusta, potym Biskupem Warmińskim.

Wy,

Wydał Xieęgę *Confessio Christiana* na kontra punkt *Confessioni Augustanae*. Pius IV. Papież do Ferdynanda Cesarza y Maximiliana Krola Czeskiego uczynił go Nuncyuszem, gdzie wymogł na Trydenckim Koncilium zezwolenie za co mu Kardynałski Kapelusż posłał do Wiednia, w krotce Prezydentem deklarował *Concilio*. Na Koncilium tym zachorowawszy, do mięsa w post nie dał się namowić. Pierwszy Jezuitow do Polski wprowadził, Brunsberskie Collegium założył. Pius V. w liście swoim do niego, zowie go *Kolumną Religii Katolickiej*. Od Zygmunta Augusta do Rzymu posłany miły był Piusowi V. y zaraz Grzegorzowi XIII, gdy go *Supremum Paenitentiarum* uczynił. Xieęgi naybardziej Doktorow SS. czytał. Kościół S. Stanisławowi z Szpitalem dla gości nych Polakow wystawił. Kromera Ko-adjutorem Warmińskim uczyniwszy, do Kapraniki dla upałow y poratowania zdrowia wyjechał, y tam umarł. *Annō ætatis 76. Roku 1579. 5. Augusti*. Ciało w Rzymie za Tybrem (gdzie był Kardynałem) pochowane z Nadgrobkim marmurowym. Tomasz Treterus miał

miął oracyą na iego pogrzebie. Wydał Książek pojedynkowych w różney materyi w dwa Tomy zebranych 18. Jan Starosta Gustatdcki y Ulryk Bracia Kardynała Rodzeni, kilku Synow, y Corek Oycowie.

HYNEK Herbu Topor w Sędomirskim. Toporczykowie poimawszy na woynie Hinka Czecha nie ktorzy z nich nazwani Hynkami. Z tych Alexander Pifarż Lwowski.

J.

JAGELŁOWICZ Herbu Łabędź na Rufi, idą od Jawgiela w Litwie z kąd się tu przenieśli, zwać się by powinni Jawgielłowiczami.

JAKLINSKI Jędrzey Ostoyczyk, z Niemiec poler woieny wziąwszy Turkow pod Kamieńcem, Szwedow w Prusiech, Kozakow pod Kumeykami bił odważnie, gdzie ich dwoch wziął razem na kopią. W pragnieniu wody napił się y umarł w malignie R. 1638. *Starowolski in Monument.*

JAKUBOWSKA Anna Herbu Topor za Ligęzę Hermolaufa Podskarbiego W.K. dana, hoyna na różne Kościoły. Po śmierci męża gdy Dwor z skarbcem boga-

bogatym zgorzał, rzekła: *BOG nam odbiera, byśmy o niebo lepiej dbali.* Siedym lat mięsa nie jadła, a nikt tego nie postrzegł. Na folwarku każdym uboższego aż do śmierci karmiła. Umarła R. 1638. 1. *Martii*. X. Jan Nieliski S. J. w 20. Rozdziałach życie iey napisał, ale ieszcze nie drukowane. Leży u S. Piotra w Krakowie.

JANCZYNSKI Tomasz Jezuita umarł w Kaliszu R. 1651. Zostały się godne ięgo Manuskrypta.

JANICKI Klemens Herbu Rola dla wyboru nauki, y dowcipu wielkości naymędrszym na ten czas w Europie mianny y od Maximiliana *Laureatus* Pòeta uczyniony. wiele wierszow napisał. Jan Albrycht z Janic Rola wiele także pisał za Krola Jana III.

JANINA Tarcza brunatna w czerwonym polu od Chrobrego Krola Janikowi Rycerzowi dana koło R. 1000. czyli od Leszka I. czyli od Leszka Czarnego, iakoby mu S. Michał Tarczę podał na Jadzwingow. *Jul. Cæsar de Bell. Civil. l. 3. pag. 418.* świadczy, że Scewa Setnik z ostatnich Chorągwi na tarczy miał ciętych razow y sztychowanych

nych 230. za co mu wyliczono 2. kroć sto tysięcy y Chorągiew iego między nypierwsze policzono.

JANUSZOWSKI Jan. na Dworze Maxymiliana Cesarza, y Zygmunta Augusta służyący, w komput Rycerstwa Polskiego od Zygmunta III. policzony po śmierci żony Archidiakon Sądecki 15. Książ Autor, iako to Statutow Koronnych &c.

JARZYNA Herbu Trzaska albo Biała, w Rawskim y Krakowskim Woiewodztwie pisali się Hrabiami z Białej, potym z Trąbaczowa. Pierwszy Raci-bor z Panigrodu, Ziemowita I. Xiążęcia Mazowieckiego Pieczętarz, że lubił, iarzyńę od Xiążęcia Jarzyną nazwany. Był Syn iego jeden z czterech Jan Woiewoda Jarzyna Podczaszy Koronny od wstrzemięzliwości tak rzeczony *Bielski*. Na pierwfzey Chocimskiej 14. Jarzynow przeciw Turkom mężnie stawało.

IASTRZEMBIEC Jastrzemem się pieczętowali. Przodkowie w pogaństwie *teste Paprocki*. Atoli za Bolesława Chrabrego Krola Polskiego koło Roku 999. gdy Łysą gorę, albo S. Krzyża Poganie *hostiliter* opanowali, y z woyska się na-
szego

szego urągali, pretendując aby ieden z naszych za Chrystusa swego na pojedynku wyszedł; Rycerz ieden Jastrzębczyk podkowawszy konia na Łysą się górę przedarł y z Poganinem pojedynku odprawiwszy złapał go y do Krola przyprowadził. Za tę odwagę y wynalazek Podkowę z Krzyżem w pośrodku odniósł złotą na polu błękitnym do góry końcami obroconą, a Jastrzęba w Helmie. Ale *Poppea* za Nerona żyjąca konia swego srebrnymi podkowami kowac kazała, toć ieszcze przed nią y przed Jastrzębcami Podkow zażywaro. W Czechach koło R. P. 128. Dom się znajdował 3. Podkow zażywiający, który tam z Czechem przyszedł. *Balbino Histor Bohem*: Leszek też Chytry, albo zdradliwy na Pradnickim polu naszpilonym ostremi kolcami, do korony na słupie, koniem kowanym dobiegł. *Crem: l. 2.* Znać to Jastrzębczyk wznowił dawny kowania zwyczaj. Podobno też z Lechem do Polski ten Herb przyszedł, a gdy z tej Familii Wiare S. przyimowali, Krzyż przydany. Któryś z Jastrzębczyków między Woiewodami niegdys Polską rządzącymi kwitnął. Jeden z nich

w Cudzych kraiach okrzywszy się, y do Polski przybywszy, Mieczysławowi do Wiary S. był powodem. Zadnego Herbu Familiantow nie jest tak wiele, iak Jastrzembczykow, bo ich w Niesieckim znaydziesz 278. Po Woyciechu Arcybiskupie Gnieźnieńskim poczęli się iedni z Rytwian pisać, inni z kąd inąd.

Tego Woyciecha Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Brat Scibor Woiewoda Łęczycki miał Synow 20, 8. ich na Pruskiej wojnie zginęło; 12. różnemi Kafztelanami było.

JASTRZEBSKA Agnieszka Herbu Slepowron Xieni w Zawichoście w Sędomirskim wtora po S. Salomei Zakonu S. Klary, Reguły S. Franciszka z 60. Dziewicami z X. Stanisławem Kaznodzieją, y z dwunastu Towarzyszami *Conventualium* od Tatarow za powodem Danieła Ruskiego Krola, na nabożeństwie po zabiani w Kościele S. Damiana w dzień Ofiarowania N. Panny R. 1282. *Cromer;* l. 9.

JELITA. Są trzy kopie żolte na krzyż złożone. Przyczyna herbu. Roku 1331. gdy Władysław Łokietek 40000. Krzyżaków zbiwszy, oglądaiąc poboiowiško.

postrzegł żołnierza imieniem Saryusza (à Sarissa) tłoczącego w sobie ielita, y rzekł: *O iaką ten zacny żołnierz ponosi mękę!* Odpowie Saryusz: *Nie tak mię to dolega y trapi, co widzisz Krolu, iako bardziey zły sasiad w iedney ze mną wiosce mieszkający.* Uwolnił go Łokietek, y hoynie udarowawszy, ten mu herb nadał; który przedtym zwał się *Kozłorogi*, że w hełmie kozieł. *Lisippus teste Plutarcho*, Alexandrowi wielkiemu kopią dał w ręce, Statuę iego wystawiwszy. Bożkom Marfowi, y Bellonie na znak Bóstwa y władzy kopie dawano, *Cyrillus. Festus Pompeius* świadczy, że Ludziom Rycerskim te *Insignia* dawano na znak męstwa ich. *Lucio Sicinio Dentato* 18, kopii za odwagę dano. *Valer. Maxim: Lipsius de Milit: Rom: l. 5. f. 448.* Karloweuszowie w *Britannii* 3. kopii w *Herbie* zażywają. *Petrus sancta Cap. 63.*

JELITCZYKOW gniazdo naystarsze *Moykowice* w Ziemi Sieradzkiej, w Powiecie Piotrkowskiem, przy których jest zamek nad Pilcą rzeką *Surdega* zwany murowany, spustoszały; a to była własna majątność Floryana Saryusza Rycerza. Zegota brat był Floryana. *Paprocki.*

JELO.

JEŁOWICKICH brama obozowa złota, w polu Czerwonym, a nad bramą Krzyż tym jest kształtem iak Herb Ogińskich y Puzynow; tylko że tam Krzyż rozdarty. Jaxa *vide* Gryf.

JEZ Herb.

JEZOWSKI Jerzy Herbu Prus imo Kasztelan Warszawski, do Moskwy od Zygmunta Augusta Posel; gdzie od Caira po kolana w oleiu wrzącym nogi miał smażone golenie wiercone, za pznokcie trzaski zabijane, do wydania sekretu przymuszany y pytany; czy Listow iakich do Glińskiego nie przyniosł, sekretu nie wydał, *redux præmiatus*. *Bielski fol. 524.*

JNES Woyciech Jezuita, Herbu trzech gwiazd y Księżyca iako mowi w swych Epigramm: *Luna vale, triplexq; meo pro stemmate sydit.* Jego Książka: *Lechias sive Ducum ac Principum Poloniæ ab usq; Lecho deductorum, Elogia Historico - Politica & Panegyrico - Lyrica &c.* Umarł lat mając 38. R. 1658.

JORDAN Herbu Trąby w Krakowskim. W Rzymie ten Dom kwitnął według Chronologii Kassiodora. *Jordanes*

post Christum Natum. 470. był Konfulem Rzymskim inny Konfulem Konstantynopolitańskim. Jan Jordan Dworzanin Konstantycyusza Cesarza. Są y nad Renem w Imperium. Są y w Szląsku 3. trąb. Teraz nasi piszą się z Zakliczyna. Mają Grob swój w Krakowie u Świętey Katarzyny.

JUNOSZA Baran biały w polu czerwonym z rogami, w prawą tarczy stoiący, we krwi po boki skrwawiony. *Okoliski.* Ziemia Wieluńska nim się pieczętuje. Ma mieć z Niemiec początek gdyż *Jungszchoff* młody baran znaczy; ztąd złamawszy na akcent Polski *Junosza*. Z Lechem nayspewniey do Polski zawitał. Święci Patryarchowie Starozakonni tego znaku zażywali *teste Flavio Josepho in Antiquit.*

JUTRKOWSCY w Powiecie Ostrzeszowskim.

JUTROWSCY Herbu Rogala Wielkopoleanie.

KALINOWA Herb strzała rozdarta w puł, a na końcach gwiazdy *Acifeus* Kalinowa był znaczny, y z Krolem Wacławem do Polski przybył. Inni są Zarebowie z Kalinowy. Jerzy Kalinowski wiel-

wielki Woioownik w Wołoszech pod Obertynem zginął gdzie Mogiła Kalinowskiego po dziś dzień. Walentyn Alexander Kalinowski Generał Podolski Starosta Braclawski y Winnicki otrzymał od Rzeczypospolitey Human na Ukrainie za wielkie zasługi; y pustych gruntow na mil 30. koło niego dziedzicznym prawem: y znowu R. 1616. Summę 5000. kop Litewskich, na Starostwo Winnickie wniesiona. Zamek Winnicki fundował. Zginął pod Cekorą. Marcin Kalinowski Woiewoda pierwszy Czerniechowski Hetman P. K. Kozakow, y Tatarow Woioownik pod Korsuniem; w głowę y rękę raniony, na 3. letnią dostał się niewolą, potym uwolniony, Buławę zawiesił w Częstochowie u Matki Najsów: *Nieszpork.* Ten na Beresteckiey okazji zwycięzca. W krotce po Mikołaju Potockim Kasztelanie Krakowskim Hetmanie W. K. wielką wziął Buławę; ale pod Batochowem zginął. W Husiatynie Farę y OO. Bernardynow fundował. Miał Helenę Xiężną Korecką żonę.

KALUSKI Stanisław Jezuita przez 24. lat Kaznodzieia. Umarł w Jarosławiu R. 1711.

KA:

KAMIENIECKI Herbu Piława, iedney z Moskorzewskimi dzielnicy. Piłali się z Kamieńca mila od Krosna gdzie iest Zamek ich na skale piękny z Herbem Piława, teraz się zowie Zamkiem Odrzykońskim. Mikołay był Woiewodą Krakowskim Hetmanem W.K. y drugi Mikołay Woiewoda Krakowski H. W. K. Marcin Woiewoda Podolski, także Kamieniecki &c. wielki Woioownik, Jana Krola Węgierskiego zbitego od Ferdinanda Krola Czeskiego, w Kamieniu pod Krosnem R. 1528. hoynie przyioł. *Bielski i Vapovius.* W Katedrze Krakowskiej w Kaplicy S. Mikołaja Groby Kamienieckich y Moskorzewskich, *Pruszczy:*

KANDYBA w Litewskim Xięstwie Szlachta,

KANTAKUZEN Herbu Orła o dwóch głowach ukoronowanych. Byli z Cesarzami Greckimi Paleologami spokrewnieni.

KAPUSTA Książ Odrowąż Herbu w Braclaw: Woiew: z Xiążąt Peryastawskich wspomina Koiłowicz. Jędrzey Książ Kapusta Kasztelan Braclawski.

KARLINSKI Ostoyczyk w Krakowskim;

wskim; Szyiowie nazwani, że ktoregoś
w szyię cięto.

K.

Kasper KARLINSKI miał Synow 8.
z tych Zygmunt w obronie Zamku Hol-
sztyńskiego przy Zygmuncie Krolu
z Mamką we Wli porwany, y gdy pod
tym zakładem, iesliby. Oyciec Zamek
poddął, miał być oddany; Kasper mniej
dbając o Syna wiernie Zamku bronil,
dając ognia z armat. Syna własnego za-
bił.

KARNKOWSKI Herbu Junofza.
Jan Karnkowski w Niemczech zaśluzo-
ny, zwany tam y tu Joannes Polacus,
Był Kasztelanem Gnieźnieńskim y woio-
wnikiem wielkim. Z tego Domu Karn-
kowski Stanisław Arcybiskup Gnieźnień-
ski, Mądry Swiatobliwy, wielu Fabryk
Duchownych y Swieckich Fundator.
Na publiczney do Studentow nauce ma-
wiał, *Te ręce kiedys w piecu palily, teraz
Krolow maszczą* (Stefana y żonę koro-
nował y Annę Zygmunta III.) y *Koro-
nę im na głowę kładąc mowil. Te nogi
bosy chodzily, teraz pierwszą w tey Oyczy-
źnie Prymasowską Godność noszą. Wie-
cież z kąd mi to? szczerze mowie, zem sie
zawszo*

*zawsze nayspilniey o dochowanie niewinności starał. Janczyński in M. S. Był Synowcem Biskupa Kuiawskiego y tam się chował. Umał więcey niż ośmdzieśiatletni R. 1603. Leży w Kaliszu w Marmurowym Grobie. Ośm Wfi Kapitulę darował. Za co u S. Woyciecha Grobu, co Miesiąc Msze S. odprawuie Archikapituła. Pokazał się Kanonikowi Gnieźnieńskiemu wesoty po śmierci: spytany gdzie by był? Odpowiedział: Między Świętymi ale z trudnością. Czemu? *Surowe są sądy Byskie: inaczey BOG, inaczey ludzie sadzą.**

KASTKI Marcin Kaźimierz Herbu Brochwicz (z Dobr Kętow, lubo się z Czechowa pisali) pod czas burzy Szwedzkiey wfszyę kulą postrzelony pod Barem, Zurawnem, Chocimem, Wiedniem, Strygoniem Rycerż Kafztelan Lwowski, Generał Podolski. y Artylleryi Koronney, Woiewoda Kiiowski, Krakowski, *tandem* Kafztelan Krakowski.

KAWECKA Barbara Herbu Gozdawa, wyzuwszy się z fortun zebrała, y ubogich karmiła co dzień, Pannom Zakonnym służyła. Trzysta razy codzien na twarz swoię padała na modlitwie.

Zyła

Zyła 92. lat. Umarła R. 1667. leży w Toruniu w Kościele S. Jana.

KAZANOWSKI Herbu Grzymała. Z Komesow idą Mediolańskich, z których ieden Pałac nową strukturą wystawił, *Casa nova* nazwał: od tego czasu Sukcesorowie *de Casa nova* pisać się poczeli. Jerzy Donhoff Biskup Kamieniec, w Kazaniu swoim. Z tych ieden do Polski się przeniósł; Fundował któryś Kazanow, a w nim Hieronym Kazanowski Chorąży Sędomomirski OO. Bernardynow. Marcin Kazanowski Wciwoda Podolski Hetman Polny K. wszedłszy do Kościoła pierwey na kolana padł, dopiero do ławki: nigdy w mrozy Mszy S. słuchając głowy nie nakrywał: pod czas elewacyi z ławki wychodził: *Młodzian: Tom, 3. Conc. fol. 180.* W okazyi kilka postrzałow y ran odniósł. Od Władysława IV. wziął Buławę Mnieyszą którą po tym przy Obrazie Matki N. w Częstochowie zawiesił. *Nieszporiski.* Żył lat 70 Umarł R. 1636. leży w Buszowcu. Była za nim Sarzycka Herbu Oksza. Z niey Córka Anna za Andrzejem Krzeczowskim Stolnikiem Halickim, czyli Przemyskim; po którym wdową żyjąc lat

30. *in opinione sanctitatis* zesłała R, ---
 leży w Bulszowcu *incorrupta* w Habcic
 zakonnym. Druga Elzbieta za Miko-
 łajem Potockim Kasztelnem Krakow-
 skim H.W.K. Dominik Alexander Woie-
 woda Braclawski przed tym Pisarz Pol-
 ny Koronny. Wielki z młodości Junak.
 Miał za sobą Annę Potocką Woiewo-
 dzankę Braclawską podobno z Motwo-
 lanki zrodzoną. Z nią tylko zostawił.

Maryę Annę Kaznowską za Jabłono-
 wskiego Stanisława Woiewodę Ruskie-
 go Hetmana W. K. wydaną. Dzwony
 w Fradze ogłosiły fame gdy się w Pod-
 kamieniu urodziła. R. 1643. w Wilią
 Bożego Ciąła. W kaźdey swoiey rezy-
 dencyi starała się mieć osobny pokoik
 do modlitwy: Mszy po kilka kłęcząc słu-
 chała, Komunię Duchowną często przyi-
 mowała Co rok ośm albo dziesięć dni Re-
 kollekcyi odprawowała. Do P. Jezusa U-
 krzyżowanego nabożna, Krucifix na pier-
 siach położywszy zasypiała. Na miey-
 scach gdzie Krucifix widziała ofobliwie
 w Poście krzyżem leżała: w Saieciu na
 Wielki piątek bośo, przestroiwszy się
 krzyż na ramiona, postronek na szyie
 włożywszy, chodziła. Matce Najswięt-
 szey

izey dobrowolnym ślubem za niewolnicę się oddała. Za chorego starszego syna Mszy S. u Jezuitow przed Najsław: Panną słuchając, blisko Elewacyi świecę zgaszoną widziała, po małej chwili z góry ogień ją zapalił: poalterowana Matka, przecież cierpliwa. Z kościoła wychodząc odebrała nowinę polepszenia zdrowia. Nabożna była do S. Jozefa, Franciszka, Antoniego, Xawerego, Decenną go czciła, który w postaci iakiegoś człeka, pod Toruniem Wisłę przebywającej w Niebeśpieczeństwie wezwany, prum podważył. liną do brzegu ciągnął. Pod Najswiętszy Sakrament materaczyki robiła, z perfumami, Pieluszki szyla na Narodzenie, *alias* Korporały. Ludzi zawsze przy sobie miała poważnych albo Duchownych, dla tego dyfkurs, iesli kto mniey skromny prowadził, miała wstręt, albo do nich swoy zaczęła, tamtego nie słuchając. Potrawy wabiące gust, na stronę odkładała, nie znakomicie: fruktow dawać sobie zakazała. Dzieci Zydowskie konając pod pretextem wodki lekarskiej chrzcila po drogach. W Janowie Kościół wystawiła. Słyszac od Fary idącego z N. Sakra-

kra-

kramentem do chorey affystowała z Dworem, wyrzucaiącey Hoſtyą ręce podſtawiła, potym z naczynia na ogień wylała. We Lwowie umieraiąc Chryſtufa całowała Ukrzyżowanego. Matce Nayświętſzey SS. Patronom ſię oddawała, Męża, Dzieci, Dwor pożegnała, y wołaiąc JEZUS Marya ſkonała. R. 1687. wieku ſwego 44. dnia 23. Lutego Krolewicz Jakob oczy iey rękami ſwemi zawarł. Krolowa nawiedzaiąc Ciało nogi iey całowała. Na pogrzebie iey był z Opiey Pallawicyn Legat Apoſtolski y Michał Radzieiowski Arcybiskup Gnieźnieński Prymas. 1. dnia kazał Chryzostom Załuſki Biſkup Płocki, drugiego Albrycht Donhoff Biſkup Kamieniecki. Grob ich w Buſzowcu.

KAZIMIRSKI Mikołay Herbu Bi-berſtein, *alias* Rogu Jeleniego, Brat Pawła woioownika w Moskwie dobrze znaiomego, w Senacie gdy gorliwie o wolność ſię umawiał, Stefan Krol rzekł: *Tace nebulo. Kazimirski: Non ſum nebulo, ſed Elektor Regum; detruſor tyrannorum.* Był to Aryanin ale rewokował, żonę miał Firleiownę Woiewodzankę Lubelską. Inni to Zamoyſkiemu przy-

przypisuią, y pewniey tak wielkiemu Senatorowi.

KIERDEIA Herb trzy Lilie na iedney prawey połowie tarczy błękitney, białe, przedzieloney linią, drugiey połowy pole czerwone. *Okolski, Długosz* twierdzą, że od *Krola Ludwika* nadany żołnierżowi *Kierdeiowi* w dobywaniu *Bełza*. *Okolski* twierdzi że *Kierdey Syn Tarkiewicza Perekopskiego Pana* w *Polfcze*, y we *Francyi* zasłużony ten Herb od *Krolow Francuskich* otrzymał, od *Ludwika* w *Polfcze* potwierdzony.

KIETLICZ imo iest sznor popłata-ny w *essy*. *NB.* *Hiszpani Maurow* 180, tysięcy za *Sankeyusza Krola Nawarry* zniesli. *Naycelnieysfi* sznurem się opafali, ieden z *Hiszpanow Kawalerow* przeciw, za Herb złote łańcuchy odnioś. *Spondanus in Ann. Eccl. sub anno 1212. numero. 5.* *Spartaka* *Tatara* z sobą wojującego, *Rzymianie* na gorynie dostępane wygnali, tam głodem morzyli: On z rady *Sarmaty Niemieckiego* (bo *Sarmatow* wziął na pomoc) wiciwił albo wirki y niemi się spuszczał iak po drabinach na *Rzymianow* w nocy y znioś.

zniost. *Parisus in M. S. Florus l. 3. c. 20.*

Za to ten Sarmata Kietlicz Herb otrzymał. Pausaniasz u Lipsiusza mowi *Lib: Imo. o Sarmatach: Et laqueos iniquos in quemcunque hostium, possunt.* To obserwują Tatarzy według Sozomena w Kościelney Historji, Alanowie Scytyjcy *Joseph l. 7. Hesippus de Alanis l. 5. c. 50. Laqueos jacere, atque hostem innectere ars est Alanis, bellandiq; mos est.* Toż o Persach *Herodotus Miffa l. 7. y Valerius Flacc. l. 7.*

KIETLICZ Henryk Xiąże Bremeński Arcybiskup Gnieźnieński Herbu Kietlicz imo. na Xiążętach y Senatorkach Polskich wymogł, aby Prawo Swieckie na Duchowne Osoby nie rościągalo się, którą ustawę Stolica Apostolska potwierdziła. Na Kapłany włożył przysięgę, aby żony y nałożnice od siebie oddalili, Otrzymał tytuł *Legati Nati.* Umarł R. 1219.

KISIEŁ Herb jest Namiot obozowy, biały, z kapą białą pstrą, na gałce krzyż złoty w hełmie trzy wieże. Dany ten Herb Świętołdyczowi Hetmanowi od Włodzimierza Jedynowładcy Ruskiego Roku

Roku 1040. że Pieczyngow, Kiiow, w obleżeniu ścisłym trzymających, głodem chcących wymorzyć, Hetman ten w doł mąki nasypać kazał, zamiesić, chleba upiec, y rzucać w oboz Nieprzyiaciołom z kąd ułtapili. Kissem Hetman od kiszzenia chleba nazwany, a Namiot za Herb ofiarowany Świętołdycz nazwany. *Okolski.*

KISZKA Herbu Dąbrowa w Xięstwie Litewskim. Z Zgierskiego Kiszka nazwany od Hetmana Litewskiego Białego że u niego na Dworze służąc lubił kiszki iadać. Za co on z razu się gniewał, lecz gdy mu powiedział Hetman: *Zart ten fortunny ci będzie, iedyńaczkę Corkę z fortuną weźmiesz odemnie, tylko się Kiszka nazyway,* tak się mianować począł. *Paprocki, Okolski, Koiatowicz.* Stanisław Kiszka Woiewoda Smoleński Hetman Polny Litewski. Bił Moskwę, Tatarow. Wiele z tego domu było Senatorow. Ostatni z Kiszkow Janusz Woiewoda Połocki Hetman Wielki Litewski Wielki woioownik pod Chodkiewiczem rycerskich dzieł założył

początki, nieplodny z Xiężną Drucką Woiewodzanką Połocką Leo Kiszka Metropolita niewiadomo czy z tych.

KLECZKOWSKI Herbu Cholewa Woyciech czyli Hieronym czyli Stanisław wyśnany do Ferdynanda Cesarza na pomoc, wielki y prętki woioownik. Pod Kremżą 1000. Piechoty Fryderyka Palatina wyciął. Pod Horną z szafadzki kulą z muszkietu zabity: Mowa iego jest do Ferdynanda Tom 2. Mowcy Polskiego, *fol.* 72.

KLEINPOLT Woycki Małopolski Stanisław Sekretarz Krolewski, Metrykant Koronny, nobilitowany Roku 1672.

KŁODNICKI Kasper Herbu Lada w cudzych kraiach przepolerowany, na Dwor Henryka Krola namowiony Łaciński, Hiszpański, Włoski Niemiecki, Czeski język umiał, Kasztelanii Warszawskiej nie chciał przyjąć &c.

KŁOKOCKI Stanisław Herbu Nałęcz wytłumaczył po Polsku Monarchią Turecką. Rykota

KMITA dwie chorągwie żółte Kościelne w polu czerwonym. Nabyty ten znak przez żołnierza gdy dwie chorągwie

ragwie wydarł Nieprzyjacielskim Chorążym, za to tym Herbem od Jednowładów Ruskich udarowany. Ci w Litwie sławni z Czarnobyłą, który Kmicianka wniosła w Dom Sapiehow.

KMITA Herbu Srzeniawa z Krzyżem Dom wielki, pisali się z Wilznicza. Piotr Kmita Woiewoda Krakowski Marszałek W. K. na Dworze Maximiliana Cesarza wziął peler, wielki człek, Posel do Karola V. Cesarza Ferdynanda, Jana Krola Węgierskiego. Achacy Kmita wydał Lament Zydow wygnanych z Bochni.

KOBIERZYCKI Stanisław Herbu Pomian Kasztelan Gdański, potym Woiewoda Pomorski napisał Historya Władysława Xiążęcia, Oblężenie od Szwedow Częstochowy.

KOBRZYNSKIE Xiążęta Sylwester Xiąże Kobrzyński Władyka Chelmski. Zszedł Dom ten.

KOCHANOWSKI Jan Herbu Korwin Woyski Sędomirski Pòeta Łaciński, dobry, Polski iészczé lepszy. Pisał Elegias y inne rzeczy, Psalterż cały wierszem. Ofiarowaney Kasztelanii Płockiey za promocyą Zamoyjskiego nie przyjął. Przywiley odesłał mowiac u Starowol-

skiego *se sua mediocritate contentum, sumptuosum illum & decoctorem Castellatum in villam ædesq; Paternas non admissurum, qui, quæ Kochanovius sibi parasset, per fastum & ambitionem esset absumpturus.* Piotr Kochanowski Sekretarz Krolewski wydał Goffred albo Jeruzalem.

KOCHOWSKI Herbu Nieczuia Wespazian Woyski Krakowski, napisał *Annales* od śmierci Władysława IV. do abdykacyi Jana Kazimierza Climacteres nazwawszy, *Primum, 2dum, 3tium Tomum.* Napisał *Commentarium Belli Chotimensis & Viennensis* gdzie sam był. *Schultzius in Polonia nunquam tributaria* mowi że on Phænix Literatorum.

KOCIEŁ Herbu Pelikan w Litwie, od Kotła jednego z Xiążąt Słowackich. *Długosz.* Z tych Michał Kazim. Kociel Woiewoda Trocki, potym Podskarbi W. L. około R- 1717.

KOJAŁOWICZ Kazimierz Woyciech Wijuk Jezuita Teologii Doktor, ktorey 21. Tom wydał do Druku. *Manuskrypt* jego *in folio* o Herbach y Familiach Litewskich znayduie się. Umarł Roku 1674.

KOLENDA Herbu Bełty zacny Dom Litt. KO-

KOŁO czyli KOŁA Herbu Junosza. Michał Woiewoda Inowrocławski Piotr Kasztelan Inowrocławski Paweł Woiewoda Podolski. Pisali się z Dalisowa: zesli lat temu 200.

KOLUDZKI Augustyn Herbu Pomian z Koludy wsi nad izeiorem z wod od Motławy, Sędzia Inowrocławski Ziemiański Autor Książki Tron Oyczysty albo Pałac wieczności.

KOMOR Zabożyński założył blisko Szarogroda, Koniargrod. Z Woiewod: Braclawskiego do Litwy wyniesieni. Herb ich Komor *alias* Lilia na doł kwiatami obrocona, a na niey krzyż stoi. *Koiałowicz in M. S.*

KOLUMNA *vide Roch 2do fol. 167.*

KONARSKI Jan Abdank Kazimierzowi sprawiedliwemu przy kościachi dał w gębę. *Cromerus l. 6.*

ZYGMUNT August chodził w habicie Czarnym Niemieckim, w birecie czarnym.

KONIECPOLSKI Herbu Pobog zKoniiecpola w Sędomirskim, Stanisław Kasztelan Krakowski Hetman W. K. Do Francyi Poselstwem potym Smoleńska dobywaniem w sławiony, przed Wołoską

wyprawą Polny K. Hetman, gdy pod Cekorą Hetman Wielki Zolkiewski Stanisław zginął, on wzięty od Tatarow z szat obnazony, a w podłe y robaćstwa pełne ubrany, ktore (mowił on) torturą mu się stało związanemu. Z 66. osobami wtracony do więzienia ciasnego, tak że ieden stał na drugim w smrodzie. Działem, Końiecpolski, Xiążę Korecki, Zolkiewski, Farenbachius, odesłany do Siliistrii, potym do Konstantynopola do Judykety. Jednemu Turczynowi pozwolono, go nawiedzać, y ięzyka Arabskiego uczyć, przy odradzaniu wielu Turkow, że Języka tego niewolnikowi nie przystoi uczyć się. Cieszył go z nim służący Nikoli Francuz Kawaler Maltański. Xiążę Korecki stracony, on we cztery lata do Oyczyzny powrociwszy, wziął Starostwo Barskie. Tegoż R. 1624. Tatarow zbił na granicach Polskich na 90000. woysko im małe, (bo ie scisnął) pokazawszy. Zbił potym pod Martynowem Kantimira 30000. Potym Szwedow pobił. Abażego Baszę pod Kamieńcem z 100000. Ludzi zbił. Kodak fortecę przy Dnieprze założył, aby był wstręt Kozakom do Turcyi-uczynił, rebel-

rebellizujących y Paulika Wodza ich
 zbit. R. 1644. pod Ochmatowem 40000.
 Tatarow położył. We dwie lecie umarł.
 Był okragley twarzy piękney, siwy y
 brodaty. W mowie zaiękiwał się, z kąd
 Woytkowi mawiali, *Pan Stanisław*
w przod uderzy, niż wymowi. Powoli
 wszystko czynił z rad Cunctator zwany.
 W Konicpolu S. Stanisławowi wymu-
 rował Kościół; drugi w Brodach; gdzie
 leży z żoną Lubomirską Krystyną Kafz-
 telanką Woynieką. Brody ufortyfiko-
 wał. Rykot Autor w Monarchii Turec-
 kiej pisze, że tenże sam Hetman, mając
 sobie w pasztecie przez Posła Francuz-
 kiego *de Sanoy* podane sznory iedwabne
 y pilniki, wartę popoiwszy, wylamał
 kratę, spuścił się z wyfokiej Kafztelu
 wieży w noey, y mając konie gotowe na
 dole, uszedł do Polski: Posel za to był
 w więzienia w Kafztelu. Konicpolski
 Alexander Woiewoda Sędmirski Syn
 Stanisława Hetmana z Lubomirska, w ten
 czas urodzony gdy Ociec wzięty pod
 Cekorą, dla tego Portret iego posłany do
 Konstantynopola na pociechę zażalone-
 go serca. Na Dworze potym był Fer-
 dinanda III. Cesarza Xiążęciem Rzym-
 skim

skim kreowany. Był w Rzymie u Ludzi
wzięty, przez Francją do Belgium za-
szedł, tam wojenney szarzy chciał, aż
Auryakus sławny Wodź przestrzegł, że-
by pamiętał, że się Synem Hetmańskim
urodził. Bił z Oycem Tatarow pod
Ochmatowem. W wielu okazyach, wiel-
ki Woioownik, Jego Syn Stanisław był
Kasztelanem Krakowskim. Remigian
Konicpolski Biskup Chełmski do Kate-
dry sprawił Krzyż wielki srebrny y 12.
lichtarzew srebrnych. O nim X. Karwat
in Siradia trabeata:

*Quo non servantior æqui,
Romuleo quisquam Lechias moderamine
gentes Flexit.*

KONOPATSKICH z Konopatu albo
na Konopacie Herb Mur z ciosowych
kamieni w siedm linii ułożony, a na
wierzch trzy wynikające murki, w heł-
mie Chorągiew nachylna w prawą iak
Cetnerowska. *Okolski.* Przyniesiony
z Prus za Krzyżakow do Polski z Bru-
świckiego Xięstwa. *Łukasz Paprocki.*
Według innych z Lufacyi: Jeden z Do-
mu tego na Woynie Świętey za Gode-
fryda Bullemiufza z kawalerskiey odwa-
gi

gi na mur wstąpił (odwaga się z tą Herb
zowie) mieyski przed innemi, Chora-
giew na znak podniósł, y wziął za Herb.
M. S. Patris Rutka.

Z tego Konopatskich Domu Jan na Biel-
czanach Baron koło R. 1260. Zona ie-
go B. Justa z Familii Sargenhausen, Cor-
ka Woyciecha y Jadwigi w Miasteczku
dziedzicznym Bug puł mile od Chełmy
R. 1220. urodzona. Brat iey rodzony
Jan, Mistrz Krzyżacki, Dominikanow
w Toruniu fundował. Mąż iey w Rzy-
mie na Peregrynacyi umarł. *Vide iey
życie tu fol. 4* Wielka to Familia, na
wielkich Honorach zawsze kwitnąca,
Maciey z Woiewody Chełmińskiego po
śmierci żony Biskup Chełmiński, wiele
od Heretykow cierpiał, uczynił funda-
cyą na cwiczenie Szlacheckich dzieci.
Obligował Testamentem, żeby mu ża-
dnego Mauzoleum nie stawiano, ale na
prostym glazie napisano: *Tu leży Ko-
nopacki Biskup Chełmiński. Janczyński
in M. S. do 101 ob 101*

KOPEC Herbu Kroie, Dom w Li-
twie dawny, od XX. Twerskich począ-
tek swoy zaciągający.

KORAB żółty z masztem szarym,
z wie-

z wieżą szarą w polu czerwonym. z Niemiec przynioſł Rycerz Miorſz czyli z Anglii. *Paprocki*. Czyli go przynioſł Robert I, Biſkup Krakowski. Hunnowie Słowacy, by Tracyi nie naieźdzali byli, Juſtinian Ceſarz, wielkie Nawy porobić y na Dunay ſpuſcić kazał; ale Słowacy ie to potopili, to pobrali. *Cedrenus*. S. Ludwik idąc do Paleſtyny na Saracenow nową kreował Kawaleryą noſzącą od ſzybie Portugały złote z okrętem, zwaną: *Equites Navis*. *Bonnoni in Ordine Equeſtr.* fol. 85. *Vtde* Okręt w kruciacie *Peregnius y Paradifus*.

KORABITOWIE *Recti & mediocritate contenti*, mowi Długoſz.

KORABITA Sędziwey albo *Sandek* Rektor Akademii Krakowskiey Kanonik Gnieźnieńſki pobożny, gdy Krol Kazimierz pod Choynicami przegrał batalią, ze łzami całą noc w cilicium przed Krucifixem proſił **BOGA** o objawienie, kto okazał przegraney. Objawiono mu że grzechy Krolewskie. Więc kazano mu poyść do Krola, y ſtrofować go. Poſzedł Sandek boſo w proſtym odzieniu do Przeſcia, Krolowi kazał ſtanąć przed ſobą, gromił o grzechy ſobie obja-

wio.

wione. Umarł w Kłodawie, Kanonikiem Regularnym y Proboszczem tamecznym R. 1476. *Damalewicz in Vitis Arch. Gn.*

KORCZAK są 3. Wręby czyli rzeki od gory na doł coraz krotsze białe na polu czerwonym: Czyli też Czara złota, a z niey puł pieska do gory wspiętego szarego, w lewą tarczy obroconey. *Origo.* Ludwik Król Polski y Węgierski przydał do czaszy 3. rzeki Demetryuszowi, który się pisał z Bożego daru. *Długosz.* Trzy rzeki w Węgrzech sławne Dunay, Sawa y Cisa, drudzy kładą Drawę. Nad temi rzekami Przodkowie Herbu Czasza, Nieprzyiacioł gromili. Przodek tey Familii Zoardus sławny wojownik za Attili, pod iego imieniem wiele dokazujący. Tego Zoarda Przodek za Pogaństwa, po śmierci Xiążęcia Węgierskiego na rzady Węgierskie zapraszany, wymowił się, innego z Familii Kaninow nastęrczył: z kąd *fabulæ origo* że Psa Króla mieli Węgrzy. Za tyrannią zabite *Caninus*, od Zoarda, za to Psa otrzymał w czaszy za Herb y rzeki 3. nad ktoremi sam y Przodkowie wiele dokazywali. *Paprocki Z Węgierskiego Historyka.* Osiris Syn Chama nosił w Her-

w Herbie Psa, Wilka y Lemiesz. *Pa-procki fol. 3.* Ormianie zdawna na tarczach swoich malowali Psa żółtego, ba y teraz rytego w Kościołach swoich stawiają na pamiątkę, iż ich z puszcy pewney błądzących pies iakby do domu własnego przyprowadził. *Pierius l. 24.* Montmorancyuszowie noszą w Herbie Psa wierności Symbolum. Burchard Montmorancyusz postanowił kawaleryą Equites Canis noszących pieska niżej pierśi. *Bonon. in Equit. fol. 17.* a Filip Krol miał, na przychod iego Kawalerow na złotym łańcuchu Lwie głowy spaiane. W Krakowie niedawno Niewiasta przez wisłę się przeprawując utonęła z czolnu z przewoźnikiem. Pies iey zbrzegu trzy razy się w wodę zanurzył, za trzecim razem za warkocz wyciągnął ledwie tchnącą. *Historia Collegii Cracov.*

KORECKIE Xiążęta Herbu Pogonia Xiążąt Litewskich Witenesa, Gedimina y Olgierda krew. Olgierd bowiem Syn Gedyminow miał z Maryi Xieźniczki Twerckiey 6. Synow Jagiella, Władysław wa po chrzcie, Sskirgetta Kazimierza, Swidrygetta Bolesława Leona, Korybuta Dymitra, Wigunda Wasyla Alexandra,

dra, y Butawa Dymitra, *Okolski Strykowski &c.* Zwali się Olgerdowiczami Xiażętami Koreckimi ich następcy. Gdyż ten Dymitr Butaw Olgerdowicz oprócz Dobr w Litwie, na Wołyniu nad rzeką *Korec*, gdzie ona w rzekę *śluck* wpada na miejscu gorzystym na skałę Zamek wyławił. Zginął na wojnie *Witolda* z *Edyga* Hetmanem *Tamerlanesa* wojując. *Bohusz Fiedorowicz* Woiewoda Wołyński (Xiażę Korecki) leżący w *Kijowskich Pieczarach*. Testament jego po namowach od *Krola* *Listami* do *Unii*: *Credo Sanctam Ecclesiam, & in ea morior quam quatuor Patriarchæ gubernant & administrant.* Konia w różnych expedycjach doświadczonego y łuk blisko przed śmiercią *Krolowi Augustowi* posłał.

KORECKI *Samuel* Syn *Joachima* Woiewody Wołyńskiego po szkołach y cudzych kraiach pod *Stanisławem Żółkiewskim* Hetmanem, *Marśowe* założył początki będąc na *Dworze Krolowskim*. Miał *Corkę Jeremii* *Hospodara* *Multan*: *Katarzynę* (trzy już były za *Polakami*, za *Michałem Wiszniewieckim*, za *Stefanem Potockim*, za *Janem Przerębskim*) dla

dla tego Tescia z Hoſpodarſtwa zrzuconego znowu z Zięciami drugimi bez Krola y Rzeczyoſpolitey konſenſu, Turkow zebrany m woyskiem, zbiwſzy, przywrocil. w krotce gdy Jeremiaſz umarl, zone jego y Piotra ſyna Turcy wygnali. Znowu Szwagrowie, Koreckiego choć młodego uczynili Hetmanem. Ten na Turkow poſzedł miasto puſtoſzył 19. zwycieſtw z nich otrzymał w dwudzieſtey wzięty w niewolę R. 1617. *Bzovius* powiada że w 21. bataliach więcey niż 100000. Turkow Tatarow Wołochow zbil. Po wygraney z Tomſą nowym Hoſpodarem, X. Wiſzniewiecki ſzwagier umarl, Korecki wſzyſtek na ſię wziął ciężar. W Jaſſach go Turczyn obległ w 800. ludzi ſię tylko zoſtał, a Turkow y Tatarow na dwa kroć ſto. tyſięcy liczo. Od Soboty do Srody bronil ſię Korecki w okopach, 40000. Nieprzyiaciela poraził, gdy ſię y prochu nie ſtało, ſam ſię w ręcz potykał przez 4. godziny. Przez Polaka perſwadował mu Baſza, aby ſię poddał, z ſiadł z konia Korecki pałaz pod nogi Baſzy rzucił. Do Carogrodu przywieziony, pytany od Ceſarza; *Z czyiego ordynan-*

dyńansu przeciw niemu wojował? Samem się prawi z własney swoiey woli, nie z czyiego ordynansu mścił włości, z których wyzwał Piotra Hospodara. Janczyński in M. S.

Bzovius zaś in Ann. Eccl. fol. 1383. N. 20. iak sam słyszał z ust Koreckiego, gdy potym był w Rzymie pisze, że Turcy wtedy do Koreckiego wysłali Legacyę, obiecuiąc przywrocenie Metrytemu Hospodarstwa, byle on broń złożył, wojsko rozpuścił. Uczynił tak Samuel ubezpieczony przymierzem. Co postrzegłszy Skinger y Imbraim Bafzowie w 60. tysięcy Turkow y Tatarow go obkoczyli, Korecki 3000. ludzi tylko miał, z niemi się ucierał w sukni prostego żołdaka, naostatek po rozerwaniu działami obozu wzięty, z powagi twarzy swoiey poznany, na rumaku do Konstantynopola posłany, od wysypanych Cesarza, Bafzow, Pospolstwa z podziwieniem witany. Ofiarował mu w Woysku swoim Cesarz najwyższe rzędy, byle Machometanismum przyjął, czego że niechciał, do Zamku nad Bofforem wtrącony; tam długo siedząc, schizmy się wyrzekł, fundacyi Kościoła OO. Franciszkanom w Korcu y

cu, y nawiedzenia Loretu śluby uczynił, wlot od żony y od Sieniawskiego Podczaszego Koronnego opatrzenie pieniężne odebrał przez poufałego Greczyna, który mu swym przemyśłem w flaszę wi-
na powroz y pilnik żelazny podał. Po-
darunkami tedy straż swoją uiowski, 3:
kraty przepiłował, spuścił się, przebra-
wszy się był w Carogrodzie z tamtąd do
Raguży, do Sycylii udając się za kupca
uśzedł, z tamtąd do Neapolu, potym do
Rzymu w R. 1618. gdzie od Pawła V.
mile przyjęty, do Loretu ślub wypełnił,
naostatek powrócił do Ojczyzny. Od
Zygmunta III. do wojny pobudzony,
był pod Cecorą, po zabicu Hetmana
Zolkiewskiego, gdzie wzięty z Stanisła-
wem Konięcpolskim Hetmanem potym
z Farenbachiuszem w powtorną niewo-
lę do Carogrodu odesłany (wieżdżając
w Miasto na tryumf grał na Kobzie *Jan-
czyński in M. S.*) kuszony znowu poda-
runkami, aby był wiary odstąpił. Ze-
gardził Turkami, znowu bało się, aby nie
uśzedł, umyślono go tedy stracić, prze-
czuwszy to wyśpowiadał się. Gdy na
wieżę go wyższą z dolney wyciągniono,
przyśli Turcy z sznurami dusić go, ma-
jąc

iąc za pasami noże, wydarł iednemu noż, y nim wielu popłatał, potym zwątlony, y zaduszony. (*Janczyński in M.S.* powiada że łokciowemi prętami poty śieczone, aż zabity. Ciało z wieży zrzucone, w dole ziemią y piaskiem przyrzucone, okupione potym kryiomo w wor smołą obłany włożone, y do Polski sprowadzone w Korcu u OO. Franciszkanów od Brata pochowane. Umarł Roku 1622. Gdzie nad nim taki jest w Korcu nadgrobek: *Clara Ducum soboles, Olgerdi sanguine cretus, Princeps.* Zygmunt III. o nim mówił: *Gdy by takich Koreckich więcej Polska miała, nigdy by tak częstych naziądow od Turkow y Tatarow nie cierpiała.* Był statury rośney, dowscipu pięknego, siły y odwagi wielkiej, w naukach się kochający. Żonę Mohilankę uczynił Uniatką.

Jan Karol Xiążę Korecki Kasztelan Wołyński Brat Samuela z niewoli Szwedzkiej pięcioletniej uczyniwszy ślub, iż się miał syzmy wyprzysiadz wyśzedł, 8, Chorągwi na Chocimską okrytych wystawił.

Samuel Karol Korecki Starosta Rebczycki Syn Kasztelana Wołyńskiego
z Li-

z Ligezianki z Zofią Opalińską Wdową, po Stanisławie Konięcpolskim ożeniwszy się w dzień ślubu śmiertelnie zachorował. Dom Koreckich zakończył, nie miałszy Potomka.

KORNIAKTOW Dom Herbu Kru czyny w Konstantynie: z Krety do Polski zawitał, od Stefana Króla otrzymałszy indygenat. *Okolski, Starowolski*. Miał za sobą Dzieduszycką. Ich był Huffakow Sofnica &c. Przy Karolu Franciszku wielkim Peregrynancie mającym swoich 5. Chorągwi Dragonii, pod Zborowem, zabitym R. 1672. zszedł.

KOROWAY Szlachta przedtym na Wołyniu.

KORWIN inaczej Kruk czarny w lewą tarczy skierowany na pniu leżącym stojący, pierścień złoty, z dyamentem na doł obroconym w pysku trzyma; pole czerwone. Teraz y Slepowron y Korwin zaiedno się biorą. Markowi Waleriuszowi w Woysku Rzymskim Rotmistrzowi, pojedynkującemu z Francuzem, Kruk nie wiedzieć z kąd na głowie usiadł, iego to skrzydłami, to pyskiem broniąc dopomógł pokonać Francuza z tąd Waleryusz za świadctwem

Ale-

Alexandri ab Alexandro Corvini wziął imię; ktore z Rzymu do Pannonii zawitało bo *Valerius Messalus Corvinus* tę Prowincyą za Tyberiułza Rzymianom podbił. Jan Huniad Woioownik tym się Herbem szczycił; Syn iego Maciey Korwin Krolew Węgierskim y Matka S Stefana Krola, tegoż Herbu y Domu. Do Polski przeniesiony przed R. 1224.

KORYATOWICZOWIE Herbu Pogonia Xiążęta. Koryat Syn Gedymina miał Synow 4 Alexandra Koryatowicza Gubernatora Podola, Wołynia, Pokucia: Konstantyna; Jerzego Hofpodara Wołofskiego y Multańskiego; Teodora albo Fiedora Xiążęcia Nowogrodzkiego, Sukcessora po sobie. Ci Koryatowiczowie Zamek Podolski fundowali. *Okolski in Russia Florida fol. 102.* Ten Fiedor Podole po Braci mając Trybutu dać niechciał Olgerdowi, gdy nań szedł z Woyfkiem, uszedł do Węgier, tam umarł, Teodor znowu tych potomek daniny dać nie chcąc będąc, Xiążęciem Podolskim, od Witolda Woioującego o to, w niewolą wzięty. Wiele w Smotryczy, Kamieńcu, Czelwonogrodzie OO, Domi-

kanom, ci Xiążęta świadczyli. *Okolski in R. F. f. 104.*

KORYCINSKI Herbu Topor pisali się z Jabłonny, lub z Pilcy. Jan z Pilcy Kasztelan Sędomirski w Korytnie dobrach najczęściey rezydując Korycińskim nazwany. Inni potym z Korytna się pisali. Grob nie ktorych iest w Krakowie w Kościele S. Szczepana, w Kaplicy S. Ignacego Lojoli. Franciszek Kasztelan Braclawski ostatni tego Domu, bo choć Synow miał kilku, tych iednak wprzod, niż siebie pochował.

KOSOWIE czyli Kossowie trzech rzek ukośnych czyli 6. pasow trzech białych trzech czerwonych są z Włoch. Neapolitańskiego Krolestwa. *Valateranus y Juvenalis* wspomina *Cossos*. *Livius dec. 1. l. 4.* za Augusta Cesarza z *Getulow Cossus spolia optima Regis interfecti gerens*. *Tacitus* namienia *Claudium Cossum Legatum militarem*. Liwiusz Konsulow Rzymskich *Kossos*. Jan XXIII. Papież Neapolitanczyk, Baltazar Cofs zwał się. *Platina*. Kos Jan Woiewoda Inflantcki, a potym Nominat Chelmiński Augusta III. w cudzych krajach Marszałek y wyprzysiężenia się Lutejskiej
fekty

fekty Autor to submissyą to roztropną
perfwazyą, to polorem nauki; przed pos-
fessyą tey Katedry umarł.

KOŚCIELECCY Herbu Ogończyk
alias puł strzały, na puł pierścienia: Ho-
ziusz Kardynał o nich napisał: *Cum Ko-
ścieleccii ab Ecclesia nomen, ducant, nulla
unquam in re separari ab ea volunt.* Daley
mowi, że w tym Domu *nullum unquam
Haeticum videre adhuc licuit.* Pisali się
z Kościelca w Kujawach (bo drugi iest
w Krakowskim) Piotr z Radzikowa; kto-
ry naypierwszy dostał tego Herbu, miał
dwoch Synow Piotra Ogoną, który ku-
pił Kościelce w Kujawach, z tąd się Po-
tomstwo iego pisało; drugiego Jędrzeia
Powagę, ten osiadł w Małey polszcze. Tam-
ci długo Ogonami zwali się: Od R. 1349.
kwitneli. Od Kościeleckich Działyń-
scy poszli, kiedy iednemu działem Dzia-
łyń się dostał Kościeleckiemu, iednak y
ci z Kościelca się pisali. Jędrzey Ko-
ścielecki Kasztelan Woynicki Podskarbi
W. K. z melancholii troiakiey, umarł,
1. że mu Syn iedynak umarł, 2. że Starostwa
Krakowskiego nie dostąpił, 3. że Kata-
rzynę Telniczownę Sleżankę żonę iego
Zygmunt, młodszym będąc przeciw Pra-

wu Boskiemu kochał. Gdy Jędrzey do Senatu wchodził, Bracia się iego dway Kujawski y Poznański Woiewodowie porwali, y wyszli: mówiąc że my prawi! z tym wespół zasiadać nie możemy, który taką konfuzją Imieniowi naszemu uczynił. Z tamtych y z tey racyi umarli. Łukasz Gornicki w *Historyi swoiey* pisze o tych iey z *Krolem konfidencyach* A. 1540. Corka tylko z niey została.

On gdy Zupy Krakowskie gorzały z Betmanem Raycą Krakowskim, w one w puścił się y ogień w nich ugasił; on Zupy w porządek wprowadził. Na zieżdzie Wiedeńskim R. 1515. gdy innym y iemu Cesarz exotyczny tytuł Hrabiorów dawał, podziękował, za naywiększy to sobie poczytuiać tytuł że się Szlachcicem Polskim urodził. Kościelecki Łukasz Biskup Poznański Xięgi Heretyckie zebrawszy w frzod rynku Miasta, palić kazał, Drukarnią Sektarską zagubił. W Poznaniu na Nadgrobku pochwalony. *Sinceritate, liberalitate ac insignibus Senatoris virtutibus probatissimus* Siedział Lat 21.

KOSCIESZA strzała biała z żelezcem w puł rozdarta,, a nad rozdarciem Krzyż na

na polu czerwonym. Nadany Herb ten od Bolesława śmiałego Króla Polskiego R. 1072. Rycerzowi Kościeszcy pod Snówkiem, że w ciele jego strzała utkwiona rozdarła była, y miecz wręku; dla tego Miecz strząskany na Krzyż dał przez strzałę. *Paprocki Okolski.*

KOSSOBUDZKIEMU Herbu Pobog z Kossobudy iednemu, Synowi Adama, Woiewody Mazowieckiego godnego czelaka w Warszawie nadgrobek przyznaie u Starowolskiego: *Quod causa Patris cumulatim custodia, hoc praecipiti haeres sparsit licentia.*

KOSTKA Herbu Dąbrowa są y w Czechach, ale innego Herbu, Herezyą przedtym zarazeni: Czeską. Idą od Nawoia Rostkowskiego Dziedzica na Rostkowie, który według domysłu X. Duryewskiego w Książce: *Nie żeszła pamięć, od Koski na twarzy Kostką nazwany.* Z tey Familii Jakub podzieliwszy się z Janem Bratem włością Rostkowską, do Prus się wynioś od Gabryela Bazańskiego Woiewody Chełmińskiego Dobra Sztemberg albo Stangenberg albo Steinong nabywszy. Genealogią Kostkow napisał Paweł Kostka Brat S. Stanisława Kostki
ktora

która się w Rostkowie ręką jego pisana znalazła.

Stanisław Kostka Woiewoda Chełmiński pod Wiszniewcem Tatarow Naieznik mawiał: *Mollia comedi, cruda vitavi, calide me tenui, & sic consenui.* Pochowany w Lifowie z Kolumną od Sukcessorow z napisem wystawioną. Umarł 1555 S. Andrzej przed śmiercią mu się pokazał. *M.S. o Familiach Pruskich.* O Janie Kostce Woiewodzie Sędmińskim Kromer. *Senator vigilantissimus, & omni genere virtutum ornatissimus.* Na Seymie Elekcyi R. 1573. po Walezego do Francyi odesćiu, Selim Cesarz Turecki radził przez Posła obrać tego Woiewodę Krolem. Na co y Stan Rycerski pozwalał, do Senatu posyłaiać, aby go obrano, albo Hrabie z Tęczyna. On Stefana Kandydatem podawał siebie wymawiaiać. Anna Kostczanka Jana Kostki Starośty Lipieńskiego Corka Panna z Rozrazewskiej Kasztelanki Poznańskiej, u Xiężney Ostrogskiej (od Rodzicow ofierocona) wychowana, że w pragnieniu piwa się napiła z trucizną, dla kogoś zgotowaną, nie lekarstwem lecz, cudem Bożym go wyrzuciła, ślub uczyniła bydz Zakon-

Zakonnica. Wstąpiła do PP. Benedyktynek w Jarosławiu, Posaż więcey niż 100000, bo y w Kleynotach na 30000. Była tam Xienią, lat mając 75. w roku 1692. umarła. Cała znaleziona Roku 1699,

Zofia Kostczanka Jana Woiewody Sędzińskiego Córka, Woiewodzina Wołyńska z Odrowążowny Woiewodzanki Ruskiej, z rodzoney z Anny Córki Konrada III. Xiążęcia Mazowieckiego. Na Boże Ciało ochrzczona urodziła się R. 1575. dla tego w całym życiu do Najświętszego Sakramentu nabożna. Matka mając ją rodzić wszystkich ubogich częstowała. Wydana za Alexandra Xiążęcia Ostrogskiego Woiewodę Wołyńskiego, idąc za wolą Sryia, ale życzyła sobie żyć w Pannieńskim stanie według woli Matki. We wszystkim za męża szła wolą, w tym bywała Kościele gdzie mąż nie gdzie ona chciała. Schizmatyka Męża przed śmiercią nawrociła. Po tego śmierci dożywotnią wzięła żałobę, czystości ślubem się obowiązała, w nim żyła lat 32. Oprócz Swiāt, co Czwartek Komunikowała. W wielki Post codzień na Pałacu kazań słuchała, nabożna,
do

do Meki Pańskiej. Dyscyplinami sie siekla, a chora innych aby ją siekli profila; używała y wtofiennicy szpilkami natkaney, często na gołych deskach sypiała. W Szpitalach ubostwo częstowała, im służyła, Ona PP. Benedyktyniek Klasztor w Jarosławiu fundowała, ktore sprowadzaiac całym Dworem z Chelmińskiego Klasztoru zaiechała drogę. Do Kościoła S. Jana w Jarosławiu od Matki swey fundowanego Lichtarze dała srebrne z Skarbow Xiążat Mazowieckich; Obraz S. Ignacego w 60. grzywien srebra oprawy: Monfrancya szczerozłotą z kamieniami, Nadgrobek Marmurowy Święt. Walentemu M. Do Grobu Rzymskiego S. Scanislawa Kostki postawiła śluby bogate. Do Grobu S. Jacka Odrowąza swego krewnego Lampę srebrną sprawiła. W Jarosławiu Dom na ubogich fundowała 70. Młodzi okrywając. Co rok w dzień urodzenia tyle dawała czerwonych Złotych, ile lat przeżyła, okupując lata swoje. Na Imie Maryi wszystko czyniła. Poddaństwu we wszystkim przystępna. O Smierci od Spowiednika przestrzeżoua rzekła: *Pragnę iey, nie czuję; coby mnie tworzyć miało.*

ło. Umarła R. 1635. 29. 8bris. Leży w Iarostewiu u S. Jana. Jey Córka Anna Aloyzia Chodkiewiczowa. *Vide XX, Ostrogskie.*

Kościanka Barbara Córka Macieja Starościca Trydeceńskiego, Konopacka Kafztelanowa Elbląska od sług y poddanych Matką zwana, leczącą y karmiącą, chorych, Jalmuznicą ubogich. Po śmierci krwawe plamy na rękach y nogach się pokazały. Ciało w lat kilkadziesiąt całe R. 1676. znalezione. Siostra iey Norbertanka w Zukowie z nabożeństwa do Najswiętszego Sakramentu sama oplatki piekła: o męce Pańskiej słysząc co, łzami się zalewała. Umarła w Zukowie R. 1699. Zofia iey Siostra także, w Panieństwie na świecie żyła lat koło 70. w Rządzkowie pod Rawą R. 1698. umarła ostatnia z Domu Kołkow. Na kolanach po śmierci guzy były y na grzbiecie z skóry odarcie, od klęczenia y dyscyplin. Do S. Stanisława Kołki osobliwe miała nabożeństwo, w ostatniej też chorobie zawołana od niego przez sen: *Podź za mną.* Jan na Rostkowie, Brat Jakuba na Stembergu, był Sędzią Ciechanowskim, Synowie iego z Małgorzaty

rzaty Kryskiy Herbu Prawdzić Wnuczki
y Siostry Woiewodow Mazowieckich
oprocz dwóch Corek. Paweł Kostka
Choraży Ciechanowski y S. Stanisław Je-
zuita. Z młodu ten Paweł był Stanisła-
wowi Bratu przeciwny, potym discipli-
ny czynił, postem, włofienicą na ziemi
krzyżem leżąc, przed Obrazem Brata
śwego, już cudownego, przeproszał: Co
dzień Pacierze Kapłańskie Officium o
Nays, Pannie mówił, o drugiey z puł no-
cy na modlitwę wstawał, z ktorey guzy
miał na kolanach. Mszy wielu słuchał
y służył do Mszy, Kościół, Figurę mi-
iając, z karety wysiadał, modlił się, zie-
mię całował. Wchodząc do Kościoła,
w progu, w pośrzod Kościoła iedno ko-
lano, przy ławie obie zgiowski 3. Pa-
cierze mówił. Sługi nie przyiołaż wy-
znanie Wiary Katolickiey uczynił: W Pra-
snyfzu Kościół y Kłafztor OO. Bernar-
dynom fundował: do Fary prowentow
przyczynił: Dom dla ubogich Studen-
tow przy Pułtuskim Kollegium fundo-
wał, y Szpital w Prasnyfzu wymurował.
Dobra Rostkow y inne przedawfzy na u-
bogich rozdał. Sam w Szpitalu, osobną
mając stancyą mieszkał. im służył Hono-

row ofiarowanych nie przyjął; uszczypliwych języków nie uważał z tad na grobie napisać kazał: *Non erubescō Evangelium.* Zabierając się *ad Societatem*, y będąc przyjętym umarł w Piotrkowie, reszta fortuny uspokoił (ciało obiaśnione było) R. 1607. 13. 9bris. S. Stanisław Kostka urodził się w Kostkowie R. 1550. Wiadomy żywot iego. W Rzymie gdy go Emmanuel Saa mając za towarzysza spytał, *czy kocha Nays. Pannę*, rzekł? *co pytasz Oycze, moia to Matka*. Dziesiątego miesiąca po wstąpieniu do Zakonu w dzień w Niebowzięcia N. Panny po poł nocy umarł R. 1568. 19. wieku swego w całowaniu Krucifixu y Obrazu Matki Nayswiętszoy prosząc aby mu Patrony miesięczne od niego spisane, czytano. Franciszek Tolerus S.J. potym Kardynał gdy Oycowie zbiegli się Ciało iego widzieć, y z płacem nogi iego całowali, rzekł: *Młodzieniąszek ieden Polak umarł, y wszyscy do ciała się iego cisną, a my starzy gdy pomrzemy, takiey czci mieć nie będziemy.* Pochowany w Rzymie u S. Andrzeia, ciało iego było obłożone kwiatami, choć tego zwyczaju nie mają u Jezuitow. Był

wzrostu miernego, twarzy piękney, białey okrągley. Długi czas leżał cały. Klemens X. Papież między Patronow Polskich pierwszy policzył go R. 1674. Niedzielę Listopada po dniu 13. przypadającą Uroczystości jego naznaczywszy, Msze y Pacierze o nim pozwoliwszy; stwierdził to Innocencyusz XI. na instancją Jana III. Króla po otrzymaney wygraney pod Chocimem. Klemens XI. R. 1714. Dekretem go swoim między SS. Pańskich policzył. Benedykt XIII. R. 1726. do skutku przyprowadził, a w roku 1728. na uroczystość jego po całym Świecie, wieczny Odpust nadał. Było Kostkow Senatorami 12, to Woiewodami to Kasztelanami, to Biskupami, na różnych stopniach.

KOSZYRSKIE Xiążęta, za Herb mają Pogonią.

KOT Morski wspięty żółtym pasem przepasany, sam szary. U Rzymian Pułki, pod ktoremi starzy żołnierze się znajdowali, na chorągwiach kota nosili z podpisem: *Felices Senatores. Pierius Val.* l. 13. c. 44. Okolski z Metodiusza świadczy, że Alani y Burgundiones kota na cho-

chorągwiach zażywali. Nikt teraz tego Herbu nie zażywa.

KOTWICZ jest na Kiształt rzeki, pole czerwone na białey tarczy, od Austryakow do Polski wniesione, Jana y Henryka. Xiążęcia Wrocławskiego się znajdujących, gdy zadart z Polakami, *Pohnerami* zwali się. Henryk w Luszeńskiej ziemi ożenił się założył Kotwicz Małto, z tąd imie, z tąd się wyniośł do Szląska, rozkorzenił Kotwiczow. NB. Austryakowie na tarczy czerwoney. białe pole nosza.

KÓWALSKI Herbu Korab na Miasteczku *Kowale* w Sędomirskim. Kowalski Chorąży Lwowski R. 1649. z Tatarami y Kozakami się biiąc, po uciętey prawey ręce w lewą wzięł Chorągiew, y tę straciwszy wielu ranami zwątlony aby była Chorągiew nie dostała się Nieprzyjacielowi, zwinął ją pod się, na nią się rzucił. *Kochuv. 12. Climac. 1.*

ZERWIKAPTUR Herb. *Vide sub Z.*

KOZUCHOWSCY Herbu Doliwa, gniazdo ich Kozuchow w Czerskiej Ziemi 6. mil od Czerška.

KRASICKI Marcin Herbu Rogala Woiewoda Podolski Starosta Przemyński

na

na Karola Arcyksiążęcia Austrii y Zygmunta III. Dworze polerowny, przeciw Moskwie. Turkom Tatarom Woioownik Pałac y Kaplice w Krafczynie wyfundował, Bosym Karmelitom, Kościół y Klasztor w Przemyślu także Zamek zruynowany reparaował. Od Ferdynanda II. Cesarza, iędząc w Legacyi do niego tytuł *Comitis S. R. J.* na siebie y na Sukcessorow swoich wyiedział. Zszedł bez Potomstwa.

KRASINSKI Jan Kazimierz Podskarbi W. K. Herbu Slepowron w Krafińskim Kościele (*alias* w Krasno na Probstwo dobre przez Franciszka Krafińskiego Biskupa Krakowskiego erygowanym) złożył ciernia kolec ieden z Korony Chrystusowej. Będąc bowiem w Bazilei, zheretycznym Mieście, od znanomego miał go darowany sobie; Kardynał ieden tę Świętą Relikwią darował był do Bazylijskiej Katedry. Warastaw Korwin albo Wawrzęta pierwszy z Pannonii do Polski przyszedł, na Dworze Konrada Staroego Xiążęcia Mazowieckiego wprzod marszałkował, potym hetmanił, tam ożeniony z Pobogianką, na Podkowie iej swego Korwina lokował.

Jan Bonawentura KRASINSKI Woiewoda Płocki Syn Podskarbiego, Warsz. y Praśnycki Starosta, Pałac Warszawski erygował wspaniały. Zona iego Jabłonowska.

Stanisław Kafztelan Płocki Syn iego; Wnuk Błażey Krasinski Starosta Praśnycki, mający za sobą Maryannę Czarnkowską Starościankę Osiecką, która z Siostrą swoją są ostatnie iskierki Domu Czarnkowskich.

KRASSOWSKI Łukasz Herbu Rogala pierwszy z Polskiego Narodu Jezuita, pierwszy też z Kapłanów tego Narodu y Zakonu do Nieba się przeniósł R. 1571 bo do Wilna X. Prowincyałowi będąc Socyuszem' służąc tam zapowietrzonym umarł.

KRETKOWSKIEGO ktoregoś Dolegę w Epigrammatach chwali Kochanowski. *Te rapidus Ganges, gelidiq; Borysthenis unda, te Tagus & Rhenus te tripa binominis Istri, & Septemgeminii videntur Ostia Nili.*

KREZA Herbu Ostoia Mikołay pod Sokalem wzięty, wyślugał się Tatarom, Turkom. Wyprosił się do Oyczyzny, aby okup za siebie dał. Wrocil się y oddał.

dał. Turczyn zdumiały nad rzetelnością jego y okup y konia Tureckiego y wolność darował mu. *Starowolski in Monum.*

KROIE albo trzy Lemieszce podobno od Piaśta nadane Potomstwu swemu.

KROKOWSKI Herb Trąba myśliwka na nogach dwóch ptałzych. Pieczęcią się nim Krokowscy od Zamku Krokowa, są *alias* Wickeredowie.

KROPOTKA Książowie na Wołyniu.

KROSZYNSCY Książowie Herbu Lichtarza, idą od Wigunda Xiążęcia Syna Kieystutowego. Hrehory Syn Wigunda zbudował miasto y Zamek Kroszyn na Siewierzu, Moskwa ich z Dobrami z Siewierzem zagarnęła R. 1485.

KRUPKA Herb corrupte, *alias* Krucz; herb 2. lilie; Nadany w Imperium od Fryderyka Cesarza: do Polski od Piotra Kruczberg *corrupte* Krupek przyniesiony: ktory od wzrostu znacznego *Lcenus Peter* nazwany w Przywileiu. Kruszelniczki *vide fol. 253.*

KRUZER trzy Krokwy y trzy Kubki z Niderlandu do Polski przyniesiony od Eneasza Crofer; za Jana III. Indigenat im dany.

KRYSKI Herbu Prawdzic w Woiewodztwie Mazowieckim od Dobr Kryska; ale pospoliciey z Drobnina się pisałi. Kryska Małgorzata żona Kostki Kafztelana Zakrocimskiego nabożna umarłwiona, co dzień do Rostkowa do Prasnysza iezdziła. Umierając wołała do S. Stanisława już cudami wstawionego: *Teraz Stasiu Synu kochany ratuy:*

KRYSZPIN Herb dwie głowy ielenie z pulszyjami ucięte na puł tarczy, wefrzodku pniak z sękami, na lewey stronie tarczy Lew stojący na tych sękach oparty. Do Litwy przyzšli z tym Herbem. Z nich ieden, zostawiwszy drugich w Brandeburgii na Imię Kryszpin Kierszeylszten Zygmuntowi Augustowi zasłużony na Zmudzi gnieździe się począł. Z tad Herb y Familia Imię wzięła. Nie są to *Crispini Consules Romni* iako był *Quirictus Crispinus U. C. 745. Clodius Crispinus R. P. 187. Crispina Zona Kommoda Cesarza od niego zabita*, Był Kryszpin Podskarbi W. Litewski y Pifarzem, inny Biskupem Zmudz-

kim. Inny Woiewodą Witebskim Michał Pifarż Polny Litt. Mowca y Zolnież wielki, Kafztelan Trocki, Zmudzki. &c.

KRZYCKI Marcin, Harbu *Krzycki* *alias* Ręki zbroyney z kitą czarną nie pospolitey nauki, wymowy, gładkości stylu, wieku swego Mowca pierwszy w Polsce. Mowiono o nim: że sobie nie miał rownego. Zażywany od Tomickiego Biskupa Krakowskiego Kanclerża W K. do expedycyi. Wiele pisał. Między Listami Erazma Roterodama wiele Listow jego jest, ktoremi przeciw Lutrom stawia się *strenuum Propugnatorum Ecclesiae*. Zygmunt I. uczynił go Kanclerzem Barbary Krolowy, potym Biskupem Przemyskim. z tym honorem wysłał do Ludwika Krola Węgierskiego lubo unikał honorow mówiąc: *In parvis quies*, Znowu był Biskupem Płockim tandem Prymasem. Umarł Roku 1537. Do wierszow miał węgę, będąc *Poëta Laureatus*. Chciał swoje Poemata purgare w młodości napisane, ale interessa publiczne nie dały czasu. Jakoż Lubieński mowi że jego *Poëmata obscenitatum sordibus fetent*.

KUSTRA z Krzyżowa Lezaysko fundował,

dował, mając tamtędy obfzerne włości, które po zezłym iego Potomstwie Krowi się dostały.

KRZYWDA iak Lubicz *alias* Podkowa biała w błękitnym polu, w niey krzyż, a nad nią puł krzyża nie dostaie od prawey strony. Krzywda się zowie że w dziele Brat Brata ukrzywdził według domysłu Autorow.

KRZYWOSADOWIE Hrabiowie od Roku 999. dawni, Klasztora Sieciechowskiego Dobrodzieie.

KRUCYNI albo Krzyż. Wiele z Krzyżami iest Szlachty, podobno, Wiarę przyiowfzy Świętą obdarzonych. Prochet Włoch pierwszy Biskup Krakowski Krzyżem się pieczętował, z rogami czterma trochę rozdartemi. Wiele się we Włoszech takimi Krzyżami pieczętuje, iako to Sanctakruciusze: z których Antoni Sanctacrucius Arcybiskup Seleucyi Nuncyusz Polski lat 20 w Krakowie pochowany Roku 986. *Starowolski*. *Vilibaldus* albo *Wilibalinus* Francuz pierwszy Arcybiskup Gnieźnieński, tegoż Herbu *Damalewicz*. Między Chorągwiemi Krzyżackimi pod Granwaldem zabranemi było Chorągwi 8. z krzyżami

roźnemi według *Paprockiego*: Gdańska Mieyska Chorągiew miała 2. krzyże białe, ieden pod drugim nad ktoremi Krol Kazimierz przydał Koronę temu miastu. S. Floryan Kruczyny Herbu Hiszpaleński Biskup od granic Polski ieszcze nie wierney, przez Mediolan do Hiszpułu dostałszy się przystany iest Jędrzeiowi Batoremu Kardynałowi Wnukowi Stefana Batorogo Krola Polskiego R. 1584. od Karola Borromeusza Kardynała Arcybiskupa Medyolańskiego ktory iest w Miechowskim Klasztorze złożony ze czcią. *Nakielski in Miechovia*

KSIĘSKI Toporczyk w Krakowskim z Dobr Książ, iedney dzielnicy z Wronowskiemi; dla tego pisali się z Wronowa. Z tych Stefan Księski Pisarz Grodzki y Burgrabia Krakowski według *Naram*: przy pocałowaniu ręki Krolewskiej z Seymu się rozieżdzaiąc R. 1665. 26. *Martii* spytany od Krola Jana Kazimierza *Et Dominus Księski quo animo? forsan Judæ proditoris?* Respon: *Nequaquam Judæ sed Joan Baptistæ, Serenissime Rex. Id quomodo? Non licet tibi serenissime violare leges.* Był biegły w Prawach, y
Insty-

Instygatorem Koronnym. Umarł Roku
1676.

KUCZBORSKI Herbu Ogończyk
w Ziemi Dobrzyńskiej Z tych Jan
Kuczboriski Biskup Chełmiński, to na
Nagrobku swoim w Toruniu u S. Jana ka-
zał napisać: *Hic jacet Joannes Kuczbor-
ski Episcopus Culmensis, peccator, oretur
pro eo.* Zakazał muzyki na swoim po-
grzebie. Piaśnicki o nim pisze że Zy-
gmuntowi III. będąc na Biskupstwie lat
10. zebrał wielkie pieniądze y dał 5.
kroć sto tysięcy czerwonych złotych czyli
też pięć kroć sto tysięcy złotych Polskich:
co pewniemy, bo owa złota kwota wynio-
sta by na 10. milionow. Bogaty był
w prawdzie przy inuustryi Ekonomi-
czney Sebastiana Krzywkowskiego Mie-
cznika Płockiego. Chłopca raz po coś
posłał do skarbcu, ten zastał Pana sie-
dzącego na szkatule. daie znać Panu, za-
staie tak sam Pan, y rzekł. *Tylko też ty-
le pociechy masz z pieniędzy moich po-
czwaro, więcej się nie spodzieway.* Rozdał
po Kollegiach, Klasztorach summy, u-
mierając, żadnego nie minął Legacyą
Klasztoru, y Kościoła w swoiey Diece-
zyi; resztę Zygmuntowi III. posłał. żeby
ich

ich był ten Krol (mowi Testament) na ubogich wyfypał. Z krewnych nikomu nic nie uczynił, tylko Synowcowi na pamiątkę Biskupstwa swego, dał Krzyż Biskupi z łańcuszkiem. Stanisława Kuczborskiego Kalztelana Sierpskiego na kulach dla chorych nog chodzącego wyrwawszy znagła kulę X. Mikołaj Łancycy Jezuita uzdrowił.

KUTWA Pułkozie w Litwie.

KUL w Krakowskim Woiew. Jastrzębiec. Zowią się Niemstami.

KULESZĄ Piotr Jezuita herbu Slepowron Missyonarz Obozowy, w bataliach Zamoyckiego i Zolkiewskiego krzyż przed niemi niosący, y animujący, Sypiał pod Niebem konia do ręki przywiązawszy.

KUNAT Herbu Topor, podobno Kunaszewski teraz. Wyrozebscy z Kunatow podobno poszli bo się tak piszą. Z tych ieden był Instygatorem Koronnym.

KURCZOWIE Herbu Kurcz niby herbu Kościeszcy, ale z prawey gwiazda z lewey miesiąc. Jest Herb Kurczow Kniazow czy z Ruskich Xiążąt, czyli od Koryata Xiążęcia Nowogrodzkiego iednego z Synow Gedimira idących. Gnieździli się na Wołynia. Lew Kurcz
Woie-

Woiewodą Witebskim inny Woiewodą Brzeskim. Inni są w Litwie Kurczowie Herbu Ostoja, a tamci Radwanu.

KURDWANOWSKI z Kurdwanowa Jan Herbu Pułkozie (nie Junosza iako Paprocki y Okolski myślą się.) Kurdwanowski Biskup Płocki 36. w Biały będąc Plebanem prostym, a o mądrości nabycie Boga y Maryi prosząc, raz do Kościoła wszedłszy, zastał na oltarzu worek z 10. grzywien Pragskich srebra, rezygnował Beneficium, do Bononńskiej udał się Akademii lat mając 30. Doktorem *Utriusq; Juris* zostawszy, *Palatii Apostolici* w Rzymie Auditorem uczyniony, na Płocką Katedrę od Bonifacego IX. promowowany. Do Katedry dał słuszne Osoby odlewane, P. JEZUSA ze złota, 12. Apostołów; z srebra, zaś 72. Uczniów Chrystusowych.

KURLANDCY Xiążęta za Herb mają Krzyż biały. Naramowski *in Facie Rerum Sarmatic.* Inni 4. Herby kładą na Tarczy na czworo podzieloney, Lwa czerwonego w pierwłzey części w Koronie w polu srebrnym, w drugiej y trzeciej puł Jelenia w Koronie w polu Niebie-

bie skim. A na tarczy w pośrodku po prawey stronie ucho złote od Kofta w polu czerwonym pod Koroną; inni kładą szczekę zębów wilczych, po lewey dwie litery S. A. czarne w polu złotym z koroną, w hełmie Mitrę. Te Litery nadał Zygmunt August Gottardowi Kotlerowi Mistrzowi Krzyżackiemu w Inflanciech, gdy się Inflantczykowie, uprzykrzywszy sobie pod iazmem Krzyżaków, temu Krolowi poddali; a ten Mistrz wyzuł się ze wszystkiego Prawa do Kurlandyi y Semigallii, krzyż złożył, Pieczęć, y Przywileie.

KOROPATNICKI Herbu Nieczuia na Rusi. z Koropatnik. Koropatwa Herbu Jastrzębiec na Rusi. Starożytny od Roku 1413. Dom.

KUROZWEŃCKI Poray od Kurozwek w Sedomirskim. Był ieden Kasztelanem Krakowskim.

Od Kurozweńckich zrodzone Potomstwo zwano Piorunami, drugie Wrzodami. *Paprocki*. Teraz Męciniſcy piſzą się z Kurozwek.

KURPSKI Herbu Lew Książ Jędrzey Kurpski za Zygmunta Augusta, Kowelſkiemi nadany Dobrami. **KUR-**

KURSKI Prawdzić Maciey Bernardyn Biskup Wołoski Author Książki: *Altare Dei privilegiatum seu virgo Dei-para libera a debito peccati Originalis. in 8vo w Poznaniu 1677.*

KUR albo Kogut biały w czerwonym polu, nadany Rycerzowi za czuyność. *Okolski*. Pieczęcią się nim Kurkowie, Kurscy, Kurzewscy.

KURZANSCY Herbu Odrowąż na Rusi. Jedney z Wysockimi Dzielnicy; przetoż Kurzańscy z Wysockiego, Wysockcy z Kurzan piszą się. Bernardyn Kurzańcki od Matki iadącey do Lwowa, upuszczony pod koło ofiarowaniem do Zakonu S. Franciszka ucalał, nie raz od Matki obligowany, aby ten S. Zakon przyjął, on wojnie służył ale zawsze ośbliwie w śmiertelney chorobie na votum Matki pamiętny wstąpił, w Krakowie do Bernardynów, przez rok konia rżącego, albo trąbę woienną słyszac, do woiennych dzieł czuł w sobie ochotę.

Paprocki

FLEMING Herbu Wilk w Koronie na dwóch łapach stojący, całym sobą w prawą tarczy obrocony, z ogonem zadartym, kamień drogi w łapach trzyma.

ma. Z Flandryi, do Brandeburgii przy-
 fzli R. 1250. Nad Elbą mieli sobie pu-
 fzczone *territorium* Fleming z tąd imie
 wynieśli.

KUNCZEWICZ Herbu Roża we-
 dług niektorych, Lubicz Herbu we-
 dług *Okolskiego*, B. Jofaphat Arcybiskup
 Połocki y Witebski; Syn z Szla-
 chty Gabryela y Maryny w Włodzimie-
 rzu R. 1580. urodzony, Janem na chrzcie
 S. nazwany. Malusięki do Cerkwi S.
 Piątnicy przyniesiony na Krucifix gdy
 patrzył, iskra skoczyła z obrazu na nie-
 go, którą za prawdziwą Rodzice mając;
 szukali za pazuchą prognostyk to był ie-
 go gorliwości, Kupcowi dany do Wil-
 na, aby się w kupieństwie cwiczył, cały do
 nabożeństwa się skłonił: Wstąpił do Zako-
 nu S. Bazylego w Monasterze SS. Troy-
 cy R. 1604. Jozefata imie wziowfzy.
 1000. na dzień pokłonow czynił przy
 dyscyplinie, postach, mięsa przez lat 26.
 Zakonności swoiey nie iadał, Białogło-
 wę na zie namawiającą ociół postron-
 kiem. Spowiedzi słucał ustawicznie,
 czy w drodze, czy w Cerkwi, iuż y Bi-
 skupem będąc. Był pierwey Archyman-
 drytą Wileńskim niżeli Arcybiskupem

Połockim. Wdowie beczkę mąki dać
 kazał, choć iuż mało było, Szpiżarnia-
 nemu cudownie pełną wszystkiego poka-
 zał Szpiżarnią. Wielu do Mszy S. służących
 Aniołów przy nim widzieli, na to przysię-
 gli. Przed Obrazem Matki Najswięt-
 na Wrotach Cerkwi Połockiey całe no-
 cy trawił, z kąd widziano promienie
 Jozefata otaczające. Do Witebska lubo
 przestrzeżony od Unitow śmiało poie-
 chał, tam gdy zmowionych Schizmatyków,
 w Niedziele po iutrzni na Pałac swoy
 przyiechawszy, był na gwałt dzwoniących
 słytał, padłszy na ziemię krzyżem mo-
 dlił się; a gdy na czeladź iego uderzyli,
 wyszedł mówiąc; *Dziatki coż wam cze-
 ladka moja winna, że ich zabijacie? ieże-
 li mnie szukacie, otom ia iest, y przeżegnał
 ie.* Krzykneli: *Biy zabiy Łacinnika Pa-
 pieżnika.* W głowę ieden kijem uderzył,
 drugi cioł berdyszem. Padł S. Jozef, od
 wszystkich różnemi instrumentami bity,
 włoczony za brodę, y włosy. Na zabi-
 tym Baby usiadłszy gorzałkę piły: inni
 na nogach postawiwszy, o Błogosławień-
 stwo prosili. Z sukien odarłszy postron-
 kiem po mieście włoczyli. Zacmiło się
 słońce, noc się stała. Złękli się iedni,
 dru-

drudzy Ciało w Dzwinę z góry rzucili, ale się zawiesiło, potym nawiązawszy kamieni utopili, nad którym słupek jasny widziany. Dnia 6. wyięte Ciało piękne, w Cerkwi ubrane 9. dni stało przy wonności: Wzięli Połoczczanie Dzwinę ciało do Połocka, zaprowadzili przy wielkim konkursie wiernych y nie wiernych. Aż w rok Ciało przez Metropolitę Ruskiego z Episkopami pochowane. Roku 1628. Stołica Apostolska zesłała Kommissarzow, do Połocka, znaleźli Ciało całe zdrowe, z ran krew płynącą, z oczu łyzy, na desce spodniej truny Obraz B. Męczennika. Wiele cudów stało się. Urban VIII. sam cudu iego na sobie doznałszy w R. 1642, w liczbę go Błogosławionych w pisał, Mszą Pacierze i Uroczystość pozwoliwszy.

Ł.

ŁABEDZ biały czy srebrny w polu czerwonym, w hełmie takiż *Paprocki*, *Bielski*. Duning go przyniósł z Danii. We Włoszech była Familia *Cygnorum*. Hannibal Wodz Kartagiński tymże Herbem zaszczycał się. Herkules na tarczy kilka Łabędziow nosił latających. *Heli-*

odorus. We Francyi Familia *Cygneorum* ma srebrnego w Herbie Łabędzia. Walencena Miasto w Hannonii przedtym zwano *Vallis Cygnorum* (że na bliskim ieziorze stadami bywali Łabędzie) Łabędzia ma w polu zielonym. *Salucius Brabo* postanowił *Ordinem Cygnorum*, noszących na sukni czarney na złotym łańcuchu Łabędzia, obowiązek ich był y powinność uspokaiac tam zaiątrzone ferca Obywatelow. *P. Bonan in Equit. fol, 32.* Duńscy Krolowie noszą między innemi Łabędzia srebrnego w polu czerwonym, z koroną złotą na szyi.

ŁADA Herb Podkowa z Krzyżem y dwie kolo niey strzały nadany Dziedzicowi Dobr Lada od Bolesława Wstydlwego w Roku 1248. za pobicie Jadzwingow.

LANCKOKONSKI Herbu Zadora. *alias* Lwicy głowy z płomieniem. Pisali się z Brzezia na Polu. Zbigniew Lanckoronński Hetman, gdy Cesarzowi Karolowi IV. do Rzymu na Koronacyą asystował we 200. Usaryi y 300. lżeyszey iazdy wziął tytuł Hrabi ktory był na Sukcessorow pozwolon R. 1355. świadczy Przywiley. Nadał tenże Cesarz Herb

Herb na tarczy, na czworo rozdzieloney na wyższey prawey, y niższey lewey Orła złotego w Koronie z skrzydłami y ogonem rozpiętym; w wyższey lewey, y niższey prawey Płomieńczyka, Na frzodku tarczy, Lwa złotego płomienistego w Koronie, iak by do bitwy ułożonego. Z helmu Orzeł y puł Lwa wynika z mieczem. Potwierdził ten Przywiley Kaźmierż W. K. P. R. 1370 Potym z Lanc-korony pisali się y zwali. Zbigniew Mar-szałek W. K. wystawił swoię szkatułę Hu-faryi na Krzyżakow 200.

Stanisław Lanckoroński Woiewoda Po-dolski we Włoszech, Francyi Peregry-nant od Klemensa VIII. *Singulare Sar-maticæ decus & ornamentum* nazwany ia-ko Nadgrobek w Katedrze Lwowskiej świadczy. Nie ktorzy z nich wziowfzy Bąkową Gorę w dziale, Bąkami zwali się, iako to Stanisław Bąk Lanckoroński, który od Moskwy zginął. Inszych Brześć był w Kuiawach, z ktorego się pisali Doliwczycowie iako Jan Lutek z Brze-ścia Biskup Krakowski.

ŁAPKA Herbu Drużyna, w Krako-wie W.

LARISSA są dwa Lemieszce końcami
do

do gory obrocone: tak zwane albo od Larissy Miaſta *Teffalii*, od Mezow zburzonego, według *M. S. S. Parisuſza*: albo teſz od miast kilku przez tychże z ziemią zrownanych. *Paprocki* z *Tylkowſkim* trzymaia, że Piaſt Familii Matki ſwey ten Herb nadał.

ŁASKI Jan Korab Herbu Arcybiskup Gnieźnieński wiele umiał ięzykow, do Ziemi S. pielgrzymował. On Statut Polſki, pierwszy wydał R. 1506. będąc iezcze, Kanclerzem W. K. z rozkazu Ale-xego Krola na proźbę ſtanow na zieżdzie Radomſkim, z Autentykow Krolow Polſkich, Prawa, y Przywileie wybrawſzy. Był na *Koncilium Lateranen*: od Zy-gmunta I. Poſtem. Wziol w tedy tytuł *Legati Nati*, z temi przywileiami iako Arcybiskupi Kantuariyſcy. *Vide Conſtit. Synod. fol. 22.* Kollegiatę w Łasku fundował. Święto Niepokalanego Poczęcia w ſwoiey Diecezyi obchodzić kazał: Zydow z Łowicza wypędził, y tamże co mieſiąc innych Burmiſtrzew obierać kazał. Lat mając 75. umarł R. 1631. w Gnieźnie u S. *Stanisława in Campo Sancto* po-grzebiony, gdzie Kościółek okrągły z 7. Kapłanami fundował, pawiment iego
Ziemi

Ziemią z Jeruzalem posypał. On Prawo uknował iak pisze *Damalewicz*, że *Plebeis* do Prelatur droga zatamowana. Jan Łaski Woiewodzie Sieradzki Synowiec Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Proboszcz Gnieźnieński, Nominat Wesprynieński w Węgrzech po śmierci Stryia swego żonę pojął od Gamrata, utraciwszy beneficium uszedł do Anglii, do Sekty się Kalwińskiej przywiązał, za Edwarda IV. Krola Angielskiego. *Supenintendes Ecclesiae Peregrinorum*. Marya Krolowa po Edwardzie; Jana Łaskiego z kompanami 175. wygnała, Hieronima y Jana Synowiego zatrzymawszy. *Rescius de Atheismo fol. 210*. Po Francyi, Danii tulał się, iuż Kalwin, iuż Luteranin, iuż Zwinglianin. Na oustatek gdy wrota Herecykom do Polski otworzono y on wciśnął się do Sakramentariuszow y Sekte ich przyioł, Lutrow pioro na siebie zaostrzył. *Inter alia* napisał *opus de oppresso Verbo* przeciw Hozyuszowi Kardynałowi. Umarł mizernie R. 1560. *Bielski*: Miał y trzeciego Syna *Samuela Rotmistrza Krolewskiego. Paprocki*.

Hieronimowi czyli Jarostawowi Łaskiemu Woiewodzie Sieradzkiemu y Siedmio-

dmigrodzkiemu od Jana Krola Węgier-
skiej o do Porty Postowi, drugi raz, Im-
braim Basza dał się z tym styszeć: *Jeden*
Bog na niebie, ieden Sołtan Turecki Pan
powinien bydź na ziemi. Warszav. Orat. 14.

Albracht Łaski Woiewoda Sieradzki
bogacz po Oycu Woiewodzie dopiero
wspomnianym, y dwoch żonach, na wszy-
stkich był hojny. Dzieścięć kroć sto ty-
sięcy Czerwonych Złotyach wysypał na
Peregrynacyi, y ieszcze Dobra zaharto-
wał. *In Divinati, de Interr. Polon.*
Był wielki woioownik. Tatarow zbił
R. 1568. Podole pułtoszących,

LASOCKI Herbu Dolega *alias* Pod-
kowy zstrzałą w pośrzodku piszą się
z Lafotki w Ziemi Dobrzyńskiej; po-
tym się pisali z Brzezinek, drudzy z Gle-
wa. Inni z Lafoczyna zowią się Laf-
sockiemi. byli na Biskupich y Senator-
skich godnościach.

LASOCKI Herbu Srzeniawa, z Laso-
tycz. Stefan Lasocki na wojnie z Turka-
mi zginął Roku trzeciego, na pobojuwisku
Jezus Marya wołał. Jestem Chrześcianin
stuga Maryi. Prosił o Spowiednika. 7.

Świąt iey w roku Spowiedzią, Kommunion: obserwował, w ilie o chlebie y wodzie poświęcił. *Spannerus Tom. 2. lit. M. f. 27. Raynald. ad An. 1415. z Bonfin. Histor. Węgier. Dec. 3. l. 3.* Ale ci go Autorowie Lafoncyuszem y *Præfectum Valachie* zowią, nie Lafockim.

ŁASZCZ Herbu Prawdzic z Mazowfza. Alexander Łaszcz Kasztelan Czerski założył Zamek *Łaszczow*, od ktorego Łascy pisać się poczeli. Jedni bowiem od Guczap Tuczapskiemi Łaszczami, inni Łaszczami Nieledewskimi zwali się; inni Łaszczami Obrociworami. Samuel Łaszcz Strażnik Koronny, Chorąży Podolski, sławny kawaler, od Potockiego Pawła pochwalony, pierwszy strzyżenia czupryny wyfoko wynalazca. Zawsze wesoły przez 3. dni Zapuſtne u XX. Jezuitow trwający, mawiał: *Naylepiey prawi w ten czas ciſnąć się do BOGA, kiedy wszyscy mało co o nim myſła.* W dzień popielcowy na gołe ciało brał pancerz, który aż na wielki piątek zdeymował. Umarł R. 1649. w Krakowie, u S. Szcze-pana pogrzebiony, żałując że na łożku, nie w okazyi umierał.

LATAŁSKI Herbu Prawdzic. Pisali się Hrabiami z Labiszyna, y byli tak w Duchownym iako y świeckim stanie Senatorami. Są ieszcze w Wojewodztwie Sieradzkim.

ŁĘCZYCKI Herbu Niesobia albo puł strzały do gory leżącej, u drugiej połowy strzały ogon Orli. *X. Mikołaj Łęczycki albo Lancicius.* Urodził się w Xięstwie Litewskim R. 1574. 10. *Xbris.* w Wilnie lat mając pięć u Świętego Jana pod czas elewacyi Hostyi na Mszy S. widział małuczkie dziecie promieniami oświecone. Zaraził się był od Oyca Kalwińską Sektą tak dalece, że na iey obronę szyć pod miecz gotował, lecz za namową Xiędza Piotra Skargi *Soc: Jesu* nietylko sam kacerstwa odstąpił, ale nawet Oyca swego 60 lat mającego nawrocił. Wstąpił potym do Zakonu *Soc: Jesu*, y probę albo Nowicyat Zakonny w Litwie poczęty w Rzymie dokonał. Nigdy się nie obracał tyłem ku temu miejscu, na którym był *Nayśw: Sakrament.* w Rzymie cierpiąc szkrupuly, slysział P. Jezusa mówiącego: To krzyż twoy te szkrupuly. Minely go potym w R. 1604. pięć razy różnych dni po kommuniach

widział Troycę N. y Chrystusa Księgę
 żywota trzymającego z słowy: *Święty*
Lancycy Societatis Jesu. Przed Celebru-
 iącym w Chełmińskim Kościele pod czas
 owych słow *Agnus Dei*, Anna Konar-
 ska Wdowa widziała na Patynie Jezusa
 powitego małego. Czternaście lat
 bawił w Rzymie: wiele ciał SS. Męczen-
 nikow z łaski Oycy S. przywoził, y Pa-
 ciorek S. Joanny trzeciej Reguły S. Fran-
 ciszka od Generała Franciszkańskiego.
 Przez list, będąc w Wilnie do Najswięt.
 Matki Trockiej interessa swoje polecił
 napisawszy, do X. Oloriusza; on List pod
 czas Mszy S. na Ołtarzu położył, ten
 zniknoł, przed Mikołaiem w komorze poło-
 żony z responsem cudowną ręką pisanym:
Mikołaiu o cokolwiek prosięś uprosięś.
 Mawiał na kurytarzu; *Panie nie ięstem*
godzien, tę ziemię, po ktorej lepsi studzy
twoi chodzą nogami memi deptać. Zwał
 się Diabłem. Po twarzy swe zwał *bolum*
pingvem sine offe. Napisał 7. Tomow.
 Jakich mu słow w Doktorach SS. trzeba
 było, ieno otworzył, zaraz napadł. czy-
 nił to Anioł Stroż. Miłości Boskiej o-
 gniem rozpalony, okna, drzwi otwierał.
 Rektorskie y Prowincyałskie Listy kłę-
 cząc,

cząc, czytał. Piśma mu wiele zginęło, co miał za naywiększy, przecież miły krzyż. Pięć razy się ciał na dzień za Grzeszników, za Dusze czyścowe, za utrapionych, za Dobrodzieiów, za podwyższenie Kościoła S. W Brunie Studentowi do Mszy S. służącemu rzekł. *Porzuc te myśli.* (były nieczyste) Miał Ducha Prorockiego. W Glacu Zakonnik go o Spowiedź prosił, on mu sam grzechy jego powiedział. Ten padł do nog o absolucyą prosząc. Z Muzyki wielką czuł do nabożeństwa pobudkę, na modlitwie miał dar łez. Uprosił sobie żeby Czyścić minoł, w boleściach naśladował P. Chrystusa; iakoż chorował całe puł rocze na bok się obrocić y głowy podnieść nie mogąc; Ciało po nim zgniło z nog robaństwo iak palec grube wychodziło, ktore on nazad do ran wkładał. Na co Medyk Dyssydent rzekł: *Wielkiom Jezuitę y wielkiego Świętego widział.* Wotał: *Dla ciebie Jezu dla ciebie Marya to cierpię &c.* Prosił aby przed skonaniem Biblią, Reguły Soc: Jesu Koncilium Trydenckie y Książkę Votorum krwią swoją pisaną pod głowami miał. N. Sakrament 3. dni stał przed nim. Konając sam

fam sobie oczy zamknoł. Umarł Roku 1652. 30. Marca w Niedzielę piątą Po-
 ſtu w Kownie, Wielu cudow iego do-
 znało. Piſali o nim *Tannerus, Balbinus,*
Kojatowicz.

LEDOCHOWSKI. Herbu Saława
 Stańſław Woiewoda Wołyński z Podko-
 morzeſo Krzemienieckiego, Marſzałek
 Konfederacyi co rok do Łucka na Świę-
 to Niepok: Poczęcia zaprosiwszy Rycer-
 ſtwo Wołyńskie zieżdzał. Miał Maryan-
 nę Wielhorską Kaſztelanę Wołyńską.

LIGNICKIE Xiążęta.

LELIWA Xiążyc nowy złoty, gwia-
 zda o 6. rogach na polu błękitnym.
 W Helmie pawi ogon z takimże Kſięży-
 cem. *Paprocki, Okoſki.* Błogoſławiony
 Bertold Opat Garſteński tym ſię Herbem
 pieczętował.

LESKI Herb Pruſki dwa charty
 wſpięte do ſiebie tyłami obrocone, nad
 niemi mur. Zowie ſię ten Herb Gon-
 czym.

LESNIOWSKICH Herbownego Gryf-
 fa dawniey Gołabkami zwano. *Paproc:*

LESZCZYC Herb w Polſzcze Le-
 ſzczycowi Rycerzowi nadany. *Parifiuſ.*
 Innym ſię zda, że od Leſzka Potom-
 kow wyſzedł. Ger-

Gerward Leszczyc Biskup Kujawski z Diecezji swoiey *Fratres Begwardes*, którzy się Pustelnikami nazywali, y mieli w Złotoryi Kłasztor z Kościołem S. Krzyża, rugował. Ci nauczali: że Czątek może przysć do tego stopnia doskońłości że już wyżey w łasce Bożey nie postąpi, y zgrzeszyć nie może.

LESZCZYNSKI Herbu Wieniawa. Otych *Balbinus* *Historyk Czeski in Epitome: Rer: Bohem: l. 2. c. 7.* mowi: *Qui Leszczynsciorum genus ignorat, Poloniam ignorat. Triumphalis Familia, ex qua tot Duces, tot Senatus decora, tot Antislites & Archiepiscopos numerare licet. Pastoris y Twardowski* wywodzą, że ta Familia y Herb z Czechow wyszedł, gdzie się *Perzšteynami* od pierścienia w pysku zubra zowią. Z których iedni w Krolestwie Czeskim, drudzy w innych Państwach kwitneli. Jan *Perzstein* R. 1454. był Posiem od Władysława Krola Czeskiego y Węgierskiego do Kazimietza III. Polskiego. *Długosz*. Znowu inny *Perzšteyn* R. 1573. do Zygmunta Augusta Krola Polskiego od Maximiliana Cesarza. *Bielski*. Zygmunt I. gdy pod Dąbrową y Smoleńskiem leżał z Woyfkiem,

fkciem, *Perſztein* od konia twardoustego, cały ubrany Kierysiem w Dniepr zaniefiony, y zrzucony, nurkiem grzebał się po dnie do brzegu, dwa razy wody zapiwſzy się. Był potym w wielkich reſpektach u Krola. *Sarnicki pod R. 1514. Bielski pod R. 1580*, piſze to o Pierzchlińskim z *Herberſzteyina*. Oſtatni w Czechach Władysław *de Perſztein Camerarius Cæſareus Equitum Cataphraſtorum Duc̄tor* w Saxonii zginął, w potrzebie z Gustawem Adolfem w roku 1631. X. Rutka ſłyſzał od Sanktakruciuſza Nuncyufza Apoftoſkiego w Polſzcze, że wiele Familii we Włoſzech Herbu Wieniawy zażywa, y od Herkuleſa linią ſwoię prowadzą.

LESZCZYNSKI Bozuta a raczey ieſzcze *Perſztein* z żalu na Arcybiskupſtwie Gnieźnieńskim umarł, że Czechowie Gniezno rabuiąc Krzyż 300. grzywien złota w ſobie maiący y Ciąta Świętych zabrali. Dziedzic na *Gołuchowie* aż od nich odpadł koło R. 1700.

Rafał Leſzczyński Kaſztelan Poznański Marſzałek Nadworny Koronny, Dziedzic na Leſznie na Dworze Fryderyka III. Cefarza przepolerowany, od niego do

do Kazimierza III. Pofeł w R. 1473. Za
co Hrabią na Lesznie uczyniony y na
hełm, miaſto 3. pior zdawna zażywa-
nych, Lwa wynioſł w Koronie z Mieczem
gołym do cięcia zanieſionym, według
Przywileiu. Według *Okolskiego* wroci-
wſzy ſię do Oyczyzny 10. Staroſtw trzy-
mał, iako to Koſcińskie, Kujawskie. Ko-
nińskie &c. Umarł Roku 1501. Leży
w Brzeſciu Kujawſkim, u Dominikanow.

Rafał Leſzczyński Woiewoda Brzeſki
Kujawſki Zygmuntowi Auguſtowi dał ſię
z tym ſłyſzeć: *Respublica ut liberè diceret,*
Armis effecit. ut dicat nunc, providebit.
Reflexya nad Manifeftem. Ten złożył
Woiewodztwo Brzeſkie, ſłuchając Pra-
wa ſwieżo uſtawionego na on czas, aby
żadne Krzeſto z Staroſtwem Grodzkim
w iednym Woiewodztwie nie chodziło,
a przy Staroſtwie Radzieiowſkim zoſtał,
R. 1550. aby *in Equeſtri Ord.* wolniey
mowił. Kaſztelanią Szremską Krol Ste-
fan w niego wmusił, Herezyi ſię chwy-
cił; ktorey Synowie iego Jan Staroſta
Radzieiowſki, Jędrzey Woiewoda Brzeſki
Kujawſki, Wacław Kanclerz W. K. wy-
rzekli ſię, Koſciół Gołuchowſki z niey-
oczyſcili. Oſtatniego z tych Cor-
ka

ka Anna Potocka Podkomorzyna Halicka chodząc po Ogrodzie znalazła, obrączkę rogową czarną, a wniesy *Memento mori*, prögnostyk prętkiey iey śmierci zaszley.

Kazim. Ignacemu Leszczyńskiemu Kasztelanowi Lwowskiemu S. Borgiasz pokazał się przed śmiercią, za co mu Oitarż ostatnią wolą wystawić kazał w Stanisławowie, y tam się pogrześć kazał. Jędrzey Woiewoda Brzeski Kujawski na Kampania Moskiewską wystawił swoim kosztem Ułarii 300. oprócz lekkich Chorągwi. Ten kochał się w naukach, y w uczonych ludziach. *Bucholcer w Kronice swoiey.* Jan Woiewoda Krakowski Generał Wielki za Jana Kazimierza do Szwecyi Posel wielki choć nie skuteczny do Pokoju namawiacz. Posel do Wiednia o Sukurs, do Moskwy o Pokoy, do Wilhelma Elektora Brandeburskiego z Wydzgą oddaiąc mu rzady Prus z perswazyą bicia monety srebrney, z Berlem y Mieczem na krzyż, co korona wiazata z napisem: *Pro DEO & populo.* Z młodu wyrzekł się herezyi Na *Colloquium Charitativum* w Toruniu Katolickich Doktorow z Ministrami Pre-

dykantckiem, z rozkazu Władysława IV. zebranemi przyzydował.

Wacław Leszczyński Arcybiskup Gnieźnieński wielki Człek za Jana Kazimierza, przed śmiercią po ambonach rozgłosic kazał, że kto by miał krzywdę, żeby szedł do niego po nadgrode. Ubogiej Szlachcie pieniądze na naukę dawał. Rafał Woiewoda Belski Kalwinom sprzyiać podobno porzucił, bo w Częstochowie pochowany. Jędrzey Woiewoda Derpski Syn Rafała Woiewody Belskiego, Poeta dobry Polski, y gładki Orator, ale Dyssydent, Mąż Anny Xiężniczki Koreckiej Córki iedyney Samuela Koreckiego owego Woioownika. Jey bardzo kochaney przy dziecięciu zmarley, affekt, pokazuiąc w Czartoryjsku Kościół Katolicki wystawił, z bogacił, y tam ją pochował: *Okolski*. Potym się sam poiednał z Kościołem Katolickim.

Rafał Leszczyński Podskarbi W. K. Generał Wielk. Gdy Marszałkował na Seymie; liga stanała Chrześcian na Turczyna. Był Woiewoda Pomorskim, ale Wojewodztwo złożył, dla Podskarbstwa. Po stem był do Porty tak porządny w liczney assystencyi, że rownego Turcynie widzie-

widzieli. Miał Annę Jabłonowską Ka-
sztelankę Krakowską za sobą. Był Mar-
szałkiem na Dworze Krolowy Janowy;
Pałac w Rydzynie fundował. Stanisław
iedynak Syn iego na Elekcyi Augusta II.
pierwszy Kandydat do łaski Marszałko-
wskiej w Izbie Poselskiej. Woiewodą
Poznańskim został R. 1699. lat mając
23. razem zasiadając z Oycem Krzesło,
Krolem Koronowany w Warszawie Roku
1796. Zona Marya Katarzyna Opaliń-
ska Kasztelanowa Pomorska. Córka ie-
go Krolowa Francuska Marya Karolina
Zofia, Felicitas, zaślubiona w Strasz-
burgu 1725-15. *Augusti*. Powiła Lu-
dwika Delfina, y drugiego zmarłego, Co-
rek 7. Jedna za Krolewiczem Hiszpań:
Był znowu obrany Krolem Polskim R.
1733. Lecz do Gdańska się uchylił, z tam-
tąd w nocy utaiwszy osobę swoją wyfzedł.
Jedni są Leszczyńscy *Czarni* drudzy *Bia-
li*: Było Leszczyńskich 62.

LBWART Lew albo Lampart z Niemiec
zawitał za Władysławą Łokietka: gdzie
za Paprockiego pamięci to Imie zeszło, tyl-
ko na Białogłowy poszła Fortuna. Okol-
ski Przywileiem Kazimierza Sprawiedli-
wego probuie R. 1163. danym, że za Ka-
zimie-

zimierza ten Herb przyszedł do Polski *Wichfryd* Syn. *Borgosa* Wnuk *Lamfryda* Margrabi znanego *Kazimierzowi*, gdy w Niemczech peregrynował wniósł go z sobą. Od tych *Lamfryda* i *Wichfrida* idzie Ostatni Stolnik *Krakowski* *Firleiem* nazwany. Długosz ten Herb zowie *Walnym*. Jest to Lampart przedniemi łapami wzdarty, sam biały, w Koronie, z cętkami czarnemi w czerwonym polu: na hełmie puł takiegoż Lamparta. *Petrascnta* wiele Domow liczy w Cudzych Kraiach tego Herbu, iako to *Gwilhelma* Xiążęcia *Akwitańskiego*, *Hrabiow* *Glocestrii*, dwóch *Lampartow* noszących. Trzech kładą *Wielkiey* *Brytannii* *Krolowie*. Y przydaie że wyszedł z *Gotskich* *Krolow*. Jakoż *Karol V.* *Cesarz* mawiał: *E Scandia & Gothorum Stirpe totius Europæ Nobilitatem exortam esse. Cambdenus in Britannia.*

LIGEZOWIE Herbu Pułkozie starożytni, pisali się z *Boborku*. Z tych *Nicolaus Spytek de Boberek* *Ligęza* *Castella-Sandomiriensis Nobilis Polonus* malowany pod *Krucifixem* w *Sędziszewie*, nachylony do nog bo się inaczey nigdy malować nie pozwolił. **Wielki na Kościół**
ly.

ly Dobrodziey, w Dobrach swoich wszystkich Szpitalow, w Rzeszowie Bernardynow Fundator, y żywiciel. *Kowalicki w Kazaniach.* Inni się pisali z Zawady. Felix Ligęza Arcybiskup Lwowski na Heretykow ostry, iako o nim *Royzius in Chiliastico: Quo non Septemtrio totus, Religione tulit, aut pietate priorem.*

LINGWIENIEWICZOWIE Xiążęta Mścistawscy Herbu Pogonia, idą od Siemiona Lingwiena Brata Jagiellowego.

LINIEWSKI Herb Miecz, z gory na doł ostrzem, a po bokach iedno y drugie serce, na doł obrocone. Liniewscy na Wołyniu go y na Rusi zażywaią, piszą się z Liniewa.

LIPSKI Herbu Grabie, Belzanie y Wielkopolanie, nazwali się od Lipego, blisko Stawiszyna. Była y w tym Domu Sekta Luterska, osobliwie w Janie y Reginie Semikowskiej żonie iego. Andrzej Lipski Biskup Krakowski Kanclerz W. K. Wkrotce ieno osiadł Katedrę Krakowską po Kuiawskiej, odchodząc od Krola rzekł do swoich: *Jam tetigi portum, spes & Fortuna valet,* y śmierć sobie w krotce wyprorokował.

Infu-

Insulę którą 30000. taxowano, Krakowskiej Katedrze darował celebruiących w niej obliżuiąc *ad Ave Maria* za siebie *Pruszcę*. Wiele fundacyi poczynił. Umieraiąc Zygmuntovi III. Krolowi Polskiemu krom Portugalow, 1000 Czerwonych Złotyeh zapisał. Krolewnie sto tyfięczy Złt. Krolewiczom po kilkadziefiat tyfięcy. Był ognistey komplexyi, z kąd siebie gdzie w prywatnym mieyscu smagał postronkiem, aż ugał. Na Boże Narodzenie przy Zygmuncie III. Jutrznia zaczął iak Kompletę. *Converte nos DEUS Salutaris noster*. Cielecki Referendarz poszepnoł mu: *Et averte iram tuam a nobis*. Postrzegł się zaczął: *Domine labia mea aperies*. Janczyjski in M. S. Pacierze Kaplańskie klęcząc odmawiał. Założył w Beizkim Lipsk Miałsteczko y Wieś Lipie na grontach Przeworskich.

Jan Alexander Lipski Kardynał Biskup Krakowski w tey godności w Radomskim przydyował Trybunale. Był to Syn Wacława y Barbary Miałkowskiej Miecznikow: Poznańsk.

LIPSKI Herbu Łada, to iest Podkowa z strzałami, z Lipia y Krzemienicy.

Z tych

Z tych Franciszek Lipski Kanonik Gnieznieński Sekretarz Krol. koło 20. razy Deputat na Trybunał Koronny. Z tych Senatorami byli Woiew: Rawski. Woiew: Kaliski, Arcyb Lwowski, Kasztelan Lwowski, Jan Arcybiskup Gnieznieński który Chelmińskim uczyniony za wielkie przymioty był Posłem do Wiednia, bo Cecilyą Renatę: za co Ferdynand III. Cesarz Rzymiski iego y Dom cały *Comites S. R. Imp.* kreował. Umarł Roku 1641. *Memmius* Orator Francuzki *Polonium Lipsium* go nazwał. Gdy Hcretycy znacznego Domu, Figurę Crucifixa zhańbili, Lipski na Seymie mową swoją zakończył: *Stawa przed tobą Naiasnieyszy Panie dnia dzisieyszego Krol nad Krolmi BOG nasz, a iak ty sprawę iego osądzisz, tak on twoię kiedyszkolwiek sądzić będzie.* Staneli wszyscy przy honorze Boskim. *Zatuski Tom. 1. fol. 187.* Doktor od Emulusow za to przekupiony, otrul go, za co mu do nog upadłszy, *in absentia* wszystkich przyznał się prosił o odpuszczenie. Darował mu z całego serca y do tego kazał dać 100. czerw: złotych. Tak na siebie konaiąc wyznał Doktor, y

po śmierci prosił publikować. Sześć Domow jest Lipskich co raz innego Herbu.

LIS Bzura albo Mzura jest strzała biała z dwoma ielcami, niby Krzyżami na polu czerwonym: nad hełmem Lis z korony wyskakujący do poł, w lewą tarczy obrocony przodem. *Paprocki, Bielski, Okolski.* Lisem się zowie, bo Familianci tego herbu samego Lisa na tarczy nosili. Tandem w roku 1058. za Krola Kazimierza I. odmiana stała się; gdy bowiem Przodek Domu tego pod Sochaczowem nad rzeką Bzurą czyli Mzurą Iadzwin-gowy Litwę opasał, y zniósł dawszy swoim w tyle znać strzałę wypuszczoną z ogniem, za co Herb ten otrzymał *alias* Strzałę na tarczy, a Lisa na hełm wyniosł. Ten sam Rycerz od rzeki Bzurą czyli Mzurą nazwany. Potomek iego w Krakowskim Wies Bzurę założył, która się dostała do Klasztoru Jędrzeiowskiego. *Paprocki:* Na Chorągwiach pod Grunwaldem zabranych ołobnych były liszki jedna czerwona, biała. Na inney strzała z bełtem na krzyż *Długosż.* *Petrasanča* pisze, że na Szląsku Familia *Artziorum* strzały w Herbie zażywa.

Fulko albo Pelka Arcybiskup Gnie-

znieński będąc przy podniesieniu Ciała S. Stanisława Biskupa y Męc. otrzymał w Świętym upominku Pierścień jego Biskupi z innemi tego Świętego Relikwiami, w Katedrze Gnieznińskiej złożonemi.

LISOWSKI Herbu Jeż. Czterech Braci z Woiewodztwa Pomorskiego do Litwy za Kroła Augusta I. Tych Potomek Alexander Jozef Janowicz, podobno Syn Jana iednego z owych czterech, we Francyi, Hiszpanii, Włoszech Peregrynanta, mającego Synow 10. Ten to Alexander w Moskwie Pułkownik wstawił Imie Lisowczykow. W Inflanciech Porucznikował u Niewiarowskiego, przy Rokofzanach z Kozacką Chorągwią stawał. Do Dymitra, zmyślonego Cara Moskiewskiego z 200. iazdy Kozackiey przeniósł się; tam się wstawiwszy uczyniony Hetmanem Kozakow Dońskich: wiele Zamkow podobywał. Dwa kroć sto tysięcy Ludzi przyprowadził do Stolicy, wiele kraiu podbił, Zerebcowa zniósł, łeb uciół. List Talwozsa Regimentarża Litewskiego na stronę go Kroła przeciągnął. Tyśiąc kilka set Ludzi mając, w tedy Moskwę zbił, wiele Fortec dla Krola zawoiował. Za Ordynan-

fem

fem Chodkiewicza Hetmana 1615. tylko 430. ludzi mając tam Brańska dobywał długo, odsiecz poraził, za którą gdy się udał, na resztę ludzi iego Branszczanie wypadli, ale Lisowczykowie za niemi do miasta wpadłszy, miasto opanowali. Ryskiewicz się z nim złączył, uczyniło się Lisowczykow 1500. Pozarski z 1000. nań poszedł 30. *Augusti* napadł Lisowczykowie w kofzulach na koń siedli, mężnie nie raz wsparzy przeciwnika, potym się w tabor salwował: Lisowski na harcu iadowitą strzałą postrzelony, do Krem z ludem poszedł; przez dwie nocy y dwa dni 60. mil upadł, Bilichow miasto spalił. Potym Szeremisza zniost. Torok, Kazym y Halecz spalił. Ryskiewicz dla żony Moskiewki go odstąpił. Więc Lisowski 80. mil za Stolicą blisko iuż Morza będąc lodowatego, bojąc się aby ten zbieg sekretow iego Moskwie nie wydał, nazad się wrocil. Wracając się wiele Miałt wycioł, popalił. Książ Kurakin, drugi raz Pozarski za nim posłani, bali się potykać, y Ludzie ich dezertowali. Powrocil do Oyczyzny, mile od Krola w Warszawie przyięty, y znowu do Moskwy wysłany, pod Starodu-

bem niespodzianie umarł, nie bez podey-
 rzenia że otruty. Po śmierci iego cała
 Moskwa tryumfowała. *Kojałowicz in*
M.S. Starowolski in Bellatore Sarm. pi-
 sze, że w przod na Maltańskich expedy-
 cyach Rycerskie cwiczenia założył.
 Ze pod Smoleńskiem swoich obieżdza-
 iąc, apoplexyą ruzony umarł R. 1614.
 że na iego miejsce *substitutus* *Waleryan*
Rogowski. Mowy Lissowczyka punkta,
alias Kleczkowskiego ich Hetmana *vide*
 Kleczkowski Herbu Cholewa.

Litery w Herbie są Abdank, Chalecki,
 Charytonowicz Szafzko. *Z. litera, S. albo*
Znin, Kołodyn, Hołownia.

ŁODZ żółta, czy złota o 4. deskach
 w polu czerwonym, iak by po krwi pły-
 wała: na helmie na pawich piorach ta-
 każ Łodz. *Paprocki, Bielski, Okolski.*
 Z Czech, do Polski przyszedł. *Paprocki.*
 Na Monecie *Jani Augusti Adriani*
Łodz widziano teste Okolski. y w Ate-
 nach na uroczystość Tezeusza zaśluzonym
 rozdawano. Z tamtąd na Dwor Cesa-
 rzow potym do Czech zawitał, a ztam-
 tąd do Polski koło R. 969. Znowu *O-*
kolcki świadczy że iczycze za Pogan do
 Polski przyszli, potym w Chrześciań-
 stwie

stwie w Bazylice Gnieźninskiej y Kra-
wskiej w murach Kościelnych z ciosow
Łodzie wyrabiali. Może też bydz *origo*
od Kawaleryi do kolchidy płynącej po
złote runo. Czy też Sarmackie wyciecz-
ki nawami czynione w Państwa Rzym-
skie y Greckie, czy też Słowakow z Duń-
czykami morskie do innych Nacyi, mor-
skie najazdy dały ten Herb *Argonautom*,
albo żeglującym tryumfalnie z krwie wy-
laniem. Karol III. Krol Siciliyski R.
1382. postanowił *Equites Navalium* al-
bo *a Nave, alias Nawy* malowaney w po-
srzod flutkow. Nofili ią na żołnierskiej
szacie. *Patronus Ordinis S. Mikołay*
Mirreński, Spond. in Ann. Eccl. Anno
præfato. Vide Korab.

Familianci tego Herbu zwali się Ło-
dziami. Za Bolesława Smiałego Łodzi-
cow w Białogrodzie (*in alba Regali*)
w Węgrzech był pułk cały na *præsidium*
zostawiony od tegoż Krola. gdy Bełę zię-
cia swego osadzał na Tronie Węgierskim.
Okolski z Riciusza *Historyka Węgie-
y Marianus Costenus.* Tandem od Dobr-
zwyczajem Polskim zwać się poczeli, ia-
ko to z Kurnika, drudzy z Kempy nayzna-
cznieyszy z Bnina miasteczka wprzod Kro-
lew-

lewskiego, gdyż był Kasztelan przedtym Bniński: Musi byź że ta krolewsczyzna długo w tym Domu była aż w Dziedzi-
ctwo zamieniona.

Jędrzey z Bnina Biskup Poznański dowiedziawszy się że Abraham Zbęski Sędzia Poznański Hussitańskiej Herezyi 7. Ministrow z Czech do Zbeszyna sprowadził w 900. koni Zboszyn oblegi, 5. Herfztow (2. uciekło) złapały w Poznaniu popalił. *Długosz sub Anno 1439. Damałowicz* powiada że po śmierci te wier-
szyki o nim wyszły: *Gaudete Angvillœ, quia mortuus hic jacet ille Presbyter Andreas qui Capiebat eas.* W Poznaniu Nagrobek go chwali że *Compatiens atq; benignus semper extitit.*

ŁOSIOWIE Herbu Dąbrowa. Prufacy Łosiowie z Krzywonogi: Inni się pifali z Grodzkowa.

ŁOSIATYNSKI iest Cyrkuł a w nim Krzyż, nad Krzyżem strzała do gory w czerwonym polu. Za Ludwika Przodek Łosiatyńskich zabiwszy na hercu Poganina gdy iego towarzysź nań puścił strzałę uchwycił ją, za to wziół za Herb. Herbarze.

ŁUBA Herbu Lubicz w Rawskim y Podlaszu. LU-

LUBECKIE Xiążęta Herbu Druck w Orszańskim y Pińskim Powiecie. Idą według M. S. Kojalowicza od Włodzimiera Jednowładcy Ruskiego przez Xiążęta Druckie, z ktorych potym cztery Xiążęce wyszły Domy Horskich, Sokolińskich, Oziereckich.

LUBICZ Podkowa z Krzyżem, na wierzchu y wpośrodku białemi w polu błękitnym, w bitwie z Prusakami nabyty w Roku 1190. za Kazimierza nad Drwecą rzeką wprzod Lubicz zwaną.

LUBIENIECKI Herbu Rola *alias* Roży z kroiami trzema z niey wynikającemi; Stanisław wydał *Theatrum Cometium* w dwóch Tomach *in fol.* od stworzenia świata wyliczający komety: drukowane w Amsterdamie R. 1665, Krolowi Duńskiemu przypisawszy. Dla Herezyi, którą y Księgi zaraził, tułał się po cudzych krajach, na koniec w Hamburgu z dwiema corkami trucizną zniesiony z świata Roku 1675. *Braun fol, 118.*

LUBIENSKI z Łubny (bo inni Lubieńscy z Lubienia Doliwczycowie) Stanisław Herbu Pomian to jest Zubrzejgłowy z Mieczem przez głowę Biskup Płocki nauki niepospolitey y piora gładkiego,

kiego, Bibliotekę Plockiey Katedrze zostawił. Wydał 6. Opera pięknych iako to *Vitas Episc. Plocensium*. O nim *Anibal Bentivolus* Kardynał elogium napisał: *Ilum. Religio Catholica propugnatores acerrimum, eloquentia lumen eximium, Polonicus Senatus prudentiae normam suspexit semper & mirabatur.* Umarł R. 1640.

O Macieiu Lubieńskim Arcybiskup. Gnieźnińskim wielu rzeczy dla BOGA sprawcy Matki y Braci od grobu, na ramionach Biskupich zanofcy Urban VIII. powiedział: *In Polonia multi sunt Prælati, solus Mathias est Episcopus.* Umarł lat mając 81, R. 1652. Pod czas burzy Szwedzkiey Łupieżcy Kościelni pierścień mu zrywali z palca, ale tak ścisnął trup rękę, że mu odjąć nie można, *iako stylizował Niesiecki.*

LUBOMIRSKI Herbu Srzeniawa bez krzyża iedneyże dzielnicy z Stadnickimi. Grob Lubomirskim założył Sebaſtyan Lubomirski Kasztelan Woynycki w Kaplicy wspaniale fondowaney przy Kościele SS. Troycy OO. Dominikanow w Krakowie, wieś zapisał, Pyramidę wystawił. Po śmierci

Ste-

Stefana Krola sto konnych, sto pieszych
 uzbroit: przeciw Maximilianowi pod By-
 czyną 500. tyleż pod Smoleń. Spiż od-
 kupił. Kupił Wisznicz, od Cesarza uczy-
 ciony *Comes in Wisznicz*. S. Romualda
 Zakonnikom blisko Krakowa Bielany
 miejsce, to jest Skalę z lasem puścił na
 Kościół y Celle, wieś do tego y Kapli-
 cą S. Sebastiana tamże fundował. Umarł
 R. 1613, Stanisław Hrabia na Wisznicu
 Woiewoda Krakowski po iednym y dru-
 gim straconych Hetmanach pod Ce-
 corą, będąc *Kommis. ad Consilia bellica*
 miał poty *Kommendę* woyska aż powrocil
 z niewoli Koniecpolski. Po skończoney
 Chocimskiej obowiązał się ślubem, y to
 uczynił że Kościół wspaniały w Wiszni-
 czu *Servatori Xto Karmelitom* Bosym
 wystawił. Nawiedzał przed śmiercią swo-
 ią Xiążęcia Janusza Zbarazkiego Kaszte-
 lana Krakowskiego zmarłego, natrafił na
 słowa śpiewających: *Vos autem sicut homi-
 nes meriemini, & sicut unus de Principi-
 bus cadetis*, w krotce umarł. *Młodzian:*
Kazan: Tom: 3. Dwadzieścia Kościołów
 wystawił. *Okolski.* Zwykł był mawiać:
*Miałem się przedtym nie źle, przecież mi
 zawsze nie stawato Jakem się począł z Bo-
 giem*

giem dztelić fortuną moją, Kościół y Klastory fundować, sam nie wiem, iako mi BOG wszystkiego przymnaża.

W Wiszniowcu Nadgrobek o nim mowi. *Principis Imperii titulum à duobus Augustis. Ferdinandis ultro oblatum, missum; non induit, sed velut pignus Imperatorii de se iudicii in modestiæ scrinio deposuit. Pigłowski in Elogiis o nim. Quot Aras per Provinciam DEO, quot Religiosis cœnohia, tot æternæ sui memoriæ fundavit monumenta.*

Alexander Michał Lubomirski Woiewoda Krakowski do Częstochowskiego obrazu dał tyle złota, ile Syn iego Jozef urodzony zaważył. *Nieszpork. Odreb stol. fol. 323.* Jozef Karol Marszałek W. K. Syn tamtego: Miał za sobą Teofilę Xiężniczkę Ostrogską y Zastawską ostatnią Wdowę po Dymitrze X. Wiszniowieckim Kasztelanie Krakowskim. Z nią Corka Teresa za Karola Xiążęcia Neuburskiego wydana, ktorego Xiążęcia Siostry I. za Cesarzen.^e 2. za Krolem Hiszpańskim 3. za Krolem Luzytańskim, 4. za Jakubem Krolewiczem Polskim 5. za Xiążęciem Parmskim. Druga poszła za Sanguszka Marszałka W. Litt. y w Dom Xiążęcy w prowadziła Ordynacją Ostrogską,

fka, bo Brat iey Ordynat umarł młody.

Jerzy Sebaſtyan Marzaleſi W.K. Hetman Polny Gen: Staroſta Krak: Syn Sta- niſława Woiewody Krakowſkiego; który to Woiewoda dzieląc na trzech Synow Fortuę te trzy rzeczy temu rezerwował, ktoremu zgodne ſwego czasu będą 1. Namiot który odkupił od Kozakow wzię- ty Turkom pod Chocimem, 2. Marzał- kowſką laſkę darowaną ſobie od Mikoł- ia Wołſkiego Marzałka W.K. 3. Kamie- nicę w rynku Krakowſkim. Wſzyſtko to ſię doſtało temu Jerżemu, laſka iako Marzałkowi, Namiot iako Hetmanowi, Kamienica iako Generalowi Małopolsk: Staroſcie Krakowſkiemu na przyimowa- nie Gości. Był w Hiſzpanii, gdzie z Ko- niecpolſkim Hetmanem początki wojen- ne zaczął. W Częſtochowie od Jana Ka- zimierza Buławą Polną uczczony, którą tamże zawieſił u Nays: Panny idąc prze- ciw Rakocemu. Pod Cudnowem Mo- ſkwę bił a pod ſłobodyſzczany Chmiel- nickiego Moſkwie na pomoc przybywa- jącego. Ten *Invidia ſuccubuit*, Jako mowi Potocki, a to dla tego, że zażycia iego innych Kandydatow z Francyi Krol nie akceptował, Na co ſię przed całym

ſwia-

światem manifestował. Nie mogąc umitygować rey nie łaski Krola, pod Mątwa-
mi Woyско Krolewskie zniost, potym szablę pod nogi Krola rzucił, na Szląsk się
umknął: tamże R. 1669. umarł, w Wifzniczu pochowany. Dekret od wfzyst-
kich go honorow odsądzaiący, na Seymie Electionis Krola Michała skasfowa-
ny. Corka iego z Ligezianki Krystyna, Felixa Potocktego Kasztelana Krakow:
Hetmana W. K. żona, na skrzypcach dziwnie dobrze graiąca, wierdze nabożne,
partytury do tego komponuiąca: bardzo z mlodu wesola, aż nicią od Ciotki Xię-
żny Radziwiłowy Kanclerżyny Koron:
do Stołu nad Książką wiązana. Matce Mayswiętfzey sługą się zapisała krwią
z palca wyciśnioną, chowała tę kartę aż
przed śmiercią pokazała Spowiednikowi.
Na wrzody zachorowawszy na czele y pod
gardlem, zokazyi grassuiącego powie-
trza uczyniła ślub przy Spowiedzi: Wi-
lie w całym zyciu pościć do S. Ignacego
(było to w Wilią iego) nazaiutrz wrzody
się przepukły, za co miała zostać Zakon-
nicą S. Terefy, ale odwiedziona. Jeden
z Konkurrentow męża iey chciał zabić,
ona zgromiła go, a gdy coś nie przystoy-
nego

nego od niego usłyszała, dała mu w gębę. Była urodziwa. Czas na wszystko miała rozmiarzony, na Modlitwę, na czytanie, na ręczną robotę. Chorych nawidzała, niewolników wykupowała: Dufze Czyścowe ratowała: w Sokalu Brigitkom usługowała, nogi ich całowała. Pannom w nocy swoim trzewiki chędożyła, całowała, postem, włosiennicą, dyscypliną, paskami się umartwiała. Perswadyjącym, aby nie tak surowie z sobą postępowała, rzekła: *Jest to sobie pochlebować, mówić: GOGA kocham, a nie dla niego nie cierpieć.* Za popędliwość swoją w gniewie; iałmuznę dawała, urazy odpuszczała. Zakonnicy Szkaluiącey się nogi ucałowała. Brigitkom w Sokalu z Mężem piękny Kościół wymurowała: Także Kościół S. Markowi Ewang wystawiła w Surowowie pod Krasnostawem: w Krasnymstawie zaczęła a Sukcessorowie z iey legacyi Kościół dokończyli Jezuitom; y mieysce to aparatami zubożyła y co rok ośm dni Rekolekcyi odprawowała. Wota poczyniła: 1. *kłamstwem dobrowolnym nigdy BOGA nie obrazić.* 2. *wzbudzać w sobie pragnienie widzenia BOGA, y gotową być na śmierć.*

Przy

Przy każdej ełewacyi Hołtyi S. to ponawiała. Na Rekollekcyach trzydniowych R. 1699. 5. Maia zapadła, umarła po Sakramentach, y spowiedzi generalney, którą co rok czyniła w dzień Niepokalanego Poczęcia. Pochowana w Krasnymstawie u Jezuitow. *Spowiednik dłużej iey życie opisał in M. S.*

Stanisław Herakliusz Marzsałek W. K. Syn tego Jerzego Marzsałka y Hetmana. Zwano go *Mądrym Marzsałkiem*. Ujazdow przy Warszawie Krol Jan y Rzeczpospolita mu darowała; gdzie piękny z inskrypcyami Pałac erygował, a w Czerniakowie OO Bernardynow *sub titulo S. Bonifacii*; fundował gdzie sam pochowany; Roku 1702. z nadgrobkim. *Hic iacet peccator huius loci Fundator*. Miał *1 mo voto* Zofią Opalińską Marzsałkownę Nadworną; Z niey Elżbietę Sieniawską Kasztelanową Krakow: Hetm: W. K. *2 do* *ćoto* miał Elżbietę Donhoffownę Podkomorzanę Koronną. Za granicą będąc w drodze, gdy z iego skarbu ciała niektorych pochowane były, w kilka czasow potym gdy się do Domu wrocil w eremitorium pokazały mu się ich Dusze upewniając go o nieśmiertelności Dusz ludzkich. *Bielicki in Concion:* Hie-

Hieronym Augustyn Kafztelan Krakowski Hetman W. K. Syn Jerzego Marszałka W. K. czwiczony w Malcie, Kawaler Maltański dyspensowany dla Bokonowny Stolnikowny Litt, Był pod Wiedniem, y w Kili zwycięzca z Turkow, Fundator Reformatow w Rzeszowie, Umarł R. 1706. Jerży Dominik Woiewoda Krakowski piąty Syn Jerzego, Marszałka Wielkiego Koron. Hetmana Polnego. Będąc Podkomorzym K. exekwował Dekret na Toruńczanow. Do Częstochowy wysypał 100. tysięcy. Umarł R. 1727. leży w Częstochowie z Zoną Bokunowną Stolnikowną Litew: przed śmiercią się rozwiódł, a poiół Tarłownę Woiewodzanke Lubelską.

LUBRANSKI Herbu Godziemba z Lubrańca Lubraniec się zowie. Jędrzey nazwany Laikary Biskup Poznański na Koncilium Konstantyjskim Posel od Jagiełła Krola, 3. Kazania miał po Niemiecku z plauzem wielkim. *Bzovius in Annal:*

ŁUKOMSKI Kniaź Herbu Roch, używaia y Pogoni, bo ida od Siostry Jagiełła *Kojatowicz*. Mieli Połockie y Łukomskie Xięstwa.

LUZIANSKI są dwie z zębami szczęki do siebie obrocone. Przyszedł ten Herb z Misnii do Polski. *Okolski.*

LWOWSKI Herbu Nałęcz, Idą od Ostrorogow, tylko od Lwowka Lwowskiemi nazwani iednak się pisali z Ostro-roga. Dobrogost *de Lwow* Kasztelan Poznański R. 1504.

ŁYCZKO Herbu Sulima w krakowskim. Łyko także w Litwie.

ŁZAWA są dwie Podkowy białe barkami do siebie obrocone między niemi miecz na doł ostrzem. Za Leszka Białego Rycerz Behina *alias* trzech Podkow straż trzymający zdrzymał się, w śnie woysko widząc nacierające krzyknął. Przypadło woysko nic nie widzi. Przysznaie się do snu. Zyciem darowany, ale z Herbu podkowa trzecia odjęta, herb od łkania Łzawa nazwany. *Paprocki.* Tenże znowu twierdzi że od miasta Bawarskiego Łzawa że Swichowscy tam się tym Herbem pieczętują.

M.

MACIEJOWSKI Herbu Ciołek Samuel Biskup krakowski kanclerz W. K. wielkiej godności Prałat: fame Panięta na dworze swoim chował. kromer zwał

go *Animam Mundi*. Lubieński o nim: *Dwoch w Polszczyźnie jest którzy prawdy nigdy nie powiedaią, Piotr Gamrat, y Samuel Maciejowski. Ten sekretu dotrzymuiąc, tamten, choć czego nie widział, udaiąc.*

Katarzyna Maciejowska Córka Kafztelana Sędomirskiego Stanisława, Marszałka Nadwornego K, gładkiego Wierszopisa, wielkiego Statysty w radach, czterema niedzielami przed czasem urodzonego, dla tego tyleż czasu w sadle wieprzowym codzien inszym uwianego żona. Urodził się z Czuryłowny, kafztelanki Przemyśkiej, która była wielkiej świątobliwości. W przod była żoną Wapowskiego kafztelana Przemyśkiego: o ktorey on mawiał: *że nie żonę, ale Anioła mam w domu.* Kapłanom u stołu pierwsze miejsce dawała, bez których, abo bez ubogiego nigdy nie siadła. Cerkwie Ruskie Schizmatyckie za konsensem Grzegorza XIII. na kościoły katolickie poobracała, Plebanami osadziła: do Schizmatyków, grzeszników była Apostołą. Przesztrzegala aby w Święto nie robiono. Żydowki, Moskiewki, Tatarski na iey Dworze ochrzczone były. Wina nie piła, włosiennicę nosiła, z Panną iedną do

kościół chodziła w czarnym stroiu. kartki z officiami statecznym rozdawała, a ktorey się starzeństwo trafiło, tey cały miesiąc słuchała. Pięknie umierała Roku 1596. w piątek 17. Maia od N. Matki y Magdaleny S. nawiedzona. Pochowana w Dynowie. Suknie iey z opinii Świątobliwości rozebrano. Paprocki ią zowie *Matronam lectissimam* X. Szymc i Wysocki wydrukował iey Zycie.

Bernard Maciejowski Arcybiskup Gnieźnieński oraz Biskup Krakowski Kardynał pod tytułem: *S. Joannis ante Portam Latinam*. Dworzanin Ferdynanda y Maximiliana Cesarzow. W Polfcze był Chorążym koronnym, w Moskwie woiownikiem potym Xiędzem został kapeluszu mu Nuncyusz oddał klaudiusz Rangoniusz tu przystany mając z Rzymu. Pochowany w krakowie. Fundował Kollegium Jezuickie Lubelskie, do kościoła dał Ząb S. Jana Chrzciciela. Baba prosta bardzo prosiła go, aby iey Spowiedzi słuchał, uczynił to, iuż Arcybiskupem będąc, dała mu po Spowiedzi bochenek chleba razowego według zwyczaju, wziół, kazał sobie dać na stoł, mówiąc: *że Pasterskiey pracy swoiey chlebem żyję.*

MIĄCZYNSKI Herbu Swinka, z Miącznik w Sieradzkim. Z tych Jan Miączński napisał, *Lexicon Polono-Latinum* naśladował pierwszy Calepina, Filozof, w Hebrayskim, Greckim, Łacińskim językach biegły. Włochy Hiszpanią; Francją, Brytanią zlustrował, Stefana Batorego Faworyt. *Starowolski, Potocki.*

MAGIER Szeliga Herbu, w Sędomir: y na Rusi Magierow Miałteczko założyli. Już ich nie ma.

MAGNIFIK kapitan Nobilitowany Roku 1662.

MASŁO w Ofzmiańskim Powiecie Szlachta.

MAŁDRZYK Herbu Wąż w Mazowfzu. Już żeszli, a fortuna ich weszła w Dom Toporow. Xiążę Mazowiecki Władysław polując obnocował się w puszczu, żalił się pazed Wężem, iż głodny, ktory mu rzekł: *Mam ia chleb, y Małdrzyk y słaszę piwa.* Za to Xiążę część znaczną na wieś darował Wężowi. Zwanog z Potomstwem od tąd Małdrzykiem. Jan Małdrzyk Wąż Podskarbi Xięstwa Mazowieckiego, potym Woiewoda Belzki, bo Xiążęta Mazowieccy byli y Belzkiemi. *Paprocki.*

MAŁOPOLSCY Nobilitowani Roku 1676. kleynpolt Herbu, chyba w konstytucyach wspomnionego y opisanego.

MASSALSKI Litera wielka M. na ktorey krzyż stoi, wszystko złotego koloru na polu czerwonym. *Paprocki*. Vel litera M. biała krzyż złoty pole błękitne. *Okolski*. Czyli też krzyż powinien bydz nad, y pod strzałą. Na hełmie piora strusie, albo Mitra. Wyszli z Smolenszczyzny z Siewierszczyzny, iak te kraie Moskwa do siebie wzięła, do Litwy poszli. Massalski Woiewoda Miński. Teraz Woiewoda Mściwowski y Hetman Masalski.

MASZKOWSKI Herb; Słońce. *Okolski* mowi że we Francyi, y Alfacyi wiele Domow się tak pieczętuje. Maszkowscy go w Polscze zażywiają. Zyndrama małego wzrostu Myszkowskiego R. 1410. Chorążego krakowskiego Władysław Jagello na Grunwaldzką z krzyżakami okazją uczynił Hetmanem. *Starowolski*, *Bielski*. Pisali się z Maszkowic.

MATCZYNSKI Marek Jastrzębczyk z Podskarbiego W. K. Woiewoda Ruski, legował 2000. Czerwonych złotych na poprawę murow Lwowskich.

MECINSKI Herbu Poray albo Roży
w Lubelskim y Sieradzkim. Piszą się
z kurozwek ktore poszły w Dom Lanc-
korońskich przez ostatnią kurozweką.
Odtąd iuż Męcińskimi się zwali. Grob
Męcińskim złożył w Częstochowie ka-
sztelan Sieradzki Woyciech Męciński
tam sam złożony z żoną Przyłęcką. Z tych
idzie X. Woyciech Męciński Jezuita, Syn
Woyciecha Męcińskiego, z Heretyka ka-
tolika, y Felicitaly albo szczęśney Gło-
skowskiej Herbu Jastrzembiec, urodzo-
ny około Roku 1601. W powołaniu
swym chwiać się był poczoł. lecz przez
sen Nayswiętśa Matka w osobie S. Mariæ
majoris podająca mu pomarańczę, pokusy
te przytłumiła. Uczył się w Polfcze,
w Rzymie, w Luzytanii w Eborże dokoń-
czył Teologii. Po sobie y Braci zmar-
łej całą Fortunę Collegio Cracoviensi
zapisał. Gdy płynął do Indii, w niebe-
spieczeństwie Relikwiami S. Xawerego
do kotwicy przywiązanimi salwował się.
W Goi mieście Indyjskim u grobu tegoż
Świętego misterną Lampę swym kosztem
w Europie sprawioną, zawiesił, przydał
y do trumny iego sztuki piękne. Wło-
sy ustrzygłszy po Japońsku ustroiony,
z Xię-

z Xiędzem Rubinem Wizitatorem Japońskim y 3. kapłanami *Soc: Jesu* przybył do Nangazachu, 7. miesiący w więzieniu trzymany, do drabiny wznak przywiązany, lekiem w siebie laną cierpiał wodę, y znowu w prasie ściśniony wylewał ją z siebie, gębą uszema &c. sto pięć razy to na nich powtorżono. Wyprawadzeni za miasto na górę *Mons Martirum*, powrozami skrępowani, lewą rękę zostawiwszy do dania znaku, ieśliby wiary swoiey odstąpili do gory nogami zawieszeni, nad smrodliwymi dołami głowami, to do gory wyciągani, to w doł spuszczeni y w nim kręceni. Tak żył Woyciech dni 7. skonał 23. Marca Roku 1643. wieku swego 42. Dniem ie-dnym prędzey X. Rubin: XX. zaś Antoni kapeccius Franciszek Markwez Didacus Morales w dni 9, przy ucięciu głów pomarli: Dwie w nim wielkie były Cnoty: 1. chęć cierpienia za wiarę, 2. miłość do Matki Nayswiętszey którą wezwawszy w Westfalu *sub tuum praesidium* zmowiwszy, rozboynikow rozegnał na siebiezgotowanych. kiedy zapisywał Collegio Craeov. swoię fortunę, rzekł: *Jużem dał Panu BOGU wszystko, com miał;*
nic

nie mi nie zostaie tylko abym mu y krew moie ofiarował. Pisali o nim: *Filip Alegambe, Math: Tanner, Francif. Rosini.*

MEK Herbu Rycerza z włócznią w Litwie.

MEKARSKI w krakowskim.

MIECZNIKOWSKI Herbu Podkowa, Adam Pułkownik Zygmunta III. potym Reformat, który w młynie krakowskim OO. Dominikanow szczarowanym gdy koła przeciw wodzie obracały się, y nic exorcizmy nie pomogły, zroskazu starszych swoich trzy razy rzekłszy owe słowa: *Christus factus est obediens usq; ad mortem*, przełamał czartowską siłę, młyn uwolnił. *Kazanie korona wiekuiaca.*

MIELECCY Herbu Gryf iedney z Brannickimi Dzielnicy; co się o tamtych mówiło tym służy; Idą od Klemensa z Ruszczy Woiewody Krakowskiego, z Mielca się piszący. Jan Mielecki Woiewoda Podolski Marszałek W. K. żołnierz, komendę całego Woyska na Infantczykow w tedy poddaiących się maiący, w wierze gorliwy na występki żołnierskie surowy. Umarł R. 1561. Pogrzebiony w Mielcu gdzie y innych groby
wszyst-

wszystkich. Mikołaj Mielecki Woiewo-
da Podolski Hetman W. K. Syn Jana
Woiewody Podolskiego na Dworze Ce-
sarzkim wychowany; Bohdana Hospoda-
ra wygnanego, na swej osadził władzy:
posłany do Moskwy, Połock do Polski
odebrał, Sokal sławny Zamek spalił.
Na drugą także expedycją od Stefana
namawiany słabością się ekuzował, Bu-
ławę dobrowolnie złożył, która dostała
się Zamoyskiemu. Herezyą za staraniem
X. Piotra Skargi y X. Benedykta Her-
bersteina Jezuitow porzucił. Miał Ra-
dziwiłównę Woiewodziankę Wileńską
K. W. L. Z niey Zofia Xiężna słucka
potym Chodkiewiczowa Woiewodzina
Wileń: druga katarzyna Ostrorogowa
Woiewodzina Poznańska, Podusiwno y
Baczow Collegium Lwowskiemu *Societ.*
JESU zapisały.

MIESZANIEC Herb puł orła białe-
go na prawey stronie tarczy przedzielo-
ney y dwie roże białe na lewey w po-
lu czerwonym. Dany od Wielkiego
Kazimierza Pełce y Niemirze Braci spłod-
zonym z Estery Zydowki, dla tego
Mieszaniec nazwany. Jeden umarł mło-
do, drugi zginął pod Pokrzewnicą. *Pa-
procki, Okolski, Bielski,* **MIE-**

MIETELSCY z Mietła Herbu Ostoia.

MIKULINSKI Herb z trzech liter M. złożony białych czyli złotych na polu błękitnym na wierzchu krzyż. Rzymianie na proporcach dla dystynkcyi od Chorągwi nosili te litery, który zwyczaj do Greków od nich do Rusi przyszedł. *Okołski.*

MINOR Herbu Pulkozie w krakowskim. Ligeża miał Synów dwóch bliźniąt, bardzo wzajem sobie podobnych, obiema jedno imię dano Jana, ale dla dystynkcyi jednego zwano *Ligeża Jan Major*, drugi *Jan Minor*. Ligeża Minor był Woiewodą Łęczyckim. Wnuk Woiewody tego Starosta Pilźnieński miał 9. Synów z Beaty Tęczyńskiej, z Lubomirskiej drugiej także 9. Z tych 18. Synów 5. pod Obertynem za Tarnowskiego Hetmana zginęło. Jest to tedy jeden Dom z Ligeżami.

MINSKI Herbu Prus w Mazowieckim. Stanisław Miński Woiewoda Łęczycki Starosta Płocki Posłem będąc do Rzymu kanonizacją S. Jacka otrzymał od Klementa VIII. y chorągiew z obrazem jego solennie wprowadził do Krakowa. *Refcius.* Ogłuchszy w Neapolu się wykurował.
powra-

powracając w Padwi umarł Roku 1607. także pochowany u S. Antoniego.

MIRSKI Herbu Białunia w Litwie. Według wielu zdania idą Mirscy od Włodzimierza Monarchy Ruskiego, z którego Synow 12. ieden Swantopełk Xiążę Twerski, od niego Syn Jędrzey y Dymir; tych Xiążęta Czetwertyńscy y Mirski: *Genealogia Ogihskich sztychowana.*

MŁOCKI Herbu Prawdzic w Litwie y Polszcze. Z tych Jakob Jezuita w Rydze umierając widział Matkę Najsświętszą którą Nabożeństwem, czcił osobliwym, upewnaiącą o ześciu swoim, na wozie tryumfalnym siedzącą, na którym Duszę, do nieba wprowadziła. *P. Nadasi.*

MŁODZIANOWSKI Herbu Dąbrowa Tomasz Jezuita wielkiej nauki y świętobliwości Kaznodzieia, wiele Xiąg wydał. Był w Jeruzalem. Dusze często go o ratunek prosiły. Kazywał w Poznaniu, Lublinie, Krakowie u Świętey Barbary. Umarł w Olbromie R. 1686. na kamień przy Xiędzu Małachowskim Biskupie Krakowskim zostając. Sprowadzony do Krakowa, lat 22. nieskazony oprócz twarzy, roku 1708. *Hist. Coll: Crac.*

MNISZECH Herb jest pior 7. strusich

fich czarnych iak pawi ogon rozwitych na polu czerwonym, na hełmie korona, a z niey tyleż pior wynika. Wyszędł z Czech za Zygmunta I. Krola Polskiego od Mikołaiia z Wielkich kończye (są blisko Fryftanu) dla niechęci Ferdynanda Krola Czeskiego, choć go iuż wokuiącego po przednaniu, nie powracaiący, wzioł kamieniecką Piławczankę Ciotkę Maciejowskiego Kardynała. Był potym Podkomorzym koronnym. Leży w krakowie w Zamku. W Czechach się iednym piorem zrazu piaczetowali, lecz gdy Wandalin Mniszech 7. lat w Woysku Karola Wielkiego hetmanił 7. pior mu za iedno dał do Herbu, y uczynił Hrabia na Kończycy y Ossowicy *Okolski*. Karol Krol Węgierski w Herbie swoim całego kładł Strusia. *Chronica Hungariae.*

Jerzy Mniszech Woiewoda Sedomirski z Jadwigi Tarłowny wielkiej fortuny Damy, Chorążanki Sedomirskiej spłodził Maryannę za Dymitra Cara Moskiewskiego wydaną, z weselem pompatycznym przy obecności Zygmunta III. Krola Polskiego ślub dawał Maciejowski Kardynał. Po ślubie z wielkim kosztem na Moskiewską Stolicę odprawdził

wadził Ją Oyciec, który woyskiem własnym swoim 500000. Moskwy pod Nowogrodem zbił według *Petryciusza*. Potym Moskwa Dymitra tego zabiła, Maryanna związki małżeńskie ponowiła z Iwanem Marcinowiczem Zaruckim. *Prætorius Orbis Gothici l. 2. c. 2. §. 6.* Ale y tu wraz z nim y z Synem zginęła. O śmierci iey pisze *Kobierzycki in Hist: Vlad: IV.* Druga iego Corka była za Xiążeciem Wiszniowieckim Woiewoda Ruskim. *Pisza się wszyscy Wandalinami.*

MODLIBOWSKI Herbu Drya *alias* trzech kamieni drogich na linię ukosney z Modlibowic.

MODLISZEWSKI z Modliszewic. Herbu Łabędz. Jan Podkomorzy Płocki, mając według niektórych 24. Beneficia gdy w iednym posiedzeniu dwudziestego czwartego nie mógł się dorachować, usłyszał głos: *Będziesz prawi w piekle u mnie miał dwudzieste czwarte Beneficium.* Czym przestraszony, Beneficia rezygnował Kapucynem ostro żyjącym został.

MOGIŁA Herb, Mogiła iak skrzynia czworo-graniała. z prawego y lewego

go boku, y no frodku krzyż. *W Litwie tych Herbow wiele.*

MOHYŁA Herb dwie są szable gołe na krzyż ułożone na doł końcami, na których także krzyże. Ale y innych wraz z tym Herbem Mohyłowie zażywali. Na gorze są trzy Herby ieden koło drugiego. 1. *à dextris* bawola głowa czarna z pierścieniem w nozdrzach z gwiazdą na czole, z boku od prawey strony słońce, od lewey Xieźyc. Wefrzodku dwie szable. 2. dwie szable opisane. 3. Jelita. 4. Orzeł czarny w lewą, tarczy skierowany, trzyma w pysku krzyż, stojący na gałęzi odciętey, na którym korona otwarta. 5. Ostoia. 6. Nowina. Bawola głowa iest Herb Wołoski, gdzie oni Hospodarami byli. Szable ich iest Oyczysty Herb. Jelita, że od Zamoyfskiego Hetmana Hiremia na Hospodarstwie utrzymany, od Hieremii przyięte; Ostoia Nowina z racyi Kolligacyi z Domami.

Idą Mohyłowie od Mucyuszow Rzymfskich, z których ieden do Grecyi się przeniost. Inni mówią że Przodkowie ich w Albanii osiedli, czyli w Dacyi, Siedmidrodzkiey Ziemi, Multanach. A

że dwie Buławy nosili w Herbie, aby nie wpadli w suspicyą że iakięy władzy użrpuią, Buławy w szablę zamienili. Oczym List widział *Okolski* po *Włosku* u *Samuela Xiążęcia Koreckiego*. Z nich iednak kiedy ten Dom w Polszcze kwitnoł Buławy z Szablą na krzyż złożoney w hełmie y na tarczy zażywali. Mohyłow imie od Mogił sypanych na trupach zwyciężonych po nąd Dunay. W kolligacye wielkie z Cesarzami Greckimi Dukami, Kantekuzanami, Paleologami to Imie zaszło. Jan Mohyła Woioownik do serca przypadł Jana Huniady, skolligował go z Corką Despoty. Z nią splotzony Heremia Hospodar Wołoski, indigenatem w Polszcze darowany R. 1593. Miał Elzbię Ciamiartownę Siedmigródzanę z nią 4. Corki 1. Reginę, Michała Xiążęcia Wiszniowieckiego Starosty Owruckiego żonę. 2. Maryą Potocką Woiewodzinę Braclawską Pifarżową Pol. K. 3. Katarzynę Samuela Xiążęcia Koreckiego żonę. 4. Przerębską Woiewodzinę Łęczycką, potym Czarnkowską Kaszteleanową Łęczycką, potym Myszkowską Woiewodzinę Krakowską *4to tandem voto* Potocką Woiewodzinę Krakowską Het:

W. K. Ta się przy śmierci schizmy wyrzekła.

MONTELUPI de Mari Florenczykowie już zeszli: mogliby się zwać Wilczogorscy.

MORA *vel* Murzynowa jest głowa Murzyńska na polu czerwonym przepasana Chustą białą. *Bielski, Papr: Okolski.* W Hetrurii Hiszpanii, takich Herbow dosyć wspomina *Petrus sancta* y *Steffeliuszowie* na Szląsku go zażywaią. *Item* Algarbii Herb takąż głowa chustką ściągniona.

MORAWSKI Dąbrowita Jan Jezuita kwiat niewinności iak wyznał Spowiednik. Był pobożny, wiele Xiąg wydał. Umarł R. 1700. w Poznaniu.

MORDAS w Litwie niegdyś.

MORSCY Topor z Trepkami ieden Dom.

MORSZTYN Herbu Leliwa z Niemiec. Zwali się Mondstern od Dobry Zamku nad Renem leżących; y tak sensim Morsztynowie nazwańi. W Jerzym y Janie Bratach tu przyszli. Jerzy Starosta Kowalski Arianizm w Dom swój zaplątany porzucił.

MORTESKI w Prusiech Dom sławny
Herb

Herb ich dwie nodze orle na krzyż. Kwitnął w Francyi w Prusiech za krzyżakow. Nazwani od Dobr. Mortęga. sławni od Roku 1128. Ostatni Ludwik Mortęski Woiewoda Chelmiński. Jego Siostry naymłodzey Magdaleny, życie opisał X. Stanisław Brzechffy Jezuita y wydrukował. Ta w młodym wieku przypadkiem zrzenicę ranila, oko straciła y potem przed Siostrami stę szczycila: *że tą oka ślepotą wiele Duszy iey światłości przybyło.* Zakonnicą zostawszy Benedyktyneką po Nowiciacie śluby Zakonne uczynila, Chrystus, przez sen Aniołami otoczony podawał iey pierścień dyamentowy ostry ktorego kilka razy nie chciała przyiać, Chrystus na obłoku go zawiesił, y rzekł. *Ten pierścień znaczy śluby Zakonne. starayże się, żebyś ich z pilnością dochowała.* Klasztor Chelmiński od krzyżakow zheretyczalnych zburżony, mający niegdyś 160. Panien uposażonych, reparowała Xięnią tamże zostawszy. Przed Gustawem Xiążęciem Sudermańskim Szwedem, uchodzącey, do Bydgoszczy z Siostrami, czy przez sen, czy na iawie z raniony Chrystus w płaszczu szarłatnym skrwawionym rzekł iey: *Nie boycie się ia*

*was biorę w obronę moję podżcie w szys-
kie pod płaszczy moy. Raz zgubioną swo-
ię znalazłszy Książkę z prętkości wymo-
wiła: To moja Książka: wycięła sobie za
to policzek, że w Zakonnicy słowko to
moja postać nie powinno. W piątki strze-
gła się gadać, śmiać. Umarła R. 1631.
w foborę przed Starozapustną Niedzielą
lat mając 76 z pospolitego grobu dla
świętobliwości do osobnego zaniesiona
w Chelmie.*

MORZE Szlachta niegdyś w Liwskiej
Ziemi.

MOSZCZYNSCY Nałęczowie Mo-
szczyńscy Łodziowie.

MROZOWICKI Jakob małego wzro-
stu, Olbrzyna potężnego Krolowi do
Torunia przyprowadził. *Vapovius in
fragmentis.*

MUR jest w Herbach *Arcembercki,*
Farenzbach, Frankenberg, Gołębiowski,
Konopacki, Kozłowski, Prawdżic, Rhor,
Waxman.

MORDELIO Miesiąc nowy z krzyżem
y gwiazdą pod miesiącem. Z Kroacyi
Jerzy Karwat go wniosł za Władysława,
czy Kazimierza Jagielłończykow wziół
za męstwo na Szląskiej granicy Woyto-

stwo w Młodaszyńie, potym w Potomkach Młodawskim nazwany.

MUTYNA Herb patrz Drya.

MYSZKA Herbu Korczak Michał Myszka Kasztelan Wołyński 1589. Cor-ka iego była za Radziwiłem.

MYSZKOWSCY Herbu Jastrzembiec w Krakowskim. Stanisław Woiewoda Krakowski Heretyk, za niego Herezya gorę wzięła w Krakowie. *Hofius in Epistolis*. Na weselu Zygmonta Augusta za dobre gonitwy z kopia regalizowany. Pisali się z Mirowa. Az za Piotra Myszki B. Krakowskiego, inaczey pisać się poczeli. W Kaplicy u S. Troycy, wspaniały ich grob. Zygmunt Myszek Marszałek W. K. y Piotr Woiewoda Rawski Bracia mając Rzeczypospolitey zezwolenie, iako ostatni Domu tego, uczynili Ordynacyą Dobr ruchomych y nie ruchomych. Pisali się Hrabiami na Mirowie. We Włoszech będąc od Xiążęcia Mantui Gonzagi do Herbu y Familii przyięty a od Klemensa VIII. Papieża Margrabią zawołany imie Margrabiow Gonzagow w Dom swoy wprowadził. Na woynę Moskiewską swym kosztem kilka Chorągwi wystawił. Umarł Roku

1615. Ferdynand Starosta Grodecki Brata swego Władysława do cudzych Kraiow iadącego żegnając w Michałowie, statue Braterskiej miłości świadka wystawił. Władysław był Woiewodą Braclawskim, Sędomirskim, Krakowskim, w Post wielki do krwi się biczował, bo so na wielki piątek groby nawiedzał. Syn to był Marzalka W. K. z Mohilanki, zrodzony.

N.

NABRAM albo Waldroff Pola 3. białe a 3. czarne do gory idące, od Ryce-rza Nabram zwanego Bratoboycy na znak wieczney żaloby wzięty. *Paprocki, Petrasancta* takie Herby wspomina.

NAKIELSKI. Nobilitowani R. 1683. Z tych Samuel Nakielski Miechowita Proboszcz u S. Jadwigi w Krakowie mąż uczony, wydał do druku *Miechoviam sive Promptuarium Antiquitatum Monasterii Miechoviensis Anno 1634*. Pisze tam o Przywileiach, Proboszczach & C.

NAŁECZ *vide* Czarnkowski. *Petrasancta* Cudzoziemskiego żadnego takiego Herbu nie opisuje. Był *Ordo Bandæ y Bindæ* w Hiszpanii. (Bando w Hiszpańskim Nałecz Chusta. Pas) od Alfonsa

Krola Kastylii postanowiony, ten pafa na cztery palce szerokiego z prawego ramienia pod lewą wiszącego, zażywał. Szlachcie go dawano tylko y lat 10. w wojnie służącym. Już ustał,

W Neapolitańsktm Krolestwie był Order Nodi od Ludwika Krola Węgierskiego postanowiony, gdy wojnę z Joanną Krolową, Traktatem Pokoju zakończył Joannę poślubił za żonę y ten Order postanowił R. 1351. *P. Bonnam in Ord. Equestr. p. 11.*

Piotr Biskup Poznański *Gerbisz* albo według drugich *Proditor* zwany że podobno Probstwo Santockie oderwać od Kapituły pozwolił Ottonowi Długiemu Xiążęciu.

NAPIWON Herb *alias* Jelenia głowa z rogami do gory, a między niemi siedzi wilk szary z ogonem zadartym, w polu żółtym. *Paprocki.* Bolesław Krzywousty temu, co mu żywcem Jelenia przyprowadził, dał go za Herb, y pieniądze kwotę mówiąc: *Na piwo, z tąd Napiwon ten znak. Paprocki.*

NARBUT Herbu Zadora, zacni. Bazyli Narbut Jezuita Świętobliwy y mądry Kapłan, ktorego konwokacya po śmierci

Augu-

Augusta II. Kanonizacyą zaleciła Roku 1733. Pokazał się młodzianowi w pokusach radząc tak się modlić. *Deus, qui Basilium Narbut occulto castitatis Martyrio decorasti, quaesumus ut ejus meritis & intercessione, a carnis illecebra liberemur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.* Umarł w Sędomierzu Roku 1722. *vide Trepka.*

NIECZUIA Herb Pień sękowaty od drzewa odcięty, albo kloc na nim krzyż w polu czerwonym: w helmie pieniek także z skrzydłami po bokach. Nadany w Czechach od Xiążęcia Jaromira Howoriuszowi Łowczemu, iż go obronił na łowach od Werszowiczow z zasadzek wypadających na jego zabicie. *Paprocki.* Wizebor Woiewoda Krakowski z pod Halicza uciekający tego był Herbu.

NIEDZWIEDZ w Herbach Kruszwskich *Lichfus*, Rawicz, Sokół.

NIEMIRA Herbu Gozdawa *alias* Lili Witold Xiąże Litt. dając Moskwie batalią; gdy ci opokoy profili y Mir; Nagora Rycerz życząc się boiem potykać, zawołał: *Nie mir, to jest nie pokoy*, ztąd Niemirami ta Familia potym Niemirowiczami nazwana. *Stryik: Kojatow. Wzie-*
K

li sobie w Horodli Jastrzębiec podczas Seymu tamecznego. Lubo potym Li-
rwa za Podole na Polakow rozniewana,
Herby pierwey wzięte, odrzucała. *Ko-
iatowicz in M. S.*

Władysław NIEMIERZYC (sz w Wo-
iewodztwie Kijowskim) Arianin rewoko-
wawszy X. Michała Kiszarzewskiego za-
wołał do ostatniey dyspozycyi. Wąt-
piąc o swym zbawieniu że *sub una spe-
cie* kommunikował. Domagał się na pi-
śmie assekuracyi od Spowiednika, dał mu
w ten sens: Jeżeli na Sądzie Bożym bę-
dzie co cierpieć Jmość P. Władysław Nie-
mierzyc za kommunią pod iedną osobą
pozywaną, Ja to biore na Duszę moię.
II. Apr. 1653. w Lublinie. Z tą asseku-
racyą skonął, z nią w trumnę włożony.
Piątego dnia w Lubelskim Jezuiickim
Kościele gdy go do grobu spuszczano,
w ręku znaleziono drugą oprócz tamtey
assekuracyą, w ten sens po Łacinie. *Ego
Vladislaus Niemierzyc liberum permitto
P. Kiszarzewski ex vinculo assecrationis bo-
z miłosierdzia Boskiego, Kommunia mi
służy na zbawienie. Datum in Valle pæ-
nitentiae 16. Aprilis 1653. Vladislaus
Niemierzyc.* Są te Karty w Kollegium
Lubel-

Lubelskim Trybunałowi przez X. Rektora tamecznego pokazane.

Niemsta Jastrzembiec: Niemsta Poray.
NIEPOKOYCZYCKI Herbu Pocicy
w Litwie.

NIESOBIA, puł strzały ostrzem do gory, w czerwonym polu u dołu z ogonem orlim czarnym, w żółtym polu, *Paproc.* Nadany nad rzeką Nieosobia Pułkownikowi jednemu po otrzymanym tam zwycięstwie, które idącemu Kazimierzowi K. Pol. na Wratysława Xiążęcia Czeskiego, widząc orła lecącego, y od siebie strzałą w ogon trafionego, wyprorokował. Ale dawniey Krzywosądowie Przodkowie Domu tego kwitneli. R. 999.

NIEZGODA Herb, że Bracia Herbu Dolega w dziale się nie zgodziwszy ieden drugiego zabił. Za to krzyż od Dolegi czyli od Podkowy z krzyżem na wierzchu a z strzałą z pod niey na doł ostrzem stojącą, krzyż odcięto a miecz od rogu do rogu podkowy położono. *Paprocki, Bielski, Okolski.*

Nieznaiomowski. Ninieński. Leliwczyk.

NISZCZYCKI Prawdzic Dom starodawny. Paweł Woiew: y Starosta Płocki

ki koło Roku 1380, Xiążętom Mazowieckim Kopystki y Małwice puścił, za parę ogarów, tak był myśliwy. Niszczycze ich Dobra. Wiele byto tego Domu Senatorow.

NOSKOWSKI Herbu Lada w Mazowfszu Dom starożytny. Z tych Jędrzey Noskowski Biskup Płocki pobożny, w Pułtusku Collegium Soc: JESU wymurował, tamże pogrzebiony z wielką pompą R. 1562. W Roku 1699. umarł Młodzian w Toruniu Czarliński Prusak, tamże pogrzebiony. Pokazał się w kilka dni Spowiednikowi swemu Jezuitcie prosiąc go o ratunek. Spowiednik powie? *Młde Dziecie! tyle Mszy SS. na pogrzebie twoim odprawito się; za coż ty mnie ieszczę o ratunek prosisz.* Odpowie Młodzian: *Wszystkie prawi Msze na pogrzebie moim miane BOG aplikawał nie mnie, ale Właszego Kollegium Pułtuskiego Fundatorowi.* Nie wiedział Xiądz kto był Fundatorem. aż się nazaiutrż dowiedział, y tę Historią rozgłosił, postarał się też o inne Msze SS. za tego.

NOWINA Herb Miecz ostrzem prosto nadoł, a pod nim ucho od kotła białe w polu czerwonym: w hełmie nad koro-

ną noga zbroyna niby w koronie kłę-
cząca. Nadany od Bolesława Krzywo-
ustego czy na Psim polu, czyli pod Hali-
czem temu, który konia podał Krolowi,
a sam się pieczo ucieraiąc nogę stracił.
Po tym gdy oznaymił nowinę że Polacy
wygrali, do Herbu ucha Miecz y Nogę
otrzymał. Nowiną ten herb za nowinę
przyniesioną nazwany.

*Cum quo dum rediens, victores narro
Polonos,*

Stemma fuit dictum læta Nowina meum.

Ale podobno dawnieyszy ten Herb;
bo Pogna S. Stanisława Biskupa K. Matka
około R. 1071, nim się herbowiała, czyli
złotogoleńczykiem, ale pewniey że No-
winą, bo y Swentosław Woiewoda Kra-
kowi za panowania Leszka Białego
Nowiny Herbu zażywał y był krewny
Matki S. Stanisława. *Nakielski.*

Złotogoleńczyka początek taki, że
Hetman w przegranej okazyi z Rotmi-
strzem wzięty, y razem w kaydany oko-
wany nogę sobie urznoł. Krol za to zło-
tą mu dał goleń, y na hełmie nosić ka-
zał. *Sarnicki fol. 246.* ten Herb
zowie Woyną.

NOWODWORSKI Herbu Nałęcz.

Z tych

Z tych Dobrogość Nowodworcki Wydrzyoko od czerwoności oczu zwany. Dziekan Krakowski, potym Biskup Poznański, Arcybiskup Gnieźnieński. Pisał się z Nowodworu. Bartłomiey Kawaler Maltański służył w Woysku Francuskim, tam kulą raniony 7. lat strawił, potym do Malty się udał, tam Kawalierem został, pod Lepantem raniony w Oyczyźnie Smoleńska na 30. łokci mur minami wyfadzizszy dobył. Dwa kroć w Moskwie postrzelony. Od Zygmunta III. w Wilnie złoty wziął Łanuch y Miecz staroświecki z Dobrami, nad to Kommandatorem Poznańskim oznaymiony. Wiele na chwałę BOGU uczynił: do kaźdey potyczki Bogarodzicy Dziewicy wzywał. Leży u S. Jana w Warszawie zmarły R. 1623. Na pogrzebie iego mowę miał Jakòb Sobieski Ociec Krola Jana III.

NOWOSIELSCY Kniaźziowie że idą od Jednowładców Ruskich y iednego są z niemi Herbu.

O.

Oborski Herbu Roch. Mikołay Jezuita pobożny iednym pocałowaniem Głowy S. Stanisława Kostki w ciężkim par-

roxyzmie ozdrowiał. Ten sam R. 1621
 nocy, ktorey pokoy Polakom pod Cho-
 cimem, z Osmanem Cesarzem Turec-
 kim stanął, widział S. Stanisława Kostkę
 na wozie tryumfalnym z Nays: Matką
 na kolanach supplikuiących BOGU,
 świetną drogą po Niebie od zachodu na
 wschod przejeżdżających. *Kobierzycy*
in Vladislao Principe. Był to Syn Pro-
 kopa Oborskiego Podczaszego Czer-
 skiego y Katarzyny Łosiowny. Tego
 Mikołaja Brat Tomasz Oborski Biskup
 Laodycki Suffragan Krakowski. Co dzień
 2. razy Medytował, co dzień celebrował,
 zamknowiący się Pacierze odmawiał:
 w drodze y kilka mil wyboczył dla Mszy
 S. co dzień y kilka razy na dzień spo-
 wiadał się: był cierpliwy w krzyżach, do
 Matki Najswiętszey nabożny, Rożancem
 y Peregrynacją ją szanując. Sam sobie
 izbę zamiatał, suknie chędożył, latał Raz
 w drodze pożyczoney igły zapomniawszy
 oddać przez umyślnego ją odesłał. Bir-
 skupstw, Opactw, przyiac niechciał; na
 krzywdy y urazy od slug nie uważał. Do
 Rzymu 2. razy chodził pieszo. Włosien-
 nicę, paski nosił, dyscypliny czynił po-
 krzywą się parzył. Na Kapłaństwo po-
 świę-

święcił 2185. Osob. Kościołów 140. między innymi S. Piotra w Krakowie, Oltarzow 75. Portatykow 1000. Kielichow 1757. Wizytę Dyecezyi dwa kroć na rok czynił, z iaką Ceremonią, *vide Niesiecki Tomo 3tio jub litora O fol. 389.* Bierźmował dwoma liniami ludzi przez Kościół postawiwszy. Na kamień przed śmiercią chorował, w Krucyfix o-czy w lepiwszy y Sakramenta Święte przy-iawszy umarł Roku 1644. 3. Lipca pochowany w Katedrze wiele łask świadczący po śmierci y Cudow, Zycie iego napisał *Xiądz Kukliński Jezuita.*

OCZKO w Czechach z Ołomuckiego Biskupa, Pragki Arcybiskup. z łaski Karola V. Cesarza *Purpura Doła in suppl.*

ODNOWSKIE Xiążęta tegoż z Ruskiemi Herbu, od nich bowiem idą.

X. Odolińskiemu Plebanowi Ptyczkiemu (o 2. mile od Dubna) Wiktorynowi, cały tydzień w ciężkiej chorobie iak sługa służył żywiąc, ścieląc choremu S. Xawier. Pytał go kto by był w stroiu Jezuickim? Odpowiedział? że Franciszek Xawery. Dał na to świad-
de

deństwo do Konsistorza Łuckiego *sub fide, honore, Conscientia* 21. *Augusti R.* 1666. w Ptrycze. Był to Xiądz pobożny y do tego S. nabożny, Jezuitom przychylny.

ODROWĄZ jest Strzała biała w gorze y w dole z zagiętymi końcami, na polu czerwonym, Takąż na pawim ogonie poprzek. Wyszedł z Morawy. Mąż tam ieden Rycerski wiele sztuk dokazywał Łukiem, pasowaniem się, był to Poganin wielkich sił, ale go Chrześcianin nie raz pokonał. Dla tego w oczach Pana tamecznego wyzwawszy się, Chrześcianin porwał go za wąsy, wyrwał one z twarzy na strzale przynioł do Xiążenia, wzioł za Herb, Odrzywąs teraz corrupte Odroważ zwany, *Paprocki ex Narratis.* W Czechach też wielkie Domy tak się herbowaly, iako to Tobiasz Biskup Pragski; ale iuż nie masz. Co w Morawie są Tworkowscy y Siedlniccy mowi *Balbinus.* Przyzła ta Familia do Polski czyli iezcze z Dąbrowką, czyli za Bolesława Chrobrego; z których Przybyzow *Saul de Konskie,* albo Hrabia na Końskim *cum Successoribus* pisał się. Była Odrowążowna za Jaxą Grysem

Fundatorem Miechowskiego Kłafztoru,
Nakielski in Miechovia.

IWO Biskup Krakowski Odrowąż
wielu Kościołów Fundator iako to Ś.
Troycy w Krakowie. Będąc w Rzymie
a widząc tam S. Dominika, Synowca
swego Jacka mu oddał sam a potem u
SS. Troycy osadził. On S. Salomeę
odprowadzał Kolomannowi będąc Kan-
clerzem Leszka Białego. Za trzecim
razem będąc w Rzymie, w Mutynie u-
marł w R. 1229. Kości jego potem w kra-
kowie w wielkim Chorze złożone, Znad-
grobkim marmurowym. S. Jacek był
Synem Eustachiusza Brata Iwona: O Jacku
Honoryusz Papież tu pośtanym mówi:
*Będzie prawi z niego wielkie w pułnocnych
kraiach wiary prawdziwey objaśnienie.*
*Severinus l. 4. fol. 300. Hilarion Rangon-
nius* twierdzi że 54. umarłych wskrzesał
do swoiey Kanonizacyi. Na Kijow Ta-
tarowie gdy napadł, on Mszą Świętą
mając wziął Najswiętszy SAKRA-
MENT aliści w puł Kościoła głos go za-
latuje: *A mnie to Jacku zostawiesz tu
na zniewagę.* Rzekł do Statuy. *Nie
mam tyle sily zdolney na wyniesienie
Ciebie z tej burzy, Ciebie Święta Panno,*
By-

Była alabastrowa Statua: *Nie boy się stugo moy wystarczyć tyle siły, byles' mię wziął.* Nawet z temi Świętościami przez Dniepr suchą nogą przeszedł. *Saterinus l. 1. c. 13.* Na wyspie Dniepru dokąd na płaszczu pływał Diabła kijem z drzewa wielkiego wygnał ktoremu się Paganie tam kłaniali Czart ten w postaci Smoczey, Wypędzony po Dnieprze pływał. Umarł R. 1257. w Wilią *Affumptionis B. V. M.* lat mając 71. Panna Zakonna Bronisława widziała od Kościoła SS. Troycy na Zwierzyńcu drogę do Nieba iasną po niey z Aniołami idącą N. Matkę y Jacka za rękę wiodącą śpiewając owo: *Ibo ad montem Myrrhæ & ad colles Libani.* *Leander Corn. à Lapide in Cant. C. 4. Michov. Severing.* Prandota Biskup Krakowski przez sen widział oprócz złotey korony, dwiema wieńcami na głowie ozdobionego na znak lauru Doktorskiego y czystości Pannieńskiey. Widziano także nad grobem iego trzy promienie, ieden nad głową, drugi nad pierśiami, trzeci od nog. *Klemens VIII. R. 1594.* w liczbę go Świętych wpisał, Święto 16. Augusti naznaczył. Synod Prowinc. Piotrkowski R. 1907.
od

od Urbana VIII. potwierdzony, rozka-
 zał, aby Święto jego *post Assumptionis*
B. V. M. Festum w Niedzielę pierwszą
 obchodzono. Patrz B. Czesław Odrową-
 ż był Brat rodzony S. Jacka: Leży
 w Wrocławiu. Iwan y Miłostaw Odrową-
 żowie Bracia, chcieli Fundacyą Stryia
 swego Iwona Biskpa Krokowsk: Cyster-
 som uczynioną skasować, ale Odrową-
 żowie drudzy R. 1462. tę fundacyą podpi-
 sali. Jest ich tam wielu co się nazwali *Fra-*
tres Armorum & Domus Odrowążiana.
 15. Jedni Odrowążowie pisali się z Koń-
 ski woli Koneckiem; drudzy z Biało-
 czowa Białoczewscy: inni Straszowie,
 inni z Chlewišk, inni z Szczekocina, in-
 ni zaś z Dombra, inni z Sprowy. Jan
 Odrowąż Arcybiskup Gnieźnieński wieś
 Damba w Miałto Skierniewięc zamienił.
 Grzywnę Złota *in feudi signum* z Łowi-
 cza należącą raz dawszy; wymógł u Ka-
 zimierza Xiążęcia Mazowieckiego, aby
 iey więcey nie dawać. Chowali się to
 w Mogile; to indziej. Jan z Sprowy Lwo-
 wski Arcybisk: Jędrzey z Sprowy Odrową-
 ż Woiewoda Ruski, Podole trzymał
 y część Rusi od Jagiełła. Tenże sam

wskich Bernardinow fundował, spalonych przez Schizmatyków refundował, Tandem wiele Benefaktorow około R. 1620. Jan Woiewoda Ruski, Fundator Bernardynow w Samborze Jan Woiewoda Belzki, Stanisław Woiewoda Ruski, Zona iego Anna Xiężniczka ostatnia Mazowiecka Konrada III. Corka. Corka iego Zofia Hrabina Tarnowska Kasztelanowa Woynicka, Zygmunta Augusta *thalami aspernatrix*. żona potym Kostki Woiewody Sędmirskiego owdowiawszy Fundatorka Jezuitow u S. Jana w Jarosławiu co czwartek ubogich w szpitalu traktowała, do Troycy Najswiętszey dziwnie nabożna, nikomu nic nie odmawiała w Imie iey, na Imie iey od stołu wstawiała. W Kościele szczepę pod kolana Panna konfidentka iey podawała. Co rok pieszo na Łysą górę chodziła. Dzieci swoje nasładuiąc Chrystusa, urodzone na sienie kłaść kazała. Umarła R. 1580. leży w Jarosławiu. List pisała do połogu się zabierając do Syna albo Corki, aby iey intencyą, gdy była Wdową 7. lat, y chciała żyć w czystości, wykonał, albo wykonała. Fortunę Bogu obrocil, albo obrocila. Groby Odrowążow są w Mogile u Cysterfow.

ODYNIEEC Herb strzala z krzyżem przez frzodek, a w dole załamaniem nadany od Xiążąt Ruskich Rycerzowi filnemu, z ludzmi y Odyńcami dokazuiącemu z łukiem, szablą.

OGINSKI Herb brama czerwona Obozowa na niey krzyż biały rozdarty w gorze, nad hełmem Mitra; Nadany Przodkowi, że Tatarow wyparł. Wywodzi Genealogia Domowa ich od Jednowładcow Ruskich *ab Anno 990*, gdzie mowi, że od Jerzego Fiederowicza Syn ieden mały a otyły Puzyr a potym zletka Puzyna nazwany: z tad ieden Dom Ogińskich y Puzynow: drugi Syn Grzegorz dla gorącey kompleksyi Ohen tandem Ogiński. Konstitucya *Anni 1628*. Kniaziami Ogińskich zowie. Ogińscy y Puzynowie zdawna z Kozielską pitza się *M.S. Kojatowicz* namienia, że idą z linii Xiążąt Siewierskich, czyli z Heleną Moskiewką Alexandra Krola Polsk. żoną, czyli za Glińskiego woynw, do Litwy od tyrannii Moskiewskiey się uchylili.

Alexander Ogiński Woiewoda Miński pod Kirchołmem Szwedow, pod Smoleńskiem Moskwy, pod Chocimem Turkow zwycięzca gdzie na harcu znacznemu Tur-

czynno-

czynowi głowę uciot, którą szablę chowaią do tych czas w Domu swoim. Za Władysława IV. w chorągwi srebrney, to jest wyborney zostaiących Mężow był Pulkownikiem.

OGONCZYK *vel* Powała Nazwany Ogończyk od Syna tego Piotra Ogona *vel* zowią Pogończyk od gonienia *vel* od Poganina zabitego. Zowie się Powała Herb puł białey strzały, na puł pierścieniu w polu czerwonym zelezcem do gory stoi: na helmie ręce Panieńskie do gory wycignione. *Paprocki, Okolski, Bielski.* Podobny do Odrowąża. *Origo.* Gdy *Curii* albo *Cumani*, Morawom od wschodu przylegli ten kray rabuiąc naziędzali, y Pannę Odrowążankę ieden Poganin porwawszy, uwoził, ta widząc Piotra Piotrasza z Radzikowa, Kawalera, nań wołała, odbił ją puł pierścienia mu dała złamawszy na znak że iego będzie. Inny konkurrował, na wesele iego przypadł Piotr temu pierwszemu słowa dotrzymała za pokazaniem puł pierścienia, od niego: na tę pamiątkę tak Herb ułożony. Anonymus Autor w osnowie Genealogii Ogończykow *Anno 1692.* wydanej wywodzi od Krola Scytow *Og.*

ktorego Jozue zabił. *Num. 4.* Jego Potomkowie wynieśli się do Kappadocyi, do Włoch koło Benewentu Caudini mia-
sto wystawili, a po naszymu Ogon, z tam-
tąd do Pannonii, z tamtąd Powąła Przo-
dek do Polski zaszedł za Leszka III. kto-
rego Potomek wziół Odrowążownę y
ten herb odmienił.

OKOLSKI Herbu Rawicz Szymon
Dominikan, innych Operow, y Herba-
rza Autor, censurowany od Braun Mar-
kiewicza w Książki *Carcer Romanus* pre-
facyi, że Herbarz Okolskiego z Dekre-
tu Trybunału na ogień skazany; *Mo-
nachus enim stipem mendicans, & domos
Nobilium oberrans laudes cumulabat &
exagerabat plus offerenti.* W czym fałsz jest,
bo uczył w Zakonie Theologii, był na wie-
lu mieyscach Przeorem, Prowincyałem, na
Missyi u Mikołaja Potockiego Kasztelan:
Krakowskiego H. W. K. toć nie miał cza-
su *domos oberrare.*

NANKIER Okszyc Biskup Krakow-
ski, Kościół Katedralny Krakowski zgo-
rzały, od Bolesława Krzywoustą fundowany
zrzucił, do reszty inny wymurował swoim
y całej Diecezyi kosztem, Herby Bisku-
pow y Xiążąt Polskich tam pochowanych

zgubił. We Wrocławiu (tamecznym potym Biskupem będąc) pochowany, Przy śmierci jego Pobożna Matrona według Długosza śpiewanie słyszała, pytała co by to, odpowiedziano: *Duszę Nankiera Biskupa Aniołowie do nieba wprowadzają.* Z Wrocławia co rok Ciało S. Stanisława nawiedzał: postnik, ialmuznik, mortyfikant. *Starowol. in Vitt. Ep. Cr.*

OGON Herbu Belina z Okunia w Rawskim.

OKUN Herb w Litwie świat, a na nim strzała przez nią dwa krzyże ieden dłuższy, drugi krotszy. *M. S. Kojat;*

OLELKOWICZOWIE Xiążęta łucy Herbu Pożonia Litt. Włodzimierz pierworodny Syn Olgerda W. X. Litewskiego z Ulianny, gdy mu Xięstwo Kijowskie działem się dostało, Witold Xiąże Litewski chciał go z niego wyzuc wojną, aż perswazyą Jagiella dobrowolnie ustąpił Witołdowi, w zamian wziawszy Kopyt z wielkimi gruntami na mil 30. w obrębie, wzdłuż y w szerz, gdzie on. Stuck zakładać począł, na Potomkow Xiążąt Stuckich wlaży Imie *Strykowski, Kojatowicz.* Syn Włodzimierza Alexander albo Oelko Oelkowiczow.

Autor, Xiążę Słucki y Kopylski. Zofia ostatnia Jerzego Michała Olelkowicza wielkiego Woioownika Xiążęcia Kopylskiego, poszła za Janusza Xiążęcia Radziwiła Kasztelana Wileńskiego y w Dom ten w niosła Xięstwa Słuckie y Kopylskie. Mieli w Senacie Litewskim mieysce po Biskupie Wileńskim. *Bielski.*

Jerzy Oleski Herbu Grzymała Kasztelan Chełmiński w Pieniążkowie na swoim Nadgrobkku napisał. *Mihi hodie, cras tibi.*

OLESNICKI Herbu Dębno, z razu się długo tak pisali, potym od Oleśnicy miasteczka w Sędomirskim teraz Lancoronńskich, nazwali się. Jch był Pińczow. Zbigniew Oleśnicki Biskup Krakowski Kardynał, *inter cætera*, Katedralnemu Kościołowi Krakowskiemu sprawił dwa dzwony Urban y Kardynał. On kupił Xięstwo Siewierskie. Na Łysej Gorze Mikołay Oleśnicki Woiewoda Lubelski Grob sobie y Familii wymurował.

OLSZANSKIE Xiążęta *vide* Holzańskie.

OLSZEWSKI Herbu Prus powtornie Arcybiskup Gnieźnieński dzielny w sprawach po śmierci X. Prącińskiemu Kano-
niko-

nikowi Chelmskiemu Spowiednikowi swemu pokazał się, mówiąc: *Ach coż pumoże Człowiekowi &c.* Przyśiegał na to. *Litteræ Patris Koszrzycki 1677.*

OMIĘCINSKICII Junoszew są Groby w Konstantynowie na Podolu, y w Jezupolu. Anna Rozalia Corka Łukasza Omięcińskiego y Eleonory Jeziorkowski Herbu Radwan, urodziła się 5. Grudnia R. 1709. w Brodach ochrzczona, w środy, piątki, soboty pierśi mamki śsać nie chciała; w płaczu zaraz utulała się podanym sobie Krucifixem, Modlitwy S. Brygitty codziennie mawiała. W chorobie za to od tey Świętey uzdrowiona pytającej.: *Chceszli prawi żebys uzdrowioną została:* rzekła: *Chcę o S. Panno. Brigitta S. wziawszy ją za rękę rzekła: Otos iuż uzdrowioną została, ale żebys corką moją została.* Ze Wsi Nakwaszy poszła za zdrowie na zaiutrz w Podkamieniu podziękowała, y tam na Czystosć y Zakon przyśiegła. Za mał w lat 14. przymuszana od Rodzicow od Meża uciekła. Rozwód stanol R. 1730. po ktorym w Klasztorze osadzona PP. Brigitek. Za pozwem o posag do Lublina musiała się fatygować, y z fatyg podróży nych.

nych po SS. Sakramentach w Kokorowie
 umarła R. 1731 10. 10bris lat mając 22.
 W Krzemieńcu cała leży u XX. Jezuitow
 OPALINSKI Herbu Łódź, z Bnina
 się pisali. A że Jędrzey Biskup Poznań-
 ski 5. Heretykow spalić kazał na groncie
 swoim, gdzie Wieś założył nazwaną Opa-
 lenice z tad Synowcowie iego z Opalen-
 cy Opaleńskimi to Miałeczek w Sukces-
 syi wziewszy, pisali się. Piotr Opaliński
 Kasztelan Gnieź: Zygmunta Augusta
 wychował od Bony Krolowy piezczo-
 nego przedtym. Wiele ięzykow umiał
 5. razy do różnych Monarchow Posel.
 Nieplodny sto tysięcy legował Zygmon-
 towi Augustowi, krom złota y srebra.
 Maciey Opal: Marszałek W.K. Exekutor
 Testamentu drugi po Zamoykim gdy u-
 mieraiącemu Stefanowi perswadował, aby
 ktoremu z Synow swoich do Korony Pol:
 drogę sposobił, rzekł Stefan: *Ego ne juve-
 nem optimæ, spei ad hanc Carnificinam ve-
 stram detruderem?* Wiele dyzgustow od
 wielu ten Krol wycierpiał. Heretykow
 gromił, za to od Syxtusa V. Klem: VIII.
 Listami pochwalony. Wielki był Legista.
 Kazimierz Opaliński B. Chełmiński,
 gdy ieszcze w żywocie był Matki, na boku
 iej

iey znamie iak Infuła pokazała się. *Traditio.*

Piotr Woiewoda Poznański Opaliński 150. Usarow na Moskwę wystawił, pod Łuck przyszedł do Władysława Krolewica, spytany od Chodkiewicza Hetmana: *coby miał za pobudkę tak dalekiej fatygi? Mam prawi żonę dzieci y fortunę, iedney mi ieszcze rzeczy nie staie chwały, z dzieł moich zapracowaney, dla ktorey tu pospieszyłem.* Posłany pod Kalugę Heroicznym się stawił, także y pod Chocimem.

Łukasz Marszałek Nadw. K. ięzyki Hebrajski, Grecki, Łaciński; umiał. Żonę iuż mając Greckiego nauczył się ięzyka. Wydał wiele Xiąg iako to *Poloniam defensam contra Barclavium &c.* Miał Izabellę ostatnią Tęczyńską Woiewodzankę Krakowską. Z niey Zofia Corka Matematyki y Muzyki nauczona za Lubomirskiego Marszałka W. K. poszła y Syn Jan Hrabia na Tęczynie Tęczyński.

Jan Kasztelan Poznański z Czarnkowskiej Woiewodzanki Łęczyckiej miał Katarzynę Krola Stanisława żonę. W Rytwiannach Grob ich.

OPOROWSCY Herbu Sulima w Łęczyckim Woiewodztwie z Oporowa Dom
stare-

starożytny, wiele miał Senatorow od Roku 1457.

ORDA w Litwie Szlachta Ostoyczykowie z odmianą.

ORLA Orzeł czerwony w polu białym, z rozciągnionemi skrzydłami, ale bez głowy za miast ktorey niektórzy kładą gwiazdę złotą albo nie. Pochodzą z Niemiec, czyli z Węgier.

ORZECHOWSKI Herbu Okfza Przemyslanin Stanisław sławny Autor więcey niż 20. Ksiąg bardzo mądrych. Umiął Grècki ięzyk, y Łaciński doskonale. Uczył się w Wenecyi pod Egnacyuszem Profesorem. Był Kapłanem od Starzechowskiego Arcyb: Lwow: poświęcony. Będąc Kanonikiem Przemyskim, pojął Jana Chełmskiego Cerkę Magdalenę, z nią miał Syna Jędrzeia. O co Dziaduski Biskup Przemyski y Dzierzgowski, Arcyb: Gniez: Censurami go okryli. Udał się w protekcyą Hrabi Tarnowskiego Kaszt: Krakow: H.W.K. y Kmity Woiew: Krak: y innych wielu. Tym obraził Duchownych na się, pocieszyl Heretykow wszczynających się. Na Synod w Piotrkowie stawił się, tam się oświadczył z submissyą Stolicy Apostolskiej, uczynił Professyą,
Wiary,

Wiary, od Censur rozgrzeszony R. 1552. Starowolski świadczy że był *a Sacerdotio funditus remotus*. A sam *in Annalibus* powiada że do Kapłańskiej funkcyi był przywrocony, ale iey podobno iuż nie akceptował: powstał piorem w ten czas na Herezyą w wielu mieyscach publicznie ją konfutuując.

OSIEMIATYCZOWIE Xięzęcy Dom z Siewierza do Moskwy poszedł tam kwitnie.

OSSOLINSKI Herbu Topor w Podlasiu. Jedneyże z Tęczynskimi dzielnicy. Zrazu się pisali na Progeni Hrabiami, Ossoliński Janusz Hrabia na Tęczynie, drugi Jasko Owca zwany fundowali Ossolin z kąd potomków imię. Jędrzey z Morawiey Ossoliński w Pruskich wojnach gmach zapaliwszy, sam gorejąc zawołał do S. Stanisława *Ratuy*, y w net płomień się rozdzielił, y pozwolił mu wynieść z koniem. *Długosz w życiu S. Stanisława B.* Jerzy Ossoliński Kanclerz W.K, Syn Zbigniewa Woiewody Sędomirsk; dwakroć Marszałek Izby Poselskiej, Posel do Jakoba Krola Brytannii o sukurs na Osmana od Władysława IV. do Rzymu z złotemi podkowami do Urbana VIII.

Roku

Roku 1635. za tąż drogą do Ferdynanda II. Cesarza, do Weneckiey Rzepltey do Xążęcia Hetruryi do Ratisbony do Xiążąt S.R.J. Ferdynanda III. utrzymując. *Mercurius Sarmaticus*. Urban go Kreował Xiążęciem na Ossolinie, Ferdynand III. *Principem S.R. Imp. Okolski*. Był Podskarbm W. W Częstochowie Oltarz N. Panny z Hebanu wystawił, łożywszy na to sto tysięcy. W Bydgoszczy Koll. Jezuitom fundował y Szkoły pod tytułem *Aeternæ Sapientie*. Miał mowę na *Colloquium Charitativum* w Toruniu. Umarł R. 1630. wieku swego 55. w Klimontowie pochowany. *Cricius Puteanus centur 2. Epist: 80.* chwali go iako swego w Lowanium Dyscypuła. Miał Izabellę Daniłownę Podsk: W. Koron. *2do voto* Elzbiętę Firleionnę Woiewodzanę Sędomirską z ktorey Tekla Lubomirska Woiewodzina Krakowska srebrną trunnę 21. grzywien wążącą sprawiła S. Walentemu Męcz: w Jarosławiu; Obraz Częstochowski ze złota odlewanemi statuami ozdobiła; y tam wieczną fundacyą na świece uczyniła. Została Karmelitką w Lublinie. Umarła 1686. Ten Kanclerz ustawy *Ordinis Imm: Concept: B. V. M.* ustanowił od Urbana VIII. approbowane. Osto-

OSTOIA Herb Miecz biały otłuczony między dwiema Xiężycami tyłem do siebie obroconemi niepełnemi złotemi, w polu czerwonym. *Papr: Okolski.* Dany od Bolesława śmiałego Rycerzowi, Ostoia. że pod miesiąc nieprzyjaciela cicho zniósł straż, a potem oboz. W Surmii y Styrii wiele Familiantów tego Herbu, ale bez miecza, mowi *Petrasancta.* Przodkowie Domu tego Saborami się iak dziedzicznym imieniem zaszczycali. Byli Saborowie Hrabiowie z Jabłeczna, Hrabiowie z Poniędza.

OSTROGSKIE Xiążęta prosta linią idą od Ruskich Monarchow Ruryka Ihora I. Swentosława, Włodzimierza, Jarosława, Ihora II. Dawida, Mścislawa I. Mścislawa II. Romana Bazylego. Dom ten zniknął R. 1670. Herb ich był Jezdziec czyli S. Jerży smoka zabijający. Potym Konstantyn I. Xiąże Ostrogski Woiew-Trocki H. W. Litt. z siedmioletniej niewoli Moskiewskiej wyszedłszy żeby nic pospolitego z nieprzyjacielem Oyczyzny Moskałem nie miał, odmienił na herb Leliwa zwany.

Bazylego Syn jeden Jerzy Zastaw dziełem wziowski, Zastawskich Xiążąt na
Wo-

Wołyniu bo drudzy ją w Litwie Autorem się stał, Iwan drugi Syn Bazylego, wzięwszy Ostrog, Oycem Ostrogskich Xiążąt stał się. Konstantyn Woiewoda Trocki Kasztelan Wil: Het: Litt. wiele tysięcy Moskwy y Tatarow poraził pod Wiśniowcem. Votum uczyniwszy za wygraną wystawić 2. Cerkwie, iedną S. Troycy w Wilnie, drugą S. Mikołaiia. O nim pisząc Posel Papiieski do Rzymu mowi: *Cum Tartaris trigiesies tricies pugnando victor semper extitit.* Zygmunt I. dwa razy mu z tryumfem publicznym wieźdzać do siebie pozwolił; raz po wygraney pod Orszową, w Wilnie, drugi raz w Krakowie. Trockie także mu dał Woiewodztwo, nie iako Syzmatykowi, ale iako Woioownikowi. Był wzrostu nie wielkiego, ale wspaniałego serca.

Konstantyn Bazyli, Syn drugi tego Hetmana z Alexandry Olelkiewiczowy Xiężny Kijowskiey, Woiew: Kijowski Marszałek Wołyński, miał roczney intryty według Młodzianowsk: w Kazaniach Tom: 1. Milion dwa kroć sto tysięcy: Marszałka zawsze miał Senatorsa, jurgieltu mu płacząc co rok 70000. byle tylko dwa razy do roku stał przy nim. Dworu, swego

swego tyśiąc ludzi miał zawsze, a czasem
 koło dwoch tyśięcy Ostrog okazalszym y
 ludnieyszym uczynił. Tatarow, Sie-
 wiersk spustoszył, y plon żyzny przyniosł.
 Chciał Unią przyiąc, do Grzegorza Pa-
 pieża XIII. Cyzycena Arcyb: postaw-
 szy Hypacego Pocieia miał postać z o-
 świadczeniem posłuszeństwa Stolicy A-
 postolskiej a tym czasem w Syzmie za-
 cięty blisko stoletni umarł R. 1606.
 Wiele pomurował Cerkwi Manasterow,
 Szpitalow. Była za nim Tarnowska Hra-
 bianka Woiewodzanka Krak: Na iego
 to Dworze był ow Bohdan *edo Janczyn-
 ski*. Synow miał 3. Janusza, Konstante-
 go, Alexandra. Janusz Woiew: Wołyński,
 potym Kasztelan Krak. Katolik: w Kon-
 stantynowie OO Dominikanow z dwie-
 ma wfiami, w Miedzyrzeczu OO. Fran-
 ciszkanow fundował Ordynacye z Fortu-
 ny swoiey uczynił iako *sterilis* z dwoch
 żon. W ordynacyi tey Miałeczek y wfii 35
 to warował, żeby Katolik Mężczyzna dzie-
 dziczył: po Synach swoich jeżeli starszy
 byli po XX. Zastawskich z Domu Radziwi-
 łow, X. Janusz Radziwił Podczas y Litt:
 Siestrzeniec iego: po ześciu tych Kawaler
 Maltański Polak na Seymie obrany. Ka-
 żdy

żdy Ordynat Herb nosił XX. Ostrogskich na każdą Oyczynny potrzebę ludzi wystawił 300. konnych 300. pieszych. Tę Ordynacyą pozwoiła uczynić *Respublica* przez Konstytucyą. Na Dworze Cesarzkim będąc Syzmy się wyrzekł, za co od Oycy w Dubnie był więziony, z Czelaźnią iadał. Zbił Kozakow pod Piątkowem, Tatarow na wielu mieyscach. Za niego z Zastawia szła Processya Katolicka do Sokala przez Ostrog, Nalewayko *hostis fidei* wyprawil hultayską Processyą z Ostroga, Chorągiew wielką z prześciera-
deł, mniefze z worow, miaſto dyscyplin liſie ogonymaiącą, miaſto ſpiewania nabożnego, ryki. Skarżył ten Januſz na nich przed Oycem ale nie ukarani. *Janczyiſki.*

Konſtantyn Kracyz Litt. Syn Woiew: Kijowskiego Katolik ale troche ſwawolny, w leciech 18. Starzec mu ſię pokazał w bialey ſzacie mowiac: *Widzę że ſię twarzą moią delektujesz z widzenia Osoby moiey, atoli widzieć twarzy moiey nie godzienes, bo sproſnie żyiesz y nie według Boga.* Zniknoł. Zył znowu lat 12. ſwawolnie Starzec mu we ſnie mowi: *A pokiż so daley w tych twoich złych nałogach leżec będziez &c.* wiedzże o tym że iuż tylko
3. lata

3. lata życia twego reszty. Wyspowiadał się żył łepiey. W Sobotę przed Kwietną Niedziela też Osoba przed oczy mu się stawiała. *Jutro prawi o dwunastey godzinie umrzysz.* Lepiey się przygotował, umarł R. 1655. wieku swego 33. Bratu swemu Januszowi testamentem legował skrzynekę z dyscypliną paskiem włosiennicą. Widziano też osobę nad pałacem iego gdy konał że ręce do nieba podnosiła.

Alexander Woiew: Wołyński Syn najmłodszy Konstantyna Woiew-Kijowskiego umarł R. 1603. Z Anny Kościanki de Sztemberg Woiewodzanki Sędomic: Synów miał 2. Adama Konstantyna, y Janusza, bez żonnie pomarłych. Jeden z nich wszedłszy do Refektarza Zakonnego, Żywoty Świętych na celu postawiwszy głęboko ich strzałą przeszył, aż się oparła strzała na słowku *Smierć*. W kłotce umarł. Corek Woiew: Wołyński miał 3. Zofią Lubomirską Woiewodzinę Krak: Katarzynę Zamoyką Kanclerzynę, y tę następnie.

Anna Aloyzja Jána Karola Chodkiewicza Wojew. Wileńsk: H. W. Litt: Małżonka czysta poślubie pod Chocim ruzzonego, y w 10. Miesiący w Obozie

zmarłego. Owdowiawszy *votum* czystości uczyniła. Przed Krucyfixem modląc się słyszała: *Pogardź Światem*: iakoż Xiężną y Woiewodziną zwać się nie lubiła. Rekollekcyę co rok 10. dni, a co miesiąc po 3. dni czyniła. Po Kommunii częstej Świętej po 5. czerwonych na Ołtarz kładła: W dzień urodzenia swego co rok ile lat miała tyle czerwonych złott: na Ołtarz położyła. W Roku śmierci miała lat 53. tyleż dała na ofiarę. Spowiednik raz pobożny ale prosty spytał się Jak ci Imię? Hanka; Coś jest? Dziwka; z kądżeś? z przed mieścia. Była Hanką, Panną y przed miastem w Zamku Jarosławiu mieszkała. Oyca swego, że przed śmiercią Unii żądał, a Syzmatycy nie dopuścili, zmarłego z Cerkwi, do Kościoła wziąć kazała. co wielki na Panią tumult sprawiło, ledwo nie zabita. Ale z Dekretu Trybunalskiego Popow 40. wygnano: a Buntownikow ścinać czwiertować, w koło wplatać: ale ich na placu życiem darowała. Kollegium w Jarosławiu fundowała, po spalonym przez chłopstwo Ostrogskim. W. R. 1654. za Patrona miesięcznego iey się dostał *Telesphorus finem Januarii adferens*, iakoż w tym

Roku w Racacie umarła, dysponowana na śmierć przez X. Kaspra Druzbickiego w chowanego. Przy całowaniu p. Jezusa Ukrzyżowanego y mówiąc *Jezus Marya*, na ostatek wymowiwszy *Chwała Bogu* skonała 27. Stycznia na S. Chryzostom. Ciało iey u S. Jana złożone w Jarosławiu a pod rewolucyą Szwedzką y Moskiewską, do Krakowa zaprowadzone, aż tandem R. 1723. w Ostrogu, oraz y Maż Chońkiewicz złożeni, przy Mszach SS.

OSTROROG Herbu Nałęcz Starożytny Dom polski. Jedney Dzielnicy z Szamotulskiem, bo się pisali Ostrorogowie z Szamotułu. Nałęczowie y Zarębowie że się mieli do przemyśła zguby przyłożyć, od czerwonego koloru w szaciech y stania w iednym hufcu odsądzono, aż Kazimierz wielki za odwagę na Rusi pierwsze im prerogatywy przywrocil. *Bielski*. Sędziwoy Ostrorog Woiew: poznanski wielki woioownik pod Grunwaldem, zginol pod Warną, pisali się na Sempothorku. Inni na Lwowku, z kad Lwowskich Ostrorogow imie uroslo,

Stanisław Kasztelan Kaliski Ostrorog z Łaskim Arcyb: Gniz: na Koncilium La-

teraneńskie od Zygmunta I. postany. Od Zygmunta Cesarza *Comes S. R, Imp.* kreowany.

Staniław Woiew: Poznański wielki Człowiek Herezyi się wyrzekł staraniem X. Warszawickiego Jezuity, Kościoły w dobrach pooddawał Karolikom: Bernardynow w Sokalu zaczął fundacją bo był Starostą-Chelmskim. Zygmunta III. Synow miał edukacją. Popisał nie które rzeczy. Miał Katarzynę Milecką Woiew: Podlaską Hetmanownę. Syn iego Mikołaj Podczaszny K. dla Izby Poselskiej y w starości Krzesła przyjąć nie chciał. Zadnego Seymu nie opuścił, PoSTEM zawfze.

Tenże Woiew: Poznański *2do voto* miał za sobą Zofią Siostrę Alexandra Woiew: Kijowsk: Xiążęcia Zastawskiego: Z tey Anna Corka Jabłonowska Mieczn: Kor.

X. Anioł Karmelita był to Wnuk Woiewody Poznańskiego Ostroroga. Wydał: *Dicenda Concionatoria y Zywoł Święt: Kajetana.*

Sarnicki powiada że owych czasow kiedy się Polacy nie bardzo naukami bawili Biblia tylko była na 3. miejscach u Krola, u Arcybiskupa, y u Ostrorogow.

OSTRZEW jest Pień *vide* Nieczuia.

OTREMBUS Herbu Rawicz w Rawickim.

OTTENHAUSEN w Inflanciech herbu Kielich Kapłański.

OTWINOWSKI Waleryan, podczasz Sędomirski poeta polski wyśmienity *Georgica* albo Ziemianstwo, y *Metamorphosim*, albo przemiany Owidiusza, wierszem wyłożył.

OWADA Brama złota w polu czerwonym o dwóch drzwiach nad nią Korona Krolewska. Nadany Owadzie od Bolesława śmiałego, że go w Kijowie do bramy złotej sprowadził. *Okolski*.

OZGOWIE Herbu Rawicz fondowali we Lwowie u Jezuitow śpiewaną Mszą co wtorek: tamże Kongregacją Dobrey śmierci.

OZIERECKIE Xiążęta czy od Włodzimierza czy od Syna jego Niedziśława Xiążęcia Pleśzkowskiego, czyli też od Xiążąt Druckich *Kojałowicz*. Jan Xiąże Oziereckie za Zygmunta I. do Moskwy się wyniosł.

P.

PAC Herbu Gozdawa. Zawitali z Florencyi do Litwy; tam się zwali Paccii al-

bo Pazzii iefzcze przed Pańskim Narodzeniem tam kwitnący. W grontach Zamku Surnellum znalezione *antiquitates* R. 1635. po woynie z Rzymiany w rok od Katyliny zakopane, w Bibliotece Trydentskiey się konferwuiące, na iedney z nich napisano: *Cosmus Paccius Pontifex Maximus subsignavi: Kojat: in M.S.* iako sam widział. S. Magdalena de Pazzis Karmelitka z tegoż Domu, podziś dzień cała, od Kłem: IX. Kanonizowana. Ząb w złoto y włosy tey Świętey w krzystał o-prawne Xiążę Florencki przystał Pacowi Biskupowi Wileńskiemu. Piotr Pac Woiewoda Trocki co dzień po 6. godzin kłę-zał na Modlitwie, y w lat 70. tego zwy-czaju nie odmieniając. Kościoły muro-wał reparował. Leży w Wilnie.

Michał Kazimierz Woiew: Wileński H. W. Litt. Wielki woioownik Szwedow, Moskwy, Turkow pod Chocimem. Umarł R. 1682. pochowany w Wilnie na Anta-kolu u Kanonikow Regularnych swoiey fundacyi pod progiem z napisem: *Hic jacet peccator.* Przed każdą batalią Mszy S. słuchał krzyżem leżąc. Pochowany bez pompy: ale Exequie po różnych Ko-ściołach za niego były, nawet od Dwo-

ru swego a co więkſza od Zebrakow uOO.
Franciſzkanow ſprawione: wiele łożył na
Oyczyznę y to iey darował: Uczynił fun-
dacyą na Artylleryą Litt: *Disciplinam*
Militarem w ciągnieniu obſerwował.
Krzyſztof Chorąży Nadworny po-
tym Kanclerż W. Litt: *In Monte Pacis*
albo Poznyſku w powiecie Kowieńskim
24. Dakonnikow S. Romualda fundo-
wał, Dobrami opatrzył, przy potwier-
dzeniu Konſtytucyi; Nie ma rowney ſo-
bie ta Fundacya dla Marmurow ſrebra,
apparatów. Wielkiego był rozumu, nauki
biegłości. Zona iego Francuſka od Kro-
lowy Ludwiki *Clara de Malgi Laſcaris*
nie płodna,

PACZEK puł Orła Herbu.

PACHOŁOWIECKI Herbu tegoż
inaczey Pſkowczyk bo pod Pſkowem na-
bytego. Saniſław będąc Piſarżem Kan-
cellaryi Koronney 30. umiał Charakte-
row co raz inſzych, y delineować Miąſta
fortece pięknie: co przywilej Krola Ste-
fana, y paprocki wſpominaią. puł orła
mu dał Stefan w Herb y Zamoyſki Het-
man ſwoie Jelita a w hełmie wieże dwie
z Chorągwiemi, że pierwszy na mur Pſko-
wa wſkoczył.

PAD-

PADNIEWSKI Filip Herbu Nowina Biskup Krakowski zawsze przed sobą miał 200. konnych w iedwabie stroynych, każdy z nich z łańcuchem złotym.

PAPARONA Herbu Budzisz że Gęś obudziła Kamillusa Rzymskiego pana czasu potrzeby, gdy Francuzi do Rzymu ubieżawszy cicho Capitolium odebrać chcieli. Ten Kawaleryę obudził odegnał od murów Francuzow. A który się na dzielniey popisał Gęś białą siedzącą na darnie zielonym w polu niebieskim otrzymał. *Papr: Okol: Bielski.*

Ten Kleynot przyniósł do Polski Włoch *Mamphiolus* Biskup Płocki choć nie dostał Katedry: czyli też Rycerz Włoski tu sławy Rycerskiey szukający.

PAPROCKI Herbu Jastrzębiec w Ziemi Dobrzyńskiej. Bartłomiej Paprocki sławny Pisarz wydał Książek 12 *in variis materiis.* Czechow y Polakow wy dobył Herby. Gniazdo Cnot y Herby Rycerstwa polskiego &c. Umarł R. 1614 u 00. Franciszkanow we Lwowie pochowany. Zona iego Jadwiga Kosobudzka Kafztelanka Sierpska.

PAPRZYCA albo Kuszaba jest kamień młyński szary z żelazem we frodku, w polu

w polu białym, na hełmie ośm szczytów. Jesz ze się zowie Ruchaba y Bychaba. Początek iego z Czech za Bolesława wstydliwego jest taki: Pani iedna Czeska karała poddanek że 3. Synow razem powiła, iakoby z cudzołoztwa. A gdy sama powiła 9. Synow, ze wstydu kazała onych poropić babie; ktorey idącey, Mąż nadiechawszy zdrogi, coby niośia spytał, odpowiadającey że szczytów, zayzrzał do zapałskiey, widzi że Dzieci, dowiaduie się Historiy, daie mielnikowi do wychowania. Gdy dorosli zaproszonych Gości na traktament, pyta co by tey matce czynić, coby własne dzieci zgubiła; gdy odpowiedzieli że godna śmierci, rzekł Ociec: *Niech tu staną szczytów moje.* Przyrowadzono 8. chłopcow w iednakowey barwie: Powiedział Ociec historia, potym do żony się obrociwszy, godnaś prawy śmierci tylko cię Bog przezemnie ratował od grzechu większego, dla tego podziękuy mu. Na pamiątkę tego trafunku czy Synom, czyli Młynarzowi dał za Herb kamień młyński, y w hełmie 8. szczytów.

PARYS: Herbu Prawdzic w Lubelskim y w Mazowieckim. Woiewodą był ieden Mazo-

Mazowieckim: wielu Kafztelanami.

PASTORI ab Hirtemberg Joachim Sekretarz Krolewski za tę wierną usługę między koronnych Synow policzony. profesorem niegdy był Gdańskich Luterskich szkół, został Katolikiem Kanonikiem, Oficcyalem. Wydał Książę ze dwanaście na świat,

PELIKAN biały na tarczy czerwoney Herb nadany Rycerzowi przy Hermanie fortuna y życiem obstaiaćemu. We Francyi kilka Familii tym się Herbem szczyćci, y Łowicz ma dwa pelikany do siebie obrocone w Herbie. *Theatrum Urb. S. 6. f. 51.*

PIASECKI Paweł Junosza Bisk. przemyski Kronikarz Polski, wydał *Chronica gestorum in Europa.*

PIENIAŻEK prokop Odrowąż Kawaler Maltański pod Tunetem y w Polsce sławny Rycerz za Stefana y Zygmonta III. Jan Pieniążek Woiewoda Sieradzki. Kazania X. Skargi po Łacinie przetłumaczył, y Innocentemu XII. przypisał:

PIERSCIEN jest w Ogończyku, w Herbie XX. Ostrogskich, Ratult Drogoślaw, Despot, Dulicz.

PIA-

PIATIROG albo *Pentagonum*. Złoty, w polu błękitnym na wierzchnim lilia biała. *Bielski, Okolski, Antiochus* ma takie trzy anguly związane wyrażające 5. rogów *Petrusantia c. 3. pisze Pierius l. 47. f. 753.* że *Antiochus* mając dać batalią Galatom, widział we śnie *Alexandra W.* który mu radził wziąć za symbolum wygranej *Pentagonum* alias piątyrog. Co uczynił, y wygrał.

PIKARSKI pułkowie *Wawrzyniec Jezuita* różne cierpiąc boleści gdy się od nich wypraszał przed *Krucifixem*, usłyszał: *Quid petis levamen? an non licet mihi facere tecum, quod volo? sustine quæ pateris, ego patientiam adaugebo:* Umarł R. 1660.

PILAT albo *Pilzt* Herbu *Nowina*. *Pilat Uieyfski*.

PILAWA puł trzecia krzyża białego w polu błękitnym, z prawey strony nie dostaie puł krzyża. W *Helmie* pięć piorstrusich.

PIWO Herbu *prawdzie* w płockim, *Bełzkim*, y w ziemi *Dobrzyńskiej*. Wiele ich było.

PLATER, Herb, są trzy pasy na rarczy poprzek a czwarty na nich na ukos z gory lewey na doł prawey. W *Inflanckich*

ciech y w polszcze y Litwie na różnych funkcyach kwitneli y kwitną.

PŁAZA Herbu Topor. Byli Urzędnikami, Starostami *ab anno* 1366. Płomieńczyk v. Zadora.

PLICHTA Herbu pułkożic w Krak: y Rawskim Woiewodztwie. Dominik paulaci Dominikan w dedykacyi swoich Kazań ich początki, z XX. Ruskich wywodzi, z nich nie ktorzy do Czech y Morawskiey ziemi wynieśli się. Plichta Marszałek XX. Mazowieckich: inny Kasztelan Rawski: Konstantyn plichta Woiewoda Mazowiecki: Marszałek Władysław Krolewica.

PISANKA Herbu prus w Ziemi Wiłkiey.

PIŁAWA Herb puł trzecia krzyża Autor iego Zyrosław, pod Haliczem za Bolesława Krzywoustą z młodości zahartowany. Prusakow z polskiey władzy chcących się wylamać Bolesław Kędzierżawy y do poddaństwa y do Wiary świętey przymusił. *Circa Annum* 1166. *Cromerus Bielski*. W tedy się Zyrosław popisał, Herfzta zabił. *Paprocki*. Za tę odwagę aż Kazimierz sprawiedliwy tron ośiadłszy ten Herb dał Zyrosławowi, będące-

dacemu z Familiją S. Stanisława Szczepanowskiego skolligowanym prusem się pieczętującym przydał krzyż, żeby było puł trzecia, takie same pola błękitne opowiadają zwany pilawą od miejsca zwycięstwa pod pilawą w Prusiech otrzymanego. Tak się zda *Niesieckiemu*. Syn tego Zyrostawa Alexander który miał synów 8. tyleż Familii, od Dobrobie wydzielonych nazwanych Autor. Od niego to podobno rozrodzeni Tworofcy od Tworowa Stanisławscy od Stanisławowa, Borowscy od Borowy Stofowscy od Stofowy. Benedykta owa Zakonnica leżąca w Krzeszowie, która to od Litwina zabita dla kostki wyjęcia z czoła tegoż Herbu według niektórych była.

PILECKI Herbu Leliwa. Granowski Kasztelan Nakielski poiół Elżbietę Córkę Ottona z pilcy Toporczyka Woiewody Sędomirskiego iedynaczkę, że pilcę z nią wzięł w posagu od tąd pileckim się pilać poczoł. Krzysztof Dziedziec Łańcuta Dyssydent, przecieź rewokował. Łańcuski Kościół lat 20. sprofanowany, odebrał. Pileccy Herbu Topor wielkiemi Senatorami byli; pisali się

de Jabłonna. Jeden to Dom z tamtemi tylko się to ow mąż pileckiey tak był nazwał. Ta pilecka była żoną Władysł: Jagiełła; u ktorego; na Syna pileckiego chciała wyrobić tytuł Hrabi na Pilcy ale Toporczykowie nie przyśtali na to.

PNIEYŃIA Herb, są dwie łapy niedzwiedzie iabłka trzymające strzałę przesyte. Początek, że strzelec widząc iabłka iedzącego niedzwiedzia, ugodziłgo w gardło strzałę uciół mu łapy przyniośł do Xiążęcia Mazowieckiego, za to tym Herbem uraczon.

POBOG iest podkowa srebrna barciem do gory stojąca, na niey krzyż złoty w polu błękitnym: w hełmie puł charta z korony wyskakuiącego z obrozą y smyczą w prawą tarczy obroconego. *Paprocki Okolski.* Początek. Jeden Zagłobczyk, *alias* Zagłoby y Zagroby Herbu to iest podkowy przesytey w barku szablą, za zabicie brata tak uformowaney, gdy tę zakatę chciał zmazać, udał się do Papieża na pokutę, otrzymał od niego odmiane Herbu za miecz dano krzyż nad podkową. Gdy powrocil do Polski Bolesław Chrabry to pochwalił, *Pobog Herb* od pobożności nazwał. A że wziół Da-

mę w Herbie Charta mającą, charta na hełm wyniosł. *Paprocki, Petrasancta*. we Francyi, Włoszech, Niemczech, Brytanii wiele wylicza Familii Herbu Chart, albo kilku chartow. *Cap. 36. y 54.*

POCIEY Herbu Waga Hypacy Episkopem Włodzimirskim od Zygm: III. potym Metropolita uczyniony Unii Promator wielki. Wyiednał u Zygmunta III, aby Unici do Sądow Świeckich nie byli pociągnięni. Co uraziło Schizmatyków, zaco gdy w Processyi Bożego Ciała w Wilnie przy Krolu assystował, ieden go chciał zabić, uciol trzy palce ręki lewey, gdy się złożył Metropolita impetowi szabli. Zawiesił ie pod Obrazem Cudowney Matki u S Troycy z napisem: *Castigans castigavit me Dnus, non autem tradidit morti*. Umarł R. 1613. w Włodzimierzu pochowany, podziś dzień cały. Są iego Kazania Homilie. Ludwik Pociey Woiewoda Wileński H. W. Litt. Fundator w Kłodawie OO. Paulinow. Zona iego Zachorowska Kafz: Wil. niepłodna, druga Warszyccka z ktorey Corka Pani Borzęccka Starościna Zydaczewska. Alexander Brat Pocieia Woiew- Witebski, ktorego Corka za Humieckim Stołnikiem teraz

Ko-

Koronnym. W Witebsku marmurową w stawii Kolumnę z złocistą statua S. Jozefata na tym miejscu gdzie zabity. W Wilnie OO. Paulinow, y inne Kościoły Cerkwie pomurował. Dzwon w Wilnie podobno OO. Bazyljanom 20. kamieni ważący sprawił,

PODBIPIĘTA, czyli Połupięta w Po-lockim.

PODKANSKA Herbu Brochwicz Kolumba Dominikanka w Gurze pod Warszawą świętobliwa, ktorey Ciało cate po dziś dzień: łaski przez nią świadczone chowaia w Nuncyaturze.

PODKOWA w ktorych się Herbach znayduie *vide superius sub Dolega*.

POGONI z kopią nastawioną Konrad Xiążę Mazowiecki, zażywał pod czas wojny, a podczas pokoju z złożoną. *Bielski*.

POGONIA jest Rycerz na koniu nagi, dzidą smoka zabiiający albo szablę trzymający.

POGONIA jest ręka zbroyna po ramie miecz zaniesiony trzymająca z korony w helmie takż wychodzi. *Paprocki, Okolski*. Jest takż Herb w Brunświku, Frankonii, Misaii, we Włoszech, na Śląsku. *Petrasancta cap: 65.*

POKO-

POKORA Herb jest podkowa stojąca na dol hakami, a przez nią klucz. Nadany w Rzymie za Hermanna Monarchy za jakiś excess. *Paprocki.*

POKRZYWNICKI Rafał Herbu Grzymała wyszedłszy z Zakonu, na Seymiku, lubo do żadney nie miał się strony, między zawaśnionemi dwiema partyami, trzema kulami przeszły w głowę, pierś, y łono, umierając zawołał: *Tria me vota occidunt: in capite votum obedientiae, in pectore paupertatis in ingvine castitatis;* w tym mowę zamknął. *Janczyński in M. S.*

PULKOZIE jest Głowa ośła, szara w polu czerwonym, w hełmie puł kozy, z korony w prawą tarczy wyskakuje. Nadany Stawisz Rycerzowi polskiemu w Zamku *Ezech* mocno bronioncemu się Poganom, ktorzy gdy go ni orężem, ni obietnicami do poddania się nie nakłonili, głodem nakłonić umyśleli; Rycerz orla y kozę zabić kazał skóry wołowe krwią nasmarować, zmurow wywieścić, mięso na nich rzucać. Odstąpił nieprzyjaciel: a temu pan Zamku ten Herb dał. Działo się w Roku 1022. *Okolski.*

POŁUBINSKY Herbu Jastrzębiec

z tą odmianą, że podkowę tę na orle czarnym rościągnionym nożą. Nie ktorzy z nich Mitry miasto hełmu zażywiają; gdyż idą od Xiążąt Ruskich. *Paprocki*. A Kojalowicz wywodzi od Olgierda X. Litt: wraz z Trubeckiem i Xiążętami: a immediate od praprawnuka Iędrzeia Fiedrowicza Xiążęcia na Łubnie. Jest to wielki y zacny Dom w Litt.

POMIAN jest Zubrza czarna głowa w polu żółtym miecz przez nią z gory prawey nadoł: w hełmie ręka zbroyna mieczem zaniesionym. Nadany z tą: Łastek Hebda z Grabia, Brata swego rodzzonego Jaranda Dziekana Gnieznińskiego zabił, o ganieńie złego życia, co się działo we wsi *Lubania*. Za co oprócz inney kary na herbie iego Wieniawie kazano miecz dawać a w Wieniawie kołko z nozdrza odiać pomian nazwany, ni by pomni nań; czyli od pomieniania za Wieniawę.

POMORSKY Xiążęta Herbu Gryff.

PONINSKI Herbu Łodzia w Wielkoy Polfcze od Ponina pod Kościanem. Z tych Antoni Woiew: Poznański, Syn Alexandra pisał wiele.

PORAY Roża biała o 5. Listkach w polu

w polu czerwonym, także nad koroną. Poray Brat S. Woyciecha z Czech tu Dąbrowską odprowadzając, siebie y Herb ten w niósł; który jest *Resnorum stirpis Romana*. *Bzovio teste in Notis ad vitam S. Adalberti.* Intra Alpes tenże Autor wielki szereg kładzie Xiążąt Margrabiow, Hrabiow, Panow: *extra Aples* zaś we Francyi, Arragonii, w Niemczech, długi Komput Rozinow. 42. Biskupow 6. Metropolitanow: *Præfectos Urbis* 4. wiele Konfulow, wiele Hetmanow Kawalerow, Kardynałow 20. czyli 34. Papieżow 4. czyli 7. S. Ursina Ucznia Apostolskiego S3. Jana y Pawła MM. S. Wolufiana Turon: Biskupa, B. Jana Raynera Kluniaceńskiego w Rzymie Cenobitę, Roży Herbu w wszystkich. W Anglii dwie Krolewskie Familie Rożą się o 5. Listkach pięczętują: *Eboracensis* białą, *Lancastrensis* białą: są te obie Roże w Herbie Krolow Angielskich. Ursini także są *Rosini*, idą z Xiążąt Askanii. Było Kardynałow Ursynow 23. do Roku 1623. *Ciaconius in Vitis Pontif. & Cardin. S. R. I.* W pułroczne kraie zawitał *Urfinus* z Rożą y Hektor z publiuszem palemonem y prospere Cezarynem Kolumną. *Bielski, Stry-*

kowski Kojatowicz. S. Woyciecha Ociec Sławnik Hrabia na Libiczu w Czechach, ktore Dobra po zabiciu Braci a Synow tego Sławnika Krolowie Czescy wzeli. Krzysztof Łebkowicz Baro Czeski. Urodzony był ten Sławnik z siostry Henryka I. *Auceps* nazwanego Cesarza Oycy Ottona I. Dziada Ottona II. Cesarzow. Miał za sobą Strzeżysławę Corkę Xiążęcia Czeskiego Bolesława I. zaboycy S. Wacława. Z tey okrom SS. Woyciecha y Radzina abo Gaudencyusza, spłodził 5. Synow Sobiebotą, czyli Soborą, Spicymiera, Bohusiawą albo Przybyśławą, czyli Sobrosławą, Czesławą. Poraią. *Dubravius* powiada że ci od Bałwochwalcow R. 995. pobici. *Poray* z siostrą Matki swojej Dąbrowką do polski zawitał. B. Bogumił Arcyb: Gnieź: w Zywotach opisany.

PORYCKIE Xiążęta tegoż Herbu z Wiśniowieckimi y jedneyże z niemi dzielnicy y Zbarskimi Xiążęty. Xiąże Fedor Wasylewicz Xiąże Zbarazki z Uroczowny spłodził 3. synow Alexandra, od ktorego Poryckie Xiążęta od poryck Dobr na Wołyniu, Stefana od ktorego Woynowie Woronieccy, Jerzego, od ktorego Woronieccy *de Woroncżyn*

POTOCKI Herbu piława. Gniazdo ich nie w Sieradzkim Woiewodzt: potok, ale w Krakowskim ow potok co jest pod Jędrzeiowem. *Zabierzycycki, Paproc. Okol:* jako w Jędrzeiowie y w tym potoku Nagrobki świadczą. Dzieśięcina z potoka tego do Krakowa należy.

Jakob podkomorzy Halicki Rotmistrz, wielki Mąż, ktoremu w Budziaczu czyli Baczaczu napisany Nagrobek: *Quem Scythia, quem Valachus quem Turca timebat iniquus.*

Jakob Marszałek Nadworny Zygmunta Augusta na ten czas ieszcze Krolewicza polskiego, syn Chorążego Krak: fortunę Bogu, y Braci stryiecznym ustąpiwszy, udał się do Marfowych kunsztow; gdzie tyle postąpił że mu Zygmunt I. syna swego Zygmunta Augusta pod cwiczenie Kawalerskie zlecił. Jan Woiew: Braclawski oraz pisarz polny K. nad ktorego tamtego wieku, ani odważnieyszego Zolnierza, ani biegleyszego w Rycerskich dziełach Wodza, Polska nie miała że był Herezya zarażony od Zygmonta III Honorow Hetmańskich nie otrzymał.

Stanisław na podhaycach Woiewoda Krakowski H. W.K. we Francyi Inderlan-

landzie polerowany, uczony Herezyi Lu-
terskiej się wyrzekł [Był to syn Jędrze-
ia Kalzta: Kamieniec:] w paniowcach
mieysce, gdzie była Akademia Heretyc-
ka, w strajnie zamienił. Fundował ją był
stryi Jan Woiewoda Braclawski, na Dru-
karnią y na Ministrow Heretyckich przy-
niey co rok 4000. zlot: dawał, *An-
nuæ Soc:* Żył lat ten Herman. 88. nie-
przeftannie wojniac, w 46. stawał okazy-
ach, na co 60. y kilka lat żołnierzem był.
Te 60. kilka lat skończywszy, Woysko
pożegnawszy, gdy do domu iechał na
odpoczynek, blisko Lwowa prosił kmio-
tek orzac, żelazna Buławę wykopał, przy-
niósł Stanisławowi, aby przyiósł, prosił mo-
wiąc że mu się przyda, wziósł, rekomp-
pensował. Jeno stanósł we Lwowie, od
Jana Kazimierza wziósł po Kalinowskim
Buławę. Wiele potym nad Kozakami
Szwedami, Rakocym dokazywał. Umarł
R. 1667. leży w podhaycach. Spowie-
dnikowi swemu pokazał się po śmierci,
wyznał że między innemi uczynkami,
to mu Zbawienia dopomogło, że woysko
w rygorze trzymał. Po śmierci Kruci-
fix ledwo mu z rąk wydarto. Buławę dru-
gą u Matki N. Czcęstochowskiej zosta-
wił.

wił. Stanisławow na pokuciu od imienia swego założył. Tchnął samą szczerością, miał *in usu* ten termin *Revera*, ztąd *Reverę* od wojskowych nazwany.

Jędrzey Potocki Kasz: Krak: H. polny którego Jan III. idąc pod Wiedeń *per diploma* uczynił *Vice Regem*. Z kąd powrociwszy po Sieniawskim Buławę mu polną oddał. Pod nie bytność Krola bił dobrze Tatarow na podolu. On Stanisławow ufortyfikował, Kollegiatę fundował, nadał. W Kolczynie *vulgo* Stanisławowie OO. Bernardynom wystawił Kościół. Umarł Roku 1691. leży w Stanisławowie. Miał za sobą Annę Ryfińską Herbu Leszczyc Kasztelanę Kruszwicką z Firleiowny zrodzoną. Syn jego Stanisław Starosta Halicki z Rzymu z Jubileuszu Wielkiego od Innocentego XIII. S. Wincentego Meczennizioł ciało. Pod Miastem Bruxellą trefunkiem proch się zaiół, iudzi płynących wyfa-dził y potopił, a jego z Ciałem świętym na bliską kępę na brzeg wyniołł.

Michał Woiew: Wołyński Oltarz w Sokalu Marce N. cały srebrny sprawił. Koronę złotą dał zdyamentami 120000. złt, pol: szaco. . . . . Jay Kasztel: Krak:

Krak: H. W. K. a pierwszy polny po Kazanowskim. Pod żółtymi wodami wzięty od Kozaków y Tatarow, oddany Hanowi Tohaybogowi 2. lata siedzia syna dał w zastaw. Kozaków on zbił pod Beresteczkiem. Umarł R. 1651. Leży w Jezupolu, gdzie OO. Dominikanom Kościół wymurował. Urodził się tak że mu przy iedney nodze łapa niedzwiedzia przyrosła była.

Stefan Woiew: Braclawski pisarz polny K. syn najmłodszy Mikołaja Generała podolsk. Gdy Szwagra swego [bo miał siostrę iego Mohylankę] na Hospodarstwie osadzał, od większego woyska złamany, wzięty do Konstantynopola. S. Dominik mu się pokazał, pręckiego wyszcia uczynił nadzieię; iakoż wyszedł z Jedykuły morzem wypłynął. Herezyi się wyrzekł Kalwińskiej. Ze Wsi Zahajpola na pamiatkę potoku w Woiewodztwie Krakowskim, z ktorego ta Familia wyszła miasteczko uczynił. *Okolski.*

Paweł Kasz: Kamieniecki syn Woiew: Braclawskiego z Mohylanki, uczony w domu y w cudzych kraiach, w Moskwie był lat 11. będąc пойmany, z Gosiewskim Hetmanem Litewsk: na stolicy siedzący.

Na-

Napisał *Sæculum Bellatorum & Togatorum seu Centuriam Clarissimorum Virorum Polonorum & Lithvanorum: 2do Moscoviam &c.* Po Jarmolińskiej poiół Eleonorę Sołtykownę Anny Imperatorki Rosyjskiej Jwana Cara Corki.

Teodor Arcybib: Gnieźnień: Prymas w Warmii gdy pijane chłopstwo, mżcząc się nie nieurodzaiu w polu Ukrzyżowanego Chrystusa biczowało, za to kazał ich czwiertować, a na mieyscu tey zniewagi Chrystusowej w Synwezie Kaplicę wystawił z napisem. *Pænæ non Pietatis opus.* Zwano go *Wielki Prymas.* W Rzymskim Collegium pod Alemannem y Caregno Theologii słucał. Serce iego w Rezydencyi Jezuickiej złożone. Wiele pofundował, grzechem się brzydził. Mawiał: że u mnie wszystkim drzwi, stoł, y serce otwarte.

Potockich iest Domow 6. Herbow Janiny, Lubicz, Szeliga, Srzeniawa, Ostoia, pilawy. Wacław Potocki podczafy Krakow: Herbu Srzeniawa wydał poczet Herbow y Szlachty Korony polskiej, Argenidę Barklawiusza, Zaciąg, pod Chóragiew starą Tryumfuiący Jezusa, albo Historią Męki iego. Wszystko to wierszem polskim.

POWAŁA Herb y Familia w Polsce *vide* Ogończyk. Wiele było Powatów Senatorami, osobliwie Biskupami.

PAWESKI w Mazowieckim Woiew: czyli paweski. Z tych Jan paweski gdy się często uskarżał na Janusza Xiążęcia Mazowieckiego o krzywdy sobie poczynione; Xiąże zaś tem mymowił: *Nie trzeba cię zwac Paweski ale Skarga*. Porwali to Dworscy y tak go zwali, y Familią jego. Piotr Skarga z Ojca Michała, z Matki Anny Święstkowskiej urodzony. Uczył się w Krakowskiej Akademii, był Inspektorem w Wiedniu Jana Tęczyńskiego Kasztel: Krak: od Tarła Arcyb: Lwowskiego na Kapłaństwo poświęcony był kanon: Lwowskim proboszczem Rohat. Z tego się wyzuł, szpitala nawiedzał &c. więznie. Czart mu się przez lat 3. w postaci wielkiego psa pokazywał, leżącego w nocy nogi przylegał. Woiewodzinę syzmatyczkę nawrocił. *Societatis JESU* Zakona fundował się w tedy, on do niego Szymona Wysockiego y siebie promowował. Do Rzymu się z nim puścił, na drodze Mileckiego Woiewodę podlaskiego od Herezyi chciał odciągnąć, za to z mostu mało nie zrzucony.

cony. Przyśłał mu potym Woiew: 100
 zll: ale one nazad odeśłał, winę odpuścił.
 Przyjęty od świętego Borgialza do Za-
 konu już po śmierci S. Stanisława Kost-
 ki. Brody sam sobie przystrzygł (bo Xię-
 ża świeccy z brodami chodzili.) mówiąc:
*Zeby mię szart iako już był począł nie
 miał za co trzymać.* Zabawiwszy na
 Wartykańskiey penitencyarii do polski
 powrócił, we Lwowie Kanonikow kłę-
 knowszy przeproszał. Z X. Kardyna-
 łem Radziwiłem z Stefanem Batorym
 Wiarę krzewił w Inflanciech, na Białey
 Rusi. Kollegia Soc: Jesu pofundował
 w Wilnie, Rydze, Dępcie, Połocku.
 W Krakowie lat 4. kazał; tam Dom pro-
 fessow y Nowicyat u S. Szczepana zało-
 żył; y Braćwo Miłosierdzia po różnych
 mieyscach. Od Zygmunta III. na Dwor
 wezwany lat 24. kazał. Senat z Dysy-
 dentow oczyścił. Gotuiąc się na kaza-
 nie trzech rzeczy zażywał modlitwy, u-
 martwienia, trzy razy albo 5. Dyscypli-
 nę czyniąc, y pilności. Prok: Sienaw:
 Marszałek W.K. Hieronima Gostomk:
 Woiewodą poznań: Mikołaja Kazimir-
 skiego, Ernesta Weihera woioownika
 podskarbiego Kor. Adama Kopichiusza,
 Chry-

Chrystyana Franchen Ministrow Here-
 ryckich, wiele Dam Dworzanow, Zolnie-
 rzy, Tatarow, Zydow, Syzmatykw; na-
 wrocil. Raz od Heretyka otrzymał po-
 liczek. Zakonność u Dworu zachował.
 W Krakowie na S. Cecylię uslyszal wne-
 trzny głos na Mszy S. od siebie mianey.
*Dać za sławę albo za datę miłości mo-
 iej ku tobie.* W Warszawie choremu
 pokazał się w południe Xiadz Sranistaw
 Warszewicki Jezuita zmarły y mowil do
 niego: *A czemu nie prosisz o lat dziesięć
 życia, ale tylko o rok ieden.* Zniknoł, w lat
 10. umarł Skarga. W Roku 1610. na
 kamień choremu Skardze pokazali się SS.
 Franciszek z paule y S. Ignacy mowiac:
Przyśliśmy Pana, prosić za ciebie. Na co
 on: *Nie chodźcie, bom się zupełnie spuscił
 na jego wolę Najswiętszą.* Pana iednego
 Lutra nie mógł nawrocic; który skoro
 ieno skonał, koło okna X. Skargi na re-
 kollekcyach 8. dniowych zawołał, *Xię-
 że Skarga, X. Skarga, prawda, prawda
 wszystko, cokolwieks mi o Wierze radził:
 ale biada mnie; biada mnie;* Diabeł przez
 niego wypędzony nie mu nie mógł za-
 dać, tylko to. *Day mi pokoy, bo po-
 wiem to, na ciebie, czegoś się ty nigdy
 nie*

Spodziewał? Coż? Otoś prawi cudzą miotłą, bez dozwolenia komorę twoję zamiatął. Nakoniec na Wielkanoc na Kazaniu pożegnawszy Krola, Senat, y Krolestwu Komunią S. dawszy, bo tego na Błogosławieństwo żądali, odjechał do Krakowa, tam u S. Piotra w dzień *Translationis* S. Stanisława osobliwego swego patrona 17. 7bris wieku swego 76. R. P. 1612. umarł. Na pogrzebie X. Fabian Birkowski Kaznod: Krolew: Dominikan Themeę założył: *Surrexit Elias, & Verbum ipsius quasi facula ardebat.* W lat kilka Barbara Langa widziała go w Biskupim stroiu z pastorałem, bez Infuły na znak że był *Pastor Animarum.* Wydał Opera że 30. palce iego za czasow pruszcza całe były. Dwie świece swoiey pracy postął przed śmiercią iedną do Częstochowy, drugą do Obrazu także Matki Boskiej w Nowiciacie Jezuickim, ktore w moment skonania iego dogorzały.

POWODOWSKI Herbu Łodzia Archipresbyter u Panny Maryi w Krakowie w rynku Kanonik Kaznodzieia wielki pifarż wielu Xiąg: ktorego Rescius zowie, *Utilem in vinea Domini operarium.*

POZNIAK jest Mąż strzałą przeszyty Herb Litt:

PRAWDZIC Herb jest puł Lwa żółtego, z muru czerwonego wyglądającego, w lewą tarczy obroconego z paszczką otwartą w łapach trzyma koło żelazne albo prawdę stołową w helmie takiegoż puł Lwa. Początek jego taki: Androś z Dacyi rodem, służąc gdzieś a tyrańsko będąc traktowany zaszedł do Afryki tam się ukrył w iaskini, Lew nadziedzł iako do swego legowiska, łasił się koło niego nogę pokazując cierniem skaliczoną który gdy mu on wyciągnął, Lew iemu y sobie obłow nosił. Stełknął sobie Androś poszedł między Ludzie w Afryce, od pana swego prokonsula Afrykańskiego poznany, do Rzymu zaszany na *Amphitheatrum* bestyom wystawiony, był tam y ow Lew z Afryki, poznał go do nog mu padał lizał, wypuszczono ryfia, tego Lew pożarł. Pytano co to czy nie czary, powiada, *Liberatus*, a gdy się o przyczynie dowiedziano Herbem Lwa nadany. *Okolski ex Aulo Gellio.*

Bielski tak go wywodzi. Luzytańczyk ieden do Afryki peregrynując Lwa falwował z smokiem się biącego, za co

mu Lew iak pies służył: Luzytanczyk rani-
 ony od Maura w okazyi iaszczurka
 krew iego chleptała, Lew ią rościł, dru-
 ga nadzediszy zielem ią uliczyła, co wi-
 dząc, ziela do rany ieno przyłożył, o-
 zdrowiał. Umarł potym, Lew nad gro-
 bem iego siedział nie iedząc aż zdechtł.
 Jeden z potomkow Androda, z Familii
 Menirow w Hetrurii poił wielkieu for-
 tuny Dziedziczkę, ktora się murem czer-
 wonym pieczętowała, do tego muru Lwa
 swego przyformował. Nad Renem nie
 ktorzy osiedli z tego Domu, Hrabiowie
 Dinhein tego herbu. Jeden za Bolesł:
 Chrabrego przybył to iest Jędrzey Dinhein,
 ktory tu poiowskiy za żonę Jana Prawdy
 Sędziogo Ziemskiego Gostyńskiego Hra-
 bi na Szczawinie y Trąbkach iedynacz-
 kę, żony swoiey koło żelazne albo praw-
 dę OyczySTEMu swemu Lwowi w łapy
 złożył. *Okolski.* Rozrodzone Potom-
 stwo od Dobr nazwisk nabył, pisząc się
 Hrabiami z Trubek, z Łabiszyna, z Gal-
 czewa, z Szczawina.

PROCHNICKI Herbu Korczak w Zie-
 mi Przemyślskiej z Prochnika, krew Xią-
 żat *de Bibel.* Połowę te Prochnika po-
 szło w Dom Pieniążkow w posagu. (*mowi*

Paprocki) drugą połowę przedali Prochnicy. Są u Okolskiego Przywileie Kazimierza W. y Władysława Jagiełła utwierdzające, Listy także Xiążąt Ruskich, osobliwie Leona na dziedziczne dobra *Bielski*, z przyległościami; w których Przywileiach mianują się Dymitr Chotek Xiążę *de Bibel*, Jędrzey y Hrycko *de Bibel*. Jędrzey Wargocki rozumie że ta Familia jest Włoska, w osobie *Bibula* przed tyrannią Iuliusza Cesarza aż do Infant uchodząca gdzie jest Zamek *Bibel* od Imienia ich fundowany znowu się wynieśli do Włoch gdzie iedni zowią się *Karassami*, Kwitneli potym *Kaudyn*, *Prokop*, *Duszyn*, *Batko*, *Jarochno*, *Alexander*, *Skoruta*. Tych wszystkich imiona w Horodyjskim Manasterze Ruskim czytał. *Okolski*. y przydaie że z tego tam Domu 402. jest pogrzebionych. Daniel syn Alexandra Skoruty Wiare Katolicką przyiōł, od ktorego Prochnickich Familia ciągnie się! Z tych Piotr Prochnicki widząc Jana Tęczyńskiego nad Seretem z Turkami y Wołochami przegrywaiącego y w Serecie bez konia zostaiącego, podał mu swego. Ale niechciał Tęczyński mówiąc: *Egregium Militem, mihi genere*

*nere & Nobilitate parem eo subsidio vitæ
privare nostro. Na co Prochnicki: Quan-
do quidem, tu Ducor meus, militis tui equo
uti non vis, & miles tuus vita sua frui non
vult. Puścił konia swego, y obadwa się
w niewolę dostali. Oczym się Turcy
dowiedziawszy, oboch udarowanych do
Oyczyzny puścili. Skrobiszowski in Vit:
Arch- Ep: Leop.*

PRZOSNA Herb Lew cały żółty na
sobie 3. wieże równe dzwigaiący, nada-
ny w tedy kiedy Przemet Zamek Cze-
chowie oblegli, w tedy Przodek tego
Herbu 300. Pakakow tylko maiący
w Zamku, trupa, przez kanały sekretne
wyszędlszy wyrzucił, w zanadru List od
Krola maiącego, że Krol znaczny Pola-
kom, sukurs posyła: Co czytając Czecho-
wie uszli, a Kommendant Polak Lwa
w Herbie z wieżami wziął od Krola Przo-
sna zwany, od Przosny rzeki Przemetki
Zamek oblewaiący.

PROSKURA w Podlesiu Szlachta.

PROTASZEWICZ Herbu Drzewica,
Z tych Waleryan Szufzkowski protasze-
wicz Bisk: Wileński Akademii y Kolle-
gium w Wilnie Fundator.

PRUNSKIE Xiążęta Herbu pogonia

z Ruskich Samoderzców, od Włodzimie-
rza, między ktorego 12. Synami Jaro-
sław pilzący się Wielkim Xiążęciem Rze-
zańskim, wziął sobie za Herb Pogonią.
Syn iego ieden Jaropełk starszy Xiąże
Rzezański, drugi Swentostaw Xiąże Prun-
ski, *Sarnicki*. Chleb Xiąże Prunski ro-
sły, pod Mińskiem scieraiąc się z Tatarzy,
polegl y ma Mogilę zwaną: *Mogila Chle-
ba Prunskiego za czasow Sarnickiego*. Xią-
że Prunski Woiew: Kijowski Biało Cer-
kiew przeciw Tatarom założył przed
Rokiem 1555. Sam leży w Wilnie, in-
nych wiele w Kijowie: Alexander Kasz-
telan Trocki w Rzymie się wyrzekł Sy-
zmy a w Oyczyźnie Kalwinem zaślął: Miał
Xiężniczkę Sanguszkonę. Na nim u-
stali Xiążęta Pruńscy. On Berestecki
Kościoł Kalwinizmem zaraził.

PRUS albo Turzyma u *Baszka y O-
kolskiego* jest pułtora krzyża białego
w czerwonym polu, w koronie, nad heł-
mem ręka zbroyna z mieczem w prawą
zaniefiona, Trzey Xiążęta poganie tu
zawitali z Prus iakaś popełniwszy zbro-
dnią tu ten Herb wzięli z Wiarą od kto-
regos Monarchy. *Bielski*. Tu należy
S. Stanisław Szczepanowski Bisk: Krak.M.

PRUS

PRUS albo Wilcze Kosy że niemi wilkow łowią. Są dwie białe kosy stojące, do siebie ostrzami obrocone na polu czerwonym: w hełmie ręka zbrojna z mieczem. Nadany y wymyślony od Xiążęcia Prus Hetmana, który zniósł dwa kroć Maślaufa Juwazora Mazosza, za co Corkę iego za żonę wielu dobrami, y kosy w Herb swoy wziął od Kazimierza Mnicha. *Paprocki.*

PRUS albo Nagody, że na weselu ta się stała odmiana: to jest pod krzyżem po prawey stronie kosa biała w polu czerwonym, po lewey stronie puł podkowy niby stoiącey przeciw kosie w błękitnym polu: na hełmie nad koroną zbrojna noga z Ostrogą klęcząca kolaniem. Tę odmianę uczynił Xiąże Prus, Pobogiankę albo Herbu Pobog wielką Dziedziczkę poiąwszy puł podkowy przyjął a lewą kosę wyrzucił. Jednemu Sabor imieniem z tey Familii gdy nogę na woynie ucięto Bolesław Xiąże polski dał na hełmie nogę. Inni rozumieją że kłos złotogoleńczyk Herbu, Damę poiąwszy, tę odmianę uczynił.

PRZEBĘDOWSKI jest kania przedniemi nogami do gory wspięta w prawą

tarczy obrocona, świat z krzyżem, czyli raczey iablko Krolewskie w pysku za koniec trzymająca krzyżem do pyska przytknowszy na łapach przednich niby położone. M. S. o Familiach pruskich wilka im szarego w polu białym podrzuca ale omylnie. Ma Dom ten przywilej Barbarfsy Cesarza, że z Tracyi wyszedł, a potym za czasu rewolucyi w Niemczech osiadł, gdzie miał Dobra nadane od Ottona Cesarza Wilhelmsdorff. Przyszli z tamtąd do Prus za Krzyżakow. Z tych idzie Jan Jerży Podskarbi W. K. Była za nim Fleminzanka Corka Henryka Fleminga Felt Marszałka Woysk Saskich. Joachim Biskup Łucki Brat to był stryieczny Podskarbiego.

PRZEGONIB Miecz między dwiema Miesiącami, formalny Herb Ostoia.

PRZEREBSKI Herbu Nowina Dom w Sieradzkim y Krak: starożytny wielu Krześćami *in utroq; statu* wstawiony. Zygmunt Karol Woiew. Sieradzki do Częstochowy odkazał pierścień z dyamentem takim, że mu szacunku znaleźć nie można. *Nieszpork: in Annalectis fol: 330.* Maxymilian Woiew: Łęczycki miał za sobą Annę Mohilankę Jeremii Woiew: Wołoskiego Corkę.

PRZE-

PRZEROWA kopia z proporcem złotym w prawy bok tarczy nakloniona, w czerwonym polu w puł złamana, koniec proporca na kopią zawinięty. Nadany od Bolesława Krzywoustego Mirosławowi pułkownikowi na wojnie pod Wrocławem z Niemcami gdzie klin przerwał Nieprzyjacielski dobrze nacierając.
Paprocki.

PRZESTRZAŁ Herb, jest miecz strzałą przy samym wierzchu na ukos przesyty, w polu czerwonym. Nadany w Węgrzech od Macieja Króla Węgierskiego Stefanowi Janczowi z Waynag.

PRZYIACIEL Herb jest serce ludzkie na misce strzałą z góry na doł przesyte. Nadany od Bolesława Kędzierzawego potomkowi Mirosława Kawalera polskiego, zabitego na dobrym uczynku, to jest że na wojnie z Prusakami gdy ubitego Xiążęcia Sędomirskiego Henryka chciał uwieść, przy nim w serce ugodzony.
Bielski.

PRZYIEMSCY Rawiczowie Wielki Dom.

PRZYŁUSKI Herbu Sulima w Krakowskim, Jakub Pisarz Ziemski Krakow: wydał *Statutorum Collectionem*. A że był Here-

Heretyk, Duchowieństwo szarpie. Był dobrze uczony Orator, y Poëta, wprzod Mościcki Proboszcz, potym się ożeniwszy w świeckim stroiu pisarzem został Starowolski. Statut iego od Zygmunta Augusta potempiony y zakazany. *Au-
t̄or de Controversiis inter Ord: Eccl. &
Sæcul. l. 7.*

PSTROKONSKI Herbu poray w Sieradzkim Woiew: iedneyże z Burżyńskiemu dzielnicy. Maciey Pstrokoński z Pstrokonią Biskup Kujawski. Dobrze uczony. Ten według Janczyńskiego *M. S.* na godzinę swoię zwyczajną przed wieczernią w pokoju zamknięty uczuł Siarkę, chłopca woła, pyta. Nic ten nie powiada z kąd fetor. Aliści modlącemu się pokazują się znaioime Senatorow, y Ministrów, osoby z konta, siarczyстым ogniem wskroź przeięte, w głowach postronkami skrempowane, pełne dziur. Powiedzieli że na wieczne męki skazani, że dowcipow swoich na iednę politykę, na zgubę Oyczyzny zażywali. Znikneli. Biskup surowe zaczął życie. Pisali się y z Bużenina gdzie Stanisław Jezuita Biskup Chełmski Infułatom *Præposituram* fundował.

PUCHA-

PUCHAŁA Herb na Podkowie prosto stojącej puł trzecia krzyża z lewego boku od dołu, na polu błękitnym. Nabył go Pobożanin któryś pod Hetmanem Piławitą, za to mu swoje krzyże dającym, *Okolski.*

PSARSKI Herbu Pomian.

PUZYNA Herbu Ogoniec, *vel* Brama Obozowa to jest tegoż Herbu z Ogińskimi y Krwie. Jerzego bowiem Fiedorowicza Syn drugi Władysław Książ na Kozielsku Brat Rodzony Grzegorza Przodka Domu Ogińskich, dla małej a mięszżey statury od Oycy *Buzyr tandem* Puzyn nazwany, dał okazją temu imięniowi. Z tych Michał pisarz Litt: miał Zofią Potocką Piławczankę Starościankę Jabłonowska z nią w Gwozdziu fundował OO. Bernardynów.

R.

RADOMICKI Herbu Kotwicz w Wielkiej Polzche. Jana Woiew: Inowrocławskiego Generała Wielkopolskiego Córki z Broniszowny Anna Szoldrska Łodzianka Starościna Łęczycka; Działyńska Starościna Nakielska.

RADWAN Herb chorągiew żółta Kościelna o trzech ogonach z frezlami.

na wierzchu iey krzyż Nadany Rycerzowi Radwan że swoich w małej kwocie raz pokonanych, przy zabraniu Chorągwi, znowu porwawszy z Kościoła chorągiewkę natarł na Ruś, pokonał; Za to od Bolesława śmiałego wziął ten Herb. Czyli też podobno za Bolesława Chrobrego.

RADZEWSKI Łódz Franciszek Podkomorzy Poznański, wielkiej wymowy y ludzkości: Kommissarz r. 1717. na Seymie Traktatów. Marszałkował na elekcyi r. 1533.

RADZIEIOWSKI Herbu Junosza Dom Starożytny w Polfcze. Wiele było Senatorow. Michał Stefan Radzieiowski Kardynał z promocyi Krola Jana III. krewnego swego, Arcyb: Gnieźnień: Prymas, syn Hieronima Starosty Łomzińskiego od Krola Jana Kazimierza od czci y honoru odsądzonego, za granicę relegowanego, potym Posła do Porty z Tytułem Woiew: Inflanckiego na legacyi zmarłego. Ktory Hieronym zrodzony z Sobieskiej Woiewodzanki Lubelskiej Ciotki Krola Jana. On Xiążęcia de Conte na Tron Polski ogłosił, a Dąbski Augusta. Umarł, w Gdańsku r.

1707. Ostatni z Januszow Radzeiowski, w Warszawie u Missionarżow pochowany. Inni Radzeiowscy Herbu Rawicz, iako to ow Pułkownik.

RADZIWIĘ *vel* **RADZIWIŁŁ** iak się podpisiua Herbu Trąby. Idzie ten Dom zacny Litewski według Strykowskiego od Narymunda Wielkiego Xiążęcia Litt: Potomka Palemonowego. Syn Narymunda od Stryiow maleńki na śmierć skazany, dla zgubienia sukcesora, ale Mamka go utaiła, Kapłanowi Pogańskiemu się tylko zwierzyła: ten widząc Witenesa Xiążęcia na ow czas polowaniem się bawiącego, Dziecie owo czyli w gniazdo Orłow włożył, czyli na drzewie w kolebce zawiesił, napadł Lezdeykem od gniazda nazwać kazał. Kapłan ten umierając tajemnicę rewelował. Więc Witenes Lezdeykowi Corkę swoją dał. Po Witenesie Gedimin na polowaniu gdzie teraz Wilno, zasnął, wilka widział żelaznego, a w brzuchu iego 100. ianych. Lezdeyko wytłumaczył ten sen, Gedimin Wilno Zamek założył, a Lezdeyka że radził Wilno założyć, od rady Radziwiłem nazwany. *Gvagvinus Strykowski.* Tego Lezdeyka Syn Worszyło,

tego

tego Syrpucyusz, tego Ostyk z pięciu Synow wiele Familii Ociec. Mikołay Radziwił z Jagiellem w Krakowie ochrzczony, wziął Imie Mikołaja, y chciał aby w tym Domu *Primogenitus* to miał zawsze imie. *Starowski*. Co się też praktykuie. Mikołay II. Radziwiłowicz *Priscus* nazwany Woiewoda Wileński żył lat 117. trunkow gorących nie piąc tylko wodę.

Mikołay III. Woiew: Wileński Kanclerz W. Litt: na Seymie w *Posonium* miał 1000. Ludzi kroiem Moskiewskim y Tatarskim stroynych R. 1512. Wtedy w Aufzpurgu na Seymie pierwszego z tego Domu policzył między Xiążąt *S. R. Imp.* na Goniądzu y Medeli. *Maximilian* Cesarz dawszy Orła Czarnego, za Herb rościagnionego o iedney głowie z Mitrą na głowie. Nie akceptuącemu, do Litwy przyśłał R. 1518. w *Diploma* zowiąc ich *Fratres & Consanguineos*, z Xiążąt Mazowieckich. Ale y tu reluctanti aż na Seymie w Brześciu Rzeczpospolita approbowała. Ale ten tytuł na Synach iego trzech bezpotomnych zgass.

Albracht Biskup Wileński Jasnuznik

antonomaſtice. Po trzech ſet co dnia ubogich żywił, ſam nie jadł aż im do ſtołu uſłużył. *Skarga.* Ociec mu Woiew: Wileński do Mszy Święt: ſłużył. Leży w Werkach, umarł 1519. *Starowolski.*

Jerzy Kaſztelan Wileński Hetman W. Litt: od Kwietniey Niedziele do Wielkieynocy zamykał ſię wKlaſztorze. Piſali ſię na *Bierzach y Ducinkach*, iak tamci uſtali na Goniądzu y Medeli. Mikołay Xiąże na *Birzach y Dubinkach* Woiew: Wileński Kanclerz W. Litt: y Hetman W. Litt: Xiążęciem Imperii od Karola wynieſiony, wielki woioownik. O nim mowi Nadgrobek u Starowolskiego: *Privati boni negligentior, publici studioſior.*

Jan Kaſztelan Trocki Hetman W. Litt: Pacierze Kapłańskie co dzień mowił, w wielki poſt tylko ſię chlebem poſilał poſypawſzy popiołem, poſwięconym w ſrodę wſtępną. Jego Syn Jan piſał ſię Xiążęciem na *Ołyce y Nieſwieżu* od Zygmunta I. na Seymie Brzeſkim Kreowany.

Mikołay Czarny Xiąże na *Ołyce y Nieſwiżu* Woiew: Wil: Marſzałek, Kanclerz W. Litt, Auguſt I. względem Barbary Radziwiłowny. a ſtryiecznorodzony
ſioſtry

Siostry iego wysłał do Imperium, gdzie tytuł *Sacri Romani Imp: Principis*, po zeszytej bez potomnie linii Xiążąt Radziwiłow na *Goniądzu y Medele*, y Brata Jiego Jana Krayczego Litt: y na stryiecznego Mikolaia Xiążęcia na *Birzách y Dubinkach* y na potomstwo od nich idące. Do Orła ich Cesarz trzy hełmy przydał na frodku puł Orła czarnego, na prawym hełmie puł Gryffa. na lewym hełmie puł Lwa. Dany ten przywiley od Karola V. R. 1649. co August I. y Rzeczpospolita na Seymie Brzeskim potwierdziła wtymże roku. On Kalwińską sektę do Litwy wprowadził, Biblią po Polsku od swoich Ministrow przetłumaczoną w Brześciu Litewskim drukował swoim nakładem: w Ołyce Zamek fundował. Ciało iego z Wilna do Dubinkow Krzysztof II. Radziwił przeniósł za konsensem Wnukow iego. Syn iego Stanisław Xiąże, z Ołyki Ministrow Kalwińskich rugował (Starostą Zmudzkiem był) od Oyca tam osadzonych. Tam Kościół erygował sam Katolicki. Na post się wielki zamykał w *Eremitorium* przy Kłasztorze Nalibockim. Z Bracią swoją Ordynacyą wieczną na Ołyce, Nieświżu,

żu, Klecku, Mirze, Grodku Corki nigdy niedziedziczyły, ale Synowie y to starli; *in defectu* ich bliżsi. Potwierdziła to Konstytucya 1589.

Albrycht Stanisław Xiąże na Olyce y Nieświżu Kanclerz W. Litt: wielki Jazmuznik, Dewot. Zona iego pierwsza Regina *de Bisenrych* rodem z Bawaryi pokazała mu się prosząc o ratunek gdy rzekł żeś pobożna była y tyle Mszy za cię się odprawilo, rzekła: że te wszystkie komu inżemu aplikowane. *Naramowski Tac. R. Imp.* Fundował Kollegium Pińskie *Societatis JESU* Kollegiatę Olycką, w niey Ołtarze wszystkie Marmurowe, Proboszcza Insulata z Kanonikami, Do Niepokalanego Poczęcia nabożny obowiązał się ślubem nic nie odmawiać proszącym w imie iey. Zapisał 25000. na dobrach Coling pod Gdańskiem na sustentacyą Heretykow rewokuiących. Woyciech Xiąże na Klecku Marszałek W. Litt: staraniem X. Skargi z Bracią *Calvinismum* odrzucił. Główny Muzyk sam w Kościołach grywał. Jerzy Kardynał *S. Sixti* na elekcyi dwoch Papieżow Innocentego IX. Klementa VIII. w konklawe zasiadał. Na Jubile-

wszu

ufzu w Rzymie umarł R. 1600. pochowany u Jezuitow w Kościele *Imienia Jezus. vel al. Jesu.*

Mikołay Krzysztof Syn pierworodny Mikołaiia Czarnego Woiew: Wileńskiego Xiążę na Ołyce, Brat Kardynała z Rodziców na ten czas iezzcze Katolikow, od Kapłana Katolika. Za Krola Zygmunta Augusta pod czas weselnego aktu na Pałacu, Krolewskim małe Dziecie same zostawione w pokoju Krol zastał, nad nim zawołał: *Sierotka*, Z tą zawsze tak zwany. Od Oycy zarażonego Kalwinizmem, y on się zaraził, urągał się z Rzymskich ceremonii. Raz Zakonnikowi o iakmuzną proszącemu dał konia nie uieżdzonego, ale ten go pięknie do Kłasztoru zawiozł, Z tą po chop do Wiary, że gdy z Warszawy do Wilna iechał y w Kwietnię Niedzielę czyli w piątek wielki z mięsem iadł, ktoś w tedy się naśmiewał z Ceremonii Katolickich, mówiąc tak to prawda, iak ten kapłun pieczony zapieie. Zapisał: w lot w lat 19. życia swego z Kościołem S. się poiednał y Bracia y Zona iegoż złożył 5000. czerwonych złt: Księgi Kalwińskie powykupował, a osobliwie Biblię od Oycy swego wydaną, w pośród rynku

rynku Wileńskiego na stusie spalił: We 12. Osob między niemi był Lenard pacificus Jezuita R. 1582. a^{ctu} będąc Marszałkiem W L. z konsensem Stefana Krola Jeruzalem nawiedzał z ślubu uwolnienia głowy od bolow: został tam Kawalerem Bożogrobskim. Jezuitom Nieświzkim Folwark Albę darował, gdy niechcieli akceptować, albę złotem tkaną ofiarował. Na Zakonnikow 100. czerw: złł: a na lampę 25. co rok postanowił: Kielich z patyną dał tam szczerozłoty. Nieśwież Zamek y Miasto ufundował Kollegium Jezuickie: tam w Kościele złożył Drzewo Krzyża S. drogo oprawnę: także fundował Bernardynow y Benedyktynki pierwsze w Litwie z Chelмна: &c. Co rok na wielki Czwartek ubogich traktuiąc, nogi ich umywał. Sługa, dobra iego maiąc w ręku, na sto tysięcy go ukrzywdził, na spowiedzi wyznał niemożność restytucyi, dla uszczerbku sławy, stanu y honoru. Spowiednik *anonime* uprosił mu *kondonacyą*. Lat maiąc 67. umarł R. 1616. 28. Febr. pochowany w Nieświeżu u Jezuitow w Pielgrzymkim stroiu: ktory nosił w Ziemi S. a pod statua swoją pod nogami Chrystusa pana napisać kazals

Advena ego sum, & peregrinus apud te, sicut omnes Patres mei. Cały do tych czas leży. Nad grobem laska y Kapelusz. Miał za sobą Xiężniczkę Wiszniowiecką Woiewodzanke Wołyńską. Z nią 5. Synow. Laske złożył Marzaikowska. W Bononii 3. Radziwiłow umarło, toć faralne dla nich mieysce.

RAFALOWSKIE Xiążęta, idą od Teodora Xiążęcia Siewierkiego, a w nim od Jednowładcow Ruskich, ktorego dway Synowie Jędrzey y Jan zostali dwoch Familii Xiążęcych Hołowczyńskich y Rafalowskich Autorami.

RAMULT Herb jest 5. róż białych w polu czerwonym. *Pawrocki Okol.* Przy niesiony ten Herb od Baldwina Biskupa Krużwickiego z Francyi około R. 1128. Od Brata iego rozrodziła się Familia Ramulow na Podolu y Wołyniu kwitnąca. Wiele było godnych z niey ludzi.

RAROWSKI Herbu Rhor. Jest sześć Cegieł złotych w trzy rzędy ułożonych w pierwszym 3. w drugim 2. w trzecim 1. na polu czerwonym. W hełmie nad koroną iabiko Krolewskie złote z krzyżem, po bokach delfiny na doł głowami. *Okolski.* Rhor Kawaler, w dobywaniu Bu-

dzy

dzynia Miasta w Kroacyi od Turkow obłożonego skoczył na mury, z nich 6. cegieł rzucił, miasta dobył, na Cesarza, za to też cegły na Herb mu dane: resztę im potym przydano ozdoby w Herbie. Kwitneli w Śląsku. Z tamtąd Jan Rhon do Polski się wyniosł.

RATULD niby Szeliga, jest puł pierścienia złotego, do gory końcami a w nim krzyż w polu czerwonym. Byli kiedyś Hrabiowie Ratuldowie. Już ich nie ma.

RAWICZ Panna rozczesana w koronie, siedzi na Niedzwiedziu czarnym, ręce do nieba wyciągnowszy w lewą tarczę idącym, w polu żółtym. W hełmie nad koroną między dwiema rogami ieleniemi puł Niedzwiedzia wacha w łapie podniesionev, roże. *Paprocki, Okolski.*

Po Krolu Angielskim wiele skarbow zostało, oraz syn y córka: syn aby nie zubożał posag dając siostrze, dał ją Niedzwiedziowi na pożarcie: ten iey nogi lizał, siadła nań, z tarasu wyiechała. O czym Brat dowiedziawszy się, przeprosił ją, wydał, za Xiążęcia Lotaryńskiego; z którym miawszy synow, postarała się że Niedzwiedz z panną za Herb im dany. Do Czech Familianci, a z tamtąd do polski dostali się. *Paprocki, Okolski.*

Wiele Domow w Europie Niedzwiedzia zażywaia: iako to *Cæsarini* u kolumny Niedzwiedzia na łańcuchu noszą, a na kolumnie Orzeł rozpięty. 4. było Kardynałow iako to *Julianus* pod Warną zabity. Z tych *Prosper Cæsarinus Kolumna* z Włoch przybył do Litwy. W Bawarii Familia *Haclodervuszow* z tabliczka złota na szyi Niedzwiedzia nosiła. Berna Miasto w Swaycarach na 4. nogach Niedzwiedziem się szczyci.

REKA w Herbie: Ręka z koronką *vide Batman* Ręka z pochodnią goraiącą *vel Półota*: Ręka świni pysk rozdzieraiąca *vide Swinka*: Ręka z obfoku zaniekrona *vel Pogonia*: Ręka z korony z mieczem nadół *patrz Brandys*: Ręka z kitą *patrz Krycki*. Ręka przez łokieć strzałą przeszzyta, *vide Sapieha*.

RESCIUS Stanisław *Protonotarius* na Dworze Hozyusza Kardynała wychowany, wielkiego rozumu pobożności y nauki. On wydał między innemi *Rozmowę Czteka z Duchem, o śmierci*. Wydał życie Hozyusza. Chwali go *Baroniusz* y *S. Karol Boromeusz Kardinali*. *Syxtus V.* uczynił go *Utriusque Signaturæ Referendarium*. *Zygmunt III. Krol Pol: Kani-*
noni-

nonikiem Warmińskim, Dziekanem Warszawskim y Opatem Jędrzeiowskim, między synów Koronnych policzył, y Legatem do Syxtusa o Kanonizacyą S. Jacka w roku 1589, y do Neapolu gdzie też umarł r. 1600. 3. *Aprilis* Bibliotekę swoię darował *ad Domum Professam* w Krakowie. Zwał się przed tym *Reska* potym *Rescius*, był Poznańczyk. *Starowalski*, który y to o nim świadczy że od Stefana Krola był Posłem do Grzegorza XIII. do Syxtusa V. od Zygmunta III. do Weneckiey Rrpltey, do Ferdynanda Xiążęcia Hetruryi, do Klementa VIII. Papięza z subjekcyą od tegoż Krola.

REY Herbu Oksza w Krakowskim, w Wielkipolszcze y na rusi. Mikołay Rey mało co umiejąc na Dworze Jędrzeia Tęczyńskiego Woiewody Sędomirskiego tak się wypolerował, że wiele Ksiąg popisał. On Rejowiec pod Chelmem fundował. Okszę także założył w Ziemi Krakowskiey, miał respekta u Zygmunta Augusta y Bony. W Xiegach swych i6. imienia nie pisał, bo mowił, iż od niedotycznego pochodzily. Urzędu żadnego nieakceptował, szabli nigdy nie do-

291
był. Zył r. 1567. Władyst: Woiew:
Lubelski.

ROCH powinny bydz 3. gwiazdy
kamienne od dołu większe trzeci na go-
rze naymnieyszy; na którym stoi lilia
sama bez korzenia pole czerwone lilia
biała. *Okolski* Zowie się skałą łomana.
Item Kolumna powinna bydz prosto
stoiąca, na niey korona w polu czerw-
nym. Takąż w hełmie nad koroną.
Origo Kolumny z Włoch: gdzie iedni po-
wiadaia że od *Herkulesa*, drudzy od *Ka-
rola Wielk*: inni iako to *Joannes Crescen-
tius in Corona Nobilitatis Italicæ* od *Tra-
jana Fundatora Kolumny Rzymskiej*.
Spenerus wylicza z tey Familii 6. Papie-
żow, wielu Kardynałow, Wice Rejow
Arragońskich, y *Neapolitańskich*. Star-
szy w tey Familii zawsze iest *Eques au-
rei velleris, Primusq; Princeps Pontificii
folii*. *Volaterranus* mowi że *ex Oppido
Columna* idą, Kolumna Kardynał *S.
Praxedis* R. 1220, będąc na wyprawie
Jerozolimskiej, Kolumnę przy ktorey
Chrystus biczowany do Rzymu przy-
wiozł, u *S. Praxedy* w Rzymie złożył.
Volateranus. Tenże Autor wiele *Xia-
żat*, *Bellatorow* z tego Domu wylicza.

Hanno

Hanno Kolumna Arcyb: drugi Gniezn: Rzymianin który z tym Herbem tu za- witał koło r. 970. *Damal: Długosz.*

ROSCISŁAW Hrabia na Litwę y Ja- dzwingow poszedłszy, gdy trochę był pierzchnął, lubo potym tryumfator, na- zwany żartem Pierzchałą; był Starostą Płockim. Od tych czas Kolumna zo- wie się Pierzchałą, albo Koch, od Rocha Marszałka Szachowego czarnego w polu białym. Zwano tedy Rocha dawnemi czasy Kolumną: gdyż *Roeca* z Włoskie- go wieże, albo kolumnę znaczy.

Tęż oż czasu *alias* r. 996. Palemon albo Libo. z Prosperem Cezarynem, oba Ko- lumnowie ze Włoch od Infubrii, czyli Ligurii albo Pietrurii przybyli do Pu- lity Litt: morzem w komitywie 500 Lu- dzi; kędy Libo założył miasto Liba od ktorego Libonia kraina: drugie *Romam novam* vulgo Romnownę, trzecie *Errago- lę* to jest *Errantium Coloniam*. Potom- stwo iego ustało aż na Mendogu Krolu r. y ostatnimi Litt: *Kojałowicz w Histo- rii Litewskiej.*

ROCH Herb trzy gradusy, albo wrę- by od siebie odległe od gory dłuższe, ku dołowi krotsze z lilią na wierzehu.

Sroka

Sroka w polu czerwonym, Rycerzowi Sroka nadany, Herb; inaczej Srocznik się zowie.

ROGALA Herb, jest na tarczy z góry na dół linią przedzielony na prawey stronie białey rog ieleni czerwony; na lewey stronie czerwoney, rog bawoli szary. Toż samo w koronie nad hełmem, ale rogi przemienione inną symmetryą. *Paprocki Okolski*. Familianci nie iednakowego koloru. Z Niemiec przyzedeł ten Herb czyli przez Rogalów czy przez *Biberszteynów*: ktoremu *Biberszteynowi* (kamień żarnowy znaczy) Bolesław krzywousty powracając z Pruskiej y Pomorskiej wyprawy, pod Raskami, gdy mu dla rozrywki, różne zwierzęta prezentowano, że ten *Bibersztein* na się Bawoła lecącego porwał za rog y zerwał, dał Krol za Herb do rogu Jeleniego już mianego. *Paprocki, Okolski*.

W Starembergu na tablicy kamienny napisano pod ieleniami rogami, że gdy Albrycht ielenia postrzegł, wtedy ielen, Łowczy, koń y pies na prawe oko ślepi byli: R. 1420.

ROGASKI Herbu Rola wielki wojownik Waleryan. czyli Jan; gdy był
w Wę-

w Węgrzech, w Siedmigródzkiej Ziemi, pod Wiedniem, Węgrow biiący, Ferdynanda utrzymujący, miał wtedy Lisłowczykow z sobą 8000. Piaśnicki pod Rokiem 1619.

ROKOSZ Herbu Hibrida *alias* puł konia w prawa tarczy y puł karpia z koniem zrosłego. W Prusiech go noszą Rokurowie. *M. SS. o Pruskich-Familiach.*

ROLA Herb jest róża biała w pośrodku krociow w polu czerwonym. Ten Herb wyszedł od Roli, albo Roles Krola Getow który z Rzymianami ligę wziął, Bastarnow pokonał, za Augusta Cesarza. *Dio Cassius Hist. Rom. l. 51.*

ROPEŁOWSKI Podgurzanin Stanisław Jezuita, Operariusz pokazał się po śmierci w zlotey, iasney szacie; spytany za co był? Ze prawi nie rozbierałac się z szat gotow był na zawołanie do chorých.

ROSTKOWSKI Herbu Dąbrowa. Z Rostkowa był Przybyśław Woiewoda Mazowiecki. Z tego Rostkowa Kostkowie wyszli. Adam Rostkowski Sufragan Łucki Umari r. 1738- leży w Werszawie jako Proboścz Warszawski Fundator

dator *Domus Correctionis*. Wydał *Clypeum Cleri Polonici 3tia tela Fori secularis in 4to An. 1728.* Adam Rostkowski Starosta Wiski.

ROZEN Herbu Gryff w Krakowskim starym Dom. Przodek ich *Rosinus* według Paprockiego, atoli akcentem Słowiańskim Rozen nazwany. Ida od Teodora z Rulczce Woiew: Krakow: *Nakiel:*

ROZRAZEWSKI Herbu Doliwa Dom wielki w Poznańskim; byli Hrabiami jako znać z przywileju Xiążęcia Polskiego Bolesława R. 1270. Ten tytuł Hrabioru potwierdził im Pius V, Grzegorz XIII, Klemens VIII, Papieże Ferdynand, Maximilian, Rudolf Cesarze Rzymscy, Zygm: August, Henryk, Stefan y Zygmunt III. potwierdzili. Z między wielu zacnych Rozrażewskich z Rozrażewa Hieronim Biskup Kujawski wielki z Cudzych krajow Lingwista. Fundował Kollegium Jezuitom w Gdańsku: zamki, Rezydencye, Kościoły w swoiey Diecezji reparował. Do Katedry Dzwon wielki w Hieronyma sprawił. Klemens VIII. Kapelusz mu przez Baroniusza, Bellarmina, Borromeusza podtykał, ale nie akceptował. Umarł na Jubileuszu w Rzymie

mie 1600. Leży u Jezusa u Jezuitow.
Legował Papieżowi Kielich szczerozłoty
300. czerwonych złotych, 1000. szku-
dow Krzyż misterny Koralowy, &c. Po
śmierci pokazał się Łukaszowi z Unlio-
wa Archidyakonowi swemu prosząc o
Mszę S. którą ieno zaczął pod czas *Gla-*
ria in excelsis słyszał muzykę i śpiew
wnie na tryumf. Hieronymus Inmi die
pisali z Nowego Miasta w Wielkopolszcze
Nowomieyskiemi Rozrążeńskiem w m. C.

ROZYNSKIE Xiążęta noszą cztery
krzyże złote od jednego drzewa wiszące
dwa w gorze dwa w dole na polu błękit-
nym. pod Miłą. Idą od Koryata Sy-
na Gedyminowego. Xiąż. Litt: *Paprocka*
Czyli od Narymuntę Gedyminowego
syna *Okoski*, świadczą Nadgrobkami
w Kijowie w Kościele Dominikańskim
Narymuntę synowie Alexander y Jerzy
od tych jednego idą Xiążęta Rozyńskie
Kojatowicz. Jerzy był Belskim Xiąże-
ciem, Alexander Podolskim. *Historia*
Sapiehana. Narymund miał za sobą
Corkę *Tuchais* Regnanta Tawrykań-
skiego z Maryi Cesarzowny zrodzoną.
Potomstwo jego od Dobr. Rózynu nad
rzeką Cieccerow w trypiec wpadającą

Kijowskim imienia nabyli. Ostatni Roman Xiaże Rozyński pierwszy y ostatni Unit z Kościołem Świętym, wielki wojownik w Kijowie pochowany z Nadgrobkim R. 1610. 8. Kwietnia. Na pogrzebie iego miał mowę Krzysztof Xiaże Zbarazki: Odpowiadał Kryski Podkanc: Kor: Corka tylko po nim została Swierska z Romanowa Obozna Kor. Ruscy Xiażęta S. Jerzym się pieczętowali.

RUDNICA albo Nasęp Herb Podkowa stoiąca a w niey strzala do gory wyrzeczowana.

RUDNICCY Herbu Lis w Sieradzkim Hrabiami się pisali z Bechczyc. Rudnickich 8. Domow.

RUDZKI czyli Rutski Herbu Węzyk w Litt: Jozef Welamin Rudzki Metropolita Kijowski: Urban VIII. w Liscie swoim do niego, zowie go *Atlantem Unionis, Columnam Ecclesiae, Athanasium Russiae*. Umarł R. 1637.

RUPNIEWSKI Herbu Srzenjawa w Krakowskim, iedney dzielnicy z Uieyskimi, także się piszącemi z Rupniewa. Michał Krzysztof Rupniewski Kasztelan Sąddecki Arianizmu się wyrzekł, Stefan Biskup Łucki z Heleny Ozarowskiej

zrodzony. Przed śmiercią trzydniowe nakazał nabożeństwo w Katedrze- 1. dnia za odpuszczenie grzechow: 2. dnia za Dusze w Czyfcu zostające: 3. dnia za fkonanie swoje. Jakoż tego dnia fkonat. Leży u S. Piotra w Krakowie.

RUSINOWSKI Herbu Godziemba w Kujawfkim Stanisław Hetman Lisfowczyk w Rogafkim y Kleezfkowskim wiele w Węgrach dukazuiący, gdzie 22. Cheregwi wziot Węgron do Wiednia odefiat; drugi raz 28. *Starowofski*: pod Chocimem kulą z armat rażony na śmierć. Po nim Stanisław Stroynofski Hetmanem obrany.

RZECZYCKI Janina Mikołaj z Wielkich Rzeczyc Chorąży Grabowiecki Kalwin, w dobrach fwoich tey fekcie kościoł wymurował.

RZESZOWSKI Herbu Pułkozic Jan Arcybisk: Lwofski w roku 1411. ktory w roku 1414 Katedrę z Haliczą do Lwowa przeniof. Leży na Łysey gorze.

RZEWUSKI Herbu Krzywda w Woiewodztwie Ruffkim Dom starożytny. Michał Floryan Rzewufki z Pifarża Ziemi fkiego Lwofki: y Pułkown. Krolewfkiego, za niezliczone mefwa na Tatarow, Turkow,

Szwe-

Szwedow pod Gołębim, za Chocimską,
Zorawską, Widenką okazyą od Jana III.
Podskarbin Nadwornym Kor, uczyniony,

S. Litery w Herbie zażywał Piotr Bi-
skup Wileński. *Okol: Naramcowski* świad-
czy że przydawał nad literą S. krzyż.

SAD albo Sando Herbu Pogonia
w Krakowskim dawna Familia kilku Se-
natorów miała.

SALAMANDRA w ogniu pieczętują
się niektóre Domy w Polfcze, w Cze-
chach Chrzaszczowie. *Okolski*. W He-
trurii złotą Salamandrą się w ogniu na
tarczy srebrney się pieczętują. *Petrusan-
ta c. 64.*

SAMSON Herb to jest Samson roz-
dziera paszczę Lwa. Samson y Lew
złoty na tarczy Niebieskiej. *Paprocki*.
W Wielkieypolfcze *in usu*.

SANGUSZKO Xiążęta Herbu Po-
gonia Litt: Ida od Lubarta Gedimina
Xiążęcia Litt: syna. *Bielski, y Haczel
w Kazaniu*. Który Lubart mając za so-
bą Xiążęcia Włodzimirskiego corkę, po-
tęscia śmierci, Prowincyi Ruskich, y Xie-
stwa Lwowskiego był Panem: ale nie raz
z nich wyzutym od Kazimierza Krola.

Byli Xiażętami Łuckiemi, Kowelskiemi,
Kofzyrskimi. Roman Xiaże Sanguszko
Woiew: Braclawski wielki woioownik.

Bazyli Xiaże Kowelski Sanguszko pier-
wszy szymę odrzucił. Zadnego szyma-
tyka w dobrach swoich nie cierpił. Ze-
gar miał na którym śmierć widzieć było,
na niey zaś kolumna światowey nikcze-
mności symbola reprezentowała, która
za każdym godziny wybiianiem obraca-
ła się.

SAPIEHA Herbu Lisow Litwie
Dom starożytny według Bzowiusza z Do-
mu Wiołskiego *de Sapiis*, gdzie jest y Nad-
grobek w Rzymie iednemu napisany *ad
Minervam*. Ale pewniey idą od Nary-
munda Xiażęcia Pińskiego y Mozyrskie-
go, syna Gedyminowego. Synowie Na-
rymunda I. Jerzy Narymundowicz Xia-
że Belzki 2, Bazyli Xiaże Podolski Chrze-
ścianie Xiażat Rozyńskich Autorowie.
3. naystarszy Brat Punigajło.

Sophia, to jest Mądrość: z tąd Sapię-
how imie. A że Herby Litwa przy U-
nii z koroną brali, tedy Sumigaj Kasz-
Trocki odrzuciwszy Pogańskie błędy
Oyca Punigajła y Herb trzy lilie na Ho-
rodelskim Seymie wziął Lis Herb a na
Chrzcie

Chrzcie imie Symeona. Od niego Dom Sapielow na dwie si nie rozdzielony. Zyt Puginetto R. 1380. Pawel Sapielha Kasztelan Kijowski 30. wygrał batalij z różnemi Nieprzyjacielami osobliwie z Moskwa.

Pawel Jan Sapielha Woiew: Wileński H. W. Litt: gdy iuż wszyscy opuścili ręce widząc Oyczyznę od Szweda y Moskwy polzarpaną on sam choć nogę zlamal bronil męźnie: zwany *servator Litvaniae Pater*. Jędrzeia Chowańskiego 24. tyśiace zbil pod Polanką. Zycie y tryumfy zakonczył R. 1665. Alexander Pawel Sapielha Marszałek W. K. mał Maryanny Katarżyny Bethunowny, urodziwy, mądry, w Kościelney y Swieckiey Historji dziwnie biegly Filozof y Matematyk główny.

Franciszek Sapielha Koniusz y W. X. Litt: y Generał Altyleryi Litt: na Seymy 16. razy Posel, pod Chocimem wielki woioownik. O nim Dunin w Kazaniu swoim: *Omnium militum amor omnium armorum miles*. Jan III. o zmarłym rzekł: *Hec magnum virum, & necessarium amisit Patria! Idem Conc: fun: f. 123.* Syn iego Jan Starosta Bobruyski Buławy nie akcep-

akceptuiący, dla niezgod wewnętrznych. W karności trzymał żołnierzy, ucząc, że łyż mieszać z krwią, jest nie szczęśliwa utarczka. Jan syn drugi owego Saniayła Kasztel: Trockiego Woiew: Podlaski Kanclerz, Marszałek W. Litt: od Zygmunta I uczyniony, Posel do Moskwy y Rzymu, gdzie Szymę porzucił. Konfederacyą Glińskiego na Krola Zygmunta I. Krolowi rewelował, za co Krol bawił w domu iego kilka dni. Od tego czasu konserwują Puchar szklany Iwan zwany. On Koden fundował: od niego Kodenscy Sapielowie: a Brat iego Bogdan Głowa Sapielow Siewierskimi zwanych, Czarnobyl miasto Krolewskie, dane Sapielom od Zygmunta Augusta w rekompensę Dobr w Siewierzu straconych. Pierwszy Łukasz Sapiela pisał się Hrabia Czarnobylskim. Fundował tam Dominikanow. Szymy się z żoną wyrzekł, tamże leżą.

Leo Sapiela syn Jana Starosty Drogickiego najstarszy, Brat Podkomorzego Orzkańskiego, od Rodzicow Heretykow do Lipska posłany dla nauk aby się tam był utwierdził w Herezyi, oddany na Dwor Stefana Krola który na Leona

nie raz mówił. *Iste adolescens evadit in magnum virum in Republica.* Jakoż wiele w Moskwie mieczem dokazawszy, od Krola uczyniony Pisarzem Polnym Litt: potym Podkanclerzym. Był Posłem do Jana Bazylego Gara tyrana drugi raz do Boryssa Gara y pokoy uczynił. Do Katolickiey Religii przez X. Skargę przystąpił. Apparatami, Kielichami, Kościoły, Cerkwie przewidował, nic podobnego u Ot-tarza cierpieć nie mogli, Kapłańskie Pa-cierze mawiał: o pał nocy na modlitwę wstawiał, krzyżem na ziemi leżąc mówił *Święty Boże Święty mocny &c.* Były y Dyscypliny Gabinetowe, z świadectwa sług, stróżow. Po wyrzeczonych Kalwiń-skich błędach Klemens VIII. Papież przy-słał mu Krzyż srebrny w Kollegium Brzeskim sę u Jezuitow konferwuiący. Złotą Rożę żonie jego przysłał. Ko-ściołow Leo w Litwie fundował zgrun-tu 24. Na chwałę Boską co rok wię-cey niż 70. tysięcy wysypał. Na Bia-łey Rusi kommendy Plebanii na 60. wy-stawił. On będąc z Seymu Kommissa-rzem ukarał Syzmatykow zaboycow S. Jozefata Męczennika na jego urnę dał

20000. Talerow bitych. Został *tandem*
 Hetmanem W. Litt: pobił nie raz w In-
 flanciech Szwedow. Do Administrato-
 row mawiał: u was chłop chłopem: a
 umnie Wielmożnym Jaśnie Wielmożnym
 bo kiedy ja chłopą mieć nie będę, pe-
 wnie ani Jaśnie Wielmożnym będę.
 W Wilnie Postow Weneckich traktując
 ofabił, bez konwulsji krzyżem S. się prze-
 żegnawszy umarł, u S. Michałana swoiey
 Fundacyi; żony iego były Firleiowna y
 Radziwiłowna. Stanisław Jan Sapieha
 Marszałek W. Litt: syn Leona przeszle-
 go z Firleiowny wielki mówca od Wła-
 dysława IV, dwarzacy do Cesarzow Rzym-
 skich. Poset od nich ofiarowany tytuł
S. R. Imp. Principis odrzucił, nie chcąc
 gorzyć synow Oyczyzny. Przyiósł ie-
 duak Kawalerya złotego Klucza. Oczym
Wojasznirowicz. Mawiał o sobie, będąc
 dwakroć Marszałkiem Trybunału: *Male*
esse Veronensis, quam Placentinus.
 Krzysztof Mikołaj Sapieha Pisarz Pol-
 ny Litt: syn Woiewody Wileńskiego Le-
 onu Hetmana w Lowanium pod Pitea-
 nem uczony. Przeciwnie rzeczy w nim
 się pogodziły: Młody wiek y sędziwa
 cnota, Dwor y Pobożność, żywość natu-

ry y niewinność, wyfoki dowcip y submissya, Fortuna wielka y statek.

Sapieha Kazimierz Leo syn Woiew: y Hetmana po Pifarstwie Polnym y po lasce Nadworney, Podkanclerzy Litt: Jezuitom Kartuzom Bernardynom Fundacye poczynił y Bonifratrom y po wielu mieyscach Kościoły. Na pogrzeb Teodory Hrabianki Tarnowskiej Woiewodzanki Inflantskiej 100000. wydał. W trunnie iego w Kościele Berezowskim zamurowaney roy pszczoł miód robiących w nogach nie naruszonego ciała w kilka lat znaleziono.

Sapieha Paweł Woiewoda Nowogrodzki syn Woiewody Podlaskiego Posel do Maximiliana II. Cesarza od Augusta I. Wziol od Cesarza aukcyą Herbu Rękę zbroyną w polu czerwonym y oria czarnego z koroną na hełmie; a zaś August w rekompensę postrzału otrzymanego w Inflanciech przyczynił strzałę przez rękę przeszłyą. Tenże wprowadził używanie Herbu Hipocentaura. *Okolski.* Przyczynił fundacyi Kodeńskiej. Sapieha Mikołay Woiewoda Witebski syn Pawła Woiewody Nowogrodzkiego od Zygmunta Augusta będąc Poslem do Maximiliana II. Cesarza od niego *Comitis Imperii* tytuł,

tuł, y złotego Runa order odniósł. *Warszewicki*. Sapieha Alexander syn Podkomorzego Włodzimirskiego pierwszy stan Duchowny obrał z Sapiehow. Był Biskupem Wileńskim. Urban VIII. sygnet mu darował Szafirowy. *Pater Sacerdotum & Pauperum* zwany. W Rzymie na Kapłaństwo poświęcony. Sapieha Jan syn Fryderyka Podkomorzego Włod: w woysku Francuzkim przy znacznych szarzach lat 7. tyleż w Hiszpańskich zostawał, zwany *Fulmen Belli*. Jan Sobieski Krol cokolwiek miał experyencyi woienney, wszystko miał od Jana Sapiehy iako się sam szczycił Krol. Jan Kazimierz Buławę mu Polną po Gosiewskim gotował, ale umarł w lat 74. w Zurawnie, leży u OO. Bernardynow we Lwowie. Pod żółtemi Wodami od Tatarow y Kozakow był wzięty.

Jan Fryderyk Sapieha Woiewody Trockiego syn Kanclerz W. Litt: fundował *Insulatum Praeposituram* w Kodniu, 10. Xieży przyczynił. tamże Missyą Jezuicką. On o Orderach napisał. *Historiam Domus Sapiechanæ* wydał X. Misztolt Jezuita.

SARBIEWSKI Herbu Prawdzic w Ma-

zowszu Maciey Kazimierz Jezuita, Retoryki Filozofii, Teologii z takim plauzem uczył w Wilnie, że w oczach Władysława IV. Krola Doktorski brał biret. Krol mu swoy sygnet włożył na palec. Przed tym Urban VIII. sam dobry Poeta Laurem go ozdobił Poetycznym. Był Kaznodzieją Krola Władysława IV. Umarł R. 1640. w Warszawie 2. Aprilis z okazyi krwawey kropli z czoła spadającej, gdy mocno nad Kazaniem ostatnim myślił, z ambony wszedł w trzydniową malignę. Po śmierci pokazał się widomie X. Szalabskiemu Jezuitcie Kaznodziei Lubelskiemu mówiąc: *Pater Szalabski & Regium Concionatorem & laureatum Poetam & Doctorem Theologiae fuisse, vanitas est.*

Stanisław Sarbiewski Woiewoda Mazowiecki Brat był iego.

SARNICKI Herbu ślepowron z Płockiego w Chełmskiej Ziemi. Z tych Stanisław Sarnicki Woyski Krasnostawski Krolewieckiej Akademii *alumnus* cudzych krajow nawidzieli, chwycił się *Calvinismum*, od Kalwinistów Superintendentem kreowany, złożył tę funkcyę, ale nie Herzya: prywatnie siedząc wiele popisał,
iako

iako to *Annales de origine & Rebus Ge-
stis Polonorum & Lithvanorum.*

SAS Herb, miesiąc na nowiu żółty na
polu błękitnym, w posrodku iego strzala
do góry z żelazcem. Wyszedł z Saxonii
do Węgier. *Okolski.* A z Węgier Hra-
bia Huyd z Woyskiem do Lwa Xiążęcia
Ruskiego przyzedł, y związawszy się z Li-
twa, Mazowże spuścizyli. W nagrodę
podarunki y krewna Leona wziął za żo-
nę tu osiadł na Rusi, wiele Domow ro-
skrzewił tego Herbu na Rusi w podgo-
rzu. W Węgrzech bydz miał wielki ten
Dom kiedy Superintendentem będąc,
w Mennicach z Herbem Sas monetę bić
kazali.

SCHAMPACH Lew wzdarty, rożę
trzyma. Familia *Davideorum* w Wene-
cyi nosi w Herbie Lwa złotego z liliją
na tarczy szafirowey. *Petrascanica.*

SCHONBERG Lew wsparty z mie-
czem stojący. Dom wielki w cudzych
kraiach. U nas sławny Teofil Schom-
berg General Artylerii. Ostatni syn ie-
go Jacek Rotmistrz Pancerny wielki wo-
jownik. O nich *Potocki in centuria.*
Schombergica Domus in Republica nostra
meritis cumulator, quam annis.

SCIPION 4. łaski błękitne w czerwonym polu, na ukos złożone, w hełmie Pelikan dzieci krwią karmiący. Cztery łaski z domysłu mądrych znaczą 4. sławnych Scypionow to jest *Scipionem africanum majorem*, *Scipionem asiaticum*, *Scipionem Nasicam*, *Scipionem Numantinum* albo *Africanum Minorem*. Koiałowicz *in M. S.* pisze, że z Włoch do Polski Herb ten w niesiony z Krolową Boną Zygmunta I. żoną, przez Piotra *Scipiona de Campo* Marszałka tej Krolowy R. 1618. Żona jego była *Livia de Leonardis*, zacnego Domu Neapolitańskiego Herbu *sbarra alias* krokwy srebrney w czerwonym polu. Syn jego ieden Fabrycy został we Włoszech, drugi w Litwie się poczoł gnieździc. Fundowali Scypionowie OO. Bernardynow w Grodnie, gdzie y Grob sobie założyli.

SZCZUKA Herbu Grabie w Ziemi Wiskiey. Władysław Xiążę Mazowiecki Marcinowi Szczuce Dworzaninowi swemu w zasługach dał w ziemi Wiskiey nad rzeką Wyszą 7. wsi; ktorego Potomkowie na Oyczystey Fortunie, drudzy w Litwie osiedli, inni na Rusi. Z Szczukow Wiskich był Kazimierz Jan Biskup Chełmiński

miński Admistriator *perpetuus* Opactwa Paradyckiego, Proboszcz Warmiński. Jeszcze będąc świeckim wiele na Szwedach y Kozakach Wykowskim, Chmielnickim, Mazepie wyrobił. Był w respektach u Jana Kazimierza, Michała, Jana III. wielom pomógł do Infuły z tąd nazwany *Creator Episcoporum*. Tandem od Krola Jana III. przymuszony do Infuły Chelmińskiej, w niej tylko rok chodził, umarł R 1694. Raz w Warszawie pozostna karetta ulgnęła mu w błocie, na co rzekł. *Miły Boże kiedym tylko Kanonikiem Warszawskim parą koni iędził po całej Warszawie przez różne błota, nigdy nie ulgnął, aż dopiero teraz gdy Biskupem zostałem: musi być że stan Biskupi, wielki to ciężar, kiedy go y sześć koni uciągnąć nie może.* Z Księstwa Mazowieckiego pierwszy się wyniósł do Litwy Stanisław Szczuka, y osiadł w Trockim. Antoni Stanisław Szczuka od tych idzie Litewskich z Szpilewskiej Nerewiczowny Referendarz Koronny potym podkanclerzy Litt. Starosta Lubelski dwa kroć przedym Marszałek Izby Poselskiej, gładki mowca, głębokiego rozsądku. On

Szczuczyn w ziemi Wiskiey fundował, także *Piarum Scholarum* Kollegium.

SZCZYGIELSKI Stanisław Benedyktyn *Author Aquilæ Polono-Benedictinæ*, w ktorey Błogosławionych *Illustrium Virorum Elogia, cœnobiorum & rerum memorabilium Synopsis &c. in 4to Cracov.*

SICINSKI Jozef Herbu Prawdzie ślubem się obowiązał Bogu, w Zakonie mu służyć, gdy odwioczy, dwa razy śmiertelną złożony chorobą *renovavit viam* y ozdrowiał, gdy niewykonał zapadł trzeci raz, y już się nie mógł wyprościć.

SIENIAWSKI Herbu Leliwa w Wojewodztwie Ruskim, Sieniawski Rafał pierwszy imienia y Doma tego Autor syn Dymitra Granowskiego Kasztelana Nakielskiego, Na Rusi z Bratem swoim rodzonym przeciw Tatarom wojując pojął Dziedziczkę na *Sieniawie*, Sieniawskim się nazwał, tak przez pułtrzeciasta lat aż do ostatniego się zowią Adama Kasztelana Krak: Het. W. K. Inny Jan Granowski pojął Chodorowską Dziedziczkę Brzozdowic Brzozdowskim się nazwał, O pierwszego tego Sieniawskiego wnukach trzech Mikołaiu Alexandrze Prokopie *Orichovius* napisał, że
byli

to byli *Trismegisti Hercules* tak byli wo-
ienni.

Sieniawski Prokop Marszałek Nadwor-
ny, porym Wielki Kor. Kalwin. Siła
swoją wołu jednym cięciem przecinał,
pozostne karety z gory hamował. Cze-
go nie raz w oczach Króla Zygmunta
III. dokazując zerwał się, długo w Kra-
kowie chorował, Marszałekowska Iaska
wielką regalizowany. Dwieba lary przed
świercią od X. Piotra Skafgi do Wiary
Katolickiey przyprowadzony. A że był
dziwney urody, raz w podanyim przed
śmiercią zwierciadle widząc się zchorza-
łym straszidłem, zawołał: *O gnoiu, gno-
iu iak nie rychło sejenosc twoię wydaresz
o iak cuchnieš teraz: w krotce cie roba-
dwo toczye będzie: syn Hieronym młodo
umarł: Corek było 3. Anna młodo zmar-
ła: Zofia y Elzbieta były Benedykrin-
kami.*

Sieniawski Mikołay Woiewoda Ruski
H. W. K. Starosta Halicki. 12. Batalii
wygrał. *Orichovius Dial. 6.* O nim Na-
grobek w Brzezanach mowi: *Hoc vigi-
lante Russia felix, hostibus a cunctis,
undiq; tota fuit.* Spytany: czego by nay-
bardziej żołnierzowi potrzeba było?

odpo-

odpowiedział Chleba, *Orichov: Dial: 6.* bo głodnego żołnierza y trzymać w rezie nie podobna, y narazić na okazyę nie bezpieczna. Lat mając 80. umarł w Lublinie Kalwinem. Zygmunt August ciało iego z Senatorami wyprowadzał do Brzezan idące R. 1569. pod czas Seymu. Wargocki *in Dedic: Peregr: Radiv.* Córka iego Anna Spytkowa Jordanowa Kasztelanowa Krak: Fundatorka Zamku w Mikulinicach przeciw Tatarom.

Sieniawski Hieronym Kasztelan Kamieniecki pod czas *Interregnum* y ciężkich na Rusi rozruchow od Rycerstwa Woiewodztwa Ruskiego, Woiew: Ruskim kreowany przykładem nigdy niepraktykowanym; co potym Stefan Krol z Stanami na Seymie approbował. Był to syn Mikołaja Woiew: Ruskiego Het: W. K. staraniem X. Benedykta Herbesta Jezuity został Katolikiem. Leży w Brzezanach. Sieniawski Adam Hieronym Podczaszy Kor. pod Zamoyskim Hetmanem wojownik potym pod Chodkiewiczem. Samuela Xiążęcia Koreckiego z niewoli Tureckiej przez Greczyna osobliwym fortelem wybawił *Bzovius in Annalibus.* Miał za sobą Katarzynę An-

nę

nę z Stembergu Kołtkownę Woiewodzankę Sędmirską. Syn jego Mikołaj także Podczaszny Kor: Brzezany iako Grob swoich Antenatów ufortyfikował, Kościół farny tam wymurował, drugi w Buszcu z żoną Urzula Zofią Krotowką Woiewodzanką Inowrociawską. Syn jego Prokop Chorąży Koronny wielki z Turkami y Tatarami woioownik. Wziął Alexand: Chodkiewicza Woiewody Trockiego Eufrozynę Corkę a z nią Szklów y Myfz. Sieniawski Mikołaj Hieronym Hrabia na Szklowie y Myfzy Woiewoda Wołyński pod Niemirowem Komarnem Zurawnem woioownik. Po łasce Seymowey wziął Nadworną Koronną potym Woiewodztwo Wołyńskie z Polną Buławą; ktorey gdy mu Krol Jan III. mając nad starganemi siłami komizeracyą nie chciał konferować rzekł: *Mniejsza o to, iutro prawi niech umieram bylem dziś miał Buławę z łaski Krolewskiej.* W Lubowli na spizu po Widenkiej lewe skrzydło trzymając wygraney umarł. W Sieniawie Obserwantow, w Brzezanach OO. Bernardynow fundował, zamek rameczny lepiej ufortyfikował. Miał za sobą Cecilią Radziwiłownę Marszałkownę W. Litt:

SIENIENSKI Herbu Dębno iedenże
Dom

Dom z Oleśnickimi, Ztych Dobieśław
 Woiew: Sędomirski, z Katarzyny z Boże-
 go daru Dymitra Podskarbiego K. miał
 synow 12, iako na Łysej gorze opiewa
 Nagrobek, y Corek 3. Jeden syn Jakob
 był Arcybisk: Gnieźniń: Jan Kasztela-
 nem Lwow: NB. Olim każda Prowin-
 cya miała swego Pieczętarza, *alias* Kan-
 clerza: Kanclerz Krakowski, Kanclerz
 Łęczycki, Dobrzyński &c. Przydawano
 im *Curia Regalis* albo *Cancellarii nostri*,
 a to dla dystynkeyi od Kanclerzow Ka-
 tedralnych. Sienieńskich olim był Zło-
 czow mający do siebie wsi 75. należa-
 cych. Jakob Sienieński syn Woiewody
 Podolskiego Ariańskiej sekty się był na-
 pił.

SKARGA *vide* Powęski.

SKARSZEWSKI Herbu Leszczycal-
 bo Brog Stanisław Scholastryk Krakow:
 Kanonik Płocki, tę zasłużył pochwałę
 u Lubieńskiego *in monitis de recte gerendo*
Episcopatu: Qui illum ob singularem ani-
mi candorem non amat, indignus est ipse
qui ametur.

SKORASZEWSKI Herbu Abdank
 w Wielkieypolszcze starożytny Dom.
 Pisali się z razu Skora z Gacci. Włady-
 sław

staw Michał Skoraszewski Chorąży Po-
 znański, Marszałkował Izbie Poselskiej.
 W okazyi Alsackiej, Duńskiej, Szwedz-
 kiej z Czarnieckim, w Tatarskich, Tu-
 reckich, Moskiewskich, pod Chocimem
 w oczach Jana III. wielki wojownika.
 Umierając mówił: *O Boże mój na tożku
 gnuśnym umieram, a czemu nie na koniu
 pod Widniem &c. O jak bym był rad tę
 garść krwi mojej, za Wiarę y Ojczyznę
 przelać &c.* Przy wyznaniu Trojcy SS.
 padał codziennie na kolana, czołem bi-
 iąc, od czego miał znaczek na czole.
 Modlił się tak codziennie: *W Trojcy
 Person iedyny Boże bądź odemnie licha-
 go stworzenia twego pochwalony y bło-
 gostawiony po stokroć tysięcy millionów,
 y więcey a więcey &c.* Tego Nabo-
 żeństwa Dziełek swych uczył. Symbo-
 lum S. Atanazego codziennie mówił.
 Do Kommunii S. postem się preparował,
 Spowiedz ze łzami czynił: w Kościele
 gadającym do siebie nic nie odpowiadał:
 W utrapieniu padał na kolana z Domem
 swoim; mowiąc: *w BOGU nadzieia moja*
*Za zmarłych Msze S. zakupował, z sasia-
 dami dobrze się zachowywał. Mawiał:*
Dość, mały kącik a wolne sumnienie
Bez grzechu życie, mierne dobre mienie.
 Nad

Nad sercem iego w Poznaniu osobno pochowanym napisano: *Quis jacet hic?*
Cor: totus, cor fuit ille Dei.

SLEPOROD albo Snieporod Herb na Mogile strzała z krzyżem prosto do gory żelezcem między dwiema proporcjami. *Okolski.* Nadany od XX. Litewskich Przodkowi Slepородow za jakąś przyługę.

SLEPOWRON jest Podkowa biała barkiem do gory z krzyżem na którym stoi kruk z wspiętymi do lotu skrzydłami, z złotym pierścieniem Kleynotowym wypysku, w prawą tarczy błękitney. *Paprocki Okolski.* Jeden wziół Pobog Herbu Dame bogatą, na iey Herbie swego osadził Korwina. Ten Korwin z Węgier do Polski przybył, a do Węgier z Rzymu. Tam sławny był *Valerius Corvinus Tribunus Militum*, z tąd Korwinem nazwany, że pod czas wojny Rzymianow z Francuzami za Hetmaństwa Kamilla, Francuz rośły silny *ad singulare certamen* iednego z Rzymian Rycerza ktoregokolwiek pretendował, wyszedł *Valerius*, w tym mu siadł na szyszaku kruk, skrzydłami, spornami, pyskiem na adwersarza nacieraający, a tak zwycięzca został. *Waleriusz,*
 od.

od tąd *Korwinem* nazwany sto lat żyjący w czerstwości, sześć razy był Konfulem Rzymskim. *Livius lib: 7. Doc. 1.* Huniad y syn iego Maciey Krol Węgierski ba y syn iego Jan *illegitimus* Korwinami zwali się; na monecie wybiłali kruka z pierścieniem. Ale Korwinowie w Polsce *ab anno 1224. floruerunt*, a Huniad y Maciey dopiero *Anno 1400. Annales Silesiæ* twierdzą, że kruk Macieiowi Krolowi z palca zdjęty sygnet porwał, Krol go dogoniwszy postrzelił, odtąd *pro Simbolo* wziol sobie kruka z sygnetem.

SLIZIEN Herb świat z krzyżem. iak go malują ale bez pafa. Nim się pieczętują w Litwie Slizieniowie, z Siedmiogrodzkiej ziemi do Siewierskiego Xięstwa w Białey Rusi zaszli z tamtąd do Litwy.

SŁON Herb iest Słoniewskich y Sierawskich na Podolu.

SŁUCKIE Xiążęta są Olelkowiczowie.

SMARZEWSKI Herbu zagłoba to iest Podkowy szablą przesytey, w Płockim Woiewodztwie. Przodek tego Domu fundował Kościol drewniany we wsi Zagroda, czyli Zagłoba od lat 300. do tych czas stoiący: nadał do niego wieś Leszczyno,

SOBIESKI Herbu Janina od Sobieskiej woli Dziedzictwa swego blisko Lublina według *Zaluskiego*. Marek Sobieski wielki Senator za Stefana Króla koniem przez Wisłę pod Tczewem swoim na sukurs przybył choć ranny, w zbroi, idąc na Gdańszczan. W Litwie z Stefanem Królem polując gdy na nich Niedzwiedz wypadł szablą go zabił. Wielki był przytym Junak na Nieprzyjaciół. Jakob Kasztelan Krakowski na Traktatach z Osmanem Cesarzem Tureckim pokoy uczynił na lat 50. Onże iako *socius belli Commentarium* wydał *Belli Chotimensis*. Marszałkiem Poselskim był 4 razy Trybunalskim 4. Są iego Mowy w Mowcy Polskim. W zwyczaj był wziął bez Kapłana nie siadać do stołu, pierwsze mu miejsce dając. Bolało to pewnego Woiewodę że go Pleban posiadał; y gdy w tym Gospodarza nie przemógł, odszedł, a Pleban rzekł do Kasztelana: *Quia honorasti unctum Domini, habebis in Domo tua unctum Christi:* co się sprawdziło na synu iego Janie III. *Kowalicki w Kazaniach*. Kupił Złoczow, Zborow &c. Miał pierwey za żonę Wisniewiecką Woiewodzanę Ruską nieplodną.

płodną. Drugi raz Daniłowiczównę Wo-
 iewodżankę Ruską OO. Dominikanow-
 Zulkiewskich Fundatorkę. Ta umiera-
 iąc Jana syna swego obligowała, aby bez
 pompy ją pogrzebł, co uczyniwszy dał
 inskrypcyą: *Sic Mater voluit*. Drugiego
 dnia *solennissime* z napisem: *Sic Filium*
deciit. Córka jego z Daniłowiczowny
 jedna Rozalia Xieni u wszystkich Świę-
 tych we Lwowie druga Kararyna wprzod
 Xiężna Zastawska y Ostrogska Woie-
 wodżina Krakowska potym Radziwiłowa
 Woiewodżina Wileńska Hetmanowa Pol-
 Litewska. Wielu Kościołów Fundator-
 ka, w Trybunałach pensyą placaca Pa-
 tronom Wdow, sierot, i prawy trzymają-
 cym, wiele na okup niewolników sypała.
 Mawiała. *Dobra Francya, chwalebna*
Hiszpania, wesole Włochy, bogate Niemcy,
ale mi najmilszą Polska. Ustawicznie
 czytała nabożne Xiegi XX. Druzbickie-
 go, Młodzianowskiego, Skargi. Klęcząc
 trzech Mszy SS. codzien słuchała, dwie
 godziny co dzień medytowała. W Bia-
 ły Celkę miała przy Kościele, gdzie wło-
 żywszy powroz na szyję modliła się. Cia-
 ło martwiła dziwnie. W Pałacu kura-
 miała budzącego ją jak Piotra, z Piotrem

placzącą. Na Wielki tydzień w Kłafztorze się zamykała. W Rzywie Święte miejsce nawidziła, osobliwie Domek N. Panny Loretanski tam upominek dała: od Innocentego XI. mile przyięta. Zydom na Pokoie nie pozwolila przyſtępu; tylko ubogim: pod ałym krzywdy czynić nie kazała. Umarła na S. Michał w Warszawie R. 1694. Marek Choraży Nadw: K. po innych wiktoryach z Marcinem Kalinowskim Hetmanem zginął pod Batohem. Brat to był Krola Jana III. o którym wie świat.

SOKOŁA Herb puł wieprza dzikiego od głowy, puł Niedzwiedzia czarnego, od ogona, pręgą czerwoną przedzielonych. Na hełmie z korony puł Niedzwiedzia. Nadany od Kazimierza I. Krola Braci Rodzonym Sokołom, że w oczach Krola na łowach, gdy się Niedzwiedz z Dzikim paſſując pomordowali, wypadli, ieden niedzwiedzia drugi dzika za ufzy porwawſzy, szablami głowy poucinali. Z tąd też y Herb zwany Sokoła. *Paprocki, Okoński.*

SOKOLSCY Kniaziowie na Wołyniu.

SOKOLINSKI Kniaz Herbu Druck w Litwie, iedneyże Dzielnicy z Xiążętami

mi Druckiem. Piszą się Druckiem Sokolińskiem.

SOKOŁOWSKI Herbu Gozdawa, Stanisław Sokołowski Stefana Krola Teolog Kanonik Krakowski pietnastu Książek Autor mądry, świętobliwy, od Starowolskiego *elogio*, od Hozyusza Kardynała Listem, od Birkowskiego Kazaniem pogrzebowym uwenerowany.

SOLIKOWSKI Herbu Bończa, piszą się z Sokoli w Sieradzkim Woiew: Jan Dymitr Solikowski Arcybisk: Lwowski, Opat Wąchocki, gładko mowiący y piszący Dyscypuł Krakowskiey Akademii. 23. razy był na różnych Legacyach, Kommissyach, iako ie wylicza synowiec iego Jan Teodor w Książeczce, iako to do Szwecyi, Danii, Francyi po Henryka gdy odiechał. Greckie y Łacińskie wartował Księgi. W drodze bez tych swoich delicyi bydz nie chciął. Na ubogich hoyny. Raz sygnet z palca dał swego naprzykrzaiącemu się, zapomniał o tym, aż mając list pieczętować przypomniał sobie. Gdy po coś do swoiey o-rtworzył szkatuły, znalazł sygnet, klęknoł, Bogu za cud podziękował, hoynieyszym ieszcze bydz poczoł. Jezuitow do Lwo-

wa wprowadził R, 1590. y Benedyktynki do Wszystkich świętych. Kościół w Dunajowie z gruntu fundował. Dzieść dni wyprawił Odpustu tym, którzy by w Kościele strofowali gadających. *Aktu Synodi 1593.*

SOŁOMERECKIE Xiążęta w Litwie Herbu Rawicz.

SOŁTAN Herbu Serokomla w Litt: Byli Podskarbiemi Litewskiemu. Jeden w Zyrowicy dla N. Panny Cerkiew wymurował syn Podskarbiego Nadwornego.

SOŁTYK Herb jest Orzeł czarny w prawą obrocony z koroną na głowie na lewey nodze stojący, a w prawey miecz trzymający, na ktorego końcu korona włożona otwarta nad hełmem Xiążęca Mitra. Dom sławny w Moskwie. Z niego była Anna Monarchini Rossyiska, Córka Jana Alexiewiczza Cara Moskiewskiego y Anny Sołtykowny, córki Michała. Była za Wilhelmem Ketlerem pierwey Xiążęciem Kurlandii y Semigallii. Teodor Potocki Arcyb: Gnieź: Prymas z Pawła Kafztelana Kamienieckiego y Sołtykowny spółdzony.

SRZENIAWA jest Herb Rzeka biała w polu czerwonym, na ukos płynąca, na heł-

hełmie Lew bez korony, między dwiema trąbami myśliwskimi, u kaźdey z nich cztery dzwónki. *Długosz, Papr: Okolki.* Jedni Familianci na wierzchołku iej kładą krzyż, y zowią to Srzeniawą; drudzy zażywają bez krzyża zowiąc Drużyną. Jedna to cale Familia według *Paprock.* Bez krzyża Srzeniawa dawnieysza, jeszcze za Poganstwa; aż iak Wiarę Świętą przyieli Familianci według *Duryewskiego,* krzyż im przydali.

SRZENSKI Herbu Dolega w Płockim. Stanisław Grad Srzeński Woiew: Płocki R. 1436. żył lat 140. bo według Hozyusza Kard: był *Vir p̄sci moris, Catholicoꝝ rituum observator.*

STADNICKI Herbu Srzeniawa w Krakowskim. Pisali się z Zmigroda wszyscy, ale przydając *de Lesko, de Lechin, de Dubiecko, de Lancut.* R. 1289. Woiewodą był Krakowskim Marcin Stadnicki &c. Adam Woiewoda Bełzki Starosta Przemyski, w Moskwie Rycerz, w Szwecyi Posel śmiały. Miał zatargi z Herburtowskim Domem: obie strony wojaka miały, Herburt zginol. W Zamku Przemyskim spiącego Adama siestrzeniec Herburtu dobywa w nocy: S. Ignacy stra-

strapionemu bez ludzi y klęcząc proszącemu pokazał się: A czemuż mię o pomoc nie prosisz, alboż nie wiesz że m też y ja kiedyś Rycerską traktował. Adam: *Moy Oycze Święty y teraz proszę y poki żyć będę, opiece twoicy zawsze się polecać będę.* Po widzeniu zaśnoł Adam, widzi we śnie Markę N. płaszczem swoim, Zamek okrywaiącą, a nad zamkiem biret kwadratowy wieszaiący się. Porwał się z swemi odpędził, Wódza Herburta poymał. *Histor. Coll. Jaroslav. Instrumentum Publicum Consist. Premisl.*

Stanisław Starosta Zygwulski Heretyk syn iego Wiadysław Dziedzic na Łańcucie, w Dubiecku Kościół był odebrał Katolikom, dał Dyssydentom: Łańcucki Konwent OO. Dominikanow Stadnickich Fundacyi sprofanował. Ale Feliciana corka tey Herezyi wyrzekła się. Grob ich w Przemyślu. Mikołay Podczaszny Sanocki cudze kraie gdy lustrował, y w Anglii z okrętu wysiadłszy na ląd slyszal, że Anglii oglądać nie będzie, poki Jakuba Krola nie uzna za Głowę Kościoła Angielskiego, raczey się na śmierć rezelwował, albo na powrot nie widziawszy Anglii, niż taką rzecz uczynić.

nić. Straż tak statecznego widząc, dys-symulowała.

STANISŁAWSCY Herbu Pilawa w Sieradzkim y Podolskim. Pisali się z Stanisławic w Radomskim Powiecie, tam się lokowali po dziale z Bracią innemi Pilawczykami.

STANO albo **Stanno** Herbu Gozda-wa w ziemi Sanockiay. Familia Stanow kwitneta na trakcie do Francyi Wene-teńskim, z ktorey był B. Franciszek Sta-no Biskup Rusteneński we Francyi: *Item Petrus de Stanno alias Etain Pres-byter Cardinalis.* Z Francyi podobno do Siedmigrodzkiej ziemi, a z tamąd do Polski przyżli.

STARKOWIECKI Herbu Łodzia Piotr, Brat Jędrzeia Wojewody Sieradz-kiego, umiał Perski, Turecki, Arabski ię-zyk, wytłumaczył Alkoran po Polsku, ale dla śmierci zachodzącej nie wydru-kował

STARODUBOWSKIE Xiążęta idą od Xiążęcia Włodzimirskiego, y innych XX. Ruskich. *Geneal. Ogijskch.*

STAROWOLSKI Herbu Łodzia Szy-mon Kanonik Krakowski Kantor Tarno-wski, od szabli do piora rękę obrocil,
Ociec

Ociec iego Bazyli *Adamowicz Starowolski*, Matka Zofia *Zarankowa*, pochowani w Starowoli w Kościele swoim. Napisał Książek 30. iako to *Monumenta Sarmatarum. Hecatombe seu centum illustrium Virorum Poloniae Scriptorum elogia & Bellatores Sarmatiae centum & triginta &c.* On z Krolem Szwedzkim rozmawiał się, Brat iego Samuel był *Burgrabia Krakowskim*.

STARYKON *alias* koń biały bieżący z złotemi kopytami w polu czerwonym, w pol przepasany czarnym szerekim popręgiem. W hełmie Topor końcem niższym niby utopiony w koronie. Podług *Długosza, Paproc: Okol.* Trzech Braci rodzonych było *Sędziwoy, Nawoy y Zegota* Herbu Topor, Hrabiow z *Sieciechowic*. Ten trzeci udał się na peregrynacją powrociwszy się do Braci, zaprzany, z tąd *Zaprzanicem* zwany, aż się przed Krolem Polskim wywiódł, y dowiódł. Herbu z niemi niechcąc mieć spólnego, wzięł konia białego, na którym peregrynował, a Topor w hełm wyniósł, że wyszedł z *Toporczykow*. Co *List Kazimierza Kielkiego* konfirmuje R. 1366. Starykoń zwany na wzor *Starzy*.

Zego-

Zegoty Zaprzańca Potomkowie zwali się potym Szafrancami. Z tych Piotrowi Szafrancowi Krol Ludwik dał Pieskowa skałę usmierzając w nim gniew, który miał do Węgrów Dworzanów Krolewskich, o to że go w twarz ranili. *Bulski*. Był potym Podstolim Krakow: żona jego Kochna. Stanisław Szafraniec Woiwodztwo Sędmińskie złożył po Interregnum Krola Stefana, Wojskim tylko Krakowskim umarł.

SZTERNBERG Herb Gwiazda o 8. rogach złota na polu błękitnym, nadana Rycerzowi że Tatarom, aż po Ołomuniec zapędzonym po porażce naszych pod Lignicyą dał odpor y Wodza ich Perę wziął w niewolę. nadany mowię od Wacława Krola Czeskiego z Zamkiem Szternberg, z tad y Herb wziął imię. *Długosz*.

STOGNIEW Herbu Lubicz od Roku 1473. w Płockim y Ruskim. Jeden miał Sieniawską Sędziankę Halicką. Stogniew w Litwie Herbu Bończa.

STOINSKI Herbu Janina w Lubelskim z Stoieszyna. Mikołaj Pisarz Ziemski Lubelski 30. lat tą się funkcją bawił sumiennie. W trudnościach Spowiednika

dnika się radził. Od papierow u Duchownych nic nie brał, owszem ich wspomagał wielki Jałmużnik, sobotę o chlebie y wodzie obchodził Godzinki o Matce N. codzien mawiał. Złożył pioro, udał się do dewocyi Umarł R. 1654. leży u Jezuitow w Lublinie. Wielu ztego Domu było Officialistow Lubelskich Ziemijskich.

STRETKOWSKI Herb trzy tarcze dwie w górze, trzecia na dole w polu. *Okolski Tom: 3.*

STROCCY Herbu trzy Kłęczyce. Przyszli z Boną Krolową z Familią Florenckiey. *Strazze.*

STRUS Herbu Korczak z Komorowa własna Korczakow Komorowskich krew od ktorzych wyszli. Z Bełzkiego na Podole wyszli, nazwani czyli od zamku *Strusowa*, czyli według *Okolsk.* że żelazem y szablą iak strusowie żyli. O nich Paweł Potocki *in Centuria, Ex Strussia gente raro aliquis integrum corpus sepulchro intulit. A Starowolski in Bellatore Sarmaticæ. Nullus illorum sua morte perit. sed in acie quilibet & pro tuitione Patriæ libertatis a Barbaris interempti prope modum omnes.* Paprocki 24. reie-
struie

struie na wojnie zgubionych. Mikołaj z Komorowa Strus Halicki Sniatiński &c. Starosta w Moskwie 7. lat, w Konstantynopolu 2. lecie siedział pod Cecorą wzięty, na kturego wykupienie pobor łanowy Ziemia Halicka uchwaliła, Rzeczpospolita 15. tysięcy na toż dała. Umart R. 1627. a w nim Dom ten, bo tylko z Orzechowskiej 2. Corki zostawił.

STRYKOWSKI Herbu Leliwa w Łęczyckim. Piotr Kasztelan Inowrocławski. Piotr Kanonik Krakowski Roku 1578. Maciey Strykowski Kanonik y Archidiakon Zmudzki Historyk y Poeta sławny. 13. Operow Autor. Ich było miasteczko Osołtow w Łęczyckim, potym Łaskich Korabitow. Z tąd się on zwał Strykowskim Osołtowiczem, ieden że Dom z Piorunami. W Krakowie traktował szkoły y w Lipsku. Zlustrował Niemcy, Carograd z Tarnowskim Legatem, gdzie wiele zlustrował w Azji y Europie. W szesnastu leciech skończywszy szkoły, do Xięstwa Litewskie zozachawwszy na chleb się udał Rycerski, na *Præsidium* w Witepsku lat kilka strawiwszy pod Kommeudą Alexandra Gwawina Włocha tey Fortecy strzegąc, wolnego

tego czasu pisał Księgę *Sarmatiae Europaeae Descriptionem*. Którą Gwagwin kryjomo Strykowskiemu odiowszy pod swoim imieniem podał do druku w Krakowie 1578. Ale Strykowski od Krola Stefana otrzymał przywilej, w którym Strykowskiemu tę Księgę przypisuje, iako y Kroniki, zakazując aby żadna Drukarnia nie wazyła się wydawać tych 2. Książ bez woli Autora. Gwagwin ten [mowi Strykowski nie umiał po Łacinie] Umiał po Grecku y po Łacinie Strykowski Kronikę swoją pisał lat 8. z Latopisów Ruskich y Litewskich.

STRZEMIE żolte Herb w polu czerwonym. Nadane Rycerzowi na Rusi od Bolesława Chrabrego, gdy na Nieprzyjaciela nacierał z konia szwankował, koń nogę złamał, nogę Rycerzowi uplątał w strzemieniu, gdy nieprzyjaciel nań naciera, on strzemie z rzemieniem urwałszy, pokonał adwersarza, na konia jego siadłszy, drugiego nacierającego strzemieniem w twarz ranił (nagle szabli dobyć mu nie dał nieprzyjaciel.) zląpał go oddał Krolowi, wziół za Herb strzemie.

Bielski, Papr: Okol: Zwał się ten Herb y **Lawsowa**, Do zabicia S. Stanisława

przyczynili się Strzemionowie. *Długosz*
 w życiu jego. Tegoż Herbu Mikołaj
 z Zemboczyna, którego żona Małgorzata
 pod nie bytność męża swego przez lat
 kilka ochraniając dobrej sławy swojej,
 na wieży Kościoła w Zembrocynie z sio-
 strami swemi mieszkała, ze dworu sobie
 pokarm wciągając sznurem, poki się iey
 Mąż z pod Kijowa z Bolesławem śmiałym
 nie powrocił. *Długosz*.

Jakub Arcyb: Halicki Franciszkan. le-
 ży we Lwowie z Nadgrobkiem u Francisz-
 szkanow zmarły R. 1411. Gdy R. 1619.
 grob przy Zakryłtyi kopano na jego cia-
 ło nie skażone napadli, w Apparacie Ar-
 cybisk: całym: w tedy wiele łask ludzie
 odebrali. *Skrobisz in Vitis Archwarski*

Grzegorz *Sanecus* tegoż Herbu Ar-
 cybiskup Lwowski Doktorskim Laurem
 w Akademii Krakowskiej uwięczony.
 Z Władysławem Jagiellonowiczem na
 Turkow pod Warną wojował. *Bielski*
 Wojował y za Kazimierza Jagiellowicza
 pod Wrocławiem.

Został potym Arcybiskupem Lwow-
 skim R. 1451. W Dunaiowie iako stary
 żołnierz obronił się Tatarskim kupom.
 Umarł niespodzianie w Kąkolnikach R.

1469. znaleziony na twarz na ziemi leżący z rękami rozciągniętymi. Leży słyżę w Rohatynie.

SUCHEKOMNATY Herb, *alias* trąba czarna myśliwska nad nią krzyż w polu czerwonym. Hetman Xiążąt Mazowieckich trzech trąb, w Pruskich okazyach mając Rycerza wiele dokazującego przyiósł go do swego Herbu, ale tylko iedney trąby. W Ciechanowskiej ziemi Familianci tego znaku gniezdziłi się, Dziedzice Dobr Suchekomnaty, z kąd y Herb nazwany.

SULIMA Herb iest tarcza poprzek przedzielona, na wierzchniey części żółtey, iest puł orła z rozpostrzenionemi skrzydłami czarnego, na części dolney czerwoney trzy kamienie drogie. Na hełmie z korony puł orła wynika. Jest z Niemiec ten Herb według Autorow. W Prusiech się zowie *Słomff*: z kąd urosła Familia *Comitum Solimensium*.

SUSZYCKI Kanonik Krakowski Dyrektor Alexandra y Konstantego Krolewiczow.

SWIENCZYC Herb, dwa Krzyże w żółtym polu.

SWIERCZEK Herb N litera złota w polu

w polu błękitnym. *Paprocki. Okolski.*
Z Grecyi zawitał. Familianci tego Herbu według Długosza *Pacifci.*

SWIERSKI Herbu Lis w Litwie. Siewierscy Kniaziowie idą od Xiążąt Litt: od Doumunda Xiążęcia Uciańskiego. Jednąż to linia z XX. Siesickiem. Tak zwani od Zamku Swier, nad hełmem mitrę kładli nie lisa.

SWINKA Herb, jest Wieprzowa głowa w czerwonym polu, ktorey pyk ręką prawa w błękitnym rękawie rozdziera. Na hełmie Panna. Nadany Herb w Polsce koło roku 1148. Rycerzowi ktory na łowach dzikowi szezeki rozdał, łeb uciot.

SWIRSCY Herbu Szalawa to jest cyrkułu w ktorym 3. krzyże w Wojewodztwie Ruskim, piszą się z Romanowa. Mikołaj Swirski Sufragan Chelmski uczony, Autor kilku Xiąg. On Rodecznickich Bernardynow fundował, Piarow w Chelmie, Bonifratellow w Lublinie y w Zamościu.

SYNOWIEC Herbu Starykoń.

SYROKOMLA Abdank biały w polu czerwonym; a z niego wynika krzyż złoty. Na hełmie toż famo. Rycerzowi Abdankowi przydatek ten uczyniony, że pojedynkową utarczką Prusaka Poganina Iza-

cego

cego imie Czrystusa pokonał. Zwał się ten Rycerz Syrokomla.

SZALAWA Herb jest Cyrkuł żółty na tarczy, w ktorego środku trzy krzyże szerokie złote przypięte, w polu lazurowym. W helmie ręka zbrojna z szablą w prawą tarczy wyniesiona. *Papr. Okol.* Nadany od Włodzimierza Xiążęcia, kiedy wysłał Posłów do Carogrodu, aby się tam Ceremoniom Wiary Chrześcijańskiej przypatrzyli, co oni gdy uczynili, y powróciwszy wychwalali obrządki, Dworscy Xiążęcy urągali się. Posel ieden trzech z nich wyzwiał na pojedynek, uczynił cyrkuł na ziemi, wszystkich pokonał, ten Herb odniósł w nadgrodzie.

SZAMOTULSKI Herbu. Nałęcz: Dom starożytny: zwali się y Swidwami. Pisali się z Samotuł.

SZANIAWSCY w Ziemi Łukowskiej rozrodzeni Herbu Junosza. Nadany kilku Braci woijnym Przywilej od Władysława: Jagiella Krola R. 1429. do Szaniawy służący, Piszą się *de Szaniawa*. Drudzy w Litwie osiedli, z ktorych Konstantyn Felician z Referendarza Litt. Biskup Kujawski, aż też y Krakowski, Teologią Jezuitom we Gdań-

szaw Millionarżow fundował; Dobra Karakowickiej Dycezyi do lepszej pory przyprocedził. W Łukowie na ubogich studentow fundował, dawszy na to 100. tysięcy.

SZASZKIEWICZ Herb jest Litera M. wielka z łaską lewą na bok skrzywioną, krzyż na niej trochę bokiem stoi: pole tarczy czerwone. *Rutka.* Nadany Rycerzowi Szaszko.

SZELIGA Herb jest Xiężyc żółty na nowiu rogami do gory obrocony, w którego frzodku krzyż kawalerki żółty w czerwonym polu: w hełmie pięć piorstrusich. Innym się zda że to nie Xiężyc ale puł pierścienia. Leszek Czarny go nadał żołnierzowi *Szeliga*, że Xiążęciu ięzyka od Litwy przyprowadził y Xiążęcia na Litwakow sprowadził, tak że ich zniost. *Paprocki.* Kwitneli Szeligowie na Szląsku.

SZEMBEK Herb na pasie ukośnym z lewego boku na doł prawego boku, trzy roże czerwone, nad pasem, pole ma bydz Niebieskie, na nim koza bieżąca, w prawą tarczy. Niżey pasa, pole krwawe, na nim takaż koza. W hełmie między dwiema skrzydłami orlemi koza wpięta.

Okolski, Gerlak, Schonbek po za woio-
 wanych Saxonach od Karola W. Cesarza
 do Szlachectwa Niemieckiego przypusz-
 czony w Akwisgranie. Henryk ten
 Schonbek pod czas wojny Cesarza Hen-
 ryka z Rupertem o koronę, wiele dokazu-
 iąc *Equus Auratus Creatus*. Kwitnoł potym
 Piotr Schonbek Dworzanin Maximiliana
 Cesarza. Czterech synów miał: ieden
 Henryk został w Imperium, na dziedzic-
 zney fortunie trzech przyszło do Prus.
 Edward y Bartłomiey w Margrabstwie
 Brandeburskim. Syn Bartłomieia Bran-
 deburskiego, Bartłomiey do Polski się
 wyniosł, Indigenat od Krola Augusta I.
 na siebie y sukcesorow otrzymał Roku
 1666. *Okolski*. Od tego tedy Bartłom-
 mieia idą Szembekowie. Karol Szem-
 bek syn Alexandra Burgrabi Krakowskie-
 go pod Beresteczkiem z Chmielnickim
 wojując obie miał oczy wystrzelone. *Ko-
 chowski*.

SZOLDRSKI Herbu Łodzia w Po-
 znańskim od Dobr Szoldry nazwani ale
 się piszą z Gorazdowa. Nigdy się ten
 Dom Herezyą nie zmazał *teste Okolski*.

SZUMLANSKI Herbu korczak na
 Rusi.

SZUY-

SZUYSKI Herbu Pogonia w Litwie: czyli też S. Jerzego, w Herbie mała na polu czerwonym na helmie mitra Xiążca. Idzie ten Dom z Xiążat, bo według *Starowolskiego* nie którzy Kniażowie z Moskwy do Polski się wynieśli. *Bazyli Szuyki* nagła, ale też nie stateczną fortuną Carem uczyniony Moskiewskim.

SZYDŁOWSKI Herbu Odrowąż. Z tych Krzyzstof *Kalztelan* Krakowski godny człek, Mądrych iako to *Erazma Roterodama* estymator. Kupił Opatow u Biskupa *Lubuskiego*, tam leży. Na *Wiedeńskim* Monarchow zieżdzie od *Zygmonta* Krola Pol: interessa promowował. Ofiarowanego tytułu *Principis Imperii* od Cesarza nie akceptował. Córka jego jedna *Elzbieta* była za *Mikołaiem Xiąż. Radziwilem* Woiewodą *Wileńskim* Marszałkiem y Kanclerzem *W. Litt.* o ktorey *Hozyusz* w Listach mowi: *Qua Femina vix ullam vidit, aetas hac nostra Sanctiorem & Religiosiore.* Pisali się z *Szydłowiec.*

SZYSZKOWSKI *Stanisław* Herbu *Ostoia* Biskup Krakowski do *Wszystkich SS.* z Dworem swoim codzień *Litanie* mowił. Chorował R. 1624 nie bezpie-

339
cznie, ślubem się S. Stanisławowi B. M. obowiązał jeżeli by go BOG z tey niemocy salwował, Grob temu Świętemu kształtnieyszy wystawić, ledwo to wymowił gorączka ustala. 160. tedy tysięcy wysypał na ozdobę Grobu iego w Krakowie. *Histor Domus Prof. Crac.* Podczas Chocimskiej mając sobie Krakow oddany w opiekę 400. Piechoty wystawił, sto konnych na *presidium* onego. Wiele Fundacyi poczynił. Umarł Roku 1630.

T.
TACZAŁA Herb *alias* Zuraw szary stojący w prawą tarczę obrocony z nogą lewą podniesioną. Pole żółte: od kontow górnych czarne y 2. gwiazdy na nim. Z Czech Przybył. Dany za czuyność w straży żołnierzowi.

TARANOWSKI Herbu Belina Jędrzey Podczaszy Halicki małego wzrostu, ale wielkich obrotow dzielności, do Danti trzykroć Posel, iż woyska mające się potykać pogodził Szwedzkie y Duńskie. Był Poslem do Szwecyi do Alfacyi do Porry, pod Astraban, znowu do Selima za Hospodarem Wołoskim Iwonem od Augusta I. do Iwana Wielkiego

kiego Kniazia Moskiewskiego o pokoy pod czas Interregnum. Znowu do Stambułu o pokoy u Amurata. *Papir.*

TARCZA w tych Herbach iest: Jannina Łagoda, Czerwnia, Zraia, Tarcza wesola, Tarcze trzy, Strupiński.

TARŁO starożytny Dom iako sam Herb starza pokazuje. Sarnicki wywodzi że z Gotow wyszli. Pisali się z Szczekarczewic. Są w Sędmirskim y Lubelskim, Wieku 14. po Narodzeniu Pańskim to imie urosło. Jan Tarło Zakonnik S. Franciszka we Lwowie obieczony, w Jeruzalem peregrynując umarł w wielkiej światobliwości. Matka iego Klasztor PP. Bernardynek we Lwowie fundowała, fama tam umarła. *Vaditugus sub Anno 1480.* Barbara Tartowna Corka Kasztelana Wiślickiego Jerzego Lubomirskiego Marszałka W. K. Hetmana Polnego Małżonka, do Częstochowskiego Obitazu dała Koronę szczerozłotą z kleynotami ślubną y suknią srebrem y złotem tkana. *Nieszpork.* Karol złożywszy Woiewodztwo Lubelskie wziął Podkancierstwo, potym Wielką Pieczęć, bardzo człek sprawiedliwy. Umarł w Lublinie przy mowieniu nad nim OO. Re-

341 s]o]s
formatow Psalmu *Miserere mei DEUS,*
Na co rzekł: *Dei magnalia, iam misertus*
est mei. Do tych czas cały od Roku
śmierci.

TARNAWA Herb jest krzyż szeroki
biały w polu czerwonym, z boku lewego
Xięzyc żółty czyli złoty rogami obro-
cony do krzyża w helmie 5. piorstrusich.
Paprocki Okoński Bielski. Z Rodu Wy-
spy do Polski przyzedł, tu nazwany Tar-
nawą od gory Tarnawy, pod którą za
powodem Rycerza tego Herbu, Polacy
zwycięstwo odnieśli, za co Xięzyc mu do
krzyża przydany, *Parr.* ale później do
Rodu Infanty Kawalerowie Maltańscy
czuńscy przyszli niż Tarnawczycowie
w Polsce kwitneli, gdy Miechowskiemu
Klasztorowi wieś zapisał R. 1220
Nakielski.

TARNOWSKI Herbu Leliwa w Wo-
iewodztwie Krakow: y Ruskim Dom sta-
rożytny od Renu do Polski zawitał ma-
jący w Herbie krzesiwo, a tu wziął Leli-
wę. Ale to omyłka: inny później Spi-
cimir Dom Tarnowskich roskrzewił Ka-
szelan Krakowski R. 1330. Ten zało-
żył dwa Miasta Tarnow z Zamkiem y
Melsztyn, *estle Warszawicki Orat. de Laud.*

Tar-

Tarnow. Syn iego Jan z Melsztyna Kasztelan Krakowski miasto Jarosław na Rusi założył. Spytek *alias Rogatianus* z Melsztyna Woiewodą Krakowskim został w 18. leciech, Krolowi Jagiellowi do Korony dopomógł, za to mu Krol darował po koronacyi sandały w kleynoty ozdobione. Trzymał Ziemię Podlaską *Jure perpetuo Feudali*. Gdy wojnę z Hadygą Wodzem Tatarskim ten Spytek Witoldowi X. Litt. odradzał, dla sił swoich słabych, Paweł Szczukowski Gryff wymawiał mu bojaźliwe serce, y żał żony dorodney, młodey, obfitość fortuny. Odpowiedział Spytek: *Otoż ia pr y łasce Boskiej dziś życie położę a ten szpetną ucieczką z pola uydzie*. Jakoż zginął Spytek, a Szczukowski uszedł. Ziemia Podolska wrocila się do Krola Jagiella. Po tym się rozrodziwszy iedni z Tarnowa, drudzy z Jarosławia pisali. Spytek z Melsztyna Brat Rodzony Woiewody Krakowsk: wziowfszy w dziele Melsztyn stał się Oycem Melsztyńskich. Katarzyna Białuszyna z Melsztyna wielkiej świątobliwości dla Boga hojności Pani u SS. Troycy w Krakowie leży. Jak Melsztyńskich nie stało Melsztyn się wro-

wrocil do Jarosławskich, *his quoru de-*
ficiantibus wszyſſka fortuna poſzła w Dobro
 Tarnowkich. Rafał Tarnowski Staro-
 ſta Dwowski y Spytek uczynił Ordyna-
 cya Jarosławskie. Spytek Jarosławski Ka-
 ſztelan Krakowski Jarosławskie miało
 murem opasł. *Hiſtor. Mirac. Jarosl.*

Jan z Tarnowa Woiewoda Krakowski
 Hrabiow Tarnowkich linie zaczął.
 Z Szerebergowny Kanclerzanki Cze-
 skiej miał synow 5. którym wszyſtkim
 z afiektu ku S. Janowi, dał imie Jana,
 iako to *Jan Gratus, Jan Major, Jan, Ra-*
fel, Jan Amor Kaſztelan Krakowski ktorego
 linia pięknie kwitnela ale już zeszła od
 lat 1800 skończona na Janie Krzyſzto-
 ſie. Jan Felix Woiewoda Lubelski kto-
 rego Sukeſſorowie ieſzczekwitna. Ten
 Woiewoda Krakowski takiy był u wszyſt-
 kich powagi że y Krola ſagiella wolno
 ſrofował. Grob ſwoy miał w Tarno-
 wie. *Jan Amor* Kaſztelan Krakowski
 Znowu tu Amorow y Janow wiele. *Jan*
Magnus Kaſztelan Krakowski Hetman
 W. K. ſyn Kaſztelana Krakowa Peregryn-
 niac, Leonowi Papieżowi, Karolowi Ce-
 ſarzowi był wiadomy. Zbił Turkow Muſ-
 tanów pod Obertynem, Moskwe pod Stra-
 rodu-

rodubem: on nie raz Tatarow y Tur-
 kow pokromil, iako o nim pisze *Paulus Jovius Novocomensis, Episcopus Nit-*
ceritius in Elogiis 17. *Rozzyus Hispani*
in suo Chiliaflico oglosil ze gdy go Here-
 zya w komput inszych Dystrydentow wlo-
 zyła, sarknoł na to y chcial się orężem
 mścić. *Bucholcer in Chronico* zowie go
Ducem literis & armis clarissimum. Sta-
 tura w nim męska, broda przydluzsza,
 pamieć bystra y trwała. Wizytowal Sy-
 rią, od Krola Luzytańskiego mile trak-
 towany, ze mu dopomogl na Pogan;
 wtedy Cudze kraie zlustrowal. Karol
 V. y Ferdynand zyczyli go sobie za Wo-
 dza przeciw Turkom ale się wymowil.
 Oyczyzna pozwolila mu wiezdzac do
 Krakowa z tryumfem. Tarnow uforty-
 fikowal y Tarnopol, Jaroslawski Zamek
 dzwignol. Dla zazdrości y nie nawisć
 iuz się miał do Czech wyniesć, ale samiec
 uprzedzila go R. 1561. przy wyznaniu
 Wiary Katolickiey. Miał pełną Biblio-
 tekę starych Xiąg y ciekawych Manuskry-
 ptow; sam Kronikę napisal. Były za nim
 Teczynska Woiewodzanka Rуска, zdo
 Szydłowiecka Kasztelanka Krakowska,
 Jan Spytek Woiewoda Sieradzki z Pie-

niążkiem przez nikogo nie utulone mając zatargi, z konsensem Krola kopiami się probowali, nic sobie nie uczynili, potym szablami, oba mocni w oczach wielu Panow, z koni zsiadli, ściśneli się. Ten pojedynek cudzoziemcy sztychowali. *Wargocki*. Stanisław Woiewoda Sędomirski y Podskarbi W. K. od wielkiej fortuny Bogatym Woiewoda zwany. Chorągwie swoje wystawiał.

TARNOWSKI Herb Rolicz z Tarnowoy w Kujawskim nad Gopiem.

TECZYNSKI Herbu Topor Dom starożytny, który się tu tylko opisuje, iak się Tęczynskimi zwać poczeli, a przedtym Toporami [*vide ich tam*:] Dwie było *Preginie*, jedna w ktorey zamek widać było skalisty, druga w ktorey zamek Tęczyn, który Nawoy Kasztelan Krakowski syn Zegoty Kasztelana Krakowskiego fundował y odtąd zwać się poczeli od Zamku Tęczyna Tęczynskimi. Jasko Owca pisał się z Morawicy, zkad potym Morawickich. Nie którzy Osłolińskich początki do tego Jaska Owcy referuia. Warszaw cki pisząc *de Optimo statu Libertatis* w swoiey prefacyi, nazywa Dom Tęczynskich *Publicæ libertatis Patro*

Patronam daley Ich zowie *perpetuos* Jagellow *Electores*. *Bielski fol. 305. Fen-*
cinian Domum Religionis Catholicae re-
tinenda tenacissimam fuisse. Nizey *Ea*
Familia Catholicam Fidem contra Haereti-
cos magno animo tutata est. Quorum no-
mina consecrata erunt perennitati, donec in
prelio virtus erit. Starowolski in *Bell.*

Tęczyński Jędrzey wielki Rycerz Wo-
iewoda Krakowski od Karola V. Cesarza
otrzymał tytuł *Principis S. R. Imp.* w Ro-
ku 1527. Tęczyńska za Odrowążem
Woiewodą Ruskim była pobożna, w Sam-
borze Dominikanom Kościół na cześć S.
Katarzyny stawiając, sama z Dworem swo-
im materiały nosiła. *Grodzicki w Ży-*
ciu S. Jacka. Tęczyński Jędrzey Hrabia
z Tęczyna Kasztelan Krakow, gdy Soly-
man Wiedeń obległ, z ochoty swojej
we trzech tysięcy Kawaleryi Polskiej
poszedł Ferdynandowi, w Morawie
12000. Tęczyński Jan Baptysta Woie-
woda Bełzki, syn Stanisława Woiewody
Krakowskiego wielkiego poloru Peregry-
rant od Zygmunta do Szwecyi Posel,
rrzymiotami swemi Krolewnę Szwedz-
ką zdewinkował, zaręczył. Z Polski
z Janem Bratem swoim z wielką pompą
iadąc

ładac, rozbił się na morzu, Ciało do Gdańska sprowadzone.

TELEFUS Herbu Łabeć w Podolskim, Według Sarnickiego ida z Gorow, według drugich od Telefa Krola Mizow pod wojnę Trojańska kwitnacego. Drugi Telefus *dimissis omnibus ducentorum talentorum Cynicam Philosophiam deinceps constanter sectatus est. Parisius in Slavia.* Trzeci Telefus Oktawiana Augusta y cały Senat z drugiemu znowiwszy się chciał wyciąć. *Svetonius in Augusto.* Był Telefus y w Czechach sławny: iego Potomstwo do Polki zawitalo. Jan Telefus od Zygmunta Augusta otrzymał złoty łańcuch, 16. razy Posel na różne Seymy &c.

TEMPA Podkowa, *alias* stojaca we frodku iey Krzyż. Jest to Jastrzębiec wywrocony nadol. *Paprocki y Okolski* mowi iż nadany *in pœnam* Jastrzębczykom Zaboycom S. Stanisława, ktorych wylicza *Długosz* Borzywoia, Zbiluta, Dobrogosta, Zeme, Odolange, Jędrzeia, za co im Wład: Hierman Monarcha był Dobra odebrał, potym przywrocil.

TEREBESZ Herb Ręka zbroyna,

na końcu miecza głowę ludzką odciętą
trzymająca.

TOLIBOWSKI Herbu Nałęcz w Ku-
jawskim. Z tych Woyciech Biskup Po-
znański, Fundator Reformatow w Pozna-
niu *sub titulo Imm. Concep. B. M. V.* Ka-
tedrze swoiey dał kielich 7000. waza-
cy, statue S. Woyciecha srebrną 6000.
szacowaną Poswięcił Kapłanow 2000 Ko-
ściółow 150. Kielichow 1000. Oltarzow
600. Dzwonow 300.

TOMASZEWSKI Herbu *Boneza*
w Lubelskim. X. Maciey Jezuita nabo-
żny do Matki N. w Lucku umierając R.
1664, zawołał nie raz: *Non possum perire
pro pietate Marice.*

TOMICKI Herbu Łódzia: od Panow
z Buina y Gorki idący od Dobr. Tomice
trzy mile od Poznania będących dzia-
łem się jednemu dostających nazwany
napisał Strykowski *Fol: 776. wiecy
na Dobro Oyczyzny respektują niż na swo-
je.* Piotr Biskup Krak: Tomicki w A-
kademii Krak: *Laureatus Philosophus
w Bononii, Utriusq; Juris Doctor,* w Rzy-
mie *Theologii,* wielkiego rozumu Człek
na Dworze swoim nawet Senatorskim
Synem edukacją dający; Fortunęłożył

na ubogich y Kościoły; Pokorny, każdemu się przyflugiacy, wiele publicznych funkcyi odprawił, w Siewierzu cały Zamek zmurował. Był y Kanclerzem Wielkim. *Quem Cancellariorum Normam, & quasi Patrem veteres dicebant.* Za niego u Cudzoziemców *Cancellaria Polonica elegans & erudita censebatur*, bo ją piękną ukształcił Łaciną, iako świadczy Łubieński *in Parenesi ad Zamoc. f. 218.* Za niego tylko godnych Łuczi do Senatu przybierano. Z tego cwiczenia Jędrzey Krzycki Arcyb. Gnieźnieński sielstrzeniec iego, Hozyusz Kardynał, Dantyfzek Biskup Warmiński &c. Byłurody piękney, szczerzy, mowca gładki umiętacy ięzyki. Passyą przy śmierci kazał sobie czytać, na słowach: *In manus tuas, bniąc się w pierśi skonał, w Roku 1535.* Chwała go Hozyusz, Erasmus Roterodamus. Stanisław Woiewoda Kaliski. Tomicki był się napił nowinek Wittenbergskich y ie do śmierci obferwował.

TOPACZ Herb iest skrzydło podniesione sępie czarne, na nodze żoltey stojące, w polu czerwonym. Nadany od Topacza Raca; W Węgrzech (zład do

Pol-

Polski przyszedł za Kazimierza wielkiego.) y w Litwie zagęszczony.

TOPOR Herb biały w czerwonym polu, w lewą tarczy ostrzem obrucony, w hełmie takiż trochę ku ziemi nachylny. Ktorzy takiego y w tamtym polu zażywają Topora według *Paprockiego* są właściwi Toporczykowie Starzowie. Zwali się Starzonami, Hrabiami z Panigrodza; na ktorego miejscu teraz Opactwo Węgrowieckie od Tęczynskich fundowane.

Toporczykowie tak swę Domu swęgo kochali, że swęgo Familianta o nie przyśltoyność karali. Mieli Kronikę swęię od początku swęgo, którą białogłowa z częścią Fortuny wynieśła z Domu ich, że onęey własni Potomkowie wiedzieć nie mogą. Wieża jest w Krakowskim Dorotką zwana, w ktorej Tęczynscy Toporczykowie na imię Dorotę aż do śmierci trzymali, za iakaś indecencyą. Sędziwoy z Szubina Woiewoda Kaliski, Starosta Krakowski wielki Rycerz, za Władysława Hermanna y innych Krolow Kommenderował całym Woyskiem.

TOREPECKIE Xiążęta. Dawid Xiąże Torepecki zginol nad Dzwina R. 1216.
Długosz.

TRABY Herb trzy myśliwskie czarne, oprawne w cztery trefy, w polu białym, każda z zawiązaniem złotym, do kopy iakoby w iedne centrum się schodzą. Przyszedł przez Jordanow do Polki, z Alfacyi, czyli z innym Kim.

Traba Mikołay z Halickiego Arcyb: Gnieźniński od Herbu tak nazwany. Na Koncilium Konstantyeńskim Posel, wyrobił tytuł *Primatis Regni*. Papieżem go chciano obrać, *teste Długoszę & Biel:*

TRACH Herb iest smok złoty po prawey stronie tarczy błękitney do gory się pnący, po lewey trzy wręby troche na ukos idące. *Okolski* wywodzi, że ma początek od Rzymian smoka noszących na chorągwi: Czego Autorem Apollo po zabiciu smoka według Izydora: Trachow Familia na Szląsku sławna, do Wielki Polski zawitała, gdzie od Dobr imiona pobrali iako to od *Gnina* Gnińscy, od Dobr *Prochy* Proscy.

TREPKA Herbu Topor w Krakowskiim.

TRETERUS Tomasz ieden z Nobilitowanych R. 1676. Kuztosz y Kanonik Warmiński przy Hozyuszu Kardynale w Rzymie wypolerowany, *Patria Po-*
spani-

snanierfis wielu Xiąg Autor, iako to *Ge-
sta* Papieżów, Cesarzów, życia Poznań-
skich y Warmińskich Biskupów.

TRUBECKIE Xiążęta Herbu Pogo-
nia Litt. Idą od Jędrzoia Wigunta sy-
na Olgerdowego, a Brata Wład: Jagella.
Z Xięstwem Siewierskim od Litwy do
Moskwy oderwanym, iedni do Moskwy,
drudzy do Litwy się przenieśli. Za Wła-
dyślawą IV. Trubeck od Litwy do Mo-
skwy odciecy.

TRYUMF Herb, *vide* Krucy albo
krzyża Herb.

TRYZNA Herbu Gozdawa w Litwie.
Są z Grecyi. Dość wielki w Litwie Dom.
Marcjan Tryzna Koadjutor Biskupa Wi-
lenckiego, Podkanclerzy Litt. język umie-
iaący Grecki, dla tego za Zygmunta III.
od Tronu Greckim Posłom po Grecku
odpowiadał. Gdy Matce swojej pogrzeb
miał sprawować, siła mu się kilku mie-
siącami iakby w tymże Kościele go
grzebiono y czytał swoy Nedgrobek,
wkrótce też umarł; w Brześciu Litt. u
Bernardynów pochowany.

TRZASKA Herb jest nowy Kieżyc,
do góry rogami, żółty w pola Niebie-
skim y dwie główne orluczone, iedna

we środku Xiężycy, druga pod Xiężycem, niby się stykaia: w helmie 5. pior strusich. *Paprocki Okolski*, Zowie się to Trzaska, to Lubiewa, to Biała. Nadany Rycerzowi Trzaska, od Bolesława Chrabrego, gdy Nieprzyziaciel na Krola nacierał, on go zastawiał, aż mu miecz się spadał. Krol mu swego podał, tym nacieraiącego pokonał y drugich, ale y ten spryskany oddał Krolowi, za co mu Krol tym Kształtem Herb nadał. Lubiewa się zowie według *Paprockiego* że Trzaska ten fundował Klasztor Lubieński w Polfcze Wielkiej, kędy trzech z tego Domu Opatami było y tym się Herbem Klasztor pieczętuje. Z tego Domu byli Hrabiowie z Biały, z kąd y Herb wziół imie.

TRZEBICKI Herbu Łabęć Jędrzey Biskup Krakowski S. Stanisławowi sprawił urnę srebrną po wziętej przez Szwedow dawney. Szpital na szalonych w Krakowie fundował. Słuchał Teologii pod Kardynałem *de Lugo* Jezuitą w Rzymie. U Święt. Piotra w Krakowie Grob sobie wystawiwszy, przykładem Karola Wielkiego całował klęknowszy y mówił: *Hec requies mea &c.* Umarł

Roku

Roku 1679. Trzykroć stotyścięcy na dobre uczynki wyfypał.

Trzy Buławy złote Herb w polu niebieskim: iest pas na prawą nachylony biały, po nim są 3. lilie, nad pasem dwie, niżej pasa iedna buława. Z Węgier do Polski przyszedł: zażywaią go tylko Karbotowie:

Trzy Korony iest Herb Kapituły Krakowskiej Wileńskiej, wziowski ie od Aarona Biskupa swego, ktorego z 12. Bracią z Klunjaku Kazimierz Mnich sprowadził, Klafztor na Tyńcu fundował, iego Opatem uczynił, potym Biskupem Krakowskim.

Trzy Radła *vide* Wilczewski.

Trzy Tarcze *vide* Stretkowski.

TRZYWDAR Herb trzy krzyże przydłuższe w ieden tryanguł się schodzące, dwa w gorze na ukos, trzeci prosto na doł, przecież tylko połową krzyża od lewey strony, gwiazdy trzy, iedna w gorze między krzyżami, dwie po bokach owego wiszącego puł krzyża. Krzyże białe, gwiazdy złote. pole krwawe.

Trzy Księżyce. Temi się pieczętował Dionizy albo Dziwofz Biskup Poznański.

TUCZAPSCY Prawdzicowie iedney-
że dzielnicy z Łaszczami.

TUCZYNSKI od Tuczyna Herb iest
w kole zegarowym krzyż kawalerski nad
koroną y helmem Panna w sukni bez rąk
w kapeluszu Kardynalskim z wiszącymi
kutafami *M. SS. o Familiach Pruskich.*
Tuczyńscy idą od Xiążąt Pomorskich, a
ci ieden Dom z Witelliuszami Rzym-
skimi, ktorym dał Karol Wielki to
Xięstwo.

TWARDOST iest serce szachowane
w polu czerwonym, nadane żołnierzowi
Twardost. Paprocki.

TWARDOWSKI Herbu Ogończyk
w Wielkiej Polfcze, piszą się z Skrypna.
Samuel Twardowski gładki Wierszopisz.

TYLICKI Herbu Lubicz. Wargoc-
ki *in Apologia contra Luter.* powiada że
Tyliccy w Ziemi Dobrzyńskiej, dzie-
dziczyli na Dobrach Kościelne Wielkie
z kąd ich Wielickimi zwano. Ale gdy
Piotr, Dziad Tylickiego Biskupa Kra-
kowskiego fortuny dla Oyczyzny nad-
wreżył, sprzedał te Dobra w Prusiech,
kupił Tylice y z tamtąd Tylickim na-
zwany.

Tylicki Piotr Biskup Krakowski nicu-
dzych

dzych krajow, ni Filozofii, ni Teologii
 znaiący, ieno *humanioribus literis* w Aka-
 demii Krakowskiej iak kolwiek *excultus*,
 Polskim y Łacińskim stylem pięknie mo-
 wił, przy Kancellaryi Koronney przy
 Myszkowskim y Zamoyskim wypolero-
 wany, po wielu Infulach, tę otrzymał.
 Był y Podkanclerzym Kor. Na Mszą
 S. gotuiąc się krzyżem leżał w pokoju
 osobnym, a w starości stojąc, albo kle-
 cząc. X. Fryderyk Szembek *Soc: Jesu*
 w liście do druku podanym o śmierci ie-
 go. Do Ukrzyżowanego Jezusa nabo-
 żny wpiątki z młodu nic nie iadał, w sta-
 rości aż w wieczor. Pieczętarzem będąc
 Pieczęcią nic nie przyciśnoł poki nie
 przeczytał. Zofia z Tylickich, żona Je-
 rzego Tomickiego, siostra Piotra Biskupa
 Krakowskiego Tylickiego. Wiele sta-
 bości, y krzyżow wycierpiała. Anioł
 stroż się iey pokazał pytaiący, co wolisz
 czy cierpieć y zarobić sobie na większą
 łaskę, czy bydz zdrową, a grzeszyć? O-
 brała cierpieć. Ponośła ośm lat szkru-
 puły. Z pięciorga Dzieci tylko syn Pa-
 weł został, umarł y mąż, który o kil-
 kanaście mil będąc, gdy o grzechu za-
 myślał, Zona Zofia w dzień mu się w po-
 lu

lu pokazała, palcem mu grożąc. Dy-
scypliny y paski druciane nosiła. Poka-
zał się iey S. Stanisław Kostka Chocim-
skiey wygranej *nuntius*. Krucifix od
Spowiednika podany z nią rozmawiał
mówiąc: *Przypatruy się męce moiey Cor-
ko moia: uważay iakom sromotnie umarł
na krzyżu za grzechy twoie &c.* Po iey
śmierci dostał się ten Krucifix Kollegium
Bydgoszkiemu tam łaskami sływie. U-
marła R. 1633. Nad kamienią, w kto-
rey umierała y Ciało leżało, w pięć dni
widziany był wieniec bardzo piękny.

TYSZKIEWICZ Herbu Leliwa w Xię-
stwie Litt. Przyieli ten Herb. Idą czyli
od Xiążąt Tatarskich, czyli od Rzym-
skich Senatorow czyli od Montwida Wo-
iewody Wileńskiego, który pierwszy ten
Herb przyioł, a tym samym wydaie się
że to krew Xiążąt Litt. Wielkiemi Bel-
latorami byli y licznemi Senatorami.
Jerzy Tyszkiewicz Biskup Wileński fun-
dował na Zmudzi Kalwaryą bardzo po-
żyteczną, będąc Zmudzkiem Biskupem.
In negotio Kanonizacyi S. Kostki był Le-
gatem do Urbana VIII. od Władysława
IV.

UIEYSKI Herbu Srzeniawa [w Krakowskim] Tomasz Biskup Kijowski Szymy *Extirpator*, od Dyssydentow samych pochwalony: *Niech wszyscy Xięża y Biskupi Kościoła Rzymskiego będą Ujęyskiemi, nas wszystkich do iedności, łatwo z sobą zachęca.*

UNRUG w Wielkopolszcze.

USTRZYCKI Herbu Przeźrzał na Rusi. Dom ten z Węgier z Siedmigródzkiej Ziemi przyszedł. Herb ten im nadany od Matyafza Krola Węgierskiego. Ustrzycki Jędrzey Wincenty Proboszcz Katedralny Przemycki, potym Opat Mogielnicki, wydał *Historyą Kruciaty, Historyą o Szymie z Francuskiego, Autora Nainiburga Jezuity.*

W.

WADWICZ Tarcza z gory na doł przedzielona, po prawey stronie ryba morska biała, do gory głową po lewey ryba czerwona, na polu białym.

WAPOWSKI Herbu Nieczuia w Ruskim. Pisali się z dawna z Radochonice. Wapowski Bernard Kantor Krakowski y Przemycki Sekretarz Krolewski, *Pröthonotartus Apostolicus*, umarł R. 1536.
leży

leży w Katedrze Krak. z nadgrobkim. W Matematyce takiego poloru że w wątpliwościach Kopiernik iego się radził. Między wielu Książkami wydał *Fragmentum Historiæ Polonæ.* w Wierszu y w Oracyi gładki. Jest iego Oracya *ad Regem Sigismundum.* Pisał Historią *ab origine* Monarchow Polskich, ale gdzieś się zawieruszyla, osnowę iey mając u Diugosza *teste Cromero.*

WARNIA jest Rak czerwony do góry leżący w polu białym: z helmu y z korony puł raka. Nadany Rycerzowi Rak za jakąś odważną akcyą pod Warną Roku 1444. *Okolski.* *Paprocki* zaś z Diugosza twierdzi, że był nadany w Węgrzech: y że dawno Gnoińscy tym się pieczętowali przed Warneńską klęską.

WARSZ a potym Warszowski Herbu Rawicz. Warz Kasztelan Krakowski w roku 1279.

WARSZEWICKI Herbu Paprzyca w Mażowieckim. Z tych Stanisław z umiejętności językow wielu osobliwie Greckiego od Augusta I. Legat do Porty. Był Regentem Koronnym Sekretarzem Krolewskim Scholastykiem Gnieznienskim, potym w Rzymie Jezuitą od

Świę. Borgiasza Generała przyięty, ale z konsensem Piusa V. aby kłotni o tak godnego człowieka nie było. Jemu rzytey nocy, gdy S. Stanisław Kostka umarł, w innym Kollegium będącemu przysnił się Jezuita mówiący, aby się nie fatygował go nawidzić w Nowiciacie, bo już Dufza jego w Niebie. On przetłumaczył Przewodnika, *Ludovici Granatensis* iezyczne Prałatem będąc. Umarł w Krakowie R. 1591. leży u S. Macieja. W lat kilkanaście pokazał się Piotrowi Skardze w febrze o rok życia proszącemu, y kazał prosić o lat 10.

Warszewicki Krzysztof Brat jego 26. Opuskulami mądremi sławny Kanonik Krakowski, Sekretarz Krolewski iako to *Mirabilium rerum & hominum descriptio ab orbe candido. De Origine Generis & nominis Poloni. De Optimo Statu Libertatis.* Wszędzie nie tylko w Polsce był sławny. Umiał po Francusku, Włosku, Niemiecku, Hiszpańsku, a dopieroż po Łacinie, po tych krajach peregrynując. Ustawicznie pisał y czytał. Był Posłem do Szwecyi, podobno y do Rudolda II. Cesarza, do Jakoba Angielskiego Króla.

WARSZYCKI Herbu Abdank w Łęczyckim. Idą od Skarbkow Hrabior z Gory. Pisali się z Warszyc. Jan Warszycycki Kasztelan Warszawski *Legatus* do Iwana Waslewicza Cara Moskiew. Zygmuntowi do Szwecyi, swym ludem ludzi wystawił do boiu, będąc Podskar bim Kor swemi pieniędzmi potrzeby Rzpltey zastępował. Umarł Woiewodą Podlaskim. Stanisław Woiewoda Mazowiecki potym Kasztelan Krakowski, 6. Krolow lat 50. w Senacie *Consiliarius*. Na Zbarazkie y Beresteckie okazye pieszych y kónnych ludzi wystawował. Nayśw: Matki Częstoczowskiey *Cultor*, Zydow, Heretykow Perfekutor. Dla tego w Dobrach iego Zydow nie było. Umarł R. 1680. *plusquam octogenarius*.

WASDROT Herb Pruski Orła głowa stoi na dwoch nogach po kolana Rycerskich.

WASOWICZ Herbu Łabęć od Prodka swego *Was* zwanego. Piszą się z Smogorzewa w Rawskim.

WASOWSKI Herbu Nałęcz. Bartłomiey Natanael Jezuita świętobliwy, Autor Xięgi *Calliteſtonicorum seu de Pulchro Architecturæ Sacræ & Civilis compendio*

dio collectorum &c. On Krucifix Cudowny ow Zofii Tylickiy przed Heretykami Szwedami rzeczy Święte profanującemi suchą nogą przez Brdę rzekę przeniósł za powodem Anielskim. *Fama publ.*

WAXMAN Herb iest na tarczy złotey Rycerż od kolan na murze z blankami, zbroyny z mieczem zanieśionym w prawą, za pochwy się trzymający. Mur y Kawaler czerwony. Takież Rycerż w koronie nad hełmem leżący. Nadany od Zygmunta III. Janowi Waxmanowi w Roku 1589. że Krakowa mocno bronił od Maximiliana, dla Zygmunta. Ociec iego Szwaycar, Matka Norymberdzanka. *Okolski.*

WĄZ Herb w koronie złotey skręcony do gory stojący pyskiem w prawą tarczy obroconym trzyma gałązkę z listkami zielonym, y jabłkiem takimże. Wąż czarny tarcza czerwona. *Paprocki, Okolski, Bielski.* Kilka Mutacyi to w kolorze so w sytuacyi, iest tego Herbu. Biskup Płocki Herbu Wąż w Roku 1260. *Długosz.* *Parisius* domysła się że Skubie zaboycy smoka ten Herb nadany. Egypcyanow znak był 3. węzow

kręconych. *Petrasancta de Test. Gent. f. 3.* Krolowie Longobardow Dom sławny Sforcyuszow Xiążąt Modenskich (z ktorych Bona Sfortia Krolowa Polska] węzem się herbowali. Tenże świadczy że wiele Domów we Włoszech, Brytanii, Francyii, węża różnym kształtem w Herbach zażywiają.

WĄZ Herbu Wąż w Przemyślskiej Ziemi.

Wąż Herbu Slepowron w Podlaskim, WĆZELE Herb jest szachownica żółtym y białym polem przeplatana. W hełmie Murzynka obu rącz piasłująca szachownicę. *Papr. Okol. Bielski.* Słowak imieniem Holub świat zlustrowawszy, do Maurow zabiegł, czyli do Granateńskiego Krolestwa, który y Rycerz był dobry, y gracz w szachy dobry. Córka Krola Maurow wyzwalała go do tey gry podając kondycyą, że kto wygra, drugiemu da w łeb Szachownicę. Wygrał Holub, przymuszony uderzył, wzioł za Herb na tę pamiątkę. Do Polski wniesiony za Bolesława Krzywoustą w Roku 1103. Według Petrasankty c. 39. wiele Domow jest w Hiszpanii Szachownicą się pieczętujących, y w Hannonii według Brauna w Książce *de Civitat.*

WEIHER Herbu Weiher, albo Skarzyny, albo Pomerzanin, Dom Pruski. Są to 3. róże gorą czerwone w białym polu, pod niemi trzy zęby, czyli haki między dwiema balkami białe w modrym polu. Za Karola Łyszego Cesarza Teodoryk *Weiher*, do Polski z Frankonii przyszedł z Krzyżakami. *M. SS. o Pruskich Familiach*. Wielki Dom y znaczny w Prusiech. Był ieden Biskupem Kamienieckim *Weiher*: Woiewodami Chełmińskimi, Malborskimi wielkimi Rycerzami. Jakob Woiewoda Malborski fundował *Weiheropol* albo *Waierowska Wola* w Poznaniu: także Kościołow dwa y Kalwaryą. Jeszcze iest to Imie w Prusiech,

WERBSKI Herbu Lis. Jozef Kanonik Chełmski podał do druku *Zwierciadło Matronom Polskim*, albo *Zywoty Pobożnych Panien, Matron y Wdow Polskich* w Lubl. 1697.

WERDA Herbu Qdroważ w Prusiech. w Roku 1492. Pantaleon Tom 2. *Virorum Illustrium* pisze, że w Mechlinie urodził się *Nicasius de Werda* w trzecim Roku ociemniał wieku swego; ale Bog mu to nagrodił: bo choć liter nie znał, czytać

tać nie umiał, iednak taką miał naukę że w Lowanieńskiey Akademii był Magistrzem, Rektorem szkół w Mechlinie, a w Lowanium Licencyatem w Teologii, na koniec w Koronieńskiey Akademii Doktorem oboyga Prawa, tam go publicznie uczył, Autorow ktorych nigdy nie czytał przywodził. Starostwo Nowskie było w Werdow Domu więcey niż lat 150. Zygmunt I. pisał im był w 4000. złotych.

WESSEL Herbu Rogala, kwitneli w Ziemi Sambieńskiey. Drudzy w Mazowieckim Xięstwie osiedli. Jan Wessel Woiewoda Płocki. Synow iego 3. Woyciech Starosta Rożański 2. Franc: Woiewoda Mazowiecki Marszałek Dworu Krowy ktoremu Lubomirski Marsz. W.K. nagrobek napisał: *Omnia risit absq; offensa: nihil risit absq; doctrina. Placuit Deo sine varietate, Principibus absq; assentatione, hominibus sine querimonia.* Leży w Pułtuska u O.O. Reformatorow. Trzeci syn był Stanisław Starosta Rożański, Zona iego Marya Barbara de Staremborg Austryaczka synowica sławnego Kawalera Kommandanta Wiedeńskiego pod czas obłężenia Turkow. Z nią miał Maryą Józefę

zefę Krolewicza Konstantego Sobieskiego Małżonkę, y Synow 4. Augustyna Adama Biskupa Kamienieckiego Autora Myśli pokutującego Grzesznika y Reflexyi o Męce Pańskiej. Inni są Weselowie Herbu Pła ryby morskiej do słupa czyli do pnia łańcuchem przywiązanej, y drugiej ryby niby karpia pod linią.

WESOŁA Herb jest Tarcza czarna, przez środek iey pas na ukos idzie od prawego boku na lewey szachowany we dwie linie białemi y czarnemi polami *Papr. Okol.* Po Łacinie powiada Okolski zowie się *Gaudium*. Jest to Herb S. Bernarda Opata Klarewaleńskiego według tegoż Autora.

WĘZYK Herbu Wąż w Sieradzkim. Jan Węzyk Arcyb: Gnieźnieński wielki zelant, Restaurator, Synodu Prowincjalnego, Pedogrę y Hirogrę cierpiąc mówił: *ne auge dolorem, sed auge patientiam.* Urban VIII. Papież bardzo go estymował, Portret iego miał u siebie w pokoju, chciał go Kardynałem uczynić, ale śmierć zaškoczyła. Zygmunt III. nie mniej go poważał, z kąd zawisni zart uformowali: *Adam przez Ewę. Ewa przez Węża zginęła. Krol przez Krolową, Krolowa przez Wężyka.*

WIEKOWICZ Herbu Pobog.

WIELKONOCKICH Dom kiedyś kwitnoł w Polfcze.

WIELKOPOLSKI Herbu starykoń w Krakowikim, Jan Bochnar poiowfzy Dziedziczkę Wielopola, Wielopolskim zwać się poczoł. *Okolfski.*

WIELHORSKI Herbu Kierdeia w Wołyńskim. Zwali się Kierdeiowiczowie Wielhorfcy.

Wielopolfcy (ktorych niechący tu przerwałem) pifali się przed tym zGdowa. Kaspar Podkomorzy Krak. Każdy z nich ma *titulum cum Jurisdictione* Staroſty Wielickiego y Bocheńskiego w tych miastach ma swego Sędziogo, Pifarża, Podſędka. od nich do niego idą *appellaeye*. Zadna *Kommissya* w Zupach bez niego y *Kommissarzow* iego bydz nie moze. On tam obiera Radzcow, *Seniores Señtores alias* starszych nad Gornikami.

Jan Woiewoda Krakow. v Staroſta tameczny. Pan dowcipu byſtrego: ten się pifał z Wielopola potym z Pieſkowey Skaly. Ferdynand III. Cefarz w Roku 1656. tego Jana Legata od Jana Kazimierza Krola Pol. do Wiednia

pro-

prosząc o sukurs na Szweda *cum Successoribus* uczynił *Comites S. R. Im.* na Pieskowej Skale. O nim Kochowski *Annal. Reg. Polon. L. 6.* mowi: *Sibi & meritis magnitudinem debuit.* W Bieczu z konsensem Rzpltey Zamek na Klasztor OO. Reformatom przeformował. Grod y Zamek do miasta przeniósł.

Jan Kanclerz W. K. Starosta y Generał Krakowski, miał po Koniecpolskiej Woiewodzance Sieradzkiej, po Komorowskiej Hrabiance na Liptowie, trzecią żonę Mariannę Margrabiankę *de Arguian* siostrę Krolowy Janowey. Hrabstwo Zywieckie *olim* Komorowskich z różnych rąk wykupił, wyliczywszy 600000. Syn iego Franciszek Woiewoda y Generał Krakowski, wielki Starosta.

WIENIAWA Herb jest Zubrza Głowa czarna, przez nozdrza wic zawleczo-
na albo cirkul złoty w polu żółtym.
Paproc. Nad hełmem y koroną albo
Lew w koronie z mieczem w prawą tar-
czy skierowany, albo pułtora krzyża,
albo głowa takż zubrza według elek-
cyi różnych Domow. y Familiantow,
Origo Xiążę Morawski gdy polował a

Z

zubr

zubr mu drogę zaszedł, Łastek Rycerz mu asystujący uchwyciwszy go za rogi utrzymał, więc z młodego ulamawszy dębczaka przez nozdrze mu przewlokł do Xiąż: przyprowadził, drugiemu Dworzaninowi dał trzymać, wydzierającemu się Łastek, łeb uciął, a że wołał nań Xiąże wień haw [podz sam) Wieniawą Herb rzezonny. M. S. X. Rutki domyśla się że w Rzymie nabyty, *Vide Leszczyński*. U Czechów zwał się ten Herb *Perfztein*. Ptaczek z Perfzteynia był Gubernatorem Czeskiego Królestwa w R. 1440. Z Czech do Polski Perfzteynowie zawitali z Dąbrowką. Ten spłodził tu Bosutę Arcyb. Gnieźnińskiego.

WIENIAWSKI Herbu Wieniawa od Dobr Wieniawa w ziemi Wschowskiej, a potym za przeniesieniem się do wsi Kłodna od mieszkania Wieniawskich Wieniawą nazwaney, w Powiecie Radomskim.

WIERUSZOWA jest koziół do połowy od głowy czarny od brzucha do nog szachownicą polami białemi yczarnemi upstrzony, w polu białym w lewą pyskiem stojący. *Paproeki*. Z Misnii do Polski przyszedł *teste Długosso*, ktore-

go Familianci, od wierności Monarchom, imienia *Wierusz* nabyli. Innym się widzi że Dom kozłem się herbuiący skolligacil się z Domem Herbu *Wczele*, y ten Herb uformowali. *Bielski* rozumie że od *Wieruszewa* miasteczka nad *Przofną* rzeką tak się nazwał. Wiele się w *Śląsku* przedtym *Familiantow* tego Herbu gniezdziło.

WIERZBNA jest Tarcza poprzek przedzielona błękitna, niżej przedziału trzy lilie białe, y wyżej przedziału 3. białe, w koronie nad hełmem kolumna strzała przeszyta. Z *Śląska* przyszedł, gdzie od kilkuset lat Dom *Hrabiow* z *Wierzbna* kwitnął.

WIERZBOWSKI Herbu *Jastrzbiec* z wielkiego *Chrzastowa* przy granicach *Śląskich*. Y pisali się *Chrzastowskiemi*. Nabywszy potym *Dobr* w *Łeczyckim* *Wierzbowa*, *Wierzbowskiemi* się zwać poczełi. Z *Kasztelana* *Inowrocławskiego* *Stefan* splotzony *Biskup* *Poznański* za *Jana III.* w *Gorze* pod *Warszawą* *Kalwaryą* fundował, według wymiaru *Jerozolimskiego*. Matka jego *Urszula* *Gruzińska* Herbu *Grzymała*, iak go porodziła na czole jego widziela *Infule* *Biskupią*.

WIERZBOWSKA Herbu Lubicz Anna z Wierzbowa dziwnie nabożna. Raz idąc z zamku koniem potracona padła, rękę złamała, nie o plastry Cerulikow, ale Spowiednika o Korporał prosiła, którego on chustką dotknął, a ona nią rękę uwinowszy uleczyła. Leży w Krakowie u SS. Trojcy u Dominikanow. *Archivum SS. Trinitatis.*

WIERZYNKOWA Herb jest Tarcza linią poprzek przedzielona nad linią pole czerwone, pod linią białe. Inaczej się zowie Łagoda. Wiele takich Herbow znaydziesz u *Petrasankty c. 22.* Nafi tedy autorowie powiadaia że do nas z Niemiec przyzedł przed Rokiem 1363. bo już w tym Roku Wierzynek rodem z Niemiec Ekonom naywyższy Krolewski w Polfcze Karola V. Cesarza Rzymskiego, Ludwika Krola Węgierskiego, Zygmunta Duńskiego, Piotra Cypryskiego, Kazimierza Polskiego Krolow, Ottona Bawarskiego, Ziemowita Mazowieckiego, Bolesława Swidnickiego, Władysława Opolskiego, Bogusława Szczecińskiego Xiążąt u siebie częstował, po Pańsku regalizował. Samemu Krolowi Kazimierzowi darował Kleynot sto tysięcy

cy taxowany. *Cromerus l. 12.* Kwitneli długo, y do tych czas Wiernkowie w Podgurzu. Wernkowie potym Werenkowie Łagodę z Janiną pomieszawszy Janiną się pieczętują.

WILCZEK Herbu Poray na Rusi. Bernardyn Wilczek Arcybisk. Lwowski. Katedrę spaloną Lwowską Roku 1527. sklepienie, dach, wieże reparaował, dzwony inne ułał, z których naywiększemu imie swoje Bernardyn dał.

WISNIOWIECKICH Xiążąt Herb iest Xiężyc nowy na doł rogami obrocony, w posrodku iego gwiazda o 6. promieniach, na Barku Xiężyca stoi krzyż troisty ieden do gory, dwa po bokach iego. *Paprocki Okolski.* Nim się Wiśniowieccy, Zbarazcy, Poryckie, Wornieckie Xiążęta pieczętują. Z razu się Pogonią pieczętowali, iako z Xiążąt Litt. idący, potym Korybut Brat Wład. Jagiella Krola Pol. Pogonią wyrzucił, Orła wziół, y na pierśiach iego gwiazdę y miesiąc. *Okolski.* Niesiecki rozumie że Konstantyn Xiąże Ostrogski po ciężkiej Moskiewskiej niewoli Woiewoda Trocki Hetman W. Litt. *ex odio* Moskwy Pogonią z Herbu wyrzucił, a wziół Xiężyc,

żyć, co y drudzy Xiążęta na Wołyniu uczynili. Korybut na Chrzcie Dymitr syn Olgerda W. Litewskiego Xiążęcia z Maryi Xieżniczki Twerskiej, Wnuk Gedymina Prawnuk Witenesa Brat rodzony Jagiełła Wład. Krola Polskiego, stał się Oycem 4. Domow Xiążęcych dopiero specyfikowanych. Tak wszyscy Autorowie. Zygmunt Korybut Krol Czeski czwarty syn Dymitra Korybuta, synowiec Krola Jagiełła. Teodor Korybut Xiąże Siewierskie piąty syn Dymitra Korybuta. Dymitr ów Korybut Wisniowiecki y Zbarazki zamki pozakładał. Daszka albo Daniela syn Semen, drugi Sołtan, ktoremu się dostał działem Wisniowiec, od ktorego się piął Xiążęciem na Wisniowcu, ale *sterilis*. Trzeci syn Wasyl, ktoremu Zbaraz, zkał Zbarazey. Z iego 4. synow Fiedor stał się Oycem Xiążat Poryckich y Woronieckich, a z nich naystarszy Semen Xiążat Zbarazkich. Dymitr Xiąże Wisniowiecki Woiewoda Wołyński albo Hospodar syn Alexandra wielki woioownik Tatarskich koszow swoimi ludzmi: także Turkow Wołochow: Iwanowi Wasilewiczowi Carowi Moskiewskiemu na Tata-

Tatarow pomógł, kilka Wodzow oddał. On Tomakowkę, Ostrow na Nieprze ufortyfikował, gdzie dwie rzeki Ty-smień y Fesen w Niepr w padaia, według *Bielskiego*, Sam mieszkał na drugim Ostrowie albo Wyspie Niepru Chor-czyka zwaney, zalegając pasy Tatarom, potym Wisniowcem denominowaney. *Bielski*. Strykowski o nim pisze, że on wymyślił Czaiek z skur zubrowych do przebywania Dunaiu, Dniepru, miało todzi, niemi się podsuwał pod nieprzyja-ciela. Wołosza go iedni na Hofpodar-stwo do siebie zapraszali, drudzy iuz o-brali byli Tomzę: o czym nie wiedząc w małej kwocie Polakow y Kozakow tam przyszeli, ale z zasadzek Tomza wypadli zniost, Polakom nosy po u-rzynawszy do Polski puścił, a Xiaż: Dymi-tra, na ten czas chorego z Janem Pla-seckim Herbu Zabawa do Konstanty-nopola odesłał, Fawory, Cesarz iesli Bisurmaninem zostanie, iesli nie, tedy śmierć okrutną deklaruie, więc nad od-nogą morską ku Galacie na haku powie-szony, że bluźnił Machomera, BOGA chwalił, od Turkow ustrzelany. *Biel-ski, Starovol, Sarnicki, Orichov, Samuel*
Twar-

Twardowski. Muza Polska fol. 105. powiada że sam Cesarz go strzelał, dobił. *Stanisław Temberski Chronol. Synops.* powiada, że już widać dwa dni na haku, prosił, żeby mu podano łuk z strzałami, z ktorego kilku Turkow zabił, sam Selim Cesarz o tym się dowiedziawszy przyszedł, do ktorego Xiążę ostatnią wypuścił strzałę, czym roziuszony Tyran kazał go z łukow ustrzelać. *Winchler in Paneg. Regis Michał.* Kojalowicz zaś in *M. S.* twierdzi, że po śmierci serce jego Turcy, nim się podzieliwszy iedli, a to dla męstwa.

Za Krola Augusta w Krolewcu witanego od Margrabi Brandeburskiego, gdy z moździerza ognia dano, kula minoła Augusta Krola, zabiła Zygmunta Wisniowieckiego Dworzanina. *Biel. fol. 597.*

Jerzy Kasztelan Kijowski, syn Michała Kasztelana Kijowskiego, pierwszy Szymę odrzucił, Fundator w Busku Dominikanow. *Okol. in Rufs. Florid.* Leży w Nesterwarze, czy też w Założcach. Michał Erat jego rodzony Starosta Owrucki miał Jeremii Mohyly Hospod. Wołosk. Corkę. Jeremiy Woiew. Ruski w szkołach Lwow. Szymę odrzucił, był to syn Staro-

sty Owruckiego, wypolerował się w cu-
 dzych kraiach osobliwie koło fortec
 w Niderlandzie. Wiele w Moskwie z Łu-
 kaszem Zolkiewskim dokazywał, wie-
 miasta tam palił, z tąd Paley nazwany.
 Bił y Kozakow, Turkow, Wodza Tatar-
 skiego Omera Aga, syna Omera Bayram
 wziot, Krolowi odesłał. Koniecpolski
 Hetman Obrońcą go swoim nazwał,
 Pod Beresteczkiem uprosiwszy to sobie
 u Jana Kazimierza Krola Pol. sam z ludz-
 mi swemi uderzył na Kozakow, otwor-
 zył w tedy woyskuy tryumfowi z Chmiel-
 nickiego wrota: Władysław Krol, iako
 by coś *supra æqualitatem* krował, nie
 miał serca do niego, Jan Kazimierz za-
 miał do niego skryty siegrem pod czas
 Elekcyi nie bardzo *favere*. Dla tego
 minęła go Buława, co to z łkoda było
 Oyczyzny, Carowie Moskiewscy go
 Legacyą wenerowali, w Biał s Tatarski
Stangiercy, i także Rzym, Venus y Bac-
 chus od niego y od Woyska wytrąbione,
 180. tysięcy corocznie rozrzucal na Ry-
 cerskich Ludzi; wiele opofundował.
 W sobotę pościł, w ten też dzień dawał
 batalie. Miał za sobą Gryzeidę Kan-
 ciera W. Zamoyckiego Cerkę. w Niel
 stało

stało mu raz pieniędzy na wykupno 5. Bernardynow y tyleż żołnierzow, dał sygnet swoy ślubny z Skarbcu Zamoyских Jego Syn Michał Krol Polski. Wiśniowiecka Xiężniczka Eufemia z drugiey linii Xiążat tych idąca była za Mikołajem Radziwilem Woiewodą Wileńskim, Sierotką Peregrynantem, bardzo na ubogich hoyna, Ciało swe ubogim do grobu nieść kazala, pompę pogrzebową na nich obrocić obligowała. *Matthæus Raderus in Dedicat. Viridarii. Annue soc, 1596 Mater egenorum vocabatur.* Nadgrobek w Nieświeżu. Konstantyn Woiewoda Ruski, syn Konstantego Woiew: Ruskiego 4. żon Maż po zeysciu Xiążat Zbaraskich, Fortuny ich Possessor, X. Kasper Nahaius Jezuita od Syzmygo odwiódł. Janusz Koniusz Koronny Peregrynant, od Władysława IV. *Ora- tor ad Rempubl.* Buławy Polney mu honor dał Krol, ale iuż się z śmiercią passował. Konwent Zbarazki Bernardynow dokończył. Przed Wiatykiem padł krzyżem.

Dymitr Jerzy, Kafztelan Krakowski Hetman W. K. leży w Krakowie u SS. Troycy. Jego Corka Eugenia Konieca pol-

poliska Kasztelanowa Krakowska, która, koronę swoją ślubną złotą z kleynotami powiesiła, na Obrazie N. Matki Częstochowskiej. *Nies. pork Analektor fol. 225.* Za Buławę jego Chocimska y Zurawinska wygrane. Konstantyn Woiewoda Belzki syn nie Hetmana ale owego Janusza Konińskiego kor. a Brat Hetmana kasztelana krakow. Miał drugą żonę Annę Chodorowską Podkom. Lwowską. Synowie jego Janusz Antoni kasztelan krakow. Fundator kollegium krzemienieckiego mąż Teofili Leszczyńskiej Woiewodzanki Podlaskiej. Umarł Roku 1741. w katedrze Lwowskiej odpoczywa. Michał Serwacy drugi syn Woiewoda Wileński Hetman W. W. X. Litt. trzech żon mąż Dulskiej Xiężny Marszałkowny Litt. Xiężnicki Czartoryjskiej, Chorążanki Litt. X. Radziwił. Kanclerzanki Litt. wdowy po Flemingu Feldmarszałku. Leży w Wiśniowcu.

WISZOWATY Herbu Roch w Podlaskim, Krakewskim, na Rusi. Jędrzey Wiszowaty Heretyk pisał Heretyckie Książki.

WITTAN Herbu Kolumna *alias* dwóch Lwow w spiętych do siebie barkami.

kami, Z Kurlandyi pierwszy Otto *Wittan* zawitał tu. Z tych Lwow: Kanonik Sebaſtjan Felicyan y Kapitan.

WŁODEK Herbu Prawdzic na Ruſi, Sta niſław Włodek Woiewoda Beizki Staroſta Halicki ſyn Macieja Włodka Generała Podolſkiego wielkiego Junaka, y ſam Junak, mąż ſioſtry Zamoyſkiego Kanclerza, y innych dwóch, Broniąc ſłabego Halickiego zamku od Tatarow, zabił wodza ich, S. Katarżyna P.M. mu ſię w te inkurſyę pokazała, upewniając że jego y zamek w opiece miała. Za to iey tam Kaplicę wyſtawił z Obrazami to ſwiadczącemi, *Okolſki, Janczyński in M. S.* a z niego Kowalicki w ſwoich Kazaniach *fol.* 238. ſwiadczy, że będąc u Mikołaja Daniłowicza gościem, w Święto, na liſa w pole gwałtem wyciągniony, widział iak liſ ten w Olbrzyma ſię zamieniwszy, Daniłowicza z konia z tracił, w błocie unurzył kiiem zbił.

WOIENSKI Herbu zadora w Krakowſkim woiewodztwie roſkrzewiony Dom. Z tych Jan Sędzia ziemſki Poznański, miał za ſobą Annę Hrabiankę z Gorki według *Kromera l.* 15. dla ſądow nie ſprawiedliwych y rożnych wyſtępkow

Cruentus Dæmon nazwany, inkancerowany z konfiskacją Dobr. Ale się ztego emundował, Dobra mu przywroczone od Jagiella Krola, za instancją Cesarza Zygmunta, przy którym męstwem się popisał, uciekłszy z więzienia. Był potym Kasztelanem Bieckim, sto grzywien co rok z Zup brał Wielickich, potym Podskarbisem był u Jagiella, z nadaniem Dobr.

WOŁOWICZ Herbu Bogorya. Wzieli ten Herb na Seymie Hrodelskim, który przyiósł Stanisław Wisłigin. Syn jego Jerzy Wisłiginowicz Dworzanin Krola Kazimierza Jagiellowicza od sit wielkich Wołem nazwany. z tad już syn jego Jerzy Wołowicz. Groby ich w Grodnie w Cerkwi Ruskiej *Soborna* zwaney. Byli przedtym Heretykami, ostatni utrzymywał za Stefana Batoroego Eustachiusz Kanclerz Litewski. Eustachi Biskup Wileński mądry, godny, wielum rzeczy dobrych Autor, nagle do stołu siadając, umarł wyrzekłszy: *DEUS propitius esto mihi peccatori*. Wiele było Senatorow, Ministrow z tego Domu w Litwie.

WOLSKICH jest 23. Domow różnego Herbu. Z tych Wolski Herbu Put-

kozić w Rawskim. Pisali się z Gowarko-
wey woli, y z tad imie wzięli, potym
z Podhaiec. Mikołay Wolski Ochmiſtrz
alias Marſzałek Krolowy za Zygmunta
I. Moſkiewſkiej, wygraney Leonowi X.
Denuntiator. Na Koncilium tam Late-
raneńskim między Kolumnami y Urſy-
nami zaſiadał. Mikołay ſyn iego Bi-
ſkup Chełmski, żałując ſmierci Brata
ſwego Staniſława umarł, na iednym ka-
tafalku u S. Jana w Warszawie złożony
y pogrzebiony R. 1570. *Damale*. Sta-
niſław ten był Kaſztelanem Rawskim Mar-
ſzałkiem Nadw. Koronnym, Poſtem do
Karola V. Ceſarza. Mikołay ſyn iego
w Gracu ſię uczył na Dworze Maximili-
ana Arcyxiążęcia z ſynami iego Rudol-
fem II. y Maximilianem Macieiem we-
ſpoł ſię uczył. Z Polski znowu pere-
grynuiąc, był Podczaszym Rudolfa Ce-
ſarza lat 16. tam bawił. Do Polski *re-
dux* od Zygmunta Augusta wielką wzięł
laſkę. Rzemieſlnikow do Polski ſpro-
wadził rożnych. Ten będąc na obiedzie
u Ocieſkiego Kanclerza Kor. gniewaią-
cego ſię, kto by obrus pokapał, umyſlnie
go ſpluskawſzy, groſz z kieſzeni wyioł y
położył, to prawi na praczkę będzie.
Czym

Czym Ocieski zawstydzony, na potym większą dysfymulacyą narabiał. *Kochanowski in Apoph.* Kamedulow do Polski sprowadził R. 1609. na Bielanach im milę od Krakowa, wspaniały Kościół wymurował,

WOLSKI. Xiążęta Herbu Pogonia Litt. Szli od Patryka syna Kieystutowego. Z Edygą wodzem Tamerlanesowym dwóch ich ostatnich poległo Roku 1399.

WORONIECY Xiążęta tegoż domu z Wiśniowieckimi. Ida od Fedora Wafilewicza Xiąż: Zbarazkiego. Z czterech albowiem synow Bazylego Xiążęcia. Michał XX. Wiszniowieckich był Oycem, Semon XX. Zbarazkich, Fedor XX. Poryckich, Woronieckich, y Woynow. Alexander syn iego począł się zwać Xiążęciem Poryckim, Stefan drugi syn Woyną Xiążęciem od Woyny, że był woiennym. Jerży zaś trzeci syn Woronieckim.

WOROTYNSCY Xiążęta w X. Litt. Ida od Ruskich Jednowładcow. Do Moskwy się przenieśli. Tegoż Herbu z Ruskiemi Xiążętami.

WOY

WOYNA Herbu Trąba wielki Dom
Lit.

WOYNA Herbu Ostoia w Krakow-
skim N. Woynowski Peregrynując bli-
sko czarnego morza znalazł Owidiusza
nadgrobek według *Starowolskiego in Mo-
num, fol. 304. Hic situs est vates &c. a*
w Bibliotece Despoty Woiewody Wo-
łoskiego między innemi starożytnościami
znalazł *Librum Ciceronis auro scrip-
tum de Republica ad Atticum*. Umiął
po Grecku, Hebrayfku, Wierszopis, y
Historyk. *Histor. M. S. Pofs. l. f. 260.*

WYDZGA Herbu Jastrzębiec w Płoc-
kim y w Ruskim. Z Mazowieckiego
przenieśli się na Ruś: gdzie Jan Podse-
dek Lwowski Rotmistrz sławny. Syn
iego Stefan Dyscypuł Szkół Lwowskich.
w Belgium Eryka Puteana Wernuleuza,
w Prawie Duchownym Jędrzeia Wale-
usa Uczeń, w Rzymie Teologii Doktor.
Włochy, Hiszpanią, Francją zlustrował.
Powrociwszy był Proboszczem Lwow-
skim, Kaznodzieją Władysława IV. Opa-
tem Sieciech: Kanclerzem Ludwika Krol.
Referendarzem, Bisk. Łuckim Warmiń-
skim, Podkanclerzym; Prymasem. U-
marł nagle. Był miły w konwersacyi,
ma-

mądry w dyskursie, w odpowiedziach dowcipny. Są w Tręterze wiersze, iego opisujące wszystkich *Warmińskich Biskupow.*

WYSOCKI Herbu Odrowąż na Rusi. Są własni Kurzańscy, ale od Dobr Wysockiemi nazwani. Szymon Wysocki kilku Xiąg Autor Jezuita. Lat 50 kazał. Mikołaj z Kurzan Wysocki Oycow Dominikanow wprowadził do Rohatyna w R. 1614, *Okol. Russ. Flor.*

WYSOCKI Ogończyk w Wielkiej Polfcze z Wyfokiego albo *de Alto monte.*

WYSZPOLSKI Herb, są kłamry na krzyż złożone, Wyszpolkich na Wyszpolach na Białej Rusi.

WYZYCKI Herbu Osmorog albo Gerald. O nich Paprocki mowi: *Wyzyckich Dom starodawny.* Idą od Geraldow, imie wzięli od Dobr Wyzyce w Krakowskim, im działem przypadających.

Z.

Z literą Jakob Wileński Biskup Franciszkan się pieczętował. *Okolski* Maciey także piąty Biskup Wileński. *Okolski.*

ZABAWA *alias* na tarczy prawa strona ma szachownicę z polami czerwono:

Aa

ne-

nemi y białemi, lewa strona jest goła *alias* pole błękitne. Do Polski z Czech przyszedł. Rycerz *Wislimierz* napadł na nieprzyjaciela w zasadkach, różnemi bawił go utarczkami, poki woyska Hetman nie ufzykował, ktore zniosło nieprzyjaciela. Za zabawę, Herb iego zabawą nazwany, ktory był szachownicą *circa Annum 1000. Paprocki.* Z tego Rycerza idzie Marcin Arcybisk: Gnieźnieński, na ktorego Pomerzanie, że ich do wiary nawracał wypadli, gdy do Spicimierza na poświęcenie Kościoła iechał, ale że się schronił, na Archidiakona y innych Xieży furię wywarli, Kościół złupili. Ale wlot z żonami, dziećmi trupami popadali, ościany się rozbiiali, szaleli, ieden nad drugim pastwił się. Więc rabunek y Xieży odesłali Arcybiskupowi od kary uwolnieni, do wiary przystąpili Pomorczykowie.

ZABOKLIKI Herbu Róch *alias* 3. rzeki ku gorze co raz mnieysze.

ZADORA Herb, jest Lwia głowa szara kosmata w polu błękitnym, z ktorey paszczęki otwartej pięć płomieni ognistych wypada w prawą tarczę. Toż samo nad helmem y koroną. *Dług. Biel.*

Biel. Papr. Zowie się Płomieńczykiem od płomieni, Zadora od imienia kawalera, który tu przyniośł z Francyi, czyli z Niemiec. *Antonius Verus* Cesarz głowę Lwią miał *pro Symbolo* na monecie, Dawnych czasow kawalerowie dla postrachu na przyłbicach miało piorosili, węże skaczące, niby w oczy, Smoki, Lwie paszczęki *Lijsius de mil. Rom. Florus l. 4. c. II-* mowi: *Ore ferarum & ricu horrificant galeas. Siliu Italicus* świadczy u Petrasankty że Chodiniusz Rotmistrz Rzymski w potrzebie z Missami na szyfzaku miał iakieś naczynie, z ktorego za trzęsieniem głowy, co raz to nowy wybuchał płomień. Cesarze toż czynili sami. *Adriani Principis caput etiam nunc apparet in numismatis velatum ore horri fici Leonis. Sylvester Petrasancta de Tefs. Gir. C. 72.* W Przywileiu danym Lanckoronńskim od Karola IV. Cesarza znać że ten Herb z Francyi wyszedł: gdzie wiele Domow przednich jest tego Herbu *M. S. Rutki.*

ZAGŁOBA jest Podkowa stojąca, ktorey bark szabla do gory stojąca przesywa w prawą obroconą, na hełmie nad koroną orle skrzydło strzałą przesyte.

Papr. Okol. Kolor iego iak Jestrzębca. Jastrzębczykowie czy Pobożanie dway Bracia nie zgodni między starzego zabił, za to Herb mu ten nadano na wieczną pamiątkę. Zagroba czyli Zagłoba, za głowę nadano, za Kazimierza Mnicha.

ZAKLIKA Herbu Topor w Sędomirskim. Pisali się jedni z Szczekarzewic, inni z Czyzowa, inni z Międzygórza, inni z Woystawic, inni z Zakliczyna. Idą wszyscy iak y Tartowie od Ottona z Szczekarzewic Przodka swego. Wiele było Senatorów; Ministrów, Hieronym mąż sławny, dziedzic na *Woystawicach* gromił Tatarów od granic z tąd mowiono:

Pan Zaklika z Woystawic

Gnał Tatory, aż do granic.

Ten Woiewodztwa Sędomirskiego od Zygmunta I. nie przyiósł. Po Wolskim Marszałku *W. K.* znać że wziósł sukcesyą Gabryel Zaklika Wolski Stolnik Poznański, że się Wolskim nazwał; bo też Córka Wolskiego Marszałka była za Zakliką Jakobem.

ZAKRZEWSKICH Jest Oiedenaście Dómov, dwunasty *Won Felden* od Dobr Zakrzewa, Zakrzewskimi nazwani w Prusiech, dokąd przyszli z Brunświckiey ziemi

mi z Krzyżakami, trzema klockami sę-
kawatemi się na ukos herbuia,

ZALESKICH trzynaście Domów.

ZAŁUSKI Herbu Junosza, w Raw-
skim. Zwano ich przed tym *Tabaszami*,
Jozef Jedrzej Referendarz Koronny, Ko-
deński Infulat, Opat Hebdowski *Eleemo-
synarius Lotharingiae, Abbas Fontaneth*.
Wydał *praeter alia Specimen Historiae Po-
lono Criticae* gdzie Rokosz Gliniański
zbiia. Jędrzej Chryzostom Biskup War-
miński y Kanclerz W. K. za konsensem
Stanow Rzeczypltey. Wydał Xiąg 20.
to z Łaciny, to z Francuskiego. to Wło-
skiego, to Hiszpańskiego językow tłuma-
czone. Do Hiszpanii *Nellus Aureum*
po śmierci Krola Michała odwoził: Do
Francyi, z denuncyacyą Krola Jana III.
obranego: do Bawaryi o zaręczenie Te-
ressy Krolewny Polskiej. Cudzoziem-
skie mu pióro przyznało: *Divino Consi-
lio ad magna natus*. Olszański Prymas
zdaiąc mu Pieczęć mowi: *Tribuo* nie
krewności ale *indoli & virtuti*.

ZAMOYSKI Herbu Jelita na Rusi.
Pierwszy Tomasz z Łaznina z Łęczyc-
kiego przeniósł się na Ruś, gdzie od Ję-
drzeia Piwo starego Zamościa nabył, y
z niego.

z niego się pisać poczoł, y Sukcessorowie. Domyślają się nie ktorzy, że ten Tomasz był Wnukiem Floryana Saryusza Autora Herbu Jelitow. Ten Tomasz miał dwoch synow Macieia y Floryana, dwoch linii Zamoyских Oycow. Od Floryana idzie szczęśny Zamoycki Podkomorzy Chelmski y Sędzia mądry y woienny; syn jego stanisław Kasztelan Chelmski z Uhrowiecki Hetman Nadworny, Starosta Bełzki pod Chocimem, w Inflanciech *Bellator*, y z Tatarami, y Moskwą, Syn tego z Herburtowny oprocz Zboznego, albo Adaukta Jan Kanclerz Hetman W. K. po Mileckim, Starosta y General Krakowski. Wszystkie nauki umieiaący. Cztery razy kontrakty Małżeńskie ponawiał 1mo z Ossolińską Chorążanką Lubelską 2do z Radziwiłowną Woiewodzanką Wileńską Kanclerzanką 3tio z Gryzeldą Synowicą Krola Stefana, a córka Krzysztofa Xiążęcia Siedmigrodzkiego, z temi *sterilis* 4to. z Hrabianką Tarnowską Woiewodzanką Sędomińską, z tey syn Tomasz.

Z Krasnostawskich szkoł na Dwor Franciszka Delfina udał się, a że Xiąg pilnował do Paryża się *ad humaniores Scientias* nakło-

nakłonił, Greckiego ięzyka, Filozofii, Matematyki, lat 4. uczył się: we Włoszech Jurisprudencyi, gdzie za progres znaczny Rektorem został Akademii z podziwieniem Weneckiego Senatu. Tam się Xiegami wydanemi *de Senatu Romano* wystawił, *item Opus Legum digesti*. W Polsce wydał kilka Ksiąg. W Oyczyźnie był na Dworze Zygmunta Augusta. Od tego po śmierci Sobka Podskarbiego K. wysłany do rewizyi skarbu, gdzie Metrykę Koronną pilno skonnotował, ułożył. Na Wesele jego z Gryzeldą synowicą Stefana Króla w Krakowie po ulicach pieniądze rzucono, szeptano na to, że to *supra aequalitatem* z innemi w Oyczyźnie synami, *teste Młodzianowski Tom. 3. f. 36.* Pod czas trzech *Interregna* Austryackiego Domu do Korony nie przypuscił, będąc racyami u siebie wyperfwadowany, że to z iey żgubą kiedyś było by. Zygmuntowi III. Dwakroć z Austryaczkami się żeniącemu był przeciwny, Król Hiszpański order runa złotego mu przystał, ale *cum gratiarum actione* odesłał, mowiac: *Externos titulos alienos esse à dignitate Regis, & Patriae istius moribus.* Pod wielkimi Łukami
ma-

mając sobie zlecone szańce od Stefana
 Baszty na trzy szańce darniem ukrytą
 spalił, wraz z Miastem. Pod Byczyną
 Maximiliana pobił, piszącego na Chora-
 gwiach: *Ite aut Regnum aut mortem ac-*
quiretis in armis. A Zamoycki na nich
 pisał: *Currite non Regnum sed mortem ac-*
quiretis in armis. Wielką szedł dyskre-
 cyą y z Nieprzyjacielem, tak był skrom-
 ny w zwycięstwie *Spondanus in Annal.*
 1587. Ten Mars Polski bił Kazygereia
 Hana pod lecorą, Beglerbeka, Sylistr.
 Baszę w granicach Polskich, Michała
 Woiewodę Wołosk. w Instanciech Szwe-
 dow swoją Kawaleryą. Rigor w woysku
 obserwował, za głowę kapufty, głowę
 żołnierzowi uciąć kazał. Kawalerskie-
 go serca ludzi estymował, wynosił do Se-
 natu kontentując się niemi. Odważny
 y ostrożny. Do urzędów Woyskowych
 dobierał ludzi doświadczonych, trze-
 zwych, mądrych, miło mu było z niemi
 w Senacie zasiadać. Umarł R. 1605.
 wieku swego 63, pochowany w Zamo-
 ściu, który on założył, fundował, ufor-
 tyfikował, Kościół Infułacki z Kollegia-
 tą *sub titulo S. Tomasz* założył: fun-
 dował, y Akademią. Chciał y Lipsiu-
 sza

fza do Polski sציagnąć, ale Grzegorz XIII. przeszkodził. Z tym Lipsiuzem korrespondował, zowiącym go *Magnis parem Regibus*. Grzegorz XIII. Syxtus V. Klemens VIII, bardzo go estymowali. Na bramie w Zamościu wyryć kazał na kamieniu statnę Polski z inkrypcyą: *Salve Mater alma Polonia, tu non solum manibus, sed etiam profusione vitæ nobis defendenda es. O sydus Nobilitatis & libertatis Polonia salve*. Ordynacyą Zamoystką *amore Patriæ* uczynił. Wiarę Katolicką wielce poważał, Heretyką Rodzicow w młodości *abjuravit*, w Turebinie Heretykom Kościoły podobierał. Co dzień Mszy S. słuchał, Pacierze Kapiąnskie odmawiał, czytał *Martyrologium*, y inne Xięgi. Samuelowi Zboroskiemu za zabicie Wapowskiego łeb uciół nie apprenduiąc wiele iego Kolligatow, tak był sprawiedliwy. U Jana S. w Warszawie Wieża upadłszy na Seymie prognostykiem śmierci iego była.

Tomasz syn iego Kanclerz W. K. Starosta Krak. z Hrabianki Tarnowskiej, wielki Senator, *non degener* od Oyca: lubo młodo ofierociał, od Rodzicow o-
boy-

boyga, do Rzymu peregrynował, od Pawła V. mile przyięty, od Purpuratow o-
sobliwie Bellarmina z czcią traktowany.
Krol Zygmunt III. mającego lat 24.
w Senacie osadził Wojewodą Podolskim
uczyniwszy, potym Kijowskim, *tandem*
Kancelerzem. Umarł Roku 1638. przy-
nogach Oyca w Zamościu pochowany,
z tym napisem z woli iego ostatniey:

Thomas Zamoyski nunc stercus &
vermis.

Fundacyą uczynił aby nad Kapłanem
wiatyk do chorego niosącym baldachim
niesiono, 35. klerykow mu assystowało.
Missyą Jezuicką w Szarogrodzie uczy-
nił na Ukrainie, który Szarogrod y Iwan-
grod, ten na imie tamten podobno na
imie Saryusza Antenata Ociec iego za-
łożył, a on Tomaszow miasto na swoje
imie. Miał za sobą Xiężniczkę Ostrog-
ską Woiewodzanę Wołyńską dwoch
Corek y Jana syna Matką. Wojował
z Zofkiewskim Hetmanem na Tatarow.
Kozaków. Turkow, w Prusiech na Gusta-
wa Krola Szwedzkiego. Był by po Ce-
coriskiey gdy Hetmani pogineli wziół
Buławę, tylko słabością zdrowia exku-
zowany. Syn iego Jan Hrabia na Tar-
nowie

nowie y Jarostawiu Woiewoda Sędomirski General Podolski, Oyciec go, (ie-
no się urodził] na sienie kazał położyć
mowiac. *Disce Fili quod Redemptor tuus
in mundum veniens, non aliud stratum in-
venit quam fœnum,* m Ubodzy go do
Chrztu z Szpitala trzymali, a Ociec ka-
zał śpiewać w Kościele: *Conscidisti sac-
cum meum & circumdedisti me lætitia.* Jan-
czyński in M. S. Zona jego Marya Ka-
zimira d' Arquian rodem Francuska, Lu-
dowiki Krolowy pierwsza Dama z nim
sterilis, potym Krola Jana III. Malżonka.

Od owego Macieia, drugiego syna
Tomasza a wnuka Floryana Sariusza
wiele poszło Zamoyskich iako to Jan
Kasztelan Chelmski Strażnik Koronny.
Tego Jan syn Biskup Łucki Dominikan,
z Przeora Krakowskiego na Biskupstwo
Bakowskie wyniesiony, leży w Zamościu.
Zdzisław Kasztelan Czerniechowski, Ka-
zimierz syn jego Woiewoda Bełzki Mar-
cin Podskarbi W. K. drugi syn Zdzisława
czwarty Ordynat po Woiewodzie Sędo-
mirskim, Corka Podskarbiego Koronne-
go z Gninski Maryanna Dziedoszycka
Koniuszyna Koronna Fundatorka Kapli-
cy we Lwowie u OO. Jezuitow gdzie
Cia-

Ciało S. Benedykta M. złożyła. Syn jego Tomasz Ordynat piąty, Michał Woiewoda Smoleński syn Podskarbiego szosty Ordynat. Tomasz syn jego siódmy Ordynat: ktorego siostra była za Wielhorskim Starostą Braclawskim, Jerzy wnuk Mactela owego Rotmistrza Biskup Chelmski, który Kanclerzowi Zamoyjskiemu w fundacyi Akademii Zamoyjskiej dopomogl.

Imiona w tym Domu częste Jana y Tomazsa, Trzy Domy Zamoyjskich 1. Jelitow, 2. Porayczykow, 3. Grzymalow.

ZAREBA Herb jest Lew czarny w polu brunatnym większą połową z zamuru w prawą wyskakuiący, który mur ma blane 4. jest biały. Na murze 3. według drugich cztery kamienie żolte w złoto opravne. Takiz Lew z korony wyskakuie nad helmem. *Długosz y Paprocki* mowią że z niemiec przyszedł za Bolestawa Krzywoustsa. *Okolski* mowi że z Czech, gdzie y teraz są Zarębowie. Przyszli zaś z Lechem znać czy po nim bo między 12. Woiewodami był Zaręba tego Herbu.

ZAREBA Herbu Zaręba w Kaliskim wiel-

wielki starożytny Dom, y wielkich Senatorow, Urzędnikow Ociec. Pisali się iedni z Komorowa, drudzy z Tuliszkowa, inni z Grabowa, inni z Kalinowy w Sieradzkim. Gedeon Zaręba Hrabia 1008. Janko Woiewoda Kaliski 1040. *Magnus* Zaręba Starosta Wroclawiki: tego Sięciech Woiewoda Krakowski Hetman. *Magnus* Zaręba Biskup Wroclawski. Na tę Familia w owe czasy można y na Naleczow była opinia że Przemysław II. Krola Pol. zabili; dla tego w czerwonych szatach chodzić, w iednym hufcie wojować z drugimi zakazano im. Aż za Kazimierza Wielkiego gdy się na wojnie Ruskiej popisali, do przeszłych prerogatyw przywróceni. Wawrzyniec Zaręba Woiewoda Kaliski miernego wrzostu, ale ostrego dowcipu serca wielkiego mocny, na zimno trwały. *Starowolski in Bell.* Tenże o nim na wojnie Tureckiej, Pruskiej za Jagiellonczykow napisał: *Non aliud in votis habens, quam ut pro Patria, aut re Christiana moreretur.*

Jan Zaręba Biskup Wroclawski na monecie dawał Zarębę Herb, a na drugiej stronie głowę S. Jana z napisem: *Baptista succurre sancto Joannes.*

ZASŁAWSKIE Xiążęta tegoż z XX. Ostrogskiemu Herbu na Rusi. Idą od Bazylego Xiążęcia Korybuta według Chronologii Synoptycznej Temberskiego. Ale pewniey od XX. Ruskich y Ostrogskich zwłazcza od Bazylego Xiążęcia Ostrogskiego y Zastawskiego który na synow 2. na Teodora Ostrug z włościami, na Jerzego Zastaw z tytułem XX. Zastawskich rozdzielił. Znowu się te obie Xiążstwa przez Kolligacyą złączyły. Zastaw od ktoregoś Xiążąt Ruskich fundowany. Y Zastawscy z Konstantynem pierwszym Xiążęciem Ostrogskim za Jerzego iedenże Herb wzięli. Michał X. Zastawski wielki Turkow y Tatarow woioownik, Wołyń naieżdżających, że się imienia jego bali. Trzy lata z pola dla nich nie schodził. Tandem raz wozkiem iadąc, zdrzymany, od strzelby w ręku trzymaney ku pierśiom zabity. *M. S. Zamoyscianum.* Janusz Xiąże Zastawskie Woiewoda Wołyński Szymatyk, y innych sekt w Polzcie krzewiących się autor, miał sen że go Tatarzyn związał. Aliści na obiad przybył Xiądz Kasper Nahajus z Tatarzyną Jezuitą temu u stołu Xiąże wiele rzeczy zarzucił o Wiarę szydząc

dząc z niey, ale go Nahajus zdewinkował racyami, aż rzekł Xiaże: *Nie darmo mi się śniło iak by mię dzisiay Tatar ymiał y krepował.* Odpowiedział Nahajus że był Tatar rodem w dzieciństwie wzięty. Xiaże zdumiały Unią z żoną y z Pogolanami przyiok. Ten Nahajus iuz od lat 100 cały leży w Sedomirzu.

Fundował wspaniałe OO Bernardynów w Zastawiu y Kościół *sub titulo S. Michaelis.* Dwa kroć go Kozacy spalili. Tamże Kościół Prepozyturalny z Wfią y Wikaryuszami fundował. Umierając Roku 1629. cztery dni z śmiercią się passował, Spowiednik mu rzekł, ieżeli krzywdy iakie nie tamują. Każe wnieść poddaństwu, dowiaduje się o krzywdach, nagradza, w tym punkcie skonał. Alexander Xiaże Zastawski y Ostrogski Woiewoda Kijowski syn naystarszy Janusza Woiewody Wołyńskiego, Peregrynant Włoski, Francuzki, Niderlandzki, Niemiecki, Filozof, Teolog, Matematyk. List iego po Polsku do Melicyusza Szymę potężnemi racyami ochydzaiący, od Ruskiego Metropolity Kijowskiego Łaciną darowany, do Rzymu postany. Często wchorzé z Zakonnikami śpiewał,

na ubogich hoynie fortunę szafował, Muzykę chował dla chwały Bożey. Roku 1629. z woli Krola mową swoią w Lwowie Władykow y Rus zgromadzoną do Unii namawiał, iuż chorym będąc śmiertelnie. Miał za sobą Xiążniczkę Ostrogską Kasztelanę Krakowską, dla tego znowu się Xiąstwo Ostrogskie w Dom ten z Fortuną y Ordynacyą Dubieńską według dyspozycyi pierwszego iey Fundatora Xiążęcia Janusza Kasztelana Krakowskiego wrocito. Synowie Alexandra Izydor Janusz, y Konstantyn Alexander młodo pomarli. Władysław Dominik Xiąże Zastawski z Koniuszego Koronnego Woiewoda Sędomirski syn trzeci Alexandra Woiew: Kijowskiego Hrabia na Tarnowie wielki woioownik, Mąż Ligęzianki y Sobieskiej Kasztelan-ki Krakowskiej. Z niey syn Xiąże Alexander młodo w Roku 1673. zmarły, wszystką Zastawskich sławą wniośł do grobu. Corka Woiewody, a siostra Alexandra z Sobieskiej po Xiążęciu Wiśniowieckim y Zbarazkim Kasztelan: Krakowsk: Hetmanem W.K. poszła za Lubomirskiego Marszałka Koronnego, z którym potomstwo zostawiwszy, Ordynacyą Ostrog-

Ostrogską w ten Dom wniosła.

ZASŁAWSKIE Xiążęta Herbu Pogonia w Litwie drugi Dom Jawnuciów. Gedimin W. X, Litewski więcey Jawnucia między synami kochając, umierając Wilno mu y inne wielkie miasta testamentem legował. Ale Olgerd y Kieystud Bracia wyzuli go z Xiąstwa Litewskiego dali mu Zassaw w Mińskim Woiwodztwie. Od ktorego Xiążęta Zassawscy w Litwie. Ostatni z nich Teodor, Corka iego żona Chlebowicza Woiwody Wileńskiego Xiąstwo Zassawskie w Dom iogo wniosła.

ZAWADZKI Herbu Jastrzębiec w Ziemi Przemyślskiej. Jędrzey Jezuita w Jarosławiu gdy pod Niebem R. 1655. Pacierze na Brewiarzu mówił kropła krwawa padła na ow wiersz *Psal. 17. Ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie ejus exarsit.* Co było prognostykiem wojny z Karolem Gustawem Szwedem. *Histor. Coll. Jarosl.*

ZAWADZKI Herbu Rogala w Mazowszu, Prusiech, w Krakowskim się lokujący. Z tych Staniśław *Picus* nazwany dla mądrości, *Picum Mirandulanum* nadsładujący, co poznać z Wierszow iego.

Lat 20. Akademią Krakowską rządził
Medicine Doctore Vicecancellarius, Rector.
 Dla tego iemu *cum Successoribus* od Zy-
 gmunta Augusta na Tarczy Tarcza mała
 nadana, na niey *in rubro campo* Herkules,
 pażczę Lwa rozdziera, w koronie, po
 prawey stronie Herb Gyczysty *Rogala.*
 Na helmie puł Herkulesa trzymającego,
 rozszkłę oliwną obwinioną temi słowy
Viriate honos. W Krakowie u SS. Troy-
 cy erygował Kaplicę Przemienienia Pań-
 skiego, tamże sobie y swoim Grob. Pi-
 fali się z Zawad. Iani się pifali z Gru-
 dowka. Z tych Woyciech Zawadzki
 gdy z Gudzycko i królów Xiąg nawiozł
 wiele, Bartłomiey syn jego, bojąc się aby
 iaką Herezyą nie tracily, bez braku czy
 złe czy dobre, wszystkie spalić kazał. Ja-
 nowi Sędziemu Ziemskiemu Ciechano-
 wskiemu przy Zygmuncie III, zawsze
 dobrze stojącemu, gdy ten Król w staro-
 ści dawał Kasztelanią Ciechanowską po-
 dziękował, i mowiąc: *Nie przystoyna*
w ten czas dopiero żyć zacząć, kiedy tak
czas umierać.

Zawadzkich iest 8. Domów

ZAWISZA było y Imie y Szlache-
 ctwo wielkiego Domu w Litwie Herbu

Zabęć. Z tych Krzysztof Woiewo Min-
ski wielki Mowca trzykroć Izby Pofel-
skiej *Moderator*. Mowy iego w druku:
Odgłos sbedko brzmiacey melodyi i gład-
kiej wymowy y obrotu. Grob ich
w Mińsku u OO. Bernardynow w Kapli-
cy wielkim kofcym wystawioney od Za-
wiszy Marszałka Wielkiego Litewskiego.
Zawiszow rażnego Herbu iest Do-
mow 8.

ZBARAZKIE Xiążęta tegoż Herbu
y krwi z Ostrogskimi, Potomstwo Ko-
rybuta Xiążęcia, syna Olgerdowego W.
X. Litt. Semen Wasilewicz Brat rodzo-
ny Fedora Oyca XX. Poryckich y Wo-
ronieckich, y drugiego Michała Oyca
XX. Wiśniowieckich, wziowfzy w dzie-
le Zbaraz Xiążąt Zbarazkich zostal Au-
torem. Zwali go y Maniowski według
Genealogii Domu. Syn iego Jędrzey
Siemianowicz, był w potyczce owey pod
Wiśniowcem z Tatarami, gdzie ich
25000. leglo. Janusz Woiewoda Bra-
cławski wielki Moskwy y Tatarow Wo-
iownik, od Stefana tak pochwalouy: *Si
Polona libertas domi Reges non foris qua-
reret, Janussum Regno & Corona dignum
esse.* Tenże o nim Krol u Ciehockiego:

Civis probus & Reipublicæ amantissimus,
 rzeczony. Krzysztof Koniuszki Koron:
 wielki Peregrynant, w Niderlandzie wy-
 polerowany. Po Chocimskiej na za-
 warcie Traktatow do Porty Posel,
 500000. w gotowiznie, 200000. w upo-
 minkach wziawszy od Rzeczypospolitey,
 oprócz własnych sum, które darował
 Oyczyźnie. Wszystko dobrze sprawił
 u Cesarza Mustafy sukcesora Osmana
 w tedy zmarłego. Wykupił Stańsława
 Konięcpolskiego Hetmana Pol, K. Łuka-
 Źa Zolkiewskiego, Jerzego Farenfbacha,
 wyliczywszy na okup ich 80000. Lewow.
PiaŹecki f. 167. Po tey Legacyi umarł
 bezzennie R. 1627. Leży u SS. Troy-
 cy w Krakowie. Gdy po nim się Wę-
 zyr Wielki Turecki domagał, żeby był
 z odkrytą głową sprawę legacyi swojej
 oddawał, rzekł: *Wprzod mi głowę zdey-
 miesz; a niżejli czapkę.* Młodym a swa-
 wolnym będąc, w Koskowoli trafił na
 Kazanie X. Walentyna Fabrycyusza *So-*
cietatis IESU; gdzie dowodził z Pisma:
Non in voluntate ejus, bene placitum est
DEO, nawrocil się. Zyl bezzenny.
 Brat iego Jerży Kasztelan Krakowski,
 wielu Pałacow y Fortec Polskich oso-
 oso-

bliwie w Zbarażu Fundator. Gdzie fundował konwent OO. Bernardynow pod ty ułem S. Jerzego Roku 1627. Przywioził piękny Obraz z Wenecyi Najsł: Matki, lokował w Myślenicach łaskami synacy. Przy Kościele SS. Trojcy w Krakowie Kaplicę wystawił marmurem białym y czarnym ofutrowaną; gdzie z Bratem Koniuszym Koronnym odpoczywa zmarły Roku 1631. *Celebs.* Xięstwo w Dom Xiążąt Wiśniowieckich się wrocilo.

ZBOROWSKI z Rytwian Herbu Jastrzębiec w różnych Woiewodztwach. Pisali się z Rytwian. Wiele wielkich Senatorow było z tego Domu. Marcin Kasztelan Krakowski, Czeczybiesow Zamku w Pokuciu Fundator, w Zborowie Dworu wspaniałego. Leży w Zborowie z Nadgrobkim u *Paprockiego*. Piotr Woiewoda Krakowski od Wiary Katolickiey, daleki, przecież Kapłanow, y uczonych Estymator. *Paprocki*. Posel do Selima o pokoy. Dla przyięcia Henryka Walezyusza z Francyi, wystawił 260. ludzi konnych od złota y srebra. Stefan Krol ten Dom ledwoby był calnie wykorzenil, gdy by dłużej był pozyl,

żył, tak źle u niego udany od nienawistnych. Jastrzębiec miało żniost o miłę od Szydłowa, y staw wielki założył. Jędrzey Marzałek Nadworny K. Zborowski Kościół oddał Katolickim Xiężom. Samuel Zborowski Rotmistrz Krolewski syn Marcina Kafztelana Krakow: porwawszy się przed bramą Zamku Krakowskiego do szabli na Tęczyńskiego Kafztelana Woynickiego, nie iego, ale Wapowskiego Kafztelana Przemyckiego ciało z kąd w krotce umarł. Dekretowany na śmierć od Henryka Walezyusza, użedł do Xiążęcia Siedmigródzkiego, z nim do Polski przyżedł, w wielu się okazyach popisał, iednak złapany, dekretowany od Zamoyskiego Kancelarza Hermana. Miał za sobą Jordanownę Woiewodzanę Krakowską. Ostatni był Alexander Zborowski z Rytwian mąż Kochanowskiej. Inni Zborowscy są y dziś także Jastrzębcowie ale z Zborowa się piszący.

ZBILITOWSKI Herbu Strzemie Stanisław w leciech 16. łańcuchy żelazne iak wirki potargał, podkowy lamał. Zniknął w Kolnie.

ZEERZYDOWSKI Herbu Radwan
w Kra-

w Krakowskim, w honory y w zastugi Domu
rozrodzony. Roku 1228. Gotard Kan-
clerz syn jego Gotard Hetman XX. Ma-
zowieckich, jako Przywileie tego Domu
świadczą u *Paprockiego*. Syn Hetmana
Wilhelm kilku synow y Domow Ociec,
to jest Antoniego, ktoremu się dostały
Przypkowice z kąd Przypkowscy, w Kra-
kowskim: Łukaszowi Połaiowice z kąd
Połaiowscy; innemu Czykowice od kto-
rego Czykowscy. Fabianowi Zebrzyd-
owice, z kąd ci Zebrzydowscy. Je-
drzey Biskup Krakowski Erazma Rote-
roćama uczeń, Filozofii y Teologii po
różnych Akademiach słuchał. Wy-
mogi u Zygmunta Augusta edykt Dyf-
sydentow *incapaces* Honorow deklaru-
jący. Mikołay Starosta Sężycki, syn
Kaspra Kasztelana Lubelskiego Hetmana
Nacwornego na weselu Jana Zamoy-
skiego Kanclerza y Hetmana W. K.
z Batorowną taką zinwentował scenę.
Woz złoty ciagnęły godziny dniowe y
nocne. Dniowe były działki w białym
atłasie z zegarkami na głowie. Nocne
po prawey szły sronie: było ich 12.
Nocne godziny były pacholeta 12.
w czarnym atłasie gwiazdami popstrzo-
nym;

nym; wszystkie 24. łańcuchami były spuione. Na wozie siedział Saturnus z siwą brodą, kozę w ręce trzymając. Przed nim Bania okragła z złotego płotna, on sam w złoty altembas ubrany. Czas woz poganiał z zegarkiem na głowie, za którym szło słońce łańcuszkiem zwiazane y Xiężyc, wszyscy czasowi stuzyli. *Bielski fol. 793. Papr. f. 200.*

Ten Mikołaj był potym Generałem y Starostą Krakowskim, Woiewodą Lubelskim Hetmanem Nadwornym, Marszałkiem W. K. tandem Woiewodą Krakowskim. Fundował Kalwaryą za Krakowem, gdzie OO. Bernardynow fundował, gdzie też leży pogrzebiony. Tam taki Ołtarz y *Antependium* sprawił. Na szrodku krzyż Kawalerski który po końcach dwie osoby trzymają, iedna *spei* która ziarna sieie, druga *Iusticie* w Zwierciadło patrzy. Na Ołtarzu w iasných promieniach Kielich; z ktorego połowę Hostyi widać z napisem z iedney strony Kielicha *Ille se mihi*; z drugiey strony napis: *Ego me illi*. Po kraiach pod wierzchem uapifano po lewey stronie: *DEO qui creavit*; po lewey: *Reipublicæ: que genuit*. Miał Herburtownę za sobą,

ZERWIKAPTUR Herb trzy głowy kozie po pierś w prawą obrocone szarociemne, w połu brudnym. *Papr. Biel. Okolski.* Przodek tego Domu trzema nieprzyjaciolom za iednym zamachem głowy uciol, tym Herbem nadany.

Z tych *Anno 1106.* Drogostaw maż sławny założył Wieś Koziegłowy. Ta się dostała Woiewodzie Krakow: Herbu Lis; toć tamci się pisali z Kozich głow.

ZGRAIA jest Tarcza goła na tarczy w gorze szeroka, biała, żołnierzowi Zgrai nadana.

ZIELINSKI Herbu Jelita z Zieleńca w Wielkieypolszcze Maż bardzo świętobliwy, od obmow, słow próżnych wstrzeмиęzliwy. Z czeladzią do Kościoła co dzień chodził. W Kościele nigdy nic nie mówił, ale jeśli co gwałtownego było, za Kościół wychodził, wracał się. Klęcząc, leżąc na ziemi modlił się. Przed każdą Komunią 5. dni pościł. W Piątki nic nie jadł, w sobotę suchotami chleb z wodą. W Pyzdrach zboże przedawszy, pieniądze na ubogich rozdał, o co go piany poddany skreconym postronkiem tak uderzył, że aż padł. Wstawszy rzekł: *Niech ci BOG odpuści.*
W Ko-

W Kościele godzinę leżąc Boga zań
 przeproszał, Suknią z siebie odartusow
 okrywał, niewolników wykupował, u-
 marłych grzebił. Gdy mu dom zgorzał,
 biegał do Kościoła, ofiarował. Zacho-
 rowawszy lekarstw nie chciał, chodząc do
 Kościoła, potym się nosić kazał. Na
 Wielkanoc wszystkim przeprosił, do Ko-
 ściółki zamieszony, potym do domu, wi-
 dział jałność nad sobą, z niego głos: *Di-
 spone domui tuę quia morieris.* Kazał
 się do Kościoła zanieść, tam Anielskima
 widzeniem rozweselony, umarł R. 1585.
 wieku swego 36. pochowany w Zielen-
 cu dobrach swoich. W lat 30. po śmier-
 ci jego, R. 1617. syn z Tylickiey spółdzo-
 ny Woyciech obligował żonę Annę Bro-
 dowską, umierając, żeby Ciało jego
 w Oycowskim grobie Świętym nie skła-
 dała przez rewerencyą. Więc podle te-
 go drugi grob murując napadła na trun-
 nę Tomazja Zielenckiego nie naruszone-
 go, białego, z wonnością; w nową trunnę
 włożono pochowauo. W lat 7. z kon-
 fensem Biskupa dobyto go przy godnych.
 Już się ciało psować zaczęło, affekt wiel-
 ki do nabożeństwa brał wszystkich. Re-
 ka była cała prawa za sówite jałmuzny.

ZIELINSKI Herbu Swinka w Płockim. **Z** tych Konstantyn Arcybiskup Lwowski syn Kasztelana Sierpńskiego od Generała Moskiewskiego *Ronne* poymany, w Moskwie zamorżony.

ZIENOWICZ Herb jest puł pierścienia do góry barkiem obroconego w polu czerwonym, nad nim krzyż Kawalerski; nad hełmem y Koroną kruk w prawą obrocony z pierścieniem *Paprocki Okolski*. Do Serbii Paganie wpadli, ieden z nich porwał Xiężniczkę Serbii, z nią uchodził, w lesie się skrył, ale goniący za nim Serb po głosie na miejscu dotarł, zabił go, za co pierścień z swego zdięty palca, dała mu. Obierając trupa z oręża y stroju, zgubił pierścień, postrzegł stratę, aż wyprowadzając z miejsca niebezpiecznego Xiężniczkę, więc powrociwszy się zastał kruka nad trupem w pysku trzymającego, tego z łuku zabił. Za tę odwagę od Oycy Xiężniczkę wzięł za żonę y ten Herb. Ten sam Herb Paprocki y Okolski zowią *Deszpot* co jest z Greckiego Panna. Przed tym Cesarzow Greckich Synow ich y zięciow *Deszpotami* zwano pisze z Pontana *Bollandus in Actis SS.*

Tom: 2. fol. 1001. A toli potym to imie było własne Familii Despotow: z których Jerzy y Jan Despotowie od Turkow z fortun wyzuci w 600. koni do Władysława Krola Węgierskiego y Czeskiego udali się, y z nim przeciw Woyciechowi Bratu iego wojowali. *Tubero Dalmata l. 4. Commen. de temp. suis.* Jerzy Heraklides Bazylik Despota był Hóspodarem Wołoskim ale od Tomfy zwrzuty, zabity, iego Córka była za Wędrzeiem Xiążęciem Sanguszkiem Starostą Włodzimierskim. *Bielski fol. 609.* Z tych Despotow ieden Zeno Bratoszewicz do Xięstwa Litewskiego przeszedł (Okolski wywodzi że od Bratosa Herkulesowego syna) od Witolda przyięty, Smorgonie otrzymał, od niego y kraiu na sto mil od rzeki *Mysz do Dżistry.* Ten spłodził syna Zena albo Zenona, od ktorego Zienowiczami potomkowie nazwani. Z których wiele było Senatorow, Ministrów Urzędnikow Lit.

ZŁOTA WOLNOSC są dwa Węże jak 8. skręcone nad niemi krzyż.

ZŁOTOGOLECZYK Herb jest Golden złota zbroyna z ostrogą, kolaniem niby o ziemie białą, pięta w lewą tar-

czy

czy skierowana, na helmie w koronie 3.
 piora strusie. Tym się Herbem Bog-
 na Matka S. Stanisława B. M. pieczęto-
 wała, Bielski za swoiey pamięci nikogo
 z tym herbem już nie kłyszal, a roli w ol-
 fcy w ziemi Sanockiey do tego się Her-
 bu odzywają.

ZNIN Herb jest Litera S.

ZOLKIEWSKI Herbu Lubicz na Rusi
 dokąd się z Mazowsza przenieśli. Mi-
 kołaj Woiewoda Bełski, Stanisław Wo-
 iewoda Ruski w Katedrze Lwowskiej
 leży z nadgrobkim *ab. Anno 1588.*
 Miał za sobą Lipską Herbu Korczak.
 Synowie jego Mikołaj Podkomorzy
 Lwowski leżący w Warszawie, Ociec
 z Herburtowny dwóch synów Adama O-
 boźnego Kor. y Łukasza Woiewody Bra-
 cławskiego w niewolę pod Cecorą wzię-
 tego wykupionego. Ten z Władysła-
 wem Krolewiczem powtornie lustrował
 Europę od Zygmunta III. przydany sy-
 nowi. Wodzow potym Gustawa Krola
 Szwedzkiego Krolowi oddał od siebie
 poymanych. W Peryasławiu fundował
 Jezuitow, Budnow nadał *cum attinentiis.*
 Tamże pochowany 1636. Ale pierw-
 sze bunty Kozackie w Roku 1648.
 mia-

miasta y Kościół zrabowały, temu Fundatorowi w grobie buzdygan y pierścien wzięty kości wyrzuciły. Była za nim Kurzańka. Stanisław Kanclerz y Hetman W. K. Bariski, Rohatynski Jaworowski Starosta drugi syn Stanisława Woiewody Ruskiego, za Stefana Krola y Zamoyckiego Kanclerza wielki człek, wielki Legista, z wielką pamięcią, słowa, karty, pamiętał, co raz przeczytał. Horacyusza naybardziej czytał, cytował. Jest List iego *de Bello Turcico* deliberyujący u Łubieńskiego. Opisał wierszem wojnę Moskiewską, ale do druku nie poszła. Raniony pod Byczyną wkołano z Maximilianem wojując: za cö Zygmunt III. Kafztelanią Lwowską mudił z Mnieyszą Buławą. Bił Tatarow pod Cecorą z Zamoyckim: także Wołochow, Szwedow z nimże w Roku 1602: gdzie ich zbili, Wodza *Reitholda Arnep* trupem położywszy. Po Zamoyckim swym krewnym wziół wielką Buławę ale nie rychło, że się zdał trzymać z Zebrzydowskim Woiewodą Krakow, Rokoszu na Zygmunta III. Autorem: ale ich biąc pod Guzowem, uszedł fuspicii. W Moskwę poszedłszy pod Kluzynem
 ich

ich zniósł, Stolicę odebrał, Szuyskiego
 Bazylego wielkiego Kniazia z Bracią ie-
 go Janem y Dymitrem poymał, y przy-
 wiodł, że Moskwa Władystawa Krolowi-
 eza za Cara uznała, przyległa. Na Sey-
 mie z tryumfem Szuyskich Krolowi od-
 dał. Spuścił Woiewodztwo Kijowskie
 wioł Pieczęć Wielką y Butawę. Chwa-
 ły swey Rycerskiej miał zazdrośnych
 Żołtow, dzieła jego złe udających, iak
 by na zgubę Oyczyzny galili. W Ro-
 ku 1620. z ordynansu Krola z małym
 woyskiem na Wołoszczyznę poszedł,
 Kaspra Gracyana, z całą Wołoszczyzną
 poddającego się broniąc, ale więkzego
 woyska Nieprzyiaciół gmin napadłszy,
 ku Dniestrowi się zbliżając przez dni 8.
 ybnocy Tureckie y Tatarskie insultry wy-
 trzymywał mężnie. Chorągwi wiele no-
 cą nacznych ku Dniestrowi udało się, o-
 czym nieprzyiaciel uwiadomiony, śmie-
 ley natarł. Żołkiewski kilka godzin wy-
 trzymując, przed Jezuita się wyspowia-
 dał, w prostym stroiu między żołnierzami
 zginął. Głowa do Carogroda na
 kopii odesłana, po ulicach noszona, oku-
 pioną w Żółkwi z Ciałem pochowana.
 Do Wołoch idąc pod Cecorę Dniestr
 z wo-

z woyskiem przebywając, wſzystkę wodę widział rumiana. *Twardowski o Władystawie IV.* Gdy ſię już ucierał tam z Turkami dni 8. widziane w nocy dwa woyska ucierające ſię ogniſte, obudzony na to Zołkiewski ſwą zgubę tłumaczył, powiedziawszy że przez Wieś Swinacza przejeżdżając młodo od baby ſtarey o ſwym ſczęściu y nie ſczęściu w życiu był uwiadomiony. *Zatuſki w Liſtach ex M. SS. Jana IV.* Tenże y to o nim piſze że dziecięciem będąc, od mamki w Tuſzynie pod Zołkwią na ſłońca upale odbieżony na trawie, od ptaka wielkiego był zaſtoniony aż mamka nadbiegła. A pod czas Kluczyńſkiey [gdzie Carow pobrał] czyli Kluzuńſkiey batalii, widziano małego, białego ptaka na grzbiecie ſiedzącego. *Idem.* Barſkie fundował Kollegium. Miał za ſobą Reginę Herburtownę: z ktorą miał Corek 2. Koniępolską Kaſztelanową Krakowską Hetmanową W. K. y Zofią Daniłowiczową Woiewodżiną Ruſką Matkę ubogich: Syn ich Jan Staroſta Rubiſzowski, Jaworowski, Kałuſki z Oycem pod Cęcorą raniony, w niewolę wzięty, wypuszczony, na nogę ſkaleczony poſtępując na

Sej-

Seymie w Roku 1633. maligną w War-
szawie umarł, w Zolkwi pogrzebiony.
Tam Kościół SS. Męczennikow Stani-
sława y Wawrzyńca Hetman Zolkiew-
ski y całą Zolkiew zakładał. Wiele tam
Zolkiewskich leży. Michał Zolkiewski
dwoma palcami jabłka przecinał, dwóch
chłopow na ręku, trzeciego w zębach no-
sił. *Rzecz. in Histor. Natur. P. P.*

ZORAWINSKI Herbu Korczak na
Rusi, od Zorawna nazwani, jeden Dom
z Chorodowskjami.

ZUBOWIE w Litwie są a Zubowscy
na Wołyniu, w Kijowskim Herbu Pra-
wdzie.

ZYCHLINSKI Herbu Szeliga Zy-
chlina miasteczko w Łęczyckim. Z tych
N, Zychliński Ociec Podkomorzego
Kaliskiego, *in Calvinismo* umarłszy dwa
miesiące pogrzebu czekał na katafalku,
znowu ożył, wstał, żył dwie lecie, z ni-
kim nic nie mówiąc, tylko z Xiędzem,
Katolickim, przed którym błędow swych
się wyrzekłszy, y Sakramenta przyio-
wszy, zmarł po Katolicku. Syn iego Pod-
komorży y inni tym się nie oświecili
w Herezyi. Tę piśze Adam Zychliński
Kasztelan Międzyrzycki relacyą ręką

swoia dla potomności, którą czytał sam
X. Niesiecki Autor.

ZYDOWSKI Herbu Doliwa w Ku-
 jawskim y Krakowskim. Pisali się z Na-
 rębic. Wiele było Prałatow. Jędrzey
 Jan Chorąży Krakowski y Sędzia Grodz-
 ki Fundator OO. Reformatorow w Kętach
 R. 1700.

ZYZEMSKI iest Lew stojący z wy-
 niesionym ięzykiem, z ogonem do gory
 zadartym, na hełmie Mitra Xiążęca. *Ko-
 jałowicz in M. S.* Są Kniaziami. Wiele
 ich było Podkomorzemi y Ziemskimi
 Officialistami w Mińskim y Mozyrskim
 Powiatach.

Ad M. DEI Gloriam.

S E R I E S

ksiąg zeszłych y kwitnących w Pol-
szcze, Litwie y w bliskich Kraiach.

B.

Bielscy Biąły Knia-
ziowie z XX. Li-
teńskich.

Borowscy Kniaz. na
Zmudzi Gozda-
wiczowie.

Betzy Xiazeta.

Bibel Xiazeta krwi
Ruskich XX.

C.

Czetwertynscy Xiaz.
Czartoryskie XX.

D.

Dolscy Xiazeta.

Druccy Xiazeta.

Dubrowieckie XX.

Dowmand

Dowmond.

Dubronicki.

G.

Gedroycowie XX.

Glinscy Kniaziowie
z Siewierza z Gli-
ny.

Girscy Xiazeta.

H.

Holszańscy XX.

Hotowcyńscy Xiaz-
eta z Rafatow.

Horskie Xiazeta H.
Druckich.

Haliczańscy Ksia-
żeta w Metr. Wo-
łyńskiey.

K.

Kapastlowie Xiazeta
w Woiew. Bract.

Kobrzyńskie Xiazet.

Kopylskie Olelkiewi-
czowie Xiazeta.

Kijowsy Kniazio:

Koreckie XX.

Koryatowiczowie	Morscy XX. w Litt.
Xiążeta Pogoń.	Mściławscy Xiąż:
Koszyrskie XX.	N.
Kowelskie Xiążeta.	Nowosielscy Książ:
Krosyńscy Książ:	O.
na Siewierżu.	Ostrogskie Xiążeta.
Korybutowie Wi-	Odnowscy Xiążeta.
szniowieccy XX.	Ozierkie Xiążeta.
Kurczowie Knia-	Olelkiewiczowie XX.
żiowie w Litwie y	Odoiowski.
na Wołyniu.	Olszańscy v. Holsz.
Kurlandcy Xiążeta.	Ozierecki
Kurpscy Książow:	Osiemiatyczowie
z Moskwy do Litt.	Ogińscy Książowie
L.	P.
Litewf. wielkie XX.	Peryastawscy XX.
Lubeccy Xiążeta.	Pomorscy Xiążeta.
Łukomszy Książo.	Puciateczy.
Lingwieniczowie	Potubińscy Xiążeta.
Książo: Mści-	Przychalski.
ławscy.	Petyhorski,
Ligniccy Xiążeta.	Pruńscy Xiążeta.
Łuccy Xiążeta.	Poryckie Xiąż: Ko-
M.	rybuth.
Masalscy Książo-	R.
wie.	Ruskie Xiążeta.
Monwidowie XX.	Rozynskie Xiążeta.
Mazowieccy Xiąż:	Rasatowskie Xiążet.
	Radzi-

Radziwiłowie XX.	Twerscy Xiążeta.
S.	Tołoczyński.
Sudalscy Xiążeta.	W.
Sanguśzkowie XX.	Wiśniowieccy XX.
Stuccy XX. Olelkiewiczowie.	Wolscy Kniaziowie w Litwie.
Sololińscy Xiążeta Druck.	Worotyńskie XX.
Sokołscy Kniaziowie na Wołyniu.	Woroneccy XX.
Sotomereckie XX.	Z.
Starodulskie Xiążet.	Zarecki.
Starodubowskie XX.	Zbarazcy XX.
Swierscy vel Siewierscy Xiążeta.	Zastawscy XX. Jawnutowie.
Siesicczy Kniaziowie iedniż z Siewiersk.	Zastawscy na Wołyniu.
Szuyscy Kniaziowie T.	Zaszewscy Kniaziowie.
Torepeckie Xiążeta.	Zabrzezińscy XX.
	W Szłosku w Prusach wiele Xiążet.

F A M I L I Æ,

Quæ Anno 1413. sub Jagellone &
Vitoldo in Horodio admissæ sunt ad
usum Stemmatum Polonico-
rum, uti habetur in Sta-
tuto Regni.

F A M I L I A

S T E M M A.

<i>Montvid Pal. Viln.</i>	<i>Leliwa.</i>
<i>Jawnus Pal. Trocen.</i>	<i>Zadora.</i>
<i>Minigaulo Cast. Vil.</i>	<i>Rawa.</i>
<i>Sanigayło Cast. Troc.</i>	<i>Lisy.</i>
<i>a quo Sapiשא</i>	<i>Jastrzębscy, seu La-</i>
<i>Niemira seu Nagora</i>	<i>zanki Boloſty.</i>
<i>Gregorius Ostyk</i>	<i>Trąbki.</i>
<i>Butrym</i>	<i>Topory.</i>
<i>Gdigunt</i>	<i>Łabędz seu Skrińſcii</i>
<i>Nicolaus Bylim</i>	<i>Poraie.</i>
<i>Korewa</i>	<i>Dębno.</i>
<i>Wyzgierd</i>	<i>Odrowąż.</i>
<i>Petrus Montigierd</i>	<i>Wadwicz.</i>
<i>Nicolaus Tawty-</i>	<i>Dria.</i>
<i>gierd</i>	
<i>Joannes Gaſtold</i>	<i>Habdaniec.</i>

Wolo-

<i>Woleczek Kotwa seu</i>	
<i>Katwa</i>	<i>Pułkowiec.</i>
<i>Butowt</i>	<i>Gryffowiec.</i>
<i>Jadalt</i>	<i>Szczeniawa.</i>
<i>Kalon Kało</i>	<i>Robodze,</i>
<i>Joan. Rymwidowicz</i>	<i>Grzymala.</i>
<i>Gineyd Kuncewicz</i>	<i>Zareba.</i>
<i>Dauksza seu Doxa</i>	<i>Pierzchała.</i>
<i>Nicolaus Boynar seu</i>	
<i>Bieynar.</i>	<i>Nowina.</i>
<i>Woleczan, Kokuto-</i>	
<i>wicz</i>	<i>Działosza.</i>
<i>Gierdorwoch</i>	<i>Topacz.</i>
<i>Dangiel</i>	<i>Rola.</i>
<i>Jakob Mingiel</i>	<i>Sromla Sirokomla</i>
<i>Woyfznar Wilkole-</i>	
<i>wicz</i>	<i>Kot Morški.</i>
<i>Irzyk Sangaw</i>	<i>Powala.</i>
<i>Saka</i>	<i>Pomian.</i>
<i>Naczkun</i>	<i>Doliwa.</i>
<i>Werburt</i>	<i>Sarza.</i>
<i>Monstwid</i>	<i>Dolanga.</i>
<i>Stanisław Wisygin</i>	
<i>Wyszynga</i>	<i>Begoria.</i>
<i>Woyfztyń Danczy-</i>	
<i>kiewicz</i>	<i>Janina.</i>
<i>Monstold</i>	<i>Bichawa.</i>
<i>Andreas Dewkheto-</i>	
<i>wicz</i>	<i>Swinka.</i>

Bodźwił seu Rod- wił.	Sulima.
Michucha	Łodzia.
Czupa	Korczak.
Koiczan Sukonicy	Wanczyk.
Niminwand Sefni- kovic	Rolda.
Koczan	Natęcz.
Gerdud	Leliwitowie.
Moydylon	Biata.
Stan. Butowtowicz	Godzięba.
Woydźto Koszyto- wicz	Ciołek.
Joannes Eywild & Czuszotowicz, Sur gutha z Kielśni- nia z Ruszyuek	Osmorog seu Gerald.

